

MARIAREN HAUREN

ESCU-LIBURUA

WYLLIAMS

H. A. U. R. E. N.

1880 LIBRARY

DEPARTMENT

OF THE

UNIVERSITY

BAIRD

LIBRARY

1880

1-65560

69481

AV
28250

MARIAREN
HAURREN

ESCU-LIBURUA

L. DIHARASSARRY

Orzaizeco errotorac

EGINA

Behar den baimenarekin

BAIONAN

LASSERRE BAITAN IMPRIMATUA

—
1895

D A I M E N A

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHILOSOPHY
BY
JAMES H. HENNING
PH.D. UNIVERSITY OF CHICAGO
1954

LIBRARY

UNIVERSITY OF CHICAGO

PHILOSOPHY

BY

JAMES H. HENNING

PH.D. UNIVERSITY OF CHICAGO

1954

MEMOIR OF THE REV. JOHN W. WALKER

BY JOHN W. WALKER

NEW YORK: G. P. PUTNAM'S SONS, 1880.

THE REV. JOHN W. WALKER, D.D.,

OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO,

AND OF THE UNIVERSITY OF TORONTO,

AND OF THE UNIVERSITY OF MICHIGAN,

AND OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA,

AND OF THE UNIVERSITY OF PENNSYLVANIA,

AND OF THE UNIVERSITY OF WISCONSIN,

AND OF THE UNIVERSITY OF ILLINOIS,

AND OF THE UNIVERSITY OF MINNESOTA,

AND OF THE UNIVERSITY OF NEBRASKA,

AND OF THE UNIVERSITY OF KANSAS,

AND OF THE UNIVERSITY OF MISSOURI,

AND OF THE UNIVERSITY OF ARIZONA,

AND OF THE UNIVERSITY OF TEXAS,

AND OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA,

AND OF THE UNIVERSITY OF WISCONSIN,

AND OF THE UNIVERSITY OF ILLINOIS,

AND OF THE UNIVERSITY OF MINNESOTA,

AND OF THE UNIVERSITY OF NEBRASKA,

AND OF THE UNIVERSITY OF KANSAS,

AND OF THE UNIVERSITY OF MISSOURI,

AND OF THE UNIVERSITY OF ARIZONA,

AND OF THE UNIVERSITY OF TEXAS,

AND OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA,

AND OF THE UNIVERSITY OF WISCONSIN,

AND OF THE UNIVERSITY OF ILLINOIS,

MURDE INCHAUSPEREN LETRA

ENE JAUN HAINITZ OHORAGARRIA,

Zuc ez duzu gure lekhu-cotasunaren beharric, segur izateco zuc escribatzen dituzun liburuec ez daducatela deus fedearen eta Eliza sainduac maten dituen iracaspunen contracoric; zu gure artean ezagutua zare nausi, antzez eta jakitatez, eta ere escuararen ongi ezagutzez. — Bizkitartean nahi izan baituzu icus dezagun orain berriki compondu duzun liburu bat: **MARIAREN HAUREN ESCU-LIBURUA** deritzana, zuri atsegin egiteagatic, zure galdeari gogotic ihardetsi dugu; eta gogoticago complitu gure agintza, zeren plazer handirekin iracurtu baitugu zure escuara garbi eta lañoa, eta hainbertze nabarmenduekin dipildu dituzun iracaspenac.

Erranen derauzut beraz francoki eta batere lausenkeriaric gabe, ene oldez, egin duzula lan bat hainitz probetchosa, eta hainitz onhetsia izanen dena Escual-herrian, bai berheziki persona debotetaz, bai eta oraino Jaun Erretoretaz.

Persona debotec, guziz Maria Birjinaren Congregacioneco hurrec, causituren dituzte

liburu hortan, sainduki bizitzeco, bere debozionearen argitzeco, hazteco eta azcartzeco desiratzen ahal dituzten argi, chehetasun eta laguntza guziaz. Hastapenetic iracasten diozozute zer den Maria Birjina, zeinaren gerizan jarri baitire : zein den ona, zein den gora, handia eta boteretsua zeruan, eta holatan zembat merezi duen guganic ohore, amodio eta confidantza, saindu eta izpiritu dohatsu guzien gainetic.

Gero liburuaren segidan, icusiren dute zer eta zertaco diren Maria Birjinaren Congregazioneac, zer abantaila dakharken khidego hetan izaiteac; — nolacoa izan behar duen congregazioneco membro baten bizitzeco moldeac; — sartzeco condizioneac eta zeremoniac; atchiki behar diren erregelac.

Liburu berean causituran dituzte praticatu behar dituzten debozione nausiac nasaiki espicatuac : Meditazionea, — Ofizio ttikia, — Arrosarioa, — Meza saindua, — Gorphutz-Sainduaren eta Bihotz Sacratuaren alderaco debozionea, — Gurutzearen bidea, — Abitu sainduac, beltza eta urdina, — San Josepen ohoratzea.

Icusiren dute Meditazionea eztela choilki aphezei, frairei eta serorei dohacoten debozione bat; bainan giristino guziec, zeruraco bideari

jarraiki nahi dutenec eta bere bizitzea Jesu-Christoenaren eta Maria Birjinaren bizitzearen arabera chedatu; behar dutela bere baitan sartu, phensamenducatu, Jesusen eta Mariaren etsempluac gogoan erabili, erran nahi baita *meditatu*, egin *meditazionea*.

Icusiren dute zein baliosac diren, bai *ofizio* handian, aphezec erraten dutenean; bai *ofizio* ttikian, Mariaren Congregazione edo Confratietaco haurrei Elizac gomendatzen duenean, Jaincoari igortzen diren laudorioac eta othoitzac; hec baitira Jaincoac berac inspiratu hitzac. Eta othoitza eta laudorio hec gozokiago eta gartsukiago egin detzaten amoreacatic, latinetic escuararat itzuli dituzu.

Eracusten duzu gero zer den *Arrosarioa*, handien, ttikien, jakintsuen eta jakitategaberen othoitza; Arrosarioa, Elizac hainbertze indulientziaz aberastu duena; orainco demboran Leon XIII garrenac hain usu eta hain borthizki gomendatzen deraucun deboziona — zembat indulientziaz aberastua den Arrosarioaren erratea; eta nola behar den hobekienic eta probechoskienic erran.

Icasiren dute zure liburuaren iracurzailec Meza eta Gorphutz-Saindua zer gauza baliosac diren, zembat esker eta amodiorekin hetaz

behar dugun baliatu. Meza sainduaren debotk entzuteco eman duzu san Leonard Port-Maurizecoac gomendatu moldea, zein baita Jesus-Christoc eta Elizac sacrificioa escaintzen duten lau cheden araberecoa : 1^{ie} Jaincoaren adoratzeta; 2^{ie} hari satisfazione egitea eta barkhamendu escatzea bekhatuentzat; 3^{ie} eskerren ematea harenganic izan ditugun ongi guzientzat; 4^{ie} arimaco eta gorphutzeco behar ditugun grazien galdetzea.

Sobra luzatu behar nuke letra hau ezagutarazi nahi banitu zure liburuac daduzcan eracaspén balios guziac. — Erran dezadan haragatic oraino ongi inspiratua causitzen zitudalazeren zure liburuaren acabantzan eman dituzur hogoi meditazioneco sujet, Erlijioneco egia nausienen gainean; — eta *Pater*-a eta *Ave Maria* ere meditazionetan esplicatu dituzun. Hola egin baituzu escu-liburu complet bat Mariaren haurrentzat.

Hitz bat oraino, esplicatzeco zergatic errandudan zure liburua onhetsia izanen dela jaun Erretoretaz. Ezta dudatzeco, ezen zure liburuajan jaun Erretorec — (baldin desira badute bere paropian ezarteco Mariaren hurren congregazionea), — causituren dituzte hortaco behar diren argi eta nabarmendu guziac; — hor icu-

siren dituzte congregacioneco abantailac eta indulentziac; eman behar zaion erreglamenduaren moldea; bai eta membroen errezibitzeco zeremoniac eta othoitzac.

Bai, ene Jaun ohoragarria, egin duzu Escualdunentzat obra ona eta baliosa. Ezta dudaric Jaincoaz benedicatua izanen dela, hori eta horren egilea; Jaincoaren goresteco eta arimen haren zerbitzuan eta amodioan aintzinarazteco hainitz gai denaz geroztic. Eskerrac ere derauzkitzuela luzaz Euzcal-herrico arima debotec eta aphez lagunec, esperantza izateco duzu.

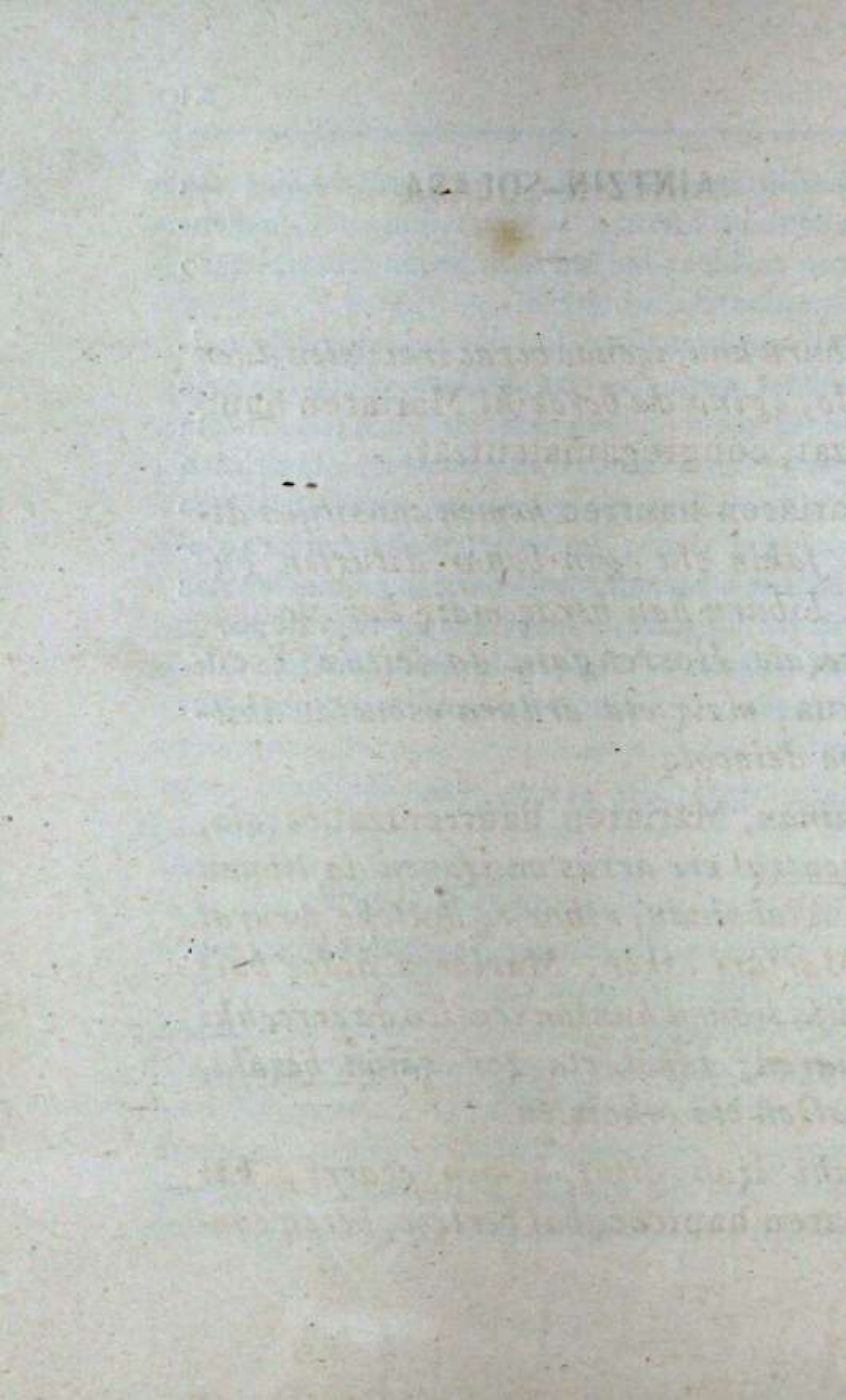
Ene partetic escaintzen derauzkitzut ene *felicitazioneac*, ene bihotzeco sendimendu hoberekin.

Onize, hazilaren 3^{an} 1895^{ean}.

INCHAUSPE,

calonje eta bicario jeneral ohorezcoa.

AINTZIN-SOLASA

Liburu hau, izenac berac iracusten duen bezala, egina da bereziki Mariaren haurrentzat, congreganistentzat.

Mariaren hurrec hemen causituco dituzte jakin eta egin behar dituzten guztiac. Liburu hau beraz maiꝛ har eta iracur bezate. Horrengatic da deitua : Escu-liburua, maiꝛ eta ardura escuetan ibiltzecoa delacotz.

Bainan, Mariaren haurrentzat bezala, bertzentzat ere arras on izanen da liburu hau. Alabainan, nihor ez daiteke zerurat hel Mariari esker, Mariaren bidez bai-zi. Eta liburu huntan icasico da errechki Mariaren, laket eta zor zaion bezala, ohoratzen eta othoizten.

Nahi izan ditut hemen ezarri, bai Mariaren hurrec, bai bertzec, beren con-

greganist edo giristino egimbideri jarraikitze behar dituzten guziaz. Nahiz izan ditut ezarri bereziki meditazioe baxhar batzu, meditazioerik gabe ez baita arima egiazki Jaincotiarric, suntsezo giristinoric. Horra zerc luzatu duen liburutto hau; luzatu, bainan, nere ustez bederen, ondu eta aberastu.

Orai, bacotchari berca :

Eskerrac goraki bihurtu behar diozcat liburu hunen egiten hain bihotz onez lagundu nauen adichkideari. Hemen frantsesetic escuararat itzuliac diren othoitz gehienac, murde Daguerre, Irisarrico jaun errotorac, eginac dire. Harentzat izan da bederen lanic gachtoena, nic gero zerbeit egin badut ere. Hots, laborantza balitz, harec iraulia litake lurra, eta nic baxharric arhatua, eta eraiteco aphaindua. Nere lana segurki harena baino errechagoa izanen baitzen.

— Beraz, neronentzat bezala, nere la-

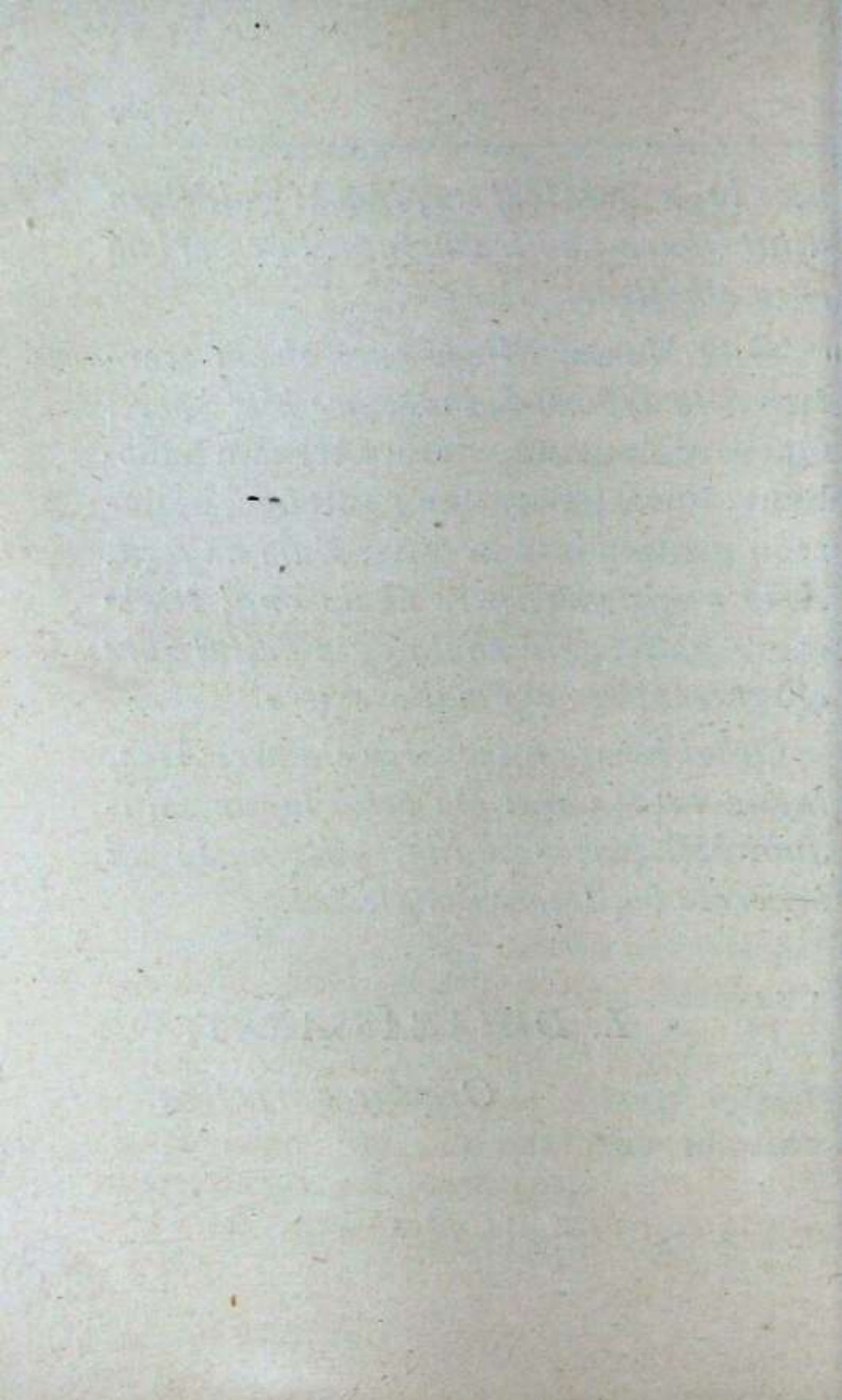
neco lagunarentzat ere, lañoki galdetzen ditut liburu hau iracurtuco duten arima onen othoitzac.

— *O Maria, Elizac zure ahoan ezartzen ditu Liburu Sainduetaco hitz hauc : Qui elucidant me, vitam æternam habebunt : Ni ezagutarazten nautenec, betiereco bizitzea izanen dute. Zuri nagozu, Ama guziz ona, nere ahala ongi ttikia izana-gatic, egin ahala egin baitut zure ezagutarazteco eta maitarazteco.*

Othoi beraz, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu orai eta beti, lagun sainduki bizitzen, sainduki hiltzen, lagun betiereco bizitzearen ardiesten.

L. DIHARASSARY,

Orzaiizeco errotera.

ANDRE-DENA MARIAREN

CONGREGAZIONEAC

I — MARIA ZERUCO ATHEA

§ I. — Birjina Maria behar dela bertze Sainduac baino gehiago ohoratu eta othoiztu.

Sainduen ohoratzea eta othoiztea gauza ona da. Bainan bertze saindu guziaz baino gehiago, hainitz gehiago, ohoratu eta othoiztu behar dugu Andredena Maria.

∴

GEHIAGO OHORATU. — Egia dena den errateco, Jaincoac du bakharric ohore eta laudorio merezi. *Nihor*, dio Salbataileac, *ez da onic*, *Jaincoa baiçic*; eta zuzenez, ez ditake ona dena baiçic lauda eta ohora. Creaturac ere bizkitartean laudatzen dire eta ohoratzen. Bai, bai-

nan Jaincoaren iduri eta eite zerbeit hetan causitzen delacotz, Jaincoac bere ontasunean partalier egin dituelacotz. Hala nola paper batean aurkitzen bada gure aitaren iduria, paper hura ohoratuco baitugu iduri harren gatic; eta hala, paper hura ohoratuz, gure aita dugu ohoratuco.

— Halaber, creaturac ohoratuz Jaincoaren iduri zerbeit hetan causitzen delacotz, Jaincoa bera dugu ohoratzen.

Bada, creatura guzien artean, nihon ez da hala Jaincoaren iduria causitzen nola sainduetan. Sainduac, graziaren bidez, Jaincoarekin casic bat eginac dire. Ez dire Jainco, ez; baina bai Jaincoztatuac; Jaincoaren bizia heien arimeri hertsiki lotua da, heien arimetan sartua eta erroac egina, heien bizia Jaincoaren biziarekin nahasia bezala da; eta saindu bacotchac egiaz erran dezake Jon Doni Paulorekin : Jaincoa da nere baitan bizi; eta Jon Doni Petriekin; Jaincoaren izatean partalier naiz.

Icusi duzue burdina suan gorritua. Burdina ez da sua, sua ez da burdina. Baina suac burdina hain ongi hartua

eta beretua du, non biac bat iduri baitute, biac bat bezala egiten. Eta zembatenaz ere sua biziago eta hazcarrago baita, eta hambatenaz ere hobeki zaio burdinari lotzen, osokiago da burdinaz jabetzen, gero-ta gehiago dio burdinari bere iduria ematen. Guza bera gertatzen da sainduetan.

Zembatenaz ere sainduago baitire, zembatenaz ere grazia berretzen baita heien ariman, eta hambatenaz ere barnago Jaincoa sartzen da arima hetan, hambatenaz nasaikiago bethetzen ditu eta gainditzen bere biziak. Hitz batez, sainduric handiena da gehienic Jaincoz-tatua, harren baitan da gehienic causitzen Jaincoaren iduria.

∴

Alta, bertze saindu guzien saindutasuna ez da Mariaren saindutasunetic hurbiltzen ere. *Haren zimenduac*, diote Liburu Sainduac, *mendi cascōen gainean dire*. Erran nahi baita, Mariac haste hastetic bazuela bertze sainduac beren biziaren buruan izan duten baino grazia

gehiago. Eta hola behar zen : Jaincoac, dio san Thomasec, grazia ematen ditu carguen araberacoac. Carguac, alabainan, cargac dire, eta cargu heien bethetzeco, carga heien jasateco eta ibiltzeco, behar den indarra da grazia. Cargu handiago, eta carga gehiago; beraz grazia ere nasaiago. Bada norc izan du secular, hurbiltzeco ere, norc izan dezake secular Mariac bezalaco carguric!

Maria Jaincoaren ama da. Egiaz, Jainco ez izatecotz, izan othe ditake Jaincoaren ama baino gehiago, Jaincoaren ama bezembat! Eta horra zergatic, berritz ere diogu Liburu Sainduekin, Mariac haste hastetic izan duen bertze sainduec hiltzeracoan zuten baino grazia gehiago. *Fundamenta ejus in montibus sanctis.* Eta nola Mariac beti, gauza guzietan, Jaincoaren nahia egin baitu, beti, egunez egun, orenez oren, hats-hartze guziz, haren grazia eta saindutasuna emendatuz joan ziren. Norc negur, norc erran, norc asma Mariaren saindutasuna mundu huntaric atera zenean! Norc asma zembatetaraino Jaincoaren biziac hartua eta jabetua zaucan, zem-

batetaraino zen Jaincoztatua ! Mariaz bezembatean, dio Elizaco dotor saindu batec, et-zazuela erran Jainco dela ; bainan hartarainoco guziac bai, ausarki. Zuzenez beraz Elizac Maria deitzen du saindu guzien erregina : *Regina sanctorum omnium*. Egiazki hala da ; eta hala delacotz, nihor ez da, urrundic ere, Maria bezen nasaiki Jaincoaren ontasunean partalier. Eta horra zergatic Maria behar dugun bertze saindu guziac baino gehiago, hainitz gehiago, ohoratu.

∴

GEHIAGO OTHOIZTU. — Norbeiti zerbeit gogotic galdetzen diogu, dakigunean baduela emateco ahala eta nahia. Zer balio luke ahalac nahia gabe, eta bardin nahiac ahala gabe ! Sainduac badute gure laguntzeco ahala eta nahia, eta horrengatic othoizten ditugu gogotic. — Badute ahala, zeren Jaincoaren adichkideac baitire ; eta zeruan, lurrean bezala, adichkiden bozac indar handia du. — Badute nahia, zeren maite baigaituzte. Maite gaituzte, gure haurrideac

direlacotz, gu bezala Adamen eta Jesu-Cristoren haurrac, Eliza beraren umeac. — Bertzalde sainduac, Jaincoarentzat amodioz, Jaincoac nahi dituen guziac nahi dituzte; eta nola Jaincoac gure salbamendua osoki nahi baitu eta bilhatzen, sainduac ere ekharriac dire gure salbatzen laguntzerat. Hortarat ekharriac dire berenaz, bainan hobeki eta lehia gehiagorekin, heien laguntza galdetzen dugunean, othoizten ditugunean.

Bada, gure salbamenduari buruz, zer da sainduen ahala eta nahia, Mariaren ahalaren eta nahiaren aldean! Sainduac Jaincoaren adichkide dire, gure haurride; Maria aldiz da Jaincoaren ama, eta da gure ama.

Jaincoaren ama, Jesus haren semea Jaincode lacotz; gure ama, Jesusec berac hiltzeracoan gurutzearen gainetic amatzat eman dauculacotz.

Alta, Jaincoac bere adichkiden othoiztac entzuten baditu, zembatenaz hobeki ez ditu bere amarenac entzuten! Jesusec lur huntan Mariac erran guziac egiten zituen. Zeruan ere hala hala da;

eta seculan ez dio bere amac zerbeit galdegiten, ardietsi gabe.

Zer indarra Mariaren hitzac! Galdegitea bezen segur, nahi dituen guziac emanac zaizco. Mariac, gure laguntzeco, egiazki indar guziac escuetan ditu.

Eta haren nahia ez da ahala baino ttikiagoa. Hortaz segur izateco, aski da orhoitzea Maria gure ama dela. Zer dire bertze amodio guziac amec beren umentzat duten amodioaren aldean? Amec beren haurrac ezin gehiago maite dituzte; beti heien ona nahi dute eta bilhatzen. Maria ametan hoberena da, eta bere amodio pare gabecoa iracutsi daucu, guretzat Calbarioan Jesus bere semea eman duenean, eta bihotzez sacrificatu.

Beraz, pare gabecoa da Mariaren gure alderaco amodioa, gure laguntzeco duen nahia eta lehia; pare gabecoa da halaber haren ahala. Erran ditake, ala bata ala bertzea, negurriric gabecoac direla. Eta horra zergatic Maria bertze saindu guziac baino gehiago, hainitz gehiago, othoiztu behar dugun; horra zergatic beti egia den eta beti egia izanen San

Bernatekin Andre-dena Mariari egiten diogun othoitzza : Orhoit zaite, ô Birjina Maria guziz ona, ez dela egundaino aditu norbeitec zure laguntza galdegin izan duela, eta ez ardietsi !

∴

Ohore beraz eta othoitz Mariari ; nahi dugun, ahal dugun bezembat ohore eta othoitz.

§ II. Birjina Maria behar dela salbatzeco baitezpada ohoratu eta othoiztu.

Ez uste izan Mariaren ohoratzea eta othoiztea, zerurat heltzeco har edo utz ditaken gauza dela. Ez uste izan Maria ohoratuz eta othoiztuz errechkiago dela bakharric salbatzen ; bainan ez ohoratuturic eta othoizturic ere, salba ditakela. Ez : Maria gabe, Maria othoiztu gabe, Mariac lagundu gabe, ez gaitezke nihondic ere salba. Alabainan, graziaric gabe ez da zeruric !

Gauza jakina da, Jaincoa bera dela grazia guzien ithurria. Bainan nola

ithurricu ura churrutatic heldu baitzai-
cu, halaber Jaincoaren grazia heldu zaicu
Mariaren bidez. Hola nahi du Jaincoac.
Maria ganic ethorri zaio munduari Jesu-
Cristo Salbatzailea; Maria ganic ethorri
behar zaizco Jesu Cristoc salbatzeco
merezitu diozcan grazia guziac. Egia
handi eta gozo hori ederki argitan ezar-
tzen du San Agustinec, eta huna nola :
— Jon Doni Pauloren iracaspennen ara-
bera, Eliza da gorphutz bat. Gorphutz
horren buruzagia edo burua da Jesu
Cristo; giristino guziac aldiz, elgarri
fede beraz josiac, dire gorphutz horren
membroac. Eta Birjina Maria, zer da?
Birjina Maria da gorphutz horren *lephoa*.
Lephoa burua baino aphasago da, bainan
bertze membro guziac baino gorago;
lephoa da buruaren eta membroen bi-
tarteco bezala. Eta deus ez da burutic
membroetarat jausten, ez eta ere mem-
broetaric bururat igaten, lephoan bar-
na baizic.

Halaber, Elizan, Andre-dēna Maria
da Jesusen eta giristinoen bitartecoa,
Jesus baino aphasago, bainan giristino
guziac baino gorago. Eta Jesusec ez

diote behinere graziarie giristinoeri ematen Mariaren bidez eta escuz baizic; eta giristinoen othoitzac ez daitezke Jesusen bihotzerat hel Mariaren bihotzean barna baizic. Berritz ere errateco, hola da Jaincoaren nahia. Eta horra zergatic Maria deitua den : *Zeruco athea : Janua cæli*. Zeruan ez ditake sar gordeca eta ebasca. Han sartzen denac behar du baitezpada athetic iragan. Eta ez da athe bat baizic, Maria, eta guzientzat athe bera, ttipientzat ala handientzat, deus ez dutenentzat ala aberatsentzat, emazte-kientzat eta gizonentzat, giristino choilentzat eta Elizaco buruzagientzat. Nihor ez da zeruraco Maria ohoratuz eta othoiztuz baizic.

Bainan, hala hala, Maria zinez ohoratzen eta othoizten dutenetic nihor ez da zerutic campo geldituco.

« Sinhets nazazue, dio San Ligorio
 « handiac, Andre-dena Maria maite
 « baduzue, eta bertzeri ahalaz maitaraz-
 « ten ; baldin hil artio beti ama on hori
 « ohoratzen eta othoizten baduzue, zuen
 « salbamendua segura da. »

Dezagun beraz guziec zinez eta khar-
tsuki Maria ohora eta othoitz, eta, Ma-
riari esker, guziac salbatuco gare; Maria
izanen da egiazki gu guzientzat ZERUCO
ATHEA.

II — ZERTACO DIREN MARIAREN CONGREGAZIONEAC

Giristiño guziec behar dute Maria ohoratu eta othoiztu; Maria ohoratuz eta othoiztuz baizic ez ditake nihor zerurat hel. Bainan, ondicotz! zembat eta zembat arima ez da munduan, Maria batere ohoratzen eta othoizten ez dutenic! Eta Maria osoki ahanzten ez dutenen artean ere, zembat hoztasun eta lazokeria amaguziz on eta botheretsu horren ohortzeco eta othoizteco!

Mariaren congregazioneac eginac dire, hoztasun eta lazokeria hortaric begiratzeco, Mariaren orhoitzapena arimetan beti piztua idukitzeco, arimen sustatzeco Mariaren ohoratzerat eta othoizterat. Eta egiazki, nekhe da congregazionean den, congregazioneari jarraikitzen den arima batec Maria ahantz dezan, nekhe ez dezan Maria ongi ohora eta othoitz.

Hasteco, bere izenaz beraz ohore egiten dio Mariari. Deitzen da, eta guzic deitzen dute : *Mariaren haurra*. Beraz goraki aithortzen du, Maria hartu duela bere amatzat bertze giristinoec baino are berezikiago ; goraki iracusten du, Mariaren urhats beretan nahi duela ibili bertze giristinoec baino are chuchenoago eta chehekiago. Diogu, ohore dela hori Mariarentzat. Guzien arabera, ohore da Jesu-Cristo gure Jaunarentzat, norbeitec jenden artean beldurric gabe erran dezan : Giristino naiz, Jesusen haurra naiz. Hala hala ohore da Mariaarentzat, norbeitec erraten duenean : Mariaren haurra naiz.

Izenaz bezala, arropaz ere congreganistac iracusten du Mariaren haur nahi dela, eta bere amari ohore egiten dio. Congreganisten arropa! Urdin eta churi: zeru eta elhur colore. Bere arropari behatuz, congreganista orhoituco da ez

ditakela zeruan sar elhurra bezen churi edo garbi izanez baizic, nola baitzen Andre-dena Maria.

Eta bai izenac, bai arropac, ekharrico dute garbiki bizitzerat, garbiki bizitzen lagunduco. Alabainan, izen hori duena, arropa horrekin agertzen dena, nola ez litake ahalke asco bide tzarretan abiatzeco, añinkerian eta ergelkerian ibiltzeco ! Bera orhoitzen ez balitz ere, balituzke segurki bazterretic orhoitaraztai-leac, balituzke erraileac : « Utz zure « izena eta zure arropa, edo, desohorez « ere, utz urhats horiec ! »

*
*
*

Bainan, congregazionean, bertze laguntzaric eta indarric ere causitzen da sainduki bizitzeco. Laguntza eta indar handiac !

Lehembizicoric, bilcuretan elgarrekin aurkituz, elgarri etsemplu ona emanaz, ongiraco elgar atchikitzen da eta berotzen.

Bigarrenecoric, bilcuretan, Maria guziec elgarrekin ohoratzen dute eta

othoizten. Bada badakigu elgarrekin egi-
nicaco othoitzac indar berezi bat ba-
duela. Jesus Jaunac berac errana da :
« Non ere bi edo hiru lagun bilduac
« baitire ene othoizteco, heiekin naiz. »
Han da, heien entzuteco, heieri grazia-
ric nasaienen emateco.

Hirugarrenecoric, bilcuretan aditzen
dire aphez aintzindariaren hitzac. Han
aphezac Mariaren haurri ematen dioz-
cate berezikiago doazcoten iracaspnac;
han ardura argitzen eta sustatzen ditu,
beren zeruco amaren urhatseri hobeki
jarraikitze.

Laugarrenecoric, congreganista batec
nombeit gauza on bat egiten duenean,
nola caritate bat, othoitz edo comunio-
ne khartsu bat, nongo-nahico Mariaren
congregazionetaco bertze haurride gu-
ziac hartan partalier dire, partalier *be-
reziki*.

Azkenecotz osteca bezala Elizac ema-
ten diozcate congreganisteri indulien-
tziac, bai berentzat, bai Purgatoriotaco
arima gaichoentzat.

Horiataric ageri da, zembat laguntza eta errechtasun berezi causitzen den congregazionean Mariaren ohoratzeco eta othoizteco, zembat laguntza eta errechtasun salbatzeco.

Erraten dute batzuetan mundutarrec : « Salba ditake congregazionean ez izan-
« nic ere. » Egia da : Bainan hainitz errechkiago eta segurkiago congregazionean izanez. Bada, holaco egiteco baitezpadacoan nola baita salbamendua, ez othe litake ahalaz segurenetic hari behar!

Bai, salba ditake Andre-dena Mariaren congregacionetaric campo. Bainan, saindu handi baten arabera, congregazione batean denac hamar aldiz grazia gehiago izanen du salbatzeco. « Congregazioneac, » dio Aita Saindu Benedicto XIV^{arrenac}, « congregazioneac » dire Jaincozco escola batzu bezala ; « han gazteriac icasten du egiazco g-
« ristino bizitzea ; han arimec segura-
« tzen dute beren salbamendua. »

Doi-doia aiphatu saindu handi, san Ligorio, haimbertze misione eman, haimbertze liburu eder egin, haimbertze arima salbatu duenac, erraten daucu : « Geronec, gure misionetan, eza-
« gutu dugu, zembat on eta salbagarri
« diren Andre-dena Mariaren congre-
« gazioneac. Maizenic, congregazio-
« nean ez den batec badu berac han di-
« ren bertze hogoiec betan baino be-
« khatu gehiago. » Zuzenez mintzo da
« beraz Aita misionest famatu bat, Aita
Binct, dioenean : Andre-dena Mariaren
congregazionez. hein batean erran di-
takela san Bernatec comentuez erraten
zuen. Han :

1^{ic} Garbikiago bizi da ;

2^{ic} Bekhatuan bakhanago erortzen da ;

3^{ic} Erortzen denean ere, bekhatu tti-
kiagoetan ;

4^{ic} Errechkiago altchatzen da ;

5^{ic} Arta gehiagorekin ibiltzen da ze-
rucu bidean ;

6^{ic} Bakhe gehiago da bihotzean ;

7^{ic} Grazia eta laguntza gehiago izaten
da zerutic ;

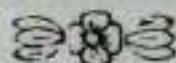
8^{ic} Errechkiago pagatzen dire Jain-

coaren alderaco zorrac, eta horrela Purgatoriotaric libratzen da;

9^{ic} Fidantzia eta atsegin gehiagorekin hiltzen da;

10^{ic} Azkenecotz, zeruan loria gehiagoz da gozaten.

Chuhur baduzu beraz, sar zaite Mariaren congregazionean, eta beti jarraic congreganist on baten urhatseri.

III

NOLA EGITEN ETA FINCATZEN DIREN
MARIAREN CONGREGAZIONEAC

Andre-dena Mariaren congregazione nausia, bertze guzien ama bezala dena, Erroman da. Deitzen da : *Lehen lehena*. Congregazione hori Elizac aberastu du hainitz fagorez, indulientziez bereziki. Fagore eta indulientzia berez errechki goza ditazke bertze Mariaren congregazioneac. Eta huna nola, bi hitzez : —Gauza jakina da, congregazione bat egiten denean, congregazione hura ezartzen eta casic jartzen dela, edo eliza batean, edo capera batean, edo aldare batean. Eliza, capera, aldare hura izaten da ordutic congregazionearen lurra eta etchea, congregazionearen egōñ-tokia eta bizitegia bezala.

Bertzalde, congregazione guziac Mariaren ohoratzeco eginac direlacotz, gu-

zic hartaraco izena behar dute. Mariaren baitan ohora ditake gauza bat edo bertze bat, nola haren bihotz saindua, nola haren bekhatuic gabe contzebitzea, nola haren zerurat altchatze dohatua; eta congregazionea, araberaco izena hartuz, deituco da : *Mariaren bihotz sainduaren congregazionea, Maria bekhatuic gabe contzebitzearen congregazionea, Mariaren zerurat altchatzearen congregazionea*; erran nahi da : Mariaren edo bihotz saindua, edo bekhatuic gabe contzebitzea, edo zerurat altchatzea ohoratzen duen congregazionea.

Bainan, zer-nahi izen har dezan congregazioneac Mariaren ohoratzeco, gozaten ahal da *Lehen lehenaren* aberastasun guziez. Hortaracotz :

1^{ic} Jadanic, diosesaco Jaun Aphezpicuac congregazionea egina eta fincatua balin-bada, *Jesuisten jeneralari galde*, beti Jaun Aphezpicuaren baiarekin, congregazione hura ezar dezan *Lehen lehenaren* aberastasun guzietan partalier, erraten zaiolaric, zoin izen duen congregazioneac, zoin elizetan, caperetan

edo aldaretan den fincatua, eta norentzat den egina, ala gizontzat, ala emaztentzat, ala ezconduentzat, ala ezcongaientzat.

2^{ic} Congregazionea ez bada oraino egina, chehetasun berac emanaz, Jaun Aphezpicuaren baiarekin, galde Jesuisten jeneralari berac egin eta finca dezan congregazionea, *Lehen lehenaren* aberastasun guziekin (1).

*
* *

Horiec dire bakharric baitezpada egin beharrac. Bertzeric ere segurki on litake, nola congregazionean, aphezaz campo, bertze zembait buruzagi ezartea, nola congregacioneco haurridec beren buruzagiac hautatzea, nola indulientziac eta bertze fagoreac dakharzcan Jesuisten papera congregacioneco elizan edo caperan agerian ematea. Bainan, herri bacotchean jaun errotorac icusi

(1) Hoberena eta errechena horietan guzietan da, Aphezpicutegian jakinaraztea zer nahi den. Han eginen dute gero behar dena.

behar du, horietaric zer egin ditaken, zer den on egitea.

Berritz ere diogu : horiec guziac, berenaz on izana-gatic, ez dire bizkitartean baitezpadaco gauzac indulientzien irabazteco, congregazionea egiazki jarria eta fincatua izateco. Hortaco, aski da Jaun Aphezpicuaren baimena, eta Jesuisten papera.

IV

CONGREGAZIONECO INDULIENTZIAC

—

Guziec badakigu zoin gauza baliosac diren indulientziac, bai bizientzat, bai hilentzat. Indulientzien bidez, Eliza, ama guziz samurra, bere haur bekhatorosen ordain bezala jartzen da, heientzat penitentzia egiteco, heien Purgatorioa eztitzeco eta laburtzeco. Eskergabetasun handia litake beraz Elizaren alderat, urricalmenduzco agintza eta emaitza hori, deus ez balitz bezala, baliatu gabe uztea, indulientzien irabazteco artaric ez hartzea. Bertzalde, ongi gogor izatea litake, bai bacotcha bereztat, bai giristino lagunarentzat. Zer! hoin errechki, ala bere burua, ala bertzeac, Purgatoriotaric libratzen ahal, eta ez nahi!

Bertzelaco lehiaric dute saĩnduec eta arima Jaincotiarrec indulientzieri buruz. «Ene semea», dio san Luis Frantziaco erregeac bere testamentaren acabantzan,

« orhoitzaite Eliza sailduaren indulien-
 « tziac irabazteaz. » Eta berize Jaincoa-
 ren zerbitzari handi batec erraten du :
 « Ez baneza ere icus Andre-dena Maria-
 « ren congregazionetan indulientziez
 « bertze abantailic, bihotz guziz onhets
 « netzazke, eta nahi nuke barne izan. »

- -
 .
 .

Luzegi litake hemen aiphatzea con-
 gregazionean irabaz ditazken indulien-
 tzia guziaz.

Aiphatuco ditugu bakharric *indulien-
 tzia osoac*, eta bertzetaric, errechkienic
 irabaz ditazkenac.

Indulientzia osoac

Indulientzia osoa irabazten da :

¹^{ic} *Cofesatur* (1) eta *comuniatur* (congre-
 gazioneco elizan edo bertze non-nahi) : sar

(1) Hemen, behin beticotz, eman behar di-
 tugu, indulientzieri buruz, zembait argi eta
 chehetasun :

Indulientzia baten irabazteco behar balin-
 bada cofesatu eta comuniatu, cofesa eta co-
 munia ditake indulientzia den egun berean, edo,

egunean, Eguberriz, Jon Doni Salbatoroz, Hotsailaren 2^{an}, Martchoaren 25^{ean}, Aboztuaren 15^{ean}, Buruilararen 8^{an}, Abendoaren 8^{an}.

2.º *Cofesatuz, comuniatur eta congregacioneco elizan edo caperan Aita Sainduaren chedetarat othoitz eginez* (edo-zoin othoitz egin ditake; baina maizenic erraten dire bortz *Gure Aita* eta bortz *Agur Maria*):

Aste guziz, aldi bat, bilcura den egunean. (Bilcura arratsaldearekin balin-bada, indulien-

salbo jubilaneco indulientziarentzat, bezperan. Baionaco diosesan, bi astetarie behin bederen cofesatzen denean, arte hartan gertatzen diren indulientzia guziaz irabaz ditazke berritz cofesatu gabe.

Indulientziaren irabazteco behar balin-bada, cofesioaz eta comunioneaz campo, eliza batean zerbeit othoitz egin, maizenic egin ditake eta egin behar da indulientzia den egun berean, gauerditic gauerdirat. Bizkitartean besta batzuez, nola Porzioncula den elizetan Agorrilararen 2^{an}, eta Arrosioroco confrarioa den elizetan Urriaren lehen igandean, othoitzac has ditazke bezperan, arratsaldeco bi orenetarie goiti. Hala hala, bi besta egun horietan, iguzkia sartuz geroz othoitz eginez, ez litake indulientziarie irabaz

Othoitzac egin behar diren elizan comuniatzen bada indulientzia den egun berean, ez da batere othoitz heien egiteco elizatic ateratze

tzia irabaz ditake, bai egun hartan, bai bihar-
ramunean).

3^{ic} *Cofesatur, comuniatur eta eliza batean*
edo congregacioneco caperan, zazpi Guro
Aita eta zazpi Agur Maria erranez : Bazcoz
eta Ortzegun Sainduz.

4^c Eri handi delaric, comuniatzen den ald-
guziz. (Indulientzia hau ematen du congre-
gacionearen aphez aintzindariac, behin beti
cotz Jaun Aphezpicuaren ganic ardiesten duen
baiarekin. Hartaracotz, eria ekharri ondoan

eta berritz sartze beharric. Lehembizico sartze
hartan berean egin ditazke othoitzac, eta meza
bera halia ditake hortaracotzat; baina e-
igandetan. Ezen igandetan meza obligazionez
coa da; eta ez ditake indulientziaric iraba-
obligazionezco othoitzen bidez, salbo Bazcoe-
taco comunioneaz. Igandetan beraz, meza
bertze zerbeit othoitz erran, ala aintzinean, ala
ondoan.

Bertzalde, egun berean cofesio eta comu-
nion batekin indulientzia bat baino gehiago
irabaz balin-baditake, indulientzia bacotcha-
rentzat eliza sartze berezi bat egin beharco da
bertze gaineratecoac ere, indulientzia bacot-
charentzat berech egin beharco dire, indulien-
tzia bacotchac galdetzen duenaren araberan.

Indulientzien irabazteco manatuac diren
othoitzac ez da aski barnez eta bihotzez erra-
tea; erran behar dire ahoz eta hitzez.

bere gaitzaren pazientziarekin jasaterat, eta herioa, Jaincoac igortzen badio, onhartzerat, erranarazten diozca hiru *Gure Aita* eta hiru *Agur Maria* gurutzefica baten aintzinean).

5° Hiltzeco manean (*cofesatuz, comuniatuz eta bihotzez bederen, ahoz ez baditake, Jesusen izen saindua debozionerekin deitatuz.* (Ezin cofesa eta comunia ditakenean, aski da egiazco urrikia izatea.)

Hogoi-ta-hamar urtheren eta hogoi-ta-hamar garizumen indulientziac :

Indulientzia horiec irabazten dire, zazpi *Gure Aita* eta *Agur Maria* erranez, congregacioneco caperan edo bertze eliza batean :

Urthe berriz, Trufania egunean, Garizuma aintzineco hiru igandetan, ortzirale eta larumbat sailduz, Bazco ondoco aste guzian eta igandean, Mendecostez eta ondoco zazpi egunetan, Apherilaren 25^{ean}, Abendoaaren 26^{ean} 27^{an} eta 28^{an}.

Zazpi urtheren indulientziac :

Indulientzia horiec irabazten dire : Astelehegunarekin meza entzunez, haucu batean aurkituz, arratsean contzientzia etsaminatuz, eri baten icusterat joanez, hil edo hagonia ez-

kila aditzean, hilarantzat edo eriarantzat othoitz eginez.

..

Indulientzia horiec guziac, bai osoac, bai bertzeac, irabaz ditazke Purgatorio-taco arimentzat.

Bertzalde, edo-zoin aphezec eman dezan meza congregacioneco aldarean congregacioneco hilentzat, beti meza harrec badu indulientzia osoa.

Zer aberastasunac congregacionean!
Zer laguntzac! Zer errechtasunac Purgatorioaren husteco eta zeruaren bethetzeco!

V — CONGREGAZIONEAN SARTZEA

Congregazionean badire bi haurride andana; osoki barne direnac; eta frogantzan direnac, icusteco heia osoki barne sartzeco on izanen diren.

Frogantzan hartua izan ditake, lehen comunionea egin den bezen laster. Frogantzac iraun behar du bederen hiru hilabethe. Luza ditake urthe batetaraino, bainan ez gehiago. Maizenic, on izanen da urthe bat iraunaraztea. Frogantzaren buruan, gai ezagutua balinbada, sartzen da osoki barne, edo-zoin adinetacoa izana-gatic.

∴

Gauza jakina da, ez dela nihor congregazionean hartu behar, ez badu iracusten nahi dela zinez Andre-dena Mariaren haur izan, zinez Andre-dena Mariaren urhatseri jarraiki.

Bardin, gauza jakina da, ez dela nihor congregazionean atchiki behar, arinke

rietan eta erge'kerietan bere burua iracusten badu, hitzez edo egintzez ttikitzen badu congregazionearen aiphu ona.

Gauza horieri baruz, toki bacotchean, congregazionearen aphez aintzindariac ematen ditu behar diren argiac, harrec berac egiten du, behar diren cheheta-sunekin, congregazionearen *erregela*, hemen hertsichago, han largochago, tokien arabera (1).

Huna erregela bat, Baionaco Jaun Aphezpicuac Escual-herrico nescatcha congregazione batentzat bere baiaz fincatu duena :

1^{ic} Orzaizeco *Mariaren haurren* Congregazionea egin da AMA BIRJINA BEKHATURIC GABE CONTZEBITUAREN ohorotan.

2^{ic} Congregazionean sar ditake lehen comunionea egin den bezen laster.

3^{ic} Hastetic sartzen da *frogantzan*, urthe batentzat, eta gero, gai balin-bada, osoki barne.

4^{ic} Congregazionearen bilcurac badire ha-

(1) Hoberena da, beti eta non-nahi, congregazionearen *erregela* fincatzea Jaun Aphezpicuaren baiaz.

mabortzetic, igandetan, bezperetari lecora (1). *Hiru bilcura lerroan* huts egiten dituenac, behar-dio jaun errotorari jakinarazi zergatic huts egin dituen.

5^{ic} Hilabetheco lehen ortziraletan, meza berezi bat emanen da congregazionearentzat. Hiru hilabethetic behin, edo beharrez maizago, *ofrenda* bat eginen da meza horien sariarentzat (2).

6^{ic} Congreganistec behar dute hilabethetic bederen sacramenduetarat hurbildu, ahalaz lehen ortziralean, edo ondoco igandean.

7^{ic} Congreganista bat hiltzen denean, congregazionea haucuan aurkituco da, bere arroparekin eta banderarekin. Bertzalde, congreganista bacotchac comunione bat eginen du eta arrosorio bat erranen bere haurridearen arimaarentzat.

8^{ic} Congreganistac lehiatuco dire modestia handi bat, eta bereziki caritate handi bat, bai elgarren artean, bai nor-nahirekin, izaterat.

9^{ic} Zerbeit huts handiz bere burua desoho-

(1) Nahi bada, ezartzen dire māizago edo bakhanago, bertze egun batez, bertze tenore batez.

(2) Hainitz tokitan, urthetic ematen da zerbeit congregazioneco gastuentzat.

ratzen duen congreganista, ordu beretic congregazionetic campo da.

10^{ic} Congreganisteri bereziki debeatua zaiote plaza-dantzetan haritzea, bai eta beha *egotea*. Huts hortan erortzen dena campo emana izanen da ; lehen aldian, hiru hilabetherentzat, eta bigarren aldian, beticotz (1).

(1) Hamargarren phondu horri buruz, eman behar ditugu zembait chehetasun.

Zahar guziet diotenaz, oraico plaza-dantza lehenagocoac baino hainitz itsusiagoac dire, eta egunetic egunerat itsustuz doatzi. Halaco dantzetan haritzea nihorentzat ez da on ez eder, bainan gutiago congreganistentzat, Mariaren haurrentzat. Hortan, gure ustez, aphez guziac bat dire; eta nihon congreganisteri ez zaiote haizu *plaza-dantzetan* haritzea. — Bainan zembait tokitan uzten omen dituzte dantza heieri beha *egotea*. Garbiki mintzatzeco, ezin onhetsia, eta batere plantaric gabecoa zaicu gauza hori. -- Zer! dantzan haritzea debeatua, eta beha *egotea* haizu!

Oren laurden bat dantzan hari balin-bada, congregazionetic campo; eta arratsalde osoa beha egonican ere, aintzinat barne! Bainan, gaizki balin-bada dantzan haritzea, ez othe da bada gaizki dantzarien ondoan *egotea*, lorietan heieri beha, on den, onhartzen den, eta sustatu nahi den gauza bat balitz bezala! Hori othe da herrian congreganistec eman behar duten etsemplua? Hori othe da Jaincoari, Andre-dena

VI — CONGREGAZIONEAN SARTZECO ZEREMONIAC

§ I. Frogantzan sartzeco zeremonia.

Congregazionean sar ditake edo-zoin egunez, bai frogantzaco, bai osoki barne. Gisa litake bizkitartean Andre-dena Mariaren besta egun bat hautatzea.

(Sartzeco zeremonien egiteco, aphe-

Mariari zor dioten ohorea eta amolioa? Ez dire dantzan hari, ez; bainan lorietan beha egoten, bai. Badakite bizkitartean dantza harrec atsegabe egiten diola Jaincoari. Eta Jaincoari atsegabe egiten dion gauza hartaz loriatzen dire, harren ondotic dabilta, han dagotzi gozaten oren osoac! Berritz ere diogu : hori othe da congreganistec eman behar duten etsemplua? Haur batec bere aita, bere ama jotzen du : hori itsusi, hori zorroski debeatua. Bainan haur dohacabe harrec bere aita edo ama jotzen duenean, bertze haurrideac lasterca, irri carcaraz, icusterat joaki, icusten han egoki, eta hori haizu, edo bederen ez debeatua!

Ez, ez, egiazco congregazione bat nahi denean, congreganisteri et - zaiote haizu utzi behar plaza-dantzetan haritzea, ez eta beha *egotea*.

Diogu *egotea*. — Batzuetan ez da errech

zac hartzen ditu eliza-athorra eta estola churia) [1].

Cantica bat eman ditake hasteco. Gero cantatzen da edo erraten : VENI CREATOR :

dantzatic ez hurbiltzea, han doi-doiaco bat ez tricatzea.

Bestalieriekin doanean plazarat, han denean dantza plaza ezkinean, behatsetto bat ematea iragaiten, den gutieneco bat tricatzea etheco bestalieren lagun : segur hobe litake ez egitea ; bainan et-zaicu iduri hori hain itsusi dela, hor badela congreganistentzat berentzat halaco hirriscuric, eta bertzentzat halaco et-semplu tzarric. Ageri da orduan dantza ez dela onhartzen ; nor hari den icuzteco, edo lagun gatic behatze bat egiten zaiola ; eta et-zaicu iduri, hori aski litakela congregazionic campo ezartzeco.

Erregela hortan errana da, plaza-dantzetan haritzen edo beha egoten denean, lehen aldian campo emana izaten dela hiru hilabetherentzat, eta bigarren aldian beticotz. Hori ongi da, arras bakhan baizic dantzatic ez den tokietaco ; bainan maiz edo maichco dantza den tokietan, hobe litake ematea campo : lehen aldian, hiru hilabetherentzat ; bigarreanean, seientzat ; eta hirugarrenean, beticotz.

Azken hitz bat. — Erregela bat egin denean, harri atchic, beti eta nor-nahiren alderat. Justiziaric gabeco congregazione bat deus ez da ; han ez da zainic ez indarric ongiraco.

(1) Zeremonia horiec arras on dire, bainan

1

Veni, Creator Spiritus,
Mentes tuorum visita,
Imple supernâ gratiâ
Quæ tu creasti pectora.

2

Qui diceris Paraclitus,
Altissimi donum Dei,
Fons vivus, ignis, charitas,
Et spiritalis unctio.

3

Tu septiformis munere
Digitus paternæ dexteræ,
Tu rite promissum Patris
Sermone ditans guttura.

ez baitezpadaco. Horiec gabe sartua izan ditake congregazionean, eta congregazioneco abantailez goza. Congregazionean izateco, bi gauza dire bakharric osoki beharrac : 1^{ic} sartu nahi duenac behar dio jakinarazi aphez aintzindariari; 2^{ic} aphez aintzindariac haren izena ezarri edo ezarrarazi behar du congregazioneco *errechistroan*. Izenen liburu edo *errechistro* hori baitezpada behar da congregazionean.

Zeremoniac egin detzazke aphez aintzindariac, edo, haren baiarekin, bertze edc-zoin aphezec.

Zin egin du Jaunac,
eta etzaio damuturen :
zu seculacotz Melchise-
deren molderaco aphez
zare.

Jauna zure escuine-
taric dago; bere hasar-
reco egunean chehatu-
ren ditu erregeac.

Jendetzen artean juje
jarrico da, osoki hon-
datuco ditu, hainitzen
buruac lurtean leher-
tucu.

Ibaietic bidean eda-
nen du : horren-gatic
burua altchaturen.

Loria Aitari... (eta
gaineratecoac).

Antif. Erregea zela-
ric bere etzantzan, ene
nardoac (1) usainic
gozoena eman du.

Antif. Haren ezkerra.

Juravit Dominus,
et non pœnitebit eum :
tu es sacerdos in æter-
num secundum ordi-
nem Melchisedech.

Dominus à dextris
tuis, * confregit in die
iræ suæ reges.

Judicabit in natio-
nibus, implebit rui-
nas : * conquassabit
capita in terrâ multo-
rum.

De torrente in viâ
bibet, * proptereâ exal-
tabit caput.

Gloria Patri, etc.

Ant. Dum esset rex
in accubitu suo, nar-
dus mea dedit odorem
suavitatis.

Ant. Læva ejus.

(1) Usain oncz 30 olio bat.

Ÿ. Emitte spiritum tuum, et creabuntur ;
 R. Et renovabis faciem terræ.

OREMUS

Deus, qui corda fidelium Sancti Spiritûs illustratione docuisti, da nobis in eodem Spiritû recta sapere, et de ejus semper consolatione gaudere. Per Christum Dominum nostrum. — Amen.

(Hemen, aphezac zeremoniari doáz-con zembeit hitz erraten ditu. Gero, sartu nahi duten guziac belhaunico dagotzilaric, aphezac galde batzu egiten diozcate; eta guziec betan, edo batec guzien izenean, ihardesten dute. Huna galde ihardeste hec) :

— Ene haurrac, zertaco ethorri zarete Andre-dena Mariaren aldare aintzinerat ?

— Gure (ene) Aita, biziki nahi ginukelacotz Andre-dena Mariaren congregazionean sartu.

— Hitzematen duzue, lehiatuco zaretela Mariaren haurretan causitu behar diren bertuten izaterat : garbitasuna, humiltasuna, obedientzia eta caritatea ?

— Bai, Aita, egin ahala eginen dugu bertute horien izateco, eta horrela merezitzeco izen eder hau : *Mariaren haur*.

Eta aphezac orduan erraten du :

Icusiric zuen nahi khartsua eta zuen chede onac, hartzen zaituztegu frogantzaco Mariaren congregazionean. Eta orai, zuen agintzeri indar gehiago ematea-gatic, lagun guzietz entzuten zaituztelaric, eman zaitezte eta contsecra Andre-dena-Mariari.

CONTSECRAZIONEA, erran nahi da, BERE BURUAREN EMAITZA MARIARI.

Congregazionean frogantzaco sartu bezen laster, huna non garen, ô Ama guziz garbia, zure aldarearen aintzinean belhaunico, zuri errateco zembat beroa den osoki zure haur bilhacatzeco bihotzean dugun gutizia.

Fagore handi horren merezitzea-gatic, zinzinez eta goraki hitz-ematen dautzugu, eginahala Jaincotiar izanen garela, ez diotegula gure laguneri etsemplu onic baizic emanen; hitz batez, lehiatuco garela zure haurretan icusi nahi ditutzun bertute guzien izaterat.

Bainan, ondicotz, ô Maria, badakizu zembat ahulac garen, zembat ahanzcorrac eta macur-errechac. Hel zakizkigu beraz, Ama ona, eta ardietsiezaguzu Jesusen Bihotz adorgarriaren ganic, gure chede onetan hazcar

egoteco eta, bizi gareno, heieri jarraikitzeo grazia. Horrela merezituco dugu zure haur izatea, bai lur hunen gainean, bai zeruan. Halabiz.

Aphezac bacotchari aldizca ematen dio Mariaren haurren escu-liburua, diolaric :

Har zazu eta atchic liburu hau. Huntan icusico duzu zer egin behar den congregazio-nean, eta nola den hobekienic Maria ohoratzen. Hunec erranac eginez, segurki ardietsico dituzu zure Ama guziz sainduaren laguntza nasaienac.

Aphezac ur benedicatua ichurtzen du chingolen gainerat, eta gero ematen diozcate aldizca, diolaric :

Ene haur maitea, har zazu chingola hau. Hau da zure agintzen ageria. Eta hau ibiltzean, orhoit zaite, orai beretic behar duzula zure bizitze garbiaz Mariaren egiazco haur agertu.

(Osoki barne sartzecoric balin-bada, orai egiten da heien sartzeco zeremonia. Bertzenaz, berehala hasten da) :

Magnificat..... beherachago bezperetan causitzen den bezala.

Magnificat erran ondoan :

Ÿ. Tota pulchra es, amica mea;

R̄. Et macula originalis nunquàm fuit in te.

OREMUS

Domine Jesu-Christe, qui in cruce moriens Immaculatam Virginem Mariam Genitricem tuam, Matrēm nobis misericorditer dedisti, concede, ut tanti beneficii memores, vitæ innocentia sinceràque pietate nos dignos Mariæ filios comprobemus. Qui vivis et regnas, Deus, etc.

Cor Jesu sacratissimum, miserere nobis.

Cor Mariæ immaculatum, ora pro nobis.

Acabatzeco, eman ditake cantica bat.

§ II. Osoki barne sartzeco zeremonia.

Galde-ihardestetaraino, guziac egiten dire frogantzan sartzeco bezala. Huna orai hemengo galde-ihardesteac :

— Ene haurrac, zerc zakhartzate Andre-dena Mariaren aldare aintzinerat?

— Gure (ene) Aita, Andre-dena Mariaren

congregazionean osoki barne sartzeco dugun gutizia handiac.

— Hitz-ematen duzue artarekin jarraikico zaretela congregazioneac galdegiten dituen urhatseri.

— Bai, Aita, hitz-ematen dugu, eta gure hitza atchikico dugu, Jaincoaren graziarekin eta Mariaren laguntzarekin batean (1).

— Hitz-ematen duzue lehiatuco zaretela Mariaren haurretan causitu behar diren bertuten izaterat : garbitasuna, humiltasuna, obedientzia eta caritatea?

— Bai, Aita, hitz-ematen dugu. Ezen, Mariaren haur, nahi dugu izen hori behar den bezala ekharri, nahi dugu gure zeruco Ama ezagutarazi eta ohorarazi.

— Zembat demborarentzat nahi duzue Mariaren haur izan ?

— Beticotz.

Aphezac erraten du orduan :

Icusiric zuen nahi khartsua eta zuen chede

(1) Erran gabe doa, congregazioneac galdetzen dituen gauza horiec ez eginic ere, ez dela bekhatuic, ez handiric, ez ttipiric. Bainan zertaco sar congregazionean, congregazioneac galdetzen dituenac ez egitecotz!

onac, gogotic hartzen zaituztegu osoki barne Mariaren haurren congregazionean. Zuen agintzec indar gehiago izan dezatentzat, lagun guzien aintzinean, egiozue zuen buruaren emaitza edo contsecrazionea Ama Birjinari.

MARIAREN HAURREN CONTSECRAZIONEAN,
 erran nahi da EMAITZA.

AMA ZERUCOARI

O Maria, bekhatuic gabe contzebitua, egun ematen gare zure geriza bereziaren azpian, eta hautatzen zaitugu gure zaintzaletzat, jabetzat eta amatzat. Egin-ahal guziac egin nahi ditugu zure hobeki ezagutarazteco, maitarazteco eta ohorarazteco; zin-zinez zure oinetan hartzen dugu chede hori. Hemendic harat, goraki eta garbiki iracutsi nahi dugu zureac garela, osoki zureac, zure urhatseri nahi garela ahal bezen hurbildanic jarraiki, beti begien bichtan ditugularic, bereziki zure garbitasun, humiltasun, obedientzia eta caritate pare-gabecoac. Hori hitz-ematen dugu hemen, zure aldarearen aintzinean, entzuten gaituztelaric, bai zeruco Aingeruec eta Sainducec, bai congregacioneco gure lagunec.

Har gaitzatzu, othoi, ô Ama samurra, zure

bihotzeco haurren artean, eta ardiets iezaguzu gure hitzaren atchikitzeo grazia. Ereman gaitzatzu zeronec Jesus zure seme Jaincoaren ganat, icas iezaguzu Jesusen maitatzen eta zerbitzatzen, zuc maitatua eta zerbitzatua izan dadin nahi duzun bezala; eta horrela merezi dezagula, eternitate guzian, izatea Jesusen eta Mariaren Bihotz sacratuaren haur benedictuac, Aitaren, eta Semearen eta Izpiritu Sainduaren izenean. Halabiz.

Medailen benedictæa.

ÿ. Adjutorium nostrum in nomine Domini;

R̄. Qui fecit cælum et terram.

ÿ. Dominus vobiscum;

R̄. Et cum spiritû tuo.

OREMUS

Omnipotens sempiterne Deus, qui sanctorum tuorum imagines sculpi aut fingi non reprobas, ut quoties illas oculis corporis intuemur, toties eorum actus et sanctitatem ad imitandum memoriæ oculis meditemur: hanc (vel has), quæsumus, imaginem (vel imagines) in honorem et memoriam Beatissimæ Virginis Mariæ, matris Domini Nostri Jesu-Christi adaptatam (vel adaptatas) bene † dicere, et sancti † ficare

digneris ; et præsta ut quicumque coram illa (vel illis) beatissimam Virginem suppliciter colere et honorare studuerit, illius meritis et obtentû à te gratiam in præsentî, et æternam gloriam obtineat in futurum.

Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Aphezac ur benedicatua ichurtzen du medailen gainerat ; gero congreganista bacotchari berea ematen dio, diolaric :

Har zazu, ene haur maitea, medaila benedicatu hau. Hau da Andre-dena Mariaren congregacioneco ageria, hunec begiratuco zaitu zure ariman eta gorphutzean. Orhoit zaite, hau ibiltzean, Mariaren haurra zarela, eta izen eder hori ohoratu behar duzula bizitze garbi et saindu batez.

Aphezac, Mariaren haur berri guziac belhaunico dagotzilaric, erraten du :

Ego, auctoritate quâ fungor, et mihi à sanctâ sede concessa, admitto te (vos) in aggregatione Immaculatæ Conceptionis beatæ Mariæ Virginis, et te (vos) facio participem (participes) omnium bonorum spiritualium ejusdem societatis. In nomine Patris † et Filii, et Spiritûs Sancti. Amen.

Suscipiat te (vos) Christus in numero consociarum nostrarum et suarum famularum, et concedat tibi (vobis) tempus benè vivendi, donum benè agendi, constantiam benè permanendi, et ad æternæ vitæ hæreditatem feliciter perveniendi.

Et sicut nos hodiè fraterna charitas spiritualiter jungit in terris, ità divina pietas, quæ dilectionis est auctrix et amatrix, nos cum fidelibus suis conjungere dignetur in cœlis. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

Ÿ. Ecce quàm bonum et quàm jucundum,

Ŕ. Habitare fratres in unum.

Ÿ. Confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis,

Ŕ. A templo sancto tuo, quod est in Jerusalem.

Ÿ. Salvam (salvas) fac ancillam tuam (ancillas tuas),

Ŕ. Deus meus, sperantem (sperantes) in te.

Ÿ. Mitte ei (eis) auxilium de Sancto,

Ŕ. Et de Sion tuere eam (eas).

Ÿ. Ora pro nobis, Sancta Dei Gēnitrix,

Ŕ. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Ÿ. Domine, exaudi orationem meam,

R̄. Et clamor meus ad te veniat.

Ÿ. Dominus vobiscum,

R̄. Et cum spiritu tuo.

OREMUS

Adesto, - Domine, supplicationibus nostris, et hanc famulam tuam quam (has famulas tuas quas) congregationi beatæ Mariæ Virginis aggregavimus, bene † dicere dignare; et præsta, ut statuta nostra, per auxilium gratiæ tuæ, sanctè, piè, et religiosè vivendo, valeat (valeant) observare, et observando vitam promereri sempiternam. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Gero, *Magnificat*, eta gaineratecoac, frogantzan sartzeco zeremonian bezala.

MARIAREN HAUREN

DEBOZIONE NAUSIAC

I — MEDITAZIONEA

Mariaren haurrec behar dute beren Ama zerucoa bertze giristinoec baino hobeki othoiztu eta ohoratu. Hortaraco, arras on da :

1^{ic} Egun guziz, secular hutsic egin gabe, gauza bat, beti bera, den ttikiena izanic ere, edo othoitz edo bertze zerbeit, Mariaren ohoretan egitea.

2^{ic} Mariaren besta egunac artoski atchikitzea, mezan ahalaz aurkituz, mahain saindurat hurbilduz, Ama guziz maite harri zerbeit othoitz berezi eginez.

3^{ic} Mariaren medailac eta abituac ibiltzea; medailetan, *miracuiluzcoa* deitzen dena bereziki; abituetan, bereziki urdina eta beltcha, eta guziz beltcha.

4^{ic} Mariaren beila tokietarat joatea,

nola Lourderat, Betharramerat, Buglozerat, edo bertze zoimbetatarat.

5^{ic} Mariaren izenean elizac, caperac, aldareac egitea; eliza, capera, aldare hec ahal bezen aberaski aphaintzea, argiz, lorez, eta bertze edergailuz.

6^{ic} Etchetan aldaretto baten egitea, Andre-dena Mariaren potret batekin...

Bainan, dio Saindu handi batec, Andre-dena Mariari eman diezokegun ohereric handiena, gozoena, beharrena, da : geroni, bai geroni, bilhacatzea harren potret biziac bezala, hura bezala biziz, harrec egin dituenac ahalaz eginez. Eta egiazki, dio Elizaco Aita batec, San Crisostomoc, Maria zinez goresten eta laudatzen balin-badugu, guc ere hura bezalaco nahico dugu izan. Eta nola izanen gare Maria bezalaco? Mariac egin dituenac eginez. Beraz, edo ez dezagun gehiago Maria lauda, edo lehia gaiten harrec egin dituenac egiterat, harren urhatseri jarraikitzerat. Mariaz burlatzea bezala litake, erratea : « Oi, Ama

« ona, zoin ederra zaren, zoin saindua,
« zoin maitagarria ! Zombat atsegin du-
« tan zu hoin eder, saindu, maitagarri
« icustea ! »

Eta gero, Maria bezalacoa izateco deus ez egitea.

Ez, ez, ez ditake Andre-dena Maria egiazki ohora, ez bada lehiatzen harrec egin dituenac egiterat, haren etsemplueri jarraikitzerat. Eta nola behar da hortarat lehiatu eta heldu? Huna :

Norbeitec lagun baten potreta egin nahi duenean, ez nolazpeitcoa, bainan chuchena eta iduria, zer egiten du? — Lehen lehenic, lagun harren begitarteari behatzen dio, behatzen artarekin, luzeki eta behin baino gehiagotan; behatzen beharbada gauza berarentzat, edo begi, edo beharri, edo ezpain, hamarretan, hogoietan. Gero, lana hasi duenean, huni beha, lagunaren begitarteari beha, bilhatzen du cheheki, ala chuchen doan, ala macur. Macur balin-badoa, egin duena ezeztaturic, berritz hasten da; eta aldiz, chuchen iduritzen bazaio, hartan hobeki fincatzen.

Hola hola behar du hari, Andre-dena

Maria bezalacoa izan nahi duenac, bere bizia Mariaren biziaren gainean negurtu eta moldatu nahi duenac. Arimaco begien aintzinean ezarri behar du Mariaren bizia, eta han luzaz atchiki, ahalaz cheheki bilhatzen duelarik nolacoa izan den bizi hura; eta gero, icusi eta ezagutu duenaren arabera, lehiatu behar du bide beretan ibiltzerat, gauza beren egiterat, barnez eta campoz Maria bezalacoa izaterat. Hitz batez horiec guziac errateco, Andra-dena Maria bezalacoa izan nahi duenac, behar ditu haren etsempluac maiz eta funtski gogoan eta bihotzean erabili, behar ditu maiz eta funtski etsemplu hec *meditatu*. Bai, hori da : egiazco Mariaren haurrac behar du egin *meditazionea*.

∴

MEDITAZIONE! Hainitz jendec, sopra jendec, uste dute meditazionea ez dela aphezentzat, fraidentzat eta serorentzat baizic. Edo bederen, hala uste balute bezala bizi dire. Debruaren amarrua! Arimen itsumendua! Hortaric, medi-

tazione escasetic, heldu dire bekhatu gehienac, erran ditake guziac. *Gachta-keriac leher egin du bazter guzietan, diote Liburu Sainduec, nihor ez dela-cotz bere baitan sartzen denic*, beraz, nihorc meditazioneric egiten ez du elacotz. Ezen, meditazionea, hori da, eta ez deus bertzeric : bere baitan sartzea, ichiltasunean eta bildutasunean zerbeit funtski gogoan erabiltzea. Edo-zoin gauzetan, meditazioneric gabe, ez ditake deus onic egin. Etche bat egin nahi bada, behar da artarekin gogoan erabili, nondic izanen den harria, nondic zura, nondic hargina eta zurgina. Udan belharra chuhur denean, laborariac behar du bere baitan sartu, icusteco bere behiac nola hazico dituen neguan. Eri denac, bere baitan sarturic, ahalaz bilhatu eta eza-gutu behar du nondic heldu zaion gaitza, eta nola den sendatuco. Hitz batez, munduco gauzetan beretan deus onic egitecotz, behar du bacotchac bere baitan sartu, behar ditu cheheki-bere goetac eta contuac egin, behar du *meditatu*.

Hala hala da arimaco gauzetan. Medi-

tazioneric gabe, arras nekhez helduco da zerurat. Haimbertze bide macur bada, haimbertze galbide! Eta zeruco bideric, bat baizic ez, bat bakharra. Hain errech da bide bakhar hura huts egitea! Eta bide on, chuchen hartan berean, zembat etsai ez da, zembat zilo, zembat harri zorrotz, zembat laphar! Ah! ongi behatuz eta icusiz, erne ibiltzen ez balin-bada, laster erorico da, colpatuco, zaurituco. Bichtan da hori.

..

Bainan, ondicotz! maiz eta ardura zer da gertatzen! Munduco eta gorphutzeco gauzentzat hainitz zuhurtzia eta arta gehiago dela ezen-ez arimacoentzat, eternitatecoentzat. Munduco gauzentzat cheheki bilhatzen dire baiac eta ezac, on eta tchar guziac; alde baterat edo bertzerat hartu baino lehen, ongi icusi nahi izaten da nondic den bideric hobereana; eta bide bati lotu ondoan ere, ascotan gelditzen da, jakiteco zertan den eta norat doan.

Eta arimaco gauzetan aldiz, zer arin-

keria, zer lazokeria, zer ezacholakeria ! Egiazki harrigarri da, eta casic ezin sinhetsia ! Bai, bai, lan bat baxharra izaki baitezpada egitecoa : salbamendua ; eta lan hura baxharric ez-acholaki, nolaz-peitca, egiten, larri larria murruscatuz, artatzea balio ez balu bezala, gaizki egiteco beldurric ez balitz bezala ; secular funtski gogoan erabili gabe, icusteco zertan den lan harri buruz, non huts egin den, nola den chuchenduco, nola hobe-ki eta segurkiago bururatuco.

Eta horra, berritz ere diogu Liburu Sainduekin, horra zergatic den haimbertze giristino tzar edo ahul, zergatic haimbertze arima galtze : meditazione escasa-gatic !

∴

Hala hala, deusec ez du arima hain biziki sustatzen bekhatuaren uzteco, bekhatutic urruntzeco, nola meditazioneac. Alabainan, gogoan eta bihotzean ongi hartzen eta sartzen balitz zer den Jaincoa, zer gurutzea, zer heriotzea, zer zerua, zer ifernua, zer eternitatea, norc nahi luke bekhatuan bizi ?

Behar litake izan, edo fede gabea, edo adimendu gabea. Horren-gatic erran ahal izan du Santa Teresac : « Hitz-eman « iezadazue egunero oren laurden bat « meditazione, eta nic hitz-ematen dau- « tzuet zerua. »

Oi! zer gauza ona litaken Mariaren haurrarentzat, egun guziz oren laurdentto bat meditazione horren egitea!

Ez da segurki hainitz; dembora gehichagoric galtzen dugu ez-deuskerietan.

Bainan, egun guziz ez bada, astean biz-pa-hiruetan bederen aphurto bat meditatu behar litake.

*
*
*

Noiz nahi egin ditake meditazionea; bainan goizetan da tenoreric hoberena, goizeco othoitzaren ondotic, orduan baita errechkienic gogoia bildua atchikitzen. Meditazionea egin ditake, bai liburu baten laguntzarekin, bai libururic gabe. Gehienentzat hobe da liburuarekin egitea. Bainan ez uste izan, meditatze-co aski dela liburu on baten ira-

curtzea. Ez, iracurtzea ez da meditatzea. Meditatzeco, liburuan emeki emeki, artarekin, zembait lerro iracurtu ondoan, bere baitan zembait gogoeta egiten dire, ala liburuaren iracaspénac barnago bihotzean sarrarazteco, ala icusteco zertan den liburua mintzo den egieri eta etsemplu oneri buruz; eta gero, hartzen dire araberaco chede zinac.

∴

Zerbeit othoitz egiten da : 1^{ie} meditazionea hasteracoan, Izpiritu Sainduaren argien escatzeco ; 2^{ie} acabatzean, bai eman graziez Jaincoari eskerren bihurtzeco, bai hartu diren chede onen bethetzeco behar diren indarren galdezeco.

II — OFIZIO TTIKIA

Ba othe da, Andre-dena Mariari egi-
ten zaizcon othoitzetan *ofizio ttikia*
bezen onic? Ez dugu uste; hoberic behi-
nic-behin; ez. Icus dezagun zer den
ofizio ttikia, eta gero segur aithortu
beharco dugu, ez dakiokela Mariari
othoitz hoberic egin.

••

Guziec badakigu aphezec erraten du-
tela egun oroz *ofizioa*. Ofizioco othoitz
gehienac Liburu Sainduetaric hartuac
dire; bertzeac, edo Elizac eginac, edo
norbeitec eginic, Elizac onhetsiac eta
beretuac.

Bada Liburu Sainduac buruen buru
Jaincoaren hitza dire. Egia da asco gizo-
nec eginac direla; bainan bardin egia,
gizon hec guziec ez dutela Liburu hetan
ezarri Jaincoacezartzeco manatu diotena
baizic.

Beraz, Jaincoa bera da beti Liburu
hetan mintzo.

Beraz, Liburu Sainduac Jaincoa laudatzen eta benedicatzen dutenean, Jaincoac berac du bere burua laudatzen eta benedicatzen. Alta, norc Jaincoa lauda, berac bere burua bezala? Nihorc, segurki. Non beraz causi othoitz hain onic nola Liburu Sainduetaco hitzac, nola ofizioco othoitz gehienac? Nihon ere ez.

Ofizioco bertze othoitzac ere hainitz onac dire, Jaincoaren hitzaren ondotic izan ditazken hoberenac. Alabainan, othoitz hec dire edo Elizac eginac, edo Elizac beretuac. Bada Izpiritu Sainduac Eliza beti argitzen eta sustatzen du. Arima gure gorphutzaren bizia den bezala, Izpiritu Saindua da Elizaren bizia. Guc ez ginakike gure baitaric nola Jaincoa lauda eta ohora, Jaincoari zer galda. Izpiritu Sainduac aldiz hori Elizari ezagutarazten eta adiarazten dio. Eta Elizaren ganic othoitz bat heldu zaicunean, erran diñake Izpiritu Sainduaren ganic heldu zaicula, Izpiritu Sainduac ezarria delacotz Elizaren bihotzean eta ezpainen-tan, Izpiritu Sainduac sustatzen dituelacotz Elizaren othoitzac. Eta horra zergatic, Jaincoaren hitza direnez campo

ere, ez ditaken izan othoitzic ofizioa erraten duena, Elizarekin hari da othoitzean; eta Elizarekin hari dena, hari da Izpiritu Sainduarekin. Zer indar ez du izanen holaco othoitzac (1)?

Bai, bai, edo-zoin aldetaric har dezagun, ofizioa da othoitz nausia, Jaincoari egiten ahal zaion othoitzic hoberena.

Bada aphezen ofizioaz erran ditugun guziac, bardin bardina erran behar dire Adre-dena Mariaren *ofizio ttikia*. Hunctaco othoitzac ere hartacoac bezala, gehienac Liburu Sainduetaric hartuac dire, bertzeac, Elizac eginac edo beretuac.

Elizac Liburu Sainduetan hautatu ditu eta *ofizio ttikian* ezarri Mariaz hetan er-

(1) Bertzalde, aphezac ofizioa erraten duenean, otho tzean hari da *Elizaren izenean*, Elizaren ordain bezala; horren-gatic, aphezac erran ofizioac badu indar berezi bat Jaincoaren bihotzaren ukitzeco. Indar berezi hori ez da ofizioan aurkitzen, giristino choil batec erraten duenean.

ranac direnac. Ezen, oi egia gozoa!
 Jaincoa Mariaz mintzatu da, mintzatu
 nasaiki Liburu Sainduetan. Alta, norc
 dakizca Jaincoac bezen ongi, nor det-
 zazke hain ongi aipha eta argitan ezar
 Mariaren handitasunac eta bertuteac!
 Nola beraz, *osizio ttikiaz* bezen ederki,
 lauda eta ohora zeru lurren erregina!
Osizio ttikia erranez, Maria laudatzen
 eta ohoratzen dugu Jaincoac berac lau-
 datu eta ohoratu duen bezala. Laudorio
 eta ohore pare gabecoac!

Laudatzen eta ohoratzen dugu oraino
 Elizac egiten duen bezala. Eta goracha-
 go icusi dugu, Jaincoaren hitzaz campo,
 ez dela othoitzic Elizac iracusten dauz-
 kigun, Elizarekin batasunean egiten di-
 tugun othoitzac bezen onic.

Beraz, hastean ginionaren arabera, ez
 dakioke Mariari *osizio ttikia* baino
 othoitz hoberic egin, ez eta ere naski
 hain onic.

∴

Horiec hola dire. Eta bizkitartean,
 Mariaren *osizio ttikia* guti erraten da,
 arras guti, casic batere. Hainitz tokie-

tan ez da ezagutua, eta ezagutua den tokietan ere, maizenic, ez balitz bezala bazterrerat uzten dute.

Badakit ez dela errech egun guziz erratea, eta frangoc, nahirican ere, ez dezaketela erran. Bainan, egun guziz erratetic seculan ez erraterat bada arte. Ongi nahi balitz, ez othe litake bada erraten ahal larumbat edo igande gehienetan, edo bederen Andre-dena Mariaren besta handienetan? Bertze asco othoitz egiten dute beharbada orduan Mariaren hurrec. Zergaticez lehia *ofizio ttikiaren* erraterat? Guzia ez baditake, zerbeit bederen!

Diote batzuec, *ofiziottikia* latinez dela, ez dakitela latina, eta nahiago dutela-cotz, othoitzean hari direnean, jakin zer erraten duten, horren-gatic uzten dutela *ofizio ttikia*.

Bada chuchenic eta macurric solas hortan. Beha :

Bi hazcurric zure amari on eta atsegin egiten diote; batec bizkitartean bertzeac baino gehiago. Bainan gehienic on eta atsegin egiten dion hura, ez dakizu chuchen zer den; bertzea aldiz bai,

zeronec egina duzulacotz. Zer bada !
Jakinki chuchen ezagutzen ez duzun
hazcurri harrec, bertzeac baino are on
eta atsegin gehiago egiten diola zure
amari, eta et-zinioke emanen ! Hala
hala, ez dakizu chuchen zer dion *ofizio
ttikico* latinac ; bainan badakizu Mariari
erraten diozcala gehi-ñic bihotzerat do-
azcon gauzac, laudorioric ederrenac,
othoitzic hoberenac. Eta ahal duzularic,
noiztenca bederen ez zinuke *ofizio ttikia*
erran nahi !

∴

Aithortu behar da bizkitartean, nahiz,
arras othoitz onaren egiteco, aski den
Jaincoaz orhoitzea eta Jaincoa ohoratu
nahi izatea, aithortu behar da, errechago
dela gogoa bildua atchikitzea eta biho-
tza Jaincoaren ganat itzulia, othoitzeco
hithec zer dioten ezagutzen eta ohartzen
denean. Bertzenaz, maiz gogoa barraia-
tzen da, eta bihotza hotz egoteñ. Horra
zergatic *ofizio ttikia* latinetic escuararat
itzuli dugun, eta escuara hura latinaren
aldean ezarri. Horrela, nahi dutenec

errechki jakin dezakete, *ofizio ttikian* hari direnean, chuchen zer dioten Jaincoari eta Andre-dena-Mariari.

∴

Hitz bat erran behar dugu hemen, bide nabar, igandetaco bezperez. — Oraico giristinoec ez dute lehengoez bezembat lehia bezperetan aurkitzeco. Ez baitute hec bezen fede hazcarra eta argitua!

Erran dugu jadanic, eta ez ditake aski errepica, othoitzic hoberen dela Elizarekin batean egiten den othoitzac. Alabainan, Eliza da Jesu-Cristoc ezarria, guri iracusteco zer behar dugun egin zerurat heltzeco; beraz, nola othoitzic gabe ez baita zeruric, guri iracusteco nola behar dugun othoitz egin. Elizarekin, Elizac berac egiten dituen othoitzac egiteco orde, nahiago izatea bertze zerbeit othoitzetan hari, hori gauza ma curra da. Hola hari denac ez daki zer den egiazco giristino bizia; ez daki zembatenaz ere giristino bat batasun handiagoan bizi baita Elizarekin, eta

hambatenaz ere giristino hobea dela, Jaincoaren ganic hurbilago.

Maita beraz, maita Elizarekin othoitzean haritzea. Mezaren ondotic guzien gainetic maita igandetaco bezperac; ofizioco othoitzac dire, Elizaren othoitzac, Elizac, bere haurrac bilduric, bere Espos sacratuaren ohoratzeco ahal bezen ederki egiten dituen othoitzac; eta bertzalde, Jesu-Cristoc errana eta hitzeman da, zembait lagun bilduac direnean haren othoizteco, bezperetan bezala, han izanen dela heien erdian heien othoitzaren hobeki entzuteco.

Maiz bezperetan dabilana, hogoietaric hemeretziatan, giristino ona izanen da. Eta, errechki ibil ditakelaric, maiz bezperac huts egiten dituen, hogoietaric hemeretziatan giristino ahula.

ANDRE-DENA MARIAREN OFIZIO TTIKIA (1)

BESPERAC

Agur M̄aria... (*ahapetic*). Ave Maria...

Phertsuz. Jaincoa, egizu ene laguntzerat, *ŷ.* Deus, in adjutorium meum intende.

Ihardestea. Jauna, ene laguntzerat laster egizu. *R̄.* Domine, ad adjuvandum me festina.

Ph. Loria Aitari, eta Semeari, eta Izpiritu Sainduari. *ŷ.* Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.

I. Hastapenean zen bezala, eta orai, eta beti, *R̄.* Sicut erat in principio, et nunc et

(1) Ofizio osoa erraten da gauerditic gauerdirat : *Matutinac.* *Laudesac* eta *Oren Chumeac.* eguerdi aintzinean; *Bezperac* eta *Completac.* eguerdi ondoan. Bizkitartean, *Matutinac* eta *Laudesac* erran ditazke bezperatic, udan arratsaldeco lau orenetarie, neguan hiru orenetarie lecora.

semper et in sæcula eta menderen mende-
 sæculorum. Amen. tan. Halabiz. *Alleluia* (1)
 (Alleluia).

Ant. Dum esset *Antifona.* Erregea
 rex. zelaric.

103^{garren} **Psalmoa**

Dixit Dominus Do- Jaunac erran dio
 mino meo : * sede à Jaunari : jar zaite ene
 dextris meis. escuinean.

Donec ponam ini- Nic zure etsaiac ez-
 micos tuos * scabellum arri artean zure oinen-
 pedum tuorum. peco alki.

Virgam virtutis tuæ Zure indarrezco zi-
 emittet Dominus ex gorra Jaunac Sionetic
 Sion : * dominare in igorriren du : izan zaite
 medio inimicorum tu- nausi zure etsaien er-
 orum. dian.

Tecum principium Zure nausitasuna
 in die virtutis tuæ in agerico da zure indar-
 splendoribus sancto- rezco egunean, sain-
 rum ; * ex utero ante duen distiraduren ar-
 luciferum genui te. tean : ene erraietaric
 argi - izarraz - goizago
 atera zaitut.

(1) Hitz herrec erran n. hi du : *Lauda bēdi
 Jauna.*

Zin egin du Jaunac,
eta etzaio damuturen :
zu seculacotz Melchise-
deren molderaco aphez
zare.

Jauna zure escuine-
taric dago; bere hasar-
reco egunean chehatu-
ren ditu erregeac.

Jendetzen artean juje
jarrico da, osoki hon-
datuco ditu, hainitzen
buruac lurrean leher-
tuc.

Ibaietic bidean eda-
nen du : horren-gatic
burua altchaturen.

Loria Aitari... (eta
gaineratecoac).

Antif. Erregea zela-
ric bere etzantzan, ene
nardoac (1) usainic
gozoena eman du.

Antif. Haren ezkerra.

Juravit Dominus,
et non pœnitebit eum :
tu es sacerdos in æter-
num secundum ordi-
nem Melchisedech.

Dominus à dextris
tuis, * confregit in die
iræ suæ reges.

Judicabit in natio-
nibus, implebit rui-
nas : * conquassabit
capita in terrâ multo-
rum.

De torrente in viâ
bibet, * proptereâ exal-
tabit caput.

Gloria Patri, etc.

Ant. Dum esset rex
in accubitu suo, nar-
dus mea dedit odorem
suavitatis.

Ant. Læva ejus.

(1) Usain oncz 30 olio bat.

131.^{arren} Psalmoa

Laudate, pueri, Dominum, * laudate nomen Domini.

Sit nomen Domini benedictum, * ex hoc nunc et usquè in sæculum.

A solis ortù usquè ad occasum, * laudabile nomen Domini.

Excelsus super omnes gentes Dominus, * et super cœlos gloria ejus.

Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, * et humilia respicit in cœlo et in terrâ?

Suscitans à terrâ inopem, * et de stercore erigens pauperem.

Ut collocet eum cum

Lauda zazue, zerbitzariet, Nausia; lauda Jaincoaren izena.

Izan bedi Jaunaren izena benedicatua, orai-che huntaric eta menderen mendetan.

Iguzkia ateratzen den tokitic sartzen den tokiraino, laudatu beharra da Jaunaren izena

Jendetze guzietz gorago altchatua da Jauna, eta zeruez gorago haren loria.

Nor duke pareric gure Jainco Jaun gaineretan dagoenac, eta zerruan ala lurrean apheri behatzen diotenac.

Altchatzen du lurretic herbaila, eta erromesa ongarritic jalgitzen.

Harren ezartzeco bu-

ruzagiekin, bere popu-
luaren buruzagiekin.

Etchean agor zagon
emaztea, egiten du asco
haurren ama bozcario-
tua.

Loria Aitari... (eta
gaineratecōac).

Antif. Haren ezkerra
nere buru gibelean, eta
haren escuinac besar-
catuco nau.

Antif. Beltza naiz.

principibus, cum
principibus populi sui.

Qui habitare facit
sterilem in domo,
matrem filiorum læ-
tantem.

Gloria Patri, etc...

Ant. Læva ejus sub
capite meo, et dextera
illius amplexabitur
me.

Ant. Nigra sum.

121^{garren} Psalmoa

Bozcario!u naiz erran
izan zaizkidan hautan :
Jaincoaren etcherat jo-
anen gare.

Bazauden gure oinac
zure athetan, ô Jerusa-
lem.

Jerusalem, hiri baten
pare egina zarena, non
guziac guzienac baiti-
re.

Harat alabainan igan

Lætatus sum in his
quæ dicta sunt mihi :
in domum Domini ibi-
mus.

Stantes erant pedes
nostri in atriis tuis,
Jerusalem.

Jerusalem quæ ædi-
ficatur ut civitas,
cujus participatio ejus
in idipsum.

Illuc enim ascende-

runt tribus , tribus Domini, * testimonium Israel, ad confitendum nomini Domini.

Quia illic sederunt sedes in iudicio, * sedes super domum David.

Rogate quæ ad pacem sunt Jerusalem, * et abundantia diligentibus te.

Fiat pax in virtute tuâ , * et abundantia in turribus tuis.

Propter fratres meos et proximos meos, * loquebar pacem de te.

Propter domum Domini Dei nostri * quæsiivi bona tibi.

Gloria Patri, etc...

dire jendakiac, jendaki Jaincoarenac , Izraeli manatu zaion bezala Jaunaren izenaren go-resteco.

Han fincatuac dire-lacotz jujen alkiac, Dabiten etheco erregealkiac.

Galde zazue bakhea Jerusalementzat , eta nasaitasunean bizi hitez zu maite zaituztenac (oi Jerusalem).

Bakhea izan bedi zure harrasi barnetan , eta nasaitasuna zure egoitza ederretan.

Nere anaien eta nere hurbilecoen gatic mintzo nintzan bakhez zuretzat.

Gure Jainco Jaunaren etchearen gatic dut zure ongia bilhatu.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Antif. Beltza naiz,
bainan ederra, Jerusa-
lemeco nescatchac: hor-
rengatic nau Errege-
maitatu, eta bere egoi-
tzan sarrarazi.

Antif. Ja negua ira-
gan da. - -

Ant. Nigra sum,
sed formosa, filiæ Je-
rusalem : ideò dilexit
me Rex, et introduxit
me in cubiculum
suum.

Ant. Jàm hiems
transiit.

126^{arren} Psalmoa

Ez badu Jaunac et-
chea obratzen, alferretan
hari dire hura obra-
tzen dutenac.

Ez badu Jaunac hi-
ria zaintzen, alferretan
dago atzarriric hura
zaintzen duena.

Debalde duzue argi
aintzinean jekitzea :
jeki zaitezte pausatu
ondoan, atsegabezco
ogia jaten duzenac.

Pausua bere maiteri
eman dioten ondoan,
huna non Jaincoac

Nisi Dominus ædi-
ficaverit domum, in
vanum laboraverunt
qui ædificant eam.

Nisi Dominus cus-
todierit civitatem,
frustra vigilat qui cus-
todit eam.

Vanum est vobis
antè lucem surgere :
surgite postquàm se-
deritis, qui manduca-
tis panem doloris.

Cùm dederit dilectis
suis somnum : ecce
hæreditas Domini, fi-

lii : merces, fructus
ventris.

Sicut sagittæ in ma-
nû potentis, ità filii
excussorum.

Beatus vir qui im-
plevit desiderium
suum ex ipsis; non
confundetur, cùm lo-
quetur inimicis suis
in portâ.

Gloria Patri, etc.

Ant. Jàm hiems
transiit, imber abiit et
recessit : surge, amica
mea, et veni.

Ant. Speciosa facta
es.

ematen diozcaten, pri-
mantzatzat : haurrac;
saritzat : sabeleco frui-
tuac.

Nola *fletchac* (1) gi-
zon indartsuaren es-
cuan, hala osticatuen
semeac.

Dohatsu hetaric bere
nahiaren bethe dukena :
ez du ahalkeric izanen,
bere etsaieri hiri athean
mintzaturen zaiotenean.

Loria Aitari... (eta
(gaineratecoac).

Antif. Ja negua ira-
gan da, joan dire eta
urrundu uriteac; jeki
zaite, nere adichkidea,
eta zatozkit.

Antif. Ederra egina
zare.

(1) Burdin ziri bat, buru batetic chorroch-
tua. Lehenago, gerlan, orai chizparekin *balac*
bezala, *fletchac* igortzen, *tiratzen* ziren *arcua-*
rekin.

147^{AVROU} Psalmoa

Lauda zazu Nausia,
Jerusalem; lauda zure
Jaincoa, Sion.

Zeren hazcartu di-
tuen zure athe-hestea-
coac, benedicatu zure-
kin dauzcatzun semeac.

Harrec du ezarri zure
mugetan bakhea, eta
ogi bihotzetic asean
zauzca.

Harrec dio bere hitza
lurrari igortzen : laster
dabila haren errana.

Harrec du ilearen pare
elhurra ematen, lanhoa
hautsaren pare hedat-
zen.

Igortzen du bere hor-
ma ogi pusken pare :
haren hotzari buruz
norc duke ihardokiren?

Igorrico du bere hi-
tza, eta hec urthuren
ditu : ufatuco du haren

Lauda, Jerusalem,
Dominum : * lauda
Deum tuum, Sion.

Quoniam conforta-
vit seras portarum
tuarum, * benedixit
filiis tuis in te :

Qui posuit fines
tuos pacem : * et adipe
frumenti satiat te.

Qui emittit eloquium
suum terræ; * velociter
currit sermo ejus.

Qui dat nivem sicut
lanam, * nebulam sic-
ut cinerem spargit.

Mittit crystallum
suam sicut buccellas : *
antè faciem frigoris
ejus quis sustinebit ?

Emittet verbum
suum, et liquefaciet
ea : * flabit spiritus

ejus, et fluent aquæ. haizeac, eta uretan joanen dire.

Qui annuntiat verbum suum Jacob, justitias et judicia sua Israel.

Non fecit taliter omni nationi, et judicia sua non manifestavit eis.

Gloria Patri, etc.

Ant. Speciosa facta es et suavis in deliciis tuis, Sancta Dei Genitrix.

Harrec diozca adiarazten bere hitzac Jacobi; bere nahi zuzenac eta legeac Israeli.

Ez diote holachet egin jendetze orori, eta bere legeac ez diozcazte agertu.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Antif. Ederra eginazare eta zure gozoetan amultsu, ô Jaincoaren Ama Saindua.

Capitulua

Ab initio et antè sæcula creata sum, et usquè ad futurum sæculum non desinam, et in habitatione sanctâ coram ipso ministravi.

Ṙ. Deo gratias.

Haste hastetic eta mendez goizago eginanaiz; eta ez naiz gero secular ezeztatua izanen; eta egoitza sainduan, Jaincoaren aintzinean, haren zerbitzari izan naiz.

I. Jaincoari eskerrac.

Himnoa

Agur, itsas-izarra,
Jaincoaren Ama amul-
tsua,
Eta beti birjina,
Zeruco athe dohatsua.

Harturic Ave hura
Gabrielen ahotic, [an,
Finca gaitzatzu bakhe-
Itzuliz Evaren (1) izena.

Hauts-otzute gatheac
hobenduneri
Argia ekhar itzueri;
Gaitzac gutaric urrunt
zatzu,
Ongi guziac guretzat
esca.

Ager azu ama zarella;
Onhets betza zutaz gure
othoitzac
Gure gatic sorturic
Zurea izatea jasan due-
nac.

Ave, maris stella,
Dei mater alma,
Atque semper virgo,
Felix cœli porta.

Sumens illud Ave
Gabrielis ora,
Funda nos in pace,
Mutans Evæ nomen.

Solve vincla reis,
Profer lumen cæcis,
Mala nostra pelle,
Bona cuncta posce.

Monstra te esse ma-
trem,
Sumat per te preces,
Qui, pro nobis natus,
Tulit esse tuus.

(1) *Ave*. Hitz horrec latinez erran nahi du : agur. Eta hitz hori gibel aintzin hartuz, itzuliz, heldu da : *Eva*.

Virgo singularis,
Inter omnes mitis,
Nos culpis solutos
Mites fac et castos.

Vitam præsta pu-
ram,
Iter para tutum,
Ut videntes Jesum
Semper collætetur.

Sit laus Deo Patri,
Summo Christo de-
cus,
Spiritu Sancto,
Tribus honor unus.

Amen.

ÿ. Diffusa est gra-
tia in labiis tuis.

Ë. Propterea bene-
dixit te Deus in æter-
num.

Ant. Beata Mater.

Birjina paregabecoa,
Ororen artean ezta,
Gure hutsetaric libra-
turic

Ezti egin gaitzatzu eta
garbi.

Eman iezaguzu bizi-
tze garbi bat,
Idec bide segur bat,
Jesus icustearekin
Elgarrekin beti bozca-
riatzeco.

Laudorio dagiola
Jainco Aitari,
Loria Cristo guziz han-
diari,
Halaber Izpiritu-Sain-
duari,
Ber-ohore hirueri.

Halabiz.

Ph. Grazia hedatua
da zure espainetan.

I. Horren-gatic zaitu
Jaincoac betierecotz be-
nedicatu.

Antif. Ama doha-
tsua.

Mariaren cantica

Ene arimac goresten
du Jaun-Haundia.

Eta ene izpiritua boz-
carioz jauzi da, ene
Jainco Salbatzailea bai-
tan.

Zeren bère nescatoa-
ren aphaltasunari be-
hatu baitio : eta huna
non oraidanic dohatsu
deituren nauten sortuco
diren guziec.

Ezen gauza handiac
egin dauzkit guziz bo-
theretsua denac, eta
saindua da haren izena.

Eta haren urrical-
mendua haurretaric
haurretarat hedatzen
da, haren beldurra
daucatenetan.

Indar egin du bere
besoaz, barraiatu ditu
beren bihotzeco gogoe-
tetan hampatuac zaude-
nac.

Magnificat * anima
mea Dominum.

Et exultavit spiritus
meus, * in Deo salutari
meo.

Quia respexit humi-
litem ancillæ suæ ; *
ecce enim ex hoc bea-
tam me dicent omnes
generationes.

Quia fecit mihi ma-
gna qui potens est, *
et sanctum nomen
ejus.

Et misericordia ejus
à progenie in proge-
nies * timentibus eum.

Fecit potentiam in
brachio suo : * disper-
sit superbos mente
cordis sui.

Deposuit potentes
de sede; et exaltavit
humiles.

Esurientes implevit
bonis, et divites di-
misit inanes.

Suscepit Israel pue-
rum suum, recorda-
tus misericordiæ suæ.

Sicut locutus est ad
patres nostros, Abra-
ham et semini ejus in
sæcula.

Gloria Patri, etc.

Ant. Beata Mater
et intacta Virgo, glo-
riosa Regina mundi,
intercede pro nobis ad
Dominum.

Kyrie, eleison. Chr:-
ste, eleison. Kyrie,
eleison.

Artiki ditu bothere-
retsuac beren jar-to-
kietaric; aphasac aldiz
altchatu.

Gose zirenac bethe
ditu ontasunez, eta abe-
ratsac hutsic igorri.

Israel bere zerbitza-
ria hartu du bere geri-
zan, orhoituric bere ur-
ricalmenduaz.

Hitzeman zioten be-
zala gure aiteri, Abra-
hami eta haren seculaco
ondocoeri.

Loria Aitari... (eta
gaineratecoac).

Antif. Ama dohat-
sua, eta notha gabeco
Birjina, munduco Er-
regina loriosa, izan
zaite Jaincoaren aintzi-
nean gure ararteco.

Jauna, urrical ga-
kizkitzu. Cristo, urri-
cal gakizkitzu. Jauna,
urrical gakizkitzu.

Ph. Jauna, entzun-
azu ene othoitzza.

Ih. Eta ene oihua
zutarat hel bedi.

ÿ. Domine, exaudi
orationem meam.

R̄. Et clamor meus
ad te veniat.

OTHOITZA.

Emaguzu gu zure
zerbitzariēri, othoi,
Jainco Jauna, arimaco
eta gorphutzeco osasun
betierecoaz gozatzea,
eta Maria dohatsu beti
Birjinaren arartecota-
sunaz, oraico bihotz-
minetarie libratuac iza-
tea, eta seculaco zorio-
naz jabetzea. Cristo
gure Jaunaz. Halabiz.

Ph. Fededunen ari-
mac, Jaincoaren urri-
calmenduz, bakhean
dagotzila. Halabiz.

Gure Aita...

OREMUS.

Concede nos famu-
los tuos, quæsumus,
Domine Deus, perpe-
tuâ mentis et corporis
sanitate gaudere : et
gloriosâ beatæ Mariæ
semper Virginis inter-
cessione, à presenti
liberari tristitiâ, et æ-
ternâ perfrui lætitiâ.
Per Dominum no-
strum, etc.

ÿ. Fidelium animæ,
per misericordiam Dei,
requiescant in pace.
Amen.

Pater noster...

COMPLETAC

Ave Maria...

Agur Maria... (*ahapetic*).

Ÿ. Convertete nos,
Deus salutaris noster.

Ph. Onerat itzul gaitzätzu, Jainco gure Salbatzailea.

R̄. Et averte iram
tuam à nobis.

Ih. Eta bazter zazu zure hasarregoa gure ganic.

Ÿ. Deus, in adjutorium meum intende.

Ph. Jauna, egizu ene laguntzerat.

R̄. Domine, ad adjuvandum me festina.

Ih. Jauna, ene laguntzerat laster egizu.

Gloria Patri, etc.

Loria Aitari... (eta bertzeac, bezperetan bezala).

128 ^{arren} Psalmoa

Sæpè expugnaverunt me à juventute meâ, dicat nunc Israel.

Maiz, gazte nintzanic, jazarri zaizkit, erran beza orai Israel.

Sæpè expugnave-

Maiz, gazte nintza-

netic, jazarri zaizkit ; bainan ezin niri deusegin.

Ene bizcarraren gainean hari izan dire bekhatoreac ; luzaz iraundute heien gachtakeric.

Jainco zuzenac lurreratu ditu bekhatore-sen buruac : ahalca bitez eta gibelerat itzul, Sion hastio dutenac oro.

Egin bitez teiletaco belhar, khendu baino lehen, ihartzen denaren pare:

Hartaric ez baitu escua betheco ephaileac, ez eta ere galtzarra azau (1) biltzaileac.

Eta ez dute erran iragaiten zirenec : Jain-

runt me à juventute meâ, etenim non potuerunt mihi.

Suprà dorsum meum fabricaverunt peccatores ; prolongaverunt iniquitatem suam.

Dominus justus concidit cervices peccatorum : confundantur et convertantur retrorsùm omnes qui oderunt Sion.

Fiant sicut fœnum tectorum , quod , priusquàm evellatur , exaruit.

De quo non implevit manum suam qui metit, et sinum suum qui manipulos colligit.

Et non dixerunt qui præteribant : benedi-

(1) *Azaua*, toki batzuetan deitzen da : *pi ala cdo izphala*.

ctio Domini super vos; * coaren benediziona
 benediximus vobis in dela zuen gainerat; be-
 nomine Domini. nedicatzen zaituztegu
 Jaunaren izenean.

Gloria Patri, etc. Loria Aitari... (eta
 gaineratecoac).

129^{garren} Psalmoa

De profundis cla- Leze zoletaric oihu
 mavi ad te, Domine; * egin dautzut, Jauna;
 Domine, exaudi vo- Jauna, ene oihua en-
 cem meam. tzun-azu.

Fiant aures tuæ in- Zure beharriac ohar
 tendentes * in vocem bitez ene othoitzaren
 deprecationis meæ. auhenari.

Si iniquitates obser- Gachtakerieri beha-
 vaveris, Domine, * tzen badiozute, Jauna,
 Domine, quis sustine- Jauna, norc du ihardo-
 bit? kiren?

Quia apud te propi- Zure baitaric barkha-
 tiatio est, * et propter tzerat ekharria zarela-
 legem tuam, sustinui cotz, eta hori duzula-
 te Domine. cotz legetzat, zuri beha
 egotu naiz, Jauna.

Sustinuit anima mea Beha egotu da ene
 in verbo ejus, * spera- arima haren hitzaren

gainean; nere arimac
esperantza izan du Jau-
na baitan.

Goizeco beilatic eta
arratseraino, Israelec
esperantza izan beza
Jaunaren baitan.

Urricalmendua Jauna
baitan delacotz, eta har-
ren baitan erospen na-
saia.

Eta berac du Israel
bere macur. guzietaric
libraturen.

Loria Aitari... (eta
gaineratecoac).

vit anima mea in Do-
mino.

A custodiâ matuti-
nâ usque ad noctem
speret Israel in Do-
mino.

Quia apud Domi-
num misericordia, et
copiosa apud eum re-
demptio.

Et ipse redimet Is-
rael, ex omnibus
iniquitatibus ejus.

Gloria Patri, etc.

130^{garren} Psalmoa

Jauna, ez da ene bi-
hotza hampatu; eta nere
begiac ez dire altchatu.

Ez naiz handi lerroan
ibili, ez eta ere nitaz
goragoco espantuetan.

Baldin ez baninda-
gon aphaal ene ustetan,

Domine, non est
exaltatum cor meum,
neque elati sunt oculi
mei.

Neque ambulavi in
magnis, neque in
mirabilibus super me.

Si non humiliter
sentiebam, sed exal-

tavi animam meam. bainan sopra goratu
badut ene arima,

Sicut ablactatus est Amac bulharra khen-
super matre suâ, ita du dionari bezala, hala
retributio in animâ hala gerta dakiola nere
meâ. arimari.

Speret Israel in Do- Esperantza izan beza
mino, ex hoc nunc Israelec Jaunaren bai-
et usquè in sæculum. tan, oraiche-danic eta
menderen mendetan.

Gloria Patri, etc. Loria Aitari... (eta
gaineratecoac).

Himnoa

Memento , rerum Orhoit zaite, guzien
Conditor, Egilea,

Nostri quod olim cor- Egun batez gure gor-
poris phutzeco molde
Sacratà ab alvo Vir- bera

ginis Birjinaren sabel sacra-
Nascendo formam tutic

sumpseris. Sortzean hartu duzula.

Maria Mater gra- Maria , graziaren
tiæ, ama,

Dulcis Pater clemen- Barkhamen luaren ith-
tiæ, urburu ezta,

Zuc etsaietic begira gaitzatzu,	Tu nos ab hoste pro- tege,
Eta zurekin har herio- tzeco orenean.	Et mortis horâ susci- pe.
Loria zuri, Jesus,	Jesu, tibi sit gloria,
Birjina ganic sortu za- renari,	Qui natus es de Vir- gine,
Aitarekin eta Izpiritu Sainduarekin,	Cum Patre et almo Spiritu,
Betiereco mendetan.	In sempiterna sæcula.
Halabiz.	Amen.

Capitulua

Ni naiz amodio eder- raren, eta beldurraren eta jakitatearen, eta es- perantza sainduaren ama.	Ego mater pulchræ dilectionis, et timoris et agnitionis, et san- ctæ spei.
--	---

I. Jaincoari eskerrac.

R̄. Deo gratias.

Ph. Othoitz egizu
guretzat, Jaincoaren
Ama Saindua.

ÿ. Ora pro nobis,
Sancta Dei Genitrix.

Ih. Cristoc hitzema-
nac merezi detzagun-
tzat.

R̄. Ut digni efficia-
mur promissionibus
Christi.

Antif. Zure geriza-
rat,

Ant. Sub tuum præ-
sidium.

Simeonen Cantica

Nunc dimittis ser-
vum tuum, Domine, *
secundùm verbum
tuum in pace.

Quia viderunt oculi
mei * salutare tuum.

Quod parasti, * antè
faciem omnium popu-
lorum.

Lumen ad revela-
tionem gentium, * et
gloriam plebis tuæ Is-
rael.

Gloria Patri, etc.

Ant. Sub tuum præ-
sidium confugimus,
Sancta Dei Genitrix;
nostras deprecationes
ne despicias in neces-
sitatibus; sed à peri-
culis cunctis libera
nos semper, Virgo
gloriosa et benedicta.

Kyrie, eleison. Chris-

Orai, Jauna, utz-azu
zure zerbitzaria, zure
hitzaren arabera, ba-
khean joaterat.

Ene begieci icusi du-
tenaz geroz zure salba-
garria.

Ezarri duzuna popu-
lu guzien arpegien
aintzinean.

Jendetzec icusteco
argi, eta Israel zure
populuaren ohore.

Loria Aitari... (eta
gaineratecoac).

Ant. Zure gerizarat
ihes egiten dugu, Jain-
coaren Ama Saindua;
gure othoitzac ez det-
zatzula gure behar-or-
duetan arbuia; bainan
athecã gachto guzieta-
ric atera gaitzatzu beti,
Birjina lorios eta bene-
dicatua.

Jauna, urrical ga-

kizkitzu. Cristo, urric
cal gakizkitzu. Jauna,
urricak gakizkitzu.

Ph. Jauna, entzun-
azu ene othoitza.

Ih. Eta ene oihua zu-
tarat hel beci.

OTHOITZA.

Maria beti Birjina
dohatsu eta loriosaren
arartecotasun loriosac,
othoi, Jauna, begira
gaitzala, eta helaraz
betiereco bizitzerat.
Halabiz.

Ph. Jauna, entzun-
azu ene othoitza.

Ih. Eta ene oihua
zutarat hel bedi.

Ph. Benedica deza-
gun Jauna.

Ih. Jaincoari esker-
rac.

Benedizionea. Bene-
dica eta begira gaitzala
guziz botheretsu eta

te, eleison. Kyrie, e-
leison.

ÿ. Domine, exaudi
orationem meam.

R̄. Et clamor meus
ad te veniat.

OREMUS.

Beatæ et gloriosæ
semperque Virginis
Mariæ, quæsumus,
Domine, intercessio
gloriosa nos protegat,
et ad vitam perducatur
æternam. Amen.

ÿ. Domine, exaudi
orationem meam.

R̄. Et clamor meus
ad te veniat.

ÿ. Benedicamus
Domino.

R̄. Deo gratias.

Benedictio. Bene-
dicat et custodiat nos
omnipotens et miseri-

cors Dominus, Pater, urricalmendutsu den
 et Filius, et Spiritus Jaun, Aita, Seme eta
 Sanctus. Izpiritu Sainduac.

R. Amen.

Ih. Halabiz.

Birjina Sainduari Antifonac

In Adventu.

Abendoan.

Alma Redemptoris
 Mater, quæ pervia
 cœli porta manes, et
 stella maris, succurre
 cadenti, surgere qui
 curat populo : tu quæ
 genuisti, naturâ mi-
 rante, tuum sanctum
 genitorem, Virgo priùs
 ac posteriùs, Gabrie-
 lis ab ore sumens illud
 ave, peccatorum mi-
 serere.

Eroslearen Ama gar-
 bia, zeruco athe beti
 idekia, eta itsasoco
 izarra, hel zakizkio
 erortzen hari den, bai-
 nan altchatu nahi luken
 populuari : oi zu, natu-
 raleza harritua zagola-
 ric, sorrarazi zaituena
 sorrarazi duzuna ; ain-
 tzinean eta ondoan Bir-
 jina, Gabrielen ahotic
 agur hura ukhan du-
 zuna, bekhatorosac
 urricak dakizkitzu.

ÿ. Angelus Domini
 nuntiavit Mariæ.

Ph. Jauñären Ain-
 geruac mezutu zion
 Mariari,

R. Et concepit de

Ih. Eta contzebitu

zuen Izpiritu Saindua- Spiritù Sancto.
ren ganic.

OTHOITZA.

Zure grazia, othoi
Jauna, gure arimatarat
ichur-azu, amoreagatic
eta, Aingeruac mezutu-
ric, Cristo zure Semea-
ren gizon egitea eza-
gutu dugunac, haren
pasionearen eta guru-
tzearen bidez, piztearen
loriarat hel gaitezten.
Ber Cristo gure Jaunaz.
Halabiz.

(*Abendotic Purifica-
zione artean*) :

Eroslearen Ama.....
(*gorago bezala*).

Ph. Haurra izan eta
ere osoki Birjina zare
gelditu.

OREMUS.

Gratiam tuam, quæ-
sumus, Domine, men-
tibus nostris infunde ;
ut qui, Angelo nun-
tiante, Christi Filii tui
incarnationem cogno-
vimus, per passionem
ejus et crucem ad re-
surrectionis gloriam
perducamur. Per eum-
dem Christum Domi-
num nostrum. Amen.

(*A vesper. Sabb.
antè Dom. primam
Advent. usquè ad Pu-
rificationem inclusi-
vè*) :

Alma Redemptoris,
ut suprà.

ÿ. Post partum
Virgo inviolata per-
mansisti.

Ŕ. Dei Genitrix, intercede pro nobis.

Ih. Jaincoaren Ama, izan zaite gure bitarteco.

OREMUS.

OTHOITZA.

Deus, qui salutis æternæ, beatæ Mariæ virginitate fœcundà, humano generi præmia præstitisti : tribue quæsumus; ut ipsam pro nobis intercedere sentiamus, per quam meruimus auctorem vitæ suscipere Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

Jainco, Maria dohahatsuaren Birjinitate fruitudunaren bidez, gizonaren ethorkiari salbamendu eternalaren bahia eman diozuna : iguzu, othoi, biziaren ithurburua, zure Seme Jesu Cristo gure Jauna eman daucun hura bera arartecotzat balia dakigun.

Ih. Halabiz.

Ŕ. Amen.

Purificationetic Bazco artean.

Ave, Regina cælorum,

Agur, zeruco Erregina,

Ave, Domina Angelorum :

Agur, Aingeruen matzailea,

Salve, Radix, salve, Porta,

Agur, Erroa, agur, Athea,

Nondic baitzaio munduari argia atera.	Ex quâ mundo lux est orta.
Bozcaria zaite, Birjina gloriosa,	Gaude, Virgo gloriosa,
Oroz gainetic ederrazarena :	Super omnes speciosa :
Agur, ô guziz distianta, Cristo dezazula guretzat othoitz.	Vale, ô valdè decora, Et pro nobis Christum exora.
<i>Ph.</i> Onhets-azu lauda zaitzadan, Birjina sacratua.	<i>ÿ.</i> Dignare me laudare te, Virgo sacrata.
<i>Ih.</i> Indar emadazuzure etsaieri buruz.	<i>R̃.</i> Da mihi virtutem contra hostes tuos.

OTHOITZA.

Jainco urricalmendutsua, emaguzu gure herbailtasunean laguntza; amoreagatic eta, Jaincoaren Ama Sainduaren orhoitzapena egiten dugunac, haren arartecotasunaren indarrez gure urhats macurretaric atera gaitez. Ber Cristo gure Jaunaz. Halabiz.

OREMUS.

Concede, misericors Deus, fragilitati nostræ præsidium : ut qui Sanctæ Dei Genitricis memoriam agimus, intercessionis ejus auxilio à nostris iniquitatibus resurgamus. Per eundem Christum Dominum nostrum.
Amen.

(Tempore Paschali).

Bazco demboran.

Regina cœli, lætare,
alleluia.

Zeruco Erregina, boz-
caria zaite, alleluia.

Quia quem meruisti
portare, alleluia.

Zeren garraiatzea me-
rezitu duzuna, allel.

Resurrexit sicut dixit,
alleluia.

Piztu baita berac erran
bezala, alleluia.

Ora pro nobis Deum,
alleluia.

Othoitz - azu guretzat
Jaincoa, alleluia.

ÿ. Gaude et lætare,
Virgo Maria, alleluia.

Ph. Bozcaria zaite
eta alegera, Birjina Ma-
ria, alleluia.

Ŕ. Quia surrexit
Dominus verè, alle-
luia.

Ih. Jauna egiazki
piztu delacotz, alleluia.

OREMUS.

OTHOITZA.

Deus, qui per re-
surrectionem Filii tui
Domini nostri Jesu
Christi mundum læti-
ficare dignatus es :
præsta quæsumus; ut
per ejus Genitricem
Virginem Mariam
perpetuæ capiamus
gaudia vitæ. Per eum-

Jainco, zure Seme
Jesu Cristo gure Jau-
naren pizteaz mundua
bozcariatu nahi izan
duzuna:emaguzu othoi,
haren Ama Birjinaren
arartecotasunaz, betie-
reco bizitzearen zorio-
naz jabe egitea. Ber
Cristo gure Jaunaz.

Halabiz.

*Trinitatetic Abendoa
artean :*

Agur, Erregina, urrealmenduraren ama, gure bizia, gure gozoa, gure esperantza, agur. Zuri gagotzu oihuz, Ebaren haur desterratuac; zuri hatsbeherapenez, auhenez eta marascaz, nigarrezco haran huntan. Hots beraz, gure arartecoa, zure begi amultsu horiec guganat itzul-atzu. Eta Jesus zure sabeleco fruitu benedicatua, desterru huntaric lecorat iracutsiezaguzu! Oi beti barkhatzerat, oi beti ongi egiterat ekharria, oi beti ezitia zaren Birjina Maria.

dem Christum Dominum nostrum. Amen.

(*A primis Vesperis Festi SS. Trinitatis usque ad Nonam sabbati ante Adventum*):

Salve, Regina, mater misericordiae, vita, dulcedo, et spes nostra salve. Ad te clamamus exules, filii Hevae. Ad te suspiramus gementes et flentes in hac lacrymarum valle. Eia ergo, advocata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos converte. Et Jesum benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende. O clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria.

ÿ. Ora pro nobis,
sancta Dei Genitrix.

Ph. Othoitz egizu
guretzat Jaincoaren
Ama Saindua.

℞. Ut digni efficiamur
promissionibus
Christi.

Ih. Cristoc bitzema-
nac merezi detzagun-
tzat.

OREMUS.

OTHOITZA.

Omnipotens sempiternus Deus, qui gloriosæ Virginis Matris Mariæ corpus et animam, ut dignum Filii tui habitaculum effici mereretur, Spiritû Sancto cooperante præparasti: da, ut cujus commemoratione lætamur, ejus piâ intercessionem ab instantibus malis et à morte perpetuâ liberemur. Per eundem Christum Dominum nostrum.

Amen.

Betiereco Jainco guziz botheretsua, Ama Birjinaren gorputza eta arima, zure Semeari zoacon egoitza bilhacazitezentzat, Izpiritu Sainduaren obraz moldatu ditutzuna; emaguzu, haren orhoitzapenac alegeratzen gaituen bezala, haren arartecotasun amultsuac, hertsatzen gaituzten gaitzetaric, bai eta betiereco heriotzetic libra gaitzan. Ber Cristo gure Jaunaz.

Halabiz.

MATUTINAC

Agur Maria... (*ahapetic*).

Ph. Jauna, ene ezpainac idekiren ditutzu.

Ih. Eta ene ahoac adiarazico du zure laudorioa.

Ph. Jaincoa, egizu ene laguntzerat.

Ih. Jauna, ene laguntzerat laster egizu.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Ave Maria...

ŷ. Domine, labia mea aperies.

ŕ. Et os meum annuntiabit laudem tuam.

ŷ. Deus, in adjutorium meum intende.

Ŕ. Domine, ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, etc.

Deia

Agur Maria, graziaz bethea, Jauna da zurekin.

(*Denec errepica*) : Agur Maria, graziaz bethea, Jauna da zurekin.

Ph. Zatozte, bozcari gaiten Jaincoari buruz,

Ave, Maria, gratiâ plena, Dominus tecum.

(*Repetitur*) : Ave, Maria, gratiâ plena, Dominus, tecum.

ŷ. Venite, exultemus Domino, jubi-

lemus Deo salutari nostro ; præoccu-
mus faciem ejus in
confessione, et in psal-
mis jubilemus ei.

R̄. Ave, Maria, gra-
tiâ plena, Dominus
tecum.

Ÿ. Quoniam Deus
magnus Dominus et
Rex magnus super
omnes deos ; quoniam
non repellet Dominus
plebem suam ; quia
in manû ejus sunt
omnes fines terræ, et
altitudines montium
ipse conspicit.

R̄. Dominus tecum.

Ÿ. Quoniam ipsius
est mare, et ipse fecit
illud, et aridam fun-
daverunt manus ejus ;

bozcaria goraki gure
Jainco salbatzaileari
buruz ; aintzin dezagun
haren hasarrea gure
aithormenez, eta gure
cantuez dezagun han-
diets.

Ih. Agur Maria, gra-
ziaz bethea, Jauna da
zurekin.

Ph. Zeren Jauna
Jainco handia baita,
Errege handi jainco-or-
de guziez goragocoa ;
zeren ez baitu Jaunac be-
re populua arbuiatzen ;
zeren haren escuetan
baitire lurraren muga
guziac, eta mendiric
gorenac haren begi-
pean.

Ih. Jauna da zure-
kin.

Ph. Zereñ harena
baita itsasoa, eta berac,
egina, eta leihorra ha-
ren escuec fincatua :

zatozte, dezagun adora, eta gaiten ahuspez eman Jaincoari buruz; nigarrez gaudezen Jaunaren aintzinean, hura delacotz gure Jainco Jauna, gu aldiz haren bazcaco ardiac. - -

Ih. Agur Maria, graziaz bethea, Jauna da zurekin.

Ph. Egun haren boza aditzen baduzue, begira zaitzte zuen bihotzac gogortzetic, hasarrarazi zutenean bezala, noiz eta ere frogatu nahi izan baitzuten bortuan : han, zuen arbasoec bilhatu baininduten, bai eta causitu, icusiz nere egintzac.

Ih. Jauna da zurekin.

Ph. Berrogoi urthez jendetze huni hurbil egon natzaio, eta errandut : hauc beti bihotzez

venite, adoremus, et procidamus antè Deum; ploremus coram Domino qui fecit nos; quia ipse est Dominus Deus noster : nos autem populus ejus et oves pascuæ ejus.

R. Ave, Maria, gratiâ plena, Dominus tecum.

ÿ. Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra, sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto, ubi tentaverunt me patres vestri; probaverunt et viderunt opera mea.

R. Dominus tecum.

ÿ. Quadraginta annis proximus fui generationi huic, et dixi: semper hi errant cor-

de; ipsi verò non cognoverunt vias meas: quibus juravi in viâ meâ; si introibunt in requiem meam.

R̄. Ave, Maria, gratiâ plena, Dominus tecum.

ÿ. Gloria Patri, etc.

R̄. Dominus tecum.

ÿ. Ave, Maria, gratiâ plena.

R̄. Dominus tecum.

macur dabilta; ez dituzte arren ene bideac ezagutu; eta ene hasarrean zin egin diotet, ez direla ene descantsuan sartuco.

Ih. Agur Maria, graziaz bethea, Jauna da zurekin.

Ph. Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Ih. Jauna da zurekin.

Ph. Agur Maria, graziaz bethea,

Ih. Jauna da zurekin.

Himnoa

Quem terra, pontus, sidera,

Colunt, adorant, prædicant,

Trinam regentem machinam,

Clastrum Mariæ bajulat.

Cui luna, sol et omnia

Lurrac, itsasoac, izarrac,

Ohoratzen, adoratzen, handiesten dutena,

Hiru eremuac dabilzana,

Mariac du bere baitan ibiltzen.

Hilargia, iguzkia, eta guziac

Beti zerbitzari dituena, Zeruco graziac gaindi- turic, Birjina gazte baten sa- belac du ekhartzen. Dohain zorionezco ama, Ororen egile oroz gai- necoa, Mundua ahurrean dau- cana, Bere sabelaren barnean dauca. Zeruticaco berriac bozturic, Izpiritu Sainduac ama- turic, Jendetzec iguricatzen zutena, Haren erraietaric da atera. Jesus, loria zuri Birjina ganic sortu za- renari, Halaber Aitari eta Izpi- ritu Sainduari, Betiereco mendetan. Halabiz.	Deserviunt per tem- pora, Perfusà cœli gratià Gestant puellæ visce- ra. Beata mater mune- re, Cujus supernus arti- fex, Mundum pugillo con- tinens, Ventris sub arcà clau- sus est. Beata cœli nuntio, Fœcunda Sancto Spi- ritù Desideratus gentibus, Cujus per alvum fusus est. Jesu, tibi sit gloria, Qui natus es de Vir- gine, Cum Patre et almo Spiritù, In sempiterna sæcula. Amen.
--	--

Lehen NOCTURNA edo GAU-ZATIA

(Segidaco hiru psalmo hauc erraten dire igandetan, astelehenetan eta ortzegunetan.)

Ant. Benedicta tu. *Antif.* Benedicatua
zare.

8.^a *harrea* Psalmoa

Domine, Dominus Jauna, gure Jauna,
noster, * quàm admi- ala mirestecoa baita
rabile est nomen tuum zure izena lur guzian?
in universâ terrâ!

Quoniam elevata est Ezen zure handitasu-
magnificentia tua * su- na zeruez gorago alt-
per cœlos. chatua da.

Ex ore infantium et Haur ttikien eta bul-
lactentium perfecisti harrean direnen ahotic
laudem propter inimi- atera duzu laudorio
cos tuos, * ut destruas ezin hobea zure etsaien
inimicum et ultorem. gatic, etsaia eta haren
mendecatzailea lurre-
ratzea-gatic.

Quoniam videbo Behatuko diotet arren
cœlos tuos, opera di- zure zeruari, zure er-
gitorum tuorum; * lu- hien obrari, hilargi eta
nam et stellas quæ tu izar, zue fincatu ditu-
fundasti. tzuneri.

Zer da gizona, zu hartaz orhoitzeco? edo gizonaren semea, zu harren ganat ethortzeco?

Aingeruez guti bat aphasago ezarri duzu, loriaz eta ohorez inguratu, eta egin duzu zure escuen obra guzien nausi.

Denac haren oinenepeco ezarri dituzu: ardi eta idi guziac, eta bertzalde bazterretaco arthaldeac.

Airaco hegastinac, eta itsasoco arrain, itsasoco bidetan dabilzainac.

Jauna, gure Jauna, ala mirestecoa baita zure izena lur guzian!

Loria Aitari (eta gaineratecoac).

Quid est homo, quod memor es ejus? aut filius hominis, quoniam visitas eum?

Minuisti eum paulò minus ab angelis, glorià et honore coronasti eum: et constituisti eum super opera manuum tuarum.

Omnia subjecisti sub pedibus ejus, oves et boves universas: insuper et pecora campi.

Volucres cœli, et pisces maris, qui perambulant semitas maris.

Domine, Dominus noster, quàm admirabile est nomen tuum in universà terrà!

Gloria Patri, etc.

Ant. Benedicta tu
in mulieribus, et be-
nedictus fructus ven-
tris tui.

Ant. Sicut myrrha.

Antif. Benedicatua
zare emazte guzien ar-
tean, eta benedicatua
da zure sabeleco frui-
tua.

Antif. Iduri mirra.

48^{garren} Psalmoa

Cœli enarrant glo-
riam Dei, et opera
manuum ejus annun-
tiat firmamentum.

Dies diei eructat
verbum, et nox nocti
indicat scientiam.

Non sunt loquelæ,
neque sermones,
quorum non audiantur
voces eorum.

In omnem terram
exivit sonus eorum :
et in fines orbis terræ
verba eorum.

In sole posuit ta-
bernaculum suum ;

Jaincoaren loria eras-
ten dute zeru gainec,
eta zeru-zolac haren
escuen lana du ezagu-
tarazten.

Eguna mintzatzen
zaio egunari, eta gauac
gauari egia dio iracus-
ten.

Ez da, ez mintzaira-
ric, ez elhe motaric,
hec errana aditzen ez
duenic.

Lur guzian hedatua
da heien ozena, eta lur-
raren mugetaraino
heien mintzoa.

Iguzkian ezarri du
bere egoitza : eta hau

da bere eztaiohetic jalgitzen den esposa bezala.

Gigantearen (1) pare jauzi da bere bidean ibiltzeko : zeru burutic du bere ateratzea.

Eta bādōa bertze bururaino : eta ez da haren beroari gordezen zaionc.

Jaunaren legea garbia da, arimac oneratzten ditu : leiala Jaunaren hitza ; haur ttikienari zuhurtzia ematen diote.

Zuzen dire Jaunaren justiziac, bihotzac bozcariatzen dituzte : lanhoric gabecoa Jaunaren manua, begiac argitzen ditu.

Jaunaren beldurra

et ipse tanquàm sponsus procedens de thalamo suo.

Exultavit ut gigas, ad currendam viam, à summo cælo egressio ejus.

Et occursus ejus usquè ad summum ejus : nec est qui se abscondat à calore ejus.

Lex Domini immaculata, convertens animas : testimonium Domini fidele, sapientiam præstans parvulis.

Justitiæ Domini rectæ, lætificantes corda : præceptum Domini lucidum, illuminans oculos.

Timor Domini san-

(1) Gizon handi-handi bat.

ctus, permanens in sæculum sæculi : * iudicia Domini vera, justificata in semetipsa.

Desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum multum ; * et dulciora super mel et favum.

Etenim servus tuus custodit ea, * in custodiendis illis retributio multa.

Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me; * et ab alienis parce servo tuo.

Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero; * et emundabor à delicto maximo.

Et erunt ut complaceant eloquia oris mei ; * et meditatio

saindua da, mende guzietan irauten du : Jau-naren jujamenduac egia dire, bere baitaric zuzenac.

Gutziagarriagoac dire urhea eta harri bali-
lios hainitz baino ; eta ezti goriena baino eztiagoac.

Hargatic zure zerbitzariac begiratzen ditu : heien begiratzeac sari handia du.

Bere hutsac norc ditu ezagutzen? ene gorde-taric garbi nazazu, eta bertzenetaric zaint zure zerbitzaria.

Ez bazaizkit gaihentzen, orduan notharic gabe izanen naiz, eta bekhatu handienetic garbi.

Eta gertatuco da, onhetsico ditutzula beti zure aintzinean ene aho-

co hitzac, eta ene biho-
tzeco gogoetac.

Jauna, ene lagunt-
zailea eta ene gerizat-
zailea.

Loria Aitari... (eta
gaineratzeoac).

Antif. Iduri mirra (1)
hautatu bat, usainic go-
choena eman duzu, ô
Jaincoaren Ama Sain-
dua.

Antif. Etzantzaren
aintzinean.

cordis mei in conspe-
ctù tuo semper.

Domine, adjutor
meus et protector
meus.

Gloria Patri, etc.

Ant. Sicut myrrha
electa odorem dedisti
suavitatis, Sancta Dei
Genitrix.

Ant. Antè torum.

23^{garren} Psalmoa

Jaincoarena da lurra,
hartan diren guziac ere
bai, lurraren itzulia,
eta han bizi direnac oro.

Ezen harrec du itsa-
soaz gorago jarri, eta
urhaitzez gorago finca-
tu.

Nor iganen da Jau-

Domini est terra, et
plenitudo ejus; orbis
terrarum, et universi
qui habitant in eo.

Quia ipse super
maria fundavit eum,
et super flumina præ-
paravit eum.

Quis ascendet in

(1) Usain oneco belhar bat.

montem Domini? aut quis stabit in loco sancto ejus?

Innocens manibus et mundo corde, qui non accepit in vano animam suam, nec juravit in dolo proximo suo.

Hic accipiet benedictionem à Domino; et misericordiam à Deo salutari suo.

Hæc est generatio quærentium eum, quærentium faciem Dei Jacob.

Attollite portas principes vestras, et elevamini, portæ æternales; et introibit Rex gloriæ.

Quis est iste Rex gloriæ? Dominus fortis et potens; Dominus potens in prælio.

naren mendirat? Edo nor haren lecu sainduan egonen?

Escuac chahu eta bi-hotza garbi dituena; ez duena bere arima alferretan hartu, ez eta ere bere lagunari gezurrezco zinic egin.

Harrec izanen du Jainaren ganic benedizio-nea, eta urricalmendua bere Jainco Salbatzailearen ganic.

Holacoa da Jaincoa bilhatzen duen jendaira, bilhatzen Jacoben Jaincoaren arpegia.

Goiti zatzue, ô printzeac, zuen atheac, eta altcha zaitezte, athe eternalac; eta sarturen da loriazco erregea.

Nor da loriazco errege hori? Jaun indartsu eta botheretsua; Jaun guducan hazcar dena.

Goiti zatzue, ô prin-
tzeac, zuen atheac, eta
altcha zaitzte, athe
eternalac; eta sarturen
da loriazco erregea.

Nor da loriazco er-
rege hori? Harmaden
nausia, hūra da loriazco
erregea.

Loria Aitari... (eta
gaineratecoac).

Antif. Birjinaren et-
zantzaren aintzinean,
errepicaiezagutzue hu-
nen laudoriozco cantu
gozoac.

Ph. Grazia hedatua
da zura ezpainenetan.

Ih. Hargatic zaitu
Jaincoac seculacotz be-
nedicatu.

Gure Aita... (eta gai-
neratecoac).

(Absoluzioea, Be-
nedizioea, Letzioaneac
eta Ihardesteac aurki-
tzen dire hirugarren
nocturnaren ondotic.)

Attollite portas prin-
cipes vestras, et eleva-
mini, portæ æternales;
et introibit Rex gloriæ.

Quis est iste Rex
gloriæ? Dominus
virtutum ipse est Rex
gloriæ.

Gloria Patri, etc.

Ant. Antè torum
hujus Virginis fre-
quentate nobis dulcia
cantica dramatis.

ÿ. Diffusa est gra-
tia in labiis tuis.

R̄. Propterea benedi-
xit te Deus in æter-
num.

Pater noster, etc.

(ÿ. Absolutio, cum
lectionibus et reliquis,
ut infra post tertium
nocturnum.)

Bigarren NOCTURNA edo GAU-ZATIA

(Segidaco hiru psalmo hauc erraten dire aste-
artelan eta ortziraletan)

Ant. Specie tuâ.

Antifona. Zure it-
chura onaz.

44^{arren} Psalmoa

Eructavit cor meum
verbum bonum : dico
ego opera mea regi.

Gaindi egin du ene
bihotzetik hitz onak;
erregeari diozcat nere
cantuac erraten.

Lingua mea cala-
mus scribæ velociter
scribentis.

Ene mihia, zalu is-
cribatzen duen iscriba-
tzailearen luma.

Speciosus formâ præ
filiis hominum, diffusa
est gratia in labiis
tuis; propterea benedi-
xit te Deus in æter-
num.

Zure moldez gizonen
semeac baino ederrago,
grazia zure ezpainetan
hedatua da; hargatic
zaitu Jaincoac secula-
cotz benedicatu.

Accingere gladio
tuo super femur tu-
um, potentissime.

Jauntz-azu zure ez-
pata zure ichter gai-
nean, guziz botheretsua
zarena.

Specie tuâ et pul-
chritudine tuâ, inten-

Zure itchura onaz eta
zure edertasunaz balia-

turic, aintzina zoazi
uruski, eta erregina
zazu.

Zarelacotz leiala, eta
eztia eta zuzena; eta
zure escuinac miragar-
riki zaitu aintzinarazico.

Zure *fletchac* zorro-
tzac dire; populuac zure
oinetarat artikiric, er-
regearen etsaien biho-
tzetan sarturen dire.

Zure errege-alkia, ô
Jaincoa, menderen men-
detaco da; makhil zuze-
na, zure errege-makhila.

Maitatu duzu zuzen
bidea, eta macurra has-
tiatu; horren-gatic zai-
tu Jaincoac, zure Jain-
coac, zure lagunac
baino hobeki bozcarioz-
co olioaz gantzutu.

Mirra eta *aloesa* eta
casia (1) dariote zure

de, * prospere procede,
et regna.

Propter veritatem,
et mansuetudinem, et
justitiam; * et deducet
te mirabiliter dextera
tua.

Sagittæ tuæ acutæ,
populi sub te cadent,
in corda inimicorum
regis.

Sedes tua, Deus, in
sæculum sæculi: * vir-
ga directionis, virga
regni tui.

Dilexisti justitiam
et odisti iniquitatem: *
propterea unxit te
Deus, Deus tuus, oleo
lætitiæ præ consorti-
bus tuis.

Myrrha et gutta, et
casia à vestimentis

(1) Usain oneco belhar eta hosto batzu.

tuis, à domibus eburneis; * ex quibus deletaverunt te filiae regum in honore tuo.

Adstitit regina à dextris tuis in vestitù deaurato; * circumdata varietate.

Audi, filia, et vide, et inclina aurem tuam: * et obliviscere populum tuum, et domum patris tui.

Et concupiscet rex decorem tuum: * quoniam ipse est Dominus Deus tuus, et adorabunt eum.

Et filiae Tyri in muneribus * vultum tuum deprecabuntur: omnes

soinecoeri, eta *marfilaz* (1) aphaindu egoitzeri; hetaz atsegin eta ohore egin dautzute errege alabec.

Erregina zure escuinean chutic dago, urhezco jauntzia eta asco edergailu soinean.

Adi zazu, ene alaba, beha zaite, eta zure beharria hurbil-azu; eta ahantz-atzu zure herria, eta zure aitaren etchea.

Eta erregea zure edertasunaz gutziatucoda; ezen hura bera da zure Jainco Jauna, eta adoratucoda dute.

Tirreco emazteac ethorriren zaizkitzu beren emaitzekin; zure

(1) Marfila elefanten hortzetan causitzen da. Chiri-churia, leguma eta distiranta, hainitz gauza pulbit eta eder egiten da harrekin.

arpegiari othoitzez egonen dire populuaren arteco aberats guziac.

Erregearen alabaren loria oro barneticacoa da; urhezco litsez eta asco edergailuz jauntzia da.

Haren ondotic erregeari eremanen diozcate birjinac; haren ondocoac ekharrico daukitzute aintzinerat (ô Jauna).

Ekharric izanen dire bozcariozco errepiketac; eremanac Erregearen egoitzarat.

Zure arbasoen ordain sortu zaizkitzu semeac; eginen ditutzu buruzagilur guziaren gainean.

Orhoituren dire zure izenaz, umetariec umetarat beti.

divites plebis.

Omnis gloria ejus filiæ Regis ab intùs, in fimbriis aureis circumamicta varietatibus.

Adducentur Regi virgines post eam : proximæ ejus afferentur tibi.

Afferentur in lætitiâ et exultatione : adducentur in templum Regis.

Pro patribus tuis nati sunt tibi filii : constitues eos principes super omnem terram.

Memores erunt nominis tui, in omni generatione et generationem.

Propterea populi
confitebuntur tibi in
æternum : et in sæ-
culum sæculi.

Gloria Patri, etc.

Ant. Specie tuâ et
pulchritudine tuâ, in-
tende, prosperè proce-
de, et regna.

Ant. Adjuvabit
eam Deus.

Hortacotz populuec
laudaturen zaituzte beti,
eta menderen mende-
tan.

Loria Aitari... (eta
gaineratecoac).

Antif. Zure itchura
onaz eta zure edertasu-
naz baliaturic, aintzina
zoazi uruski, eta erre-
gina zazu.

Antif. Lagunduren
du Jaincoac.

45^{arren} Psalmoa

Deus noster refu-
gium et virtus : ad-
jutor in tribulationi-
bus quæ invenerunt
nos nimis.

Propterea non time-
bimus dum turbabitur
terra : et transferen-
tur montes in cor ma-
ris.

Sonuerunt et turba-
tæ sunt aquæ eorum :

Jaincoa da gure ihes-
lecueta indarra : gure
laguntzailea hain bor-
tizki jazarri zaizkigun
atsegabetan.

Hartacotz ez gare lo-
tsatuco lurra pecoz-
gora jarriric ere, ez eta
mendiac itsas barnerat
eremanac izanic ere.

Harrabots handire-
kin deboilatu dire itsas-

urac; heien indarrez cordocatu mendiac.

Urhaitz bizi-bizi batec alegeratzen du Jaincoaren hiria; Jaincoac bere egon-etchea saindutu du. - -

Jaincoa haren erdian da, ez da cordocaturen; Jaincoac goiz goizetic lagunduren du.

Izitu dire jendeac, erresumac lurrerat abiatu; adiarazi du bere boza, eta lurra ikharatu da.

Harmaden Jaincoa gurekin dugu: gure begirale dugu Jacoben Jaincoa.

Zatozte, eta icus-atzue Jaincoaren obra, lurraren gainean miresgarriki egin dituenac, gertateac lurraren azken bururaino khenduz.

Arcuac hautsiren,

conturbati sunt montes in fortitudine ejus.

Fluminis impetus lætificat civitatem Dei: sanctificavit tabernaculum suum Altissimus.

Deus in medio ejus, non commovebitur; adjuvabit eam Deus manè diluculo.

Conturbatæ sunt gentes, et inclinata sunt regna; dedit vocem suam, mota est terra.

Dominus virtutum nobiscum; susceptor noster Deus Jacob.

Venite, et videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram: auferens bella usquè ad finem terræ.

Arcum conteret et

confringet arma : et scuta comburet igni. eta harmac puscaturen ditu; *adargac* (1) aldiz suan erreco.

Vacate, et videte quoniam ego sum Deus; exaltabor in gentibus, et exaltabor in terrâ. Zagozte geldiric, eta icus-azue ni naizela Jaincoa; goretsiren naute jendentzen artean, goretsiren lur guzian.

Dominus virtutum nobiscum : susceptor noster Deus Jacob. Harmaden Jaincoa gurekin dugu : gure begirale dugu Jacoben Jaincoa.

Gloria Patri... etc. Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Ant. Adjuvabit eam Deus vultu suo : Deus in medio ejus, non commovebitur. *Antif.* Lagunduren du Jaincoac bere begitarteaz : Jaincoa haren erdian da, ez da cordocatuco.

Ant. Sicut lætantium. *Antif.* Lorietan direnac bezala.

(1) *Adarga* : Demboraz soldadue ezkerreco escuan ibiltzen zuten taula edo burdin chabal bat, hartaz gorputza gerizatzeo.

86. ^{ARRON} Psalmoa

Haren zimenduac Fundamenta ejus
mendi sainduetan dire: in montibus sanctis :
Jaunac Sioneco atheac diligit Dominus portas
maiteago ditu ezen-ez Sion super omnia ta-
Jacoben egon toki gu- bernacula Jacob.
ziac.

Gauza loriosac erran Gloriosa dicta sunt
dituzte zutaz, ô Jaincoa- de te; * civitas Dei.
ren hiria.

Orhoituren naiz Ra- Memor ero Rahab
habez eta Babilonez; et Babylonis, * scien-
biec ezaguturen naute. tium me.

Eta arrotzac, ala Tir- Ecce alienigenæ, et
reco ala Ethiopiaco po- Tyrus, et populus Æ-
puluac, han izanen dire. thiopum, * hi fuerunt
illic.

Sionez erranen othe Numquid Sion di-
du norbeitec : gizona cet : Homo, et homo
han sortu dela, eta Jaun natus est in eâ; * et
handiac berac duela ipse fundavit eam Al-
hura fincatu? tissimus?

Jaunac ditu emanen Dominus narrabit
iscribuz han izan diren in scripturis populo-
populuac eta aintzinda- rum, et principum, *
riac. horum qui fuerunt in
eâ.

Sicut lætantium
omnium * habitatio
est in te. Lorietan direnac be-
zala dire, zu egoitzatzat
zaituzten guziac.

Gloria Patri... etc. Loria Aitari... (eta
gaineratecoac).

Ant. Sicut lætan-
tium omnium nostrum
habitatio est in te,
Sancta Dei Genitrix. *Antif.* Lorietan dire-
nac bezala gare, zu
egoitzatzat zaitugun
guziac, ô Jaincoaren
Ama Saindua.

ÿ. Diffusa est gra-
tia in labiis tuis. *Ph.* Grazia hedatua
da zure ezpainenetan.

R̄. Propterea bene-
dixit te Deus in æter-
num. *Ih.* Hartaco zaitu
Jaincoac seculacotz be-
nedicatu.

Pater noster... etc. Gure Aita... (eta gai-
neratecoac).

(ÿ., Absolutio cum
Lectionibus et reliquis,
ut infrà post tertium
Nocturnum.) (Absoluzionea, Be-
nedizionea, Letzioneac
eta Ihardesteac aurki-
tzen dire hirugarren
nocturnaren ondotic).

Hirugarren NOCTURNA edo GAU-ZATIA

(Segidaco hiru psalmo hauc erraten dire asteaz-
kenetan eta larumbatetan.)

Ant. Gaude, Maria
virgo. *Ant.* Bozcaria zaite,
Birjina Maria.

95^{garren} Psalmoa

Canta zozue Jaincoari cantu berri bat, canta Jaunari lur guziac.

Canta Jaunari, eta haren izenā benedica; egunetic egunerat ezagutaraz harren ganica-co salbamendua.

Ezagutaraz jenden artean haren loria, populu guzietan haren obra miragarriac.

Handia delacotz Jauna, eta ahal oroz goiti laudagarria; jainco guziez goiti da lotsagarria.

Paganoen jainco guziac debruac dire: Jaincoac aldiz ditu zeruac egin.

Laudorioa eta edertasuna bere aintzinean ditu: saindutasuna eta aberastasuna bere egoitza sainduan.

Cantate Domino canticum novum, cantate Domino, omnis terra.

Cantate Domino, et benedicite nomini ejus: annuntiate de die in diem salutare ejus.

Annuntiate inter gentes gloriam ejus, in omnibus populis mirabilia ejus.

Quoniam magnus Dominus, et laudabilis nimis: terribilis est super omnes deos.

Quoniam omnes dii gentium dæmonia: Dominus autem cælos fecit.

Confessio et pulchritudo in conspectu ejus: sanctimonia et magnificentia in sanctificatione ejus.

Afferte Domino patriæ gentium, afferte Domino gloriam et honorem : afferte Domino gloriam nomini ejus.

Tollite hostias, et introite in atria ejus : adorete Dominum in atrio sancto ejus.

Commoveatur à facie ejus universa terra : dicite in gentibus quia Dominus regnavit.

Etenim correxit orbem terræ, qui non commovebitur : judicabit populos in æquitate.

Lætentur cœli et exultet terra, commoveatur mare, et plenitudo ejus : gaudebunt campi, et omnia quæ in eis sunt.

Elkhar-ozue Jaunari, populu multzuec, ekhar-ozue Jaunari laudorio eta ohore; ekhar Jaunari haren izenari doacon loria.

Har zuen emaitzac, eta sar haren egoitzan; adora Jauna bere egoitza sainduan.

Lur guzia ikhara bedi haren aintzinean; jendetzeri errozuele Jauna dela errege.

Ezen lurraren itzulia moldatu du, eta ez da mugituren; populuac zuzenki jujatzen ditu.

Alegera bitez zeruac, eta lurra bozcarioz jauz; iharrots bedi itsa-soa, barnean dituen guziekin; atsegin izanen dute alhorrec, bai eta hetan direnec oroc.

Orduan oihanetaco zuhamu guziac dardaturen dire Jaunaren aintzinean, heldu delacotz, eta heldu lurraren jujatzerat.

Lur guzia zuzenki jujaturen du, eta populuac, berac erran bezala.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Antif. Bozcaria zaitte, Birjina Maria, gezurrezco iracaspenguziac zeronec ditutzu suntsitu bazter guzietan.

Antif. Onhets-azu.

Tunc exultabunt omnia ligna silvarum à facie Domini, quia venit : quoniam venit iudicare terram.

Judicabit orbem terræ in æquitate, et populos in veritate suâ.

Gloria Patri... etc.

Ant. Gaude, Maria Virgo, cunctas hæreses sola interemisti in universo mundo.

Ant. Dignare me.

96^{arren} Psalmoa

Jauna errege jarri da, lurra bozcaria bedi, alegera bitez haimbertze diren *islac* (1).

Dominus regnavit, exultet terra ; lætentur insulæ multæ.

(1) *Isla* da : leihor bat alde guzietaric urez inguratua.

Nubes et caligo in circuitu ejus : * justitia et judicium correctio sedis ejus.

Ignis ante ipsum praecedet, * et inflammabit in circuitu inimicos ejus.

Illuxerunt fulgura ejus orbi terrae : * vidit, et commota est terra.

Montes sicut cera fluxerunt a facie Domini : * a facie Domini omnis terra.

Annuntiaverunt caeli justitiam ejus, * et viderunt omnes populi gloriam ejus.

Confundantur omnes qui adorant sculptilia : * et qui gloriantur in simulacris suis.

Hedoiez eta ilhumbez inguratua da ; justizian eta zuzentasunean fincatua da haren erregealkia.

Sua ibilico da haren aintzinean, eta erreco ditu alde guzietaric haren etsaiac.

Haren chimichtec lur guzia argitu dute ; icusi eta, ikharatu da lurra.

Mendiac ezcoa bezala urtu dire Jaunaren aintzinean ; Jaunaren aintzinean halaber lur guzia.

Zeruec haren justizia ezagutarazi dute, eta populu guziec haren loria icusi.

Ahalca bitez berec egin jaincoac adoratzendituzten guziac, bai eta beren jaincoordez espantu daucatenac.

Hura zazue adora,
haren aingeru guzietz;
aditu du Sionez, eta
bozcariatu da.

Eta Judeaco emaz-
teac bozcarioz jauzi
dire, zure jujamen-
duen gatic, ô Jauna.

Zu zare'acotz mundu
guziaz hainitz goragoco
Jauna, negurriz goiti
jainco-orde guzietz go-
rago altchatua.

Jauna maite duzue-
nez, hastia zazue gaiz-
kia : Jaunac bere sain-
duen arimac begiratzen
ditu; khenduren ditu
gaizki-egilearen escu-
petic.

Argia sortu da jus-
tuarentzat, eta bihotz
zuenentzat bozcarioa.

Justuac bozcaria zai-
tezte Jauna baitan, eta
errepica zazue harren-
ganicaco saindutasuna-
ren orhoitzapena.

Adorate eum omnes
angeli ejus : ' audivit,
et lætata est Sion.

Et exultaverunt fi-
liæ Judæ, ' propter ju-
dicia tua, Domine.

Quoniam tu Domi-
nus Altissimus super
omnem terram; ' ni-
mis exaltatus es super
omnes deos.

Qui diligitis Domi-
num, odite malum : '
custodit Dominus ani-
mas sanctorum suo-
rum, de manû pecca-
toris liberabit eos.

Lux orta est justo, '
et rectis corde lætitia.

Lætamini justi in
Domino : ' et confite-
mini memoriæ sancti-
ficationis ejus.

Gloria Patri... etc. Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Ant. Dignare me laudare te, Virgo sacrata; da mihi virtutem contra hostes tuos. *Antif.* Onhets-azu lauda zaitzadan, ô Birjina sacratua; emadazu indar zure etsaieri buruz.

Ant. Post partum. *Antif.* Haurra izan eta.

97.^{or} ^{or} Psalmoa

Cantate Domino canticum novum; quia mirabilia fecit. Canta zozue cantica berri bat Jaunari, gauza miresgarriac egin di-tuelacotz.

Salvavit sibi dextera ejus; et brachium sanctum ejus. Berac bere escuinaz gaitu salbatu, bai bere beso sainduaz.

Notum fecit Dominus salutare suum; in conspectu gentium revelavit justitiam suam. Ezagutarazi du Jaunac bere salbamendua, jendetzen aintzinean agerrarazi bere zuzentasuna.

Recordatus est misericordiæ suæ, et veritatis suæ domui Israel. Orhoitu da bere urri-calmenduaz, bai eta Israelgo etchearen alde-raco bere leialtasunaz.

Icusi dute lurraren
bazter guziec gure
Jaincoac igorri Salba-
tzailea.

Bazter guziec, gora-
ki lauda zazue Jaincoa,
canta zazue bozcario
handitan, eta *pzalterio-
na* jo.

Gorets-azue Jauna
zithararekin (1), *zitha-
rarekin* eta *pzalterio-
rekin*, bai eta letoinezco
trompetekin, eta adar-
rezco turrutekin.

Bozcaria zaitezte Er-
rege Jaunaren aintzi-
nean; iharrots bedi
itsasoa barnean dituen
guziekin; lurraren ere-
mua, eta han bizi dire-
nac.

Urhaitzac loriaz escu-
zaflaca bezala harico

Viderunt omnes
termini terræ ⁂ salu-
tare Dēi nostri.

Jubilate Deo, omnis
terra; ⁂ cantate et exul-
tate, et psallite.

Psallite Domino in
citharà, in citharà et
voce psalmi: ⁂ in tu-
bis ductilibus, et voce
tubæ corneæ.

Jubilate in conspe-
ctù Regis Domini; ⁂
moveatur mare, et ple-
nitude ejus: orbis ter-
rarum, et qui habitant
in eo.

Flumina plaudent
manù, simul montes

(1 *Zithara* eta *pzalterioa* ziren musica j-
tzeco tresna batzu.

exultabunt à conspectû Domini : quoniam venit judicare terram.

Judicabit orbem terrarum in justitiâ, et populos in æquitate.

Gloria Patri... etc.

Ant. Post partum Virgo inviolata permansisti; Dei Genitrix, intercede pro nobis.

ÿ. Diffusa est gratia in labiis tuis.

Û. Propterea benedixit te Deus in æternum.

Pater noster... etc.

ÿ. Et ne nos inducas in tentationem.

Û. Sed libera nos à malo.

dire, mendiac halaber jauzica Jaincoaren aintzinean, heldu delacotz lurraren jujatzerat.

Bazter guziac justuki jujaturen ditu, eta pulua zuzenki.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Antif. Haurra izan eta ere, osoki Birjina zare gelditu; Jaincoaren ama, izan zaite gure bitarteco.

Ph. Grazia zure ezpainetan hedatua da.

Ih. Horren-gatic zaitu Jaincoac seculacotz benedicatu.

Gure Aita... (*ahapetic*).

Ph. Eta ez gaitzatuzula utz tentamendutan erortzerat.

Ih. Bainan begira gaitzatzu gaitzetic.

Absoluzioea :

Maria beti Birjinaren, bai eta saindu guzien othoitzen eta merezimenduen bidez, Jaunac ereman gaitzala zeruetaco erresumetarat.

Ih. Halabiz.

Ph. Benedicatzea mana zazu, Jauna.

Absolutio :

Precibus et meritis beatæ Mariæ semper Virginis, et omnium Sanctorum, perducatur nos Dominus ad regna cælorum.

R. Amen.

ÿ. Jube, Domne, benedicere.

Benedizioea :

Bere seme amultsua-rekin benedica gaitzala Maria Birjinac.

Ih. Halabiz.

Benedictio :

Nos cum prole piâ benedicat Virgo Maria.

R. Amen.

Lehen Letziona edo iracurtzea

Bazter guzietan descantsua bilhatu dut, eta Jaunaren primantzan naiz egonen. Orduan bere manua eman daut ororen creatzaileac, eta mintzatu zait, eta ni creatu nauena ene bar-

In omnibus requiem quæsivi, et in hæreditate Domini morabor. Tunc præcepit, et dixit mihi Creator omnium, et qui creavit me requievit in tabernaculo meo, et dixit

mihi : In Jacob inhabita, et in electis meis mitte radices. Tu autem, Domine, misere-re nobis.

R. Deo gratias.

R. Sancta et immaculata virginitas, quibus te laudibus effe-ram nescio : quia quem cœli capere non poterant, tuo gremio contulisti.

ÿ. Benedicta tu in mulieribus, et benedi-ctus fructus ventris tui. — Quia quem cœli capere non poterant, tuo gremio contulisti.

ÿ. Jube, Domne, benedicere.

Benedictio :
Ipsa Virgo Virgi-

nean pausatu da, eta erran daut : zaude Ja-cobe baitan, eta Israel izan bedi zure priman-tza, eta ene hautatuen artean egitzu erroac. Zuri aldiz, Jauna, urri-cal gakizkitzu.

Ih. Jaincoari eskerrac.

Ih. Birjina saindu eta notha gabecoa, zer laudorioz zu gorets ez dakit. Ezen zeruec at-chic et-zezaketena, zure sabelean duzu ekharri.

Ph. Benedicatua zare emazten artean, eta be-nedicatua da zure sabe-leco fruitua. — Ezen zeruec atchic et-zezake-tena, zure sabelean du-zu ekharri.

Ph. Benedicatzea mana zazu, Jauna.

Benedizionea :
Birjinen Birjina bera

balia dakigula Jaincoaren aintzinean.

Ih. Halabiz.

num intercedat pro nobis ad Dominum.

R̄. Amen.

Bigarren Letziona

Eta hofa naiz Sionen fincatu, eta hiri sainduan halaber pausatu, eta Jerusalemen dut ene nausigoa. Eta erroac egin ditut populu ohoratu ene Jaincoac bere-taco primantzatzat dau-canean, eta sainduen bilcura osoan da ene egon-etchea. Zuri aldiz, Jauna, urrical gakizkitzu.

Ih. Jaincoari esker-rac.

Ih. Dohatsu zare, Birjina Maria, mundua-ren creatzaile Jauna ekharri duzuna. Mundurat eman duzu zure egilea, eta beticotz gel-ditzen zare Birjina.

Et sic in Sion firmata sum, et in civitate sanctificatâ similiter requievi, et in Jerusalem potestas mea. Et radicavi in populo honorificato, et in parte Dei mei hæreditas illius, et in plenitudine sanctorum detentio mea. Tu autem, Domine, miserere nobis.

R̄. Deo gratias.

R̄. Beata es, Virgo Maria, quæ Dominum portasti creatorem mundi. Genuisti qui te fecit, et in æternum permanes virgo.

ŷ. Ave Maria, gratia
plea, Dominus te-
cum. — Genuisti qui
te fecit, et in æternum
permanes virgo.

ŷ. Jube, Domne,
benedicere.

Ph. Agur Maria,
graziaz bethea, Jauna
da zurekin. — Mundu-
rat eman duzu zure egi-
lea, eta beticotz geldit-
zen zare Birjina.

Ph. Benedicatzea
mana zazu, Jauna.

Benedictio :

Per Virginem ma-
trem concedat nobis
Dominus salutem et
pacem.

Ŕ. Amen.

Benedizionea :

Ama Birjinaren bi-
dez, Jaunac digula sal-
batzea, eta bakhea.

Ih. Halabiz.

Hirugarren Letziona

Quasi cedrus exal-
tata sum in Libano,
et quasi cypressus in
monte Sion. Quasi pal-
ma exaltata sum in
Cades, et quasi plan-
tatio rosæ in Jericho.
Quasi oliva speciosa in
campis, et quasi pla-
tanus exaltata sum

Altchatua izan naiz
nola Libaneco *zedroa*,
eta Sion mendico *ni-
treea*. Altchatua izan
naiz nola Cadeseo *pal-
ma*, eta Jericon landa-
tuac diren arrosa-on-
doac. Alhorretan *oliba*
eder bat bezala, eta
plazetan ur bazterrean

platana (1) bezala al-
tchatua izan naiz. *Zi-*
namomac eta *balsa-*
moac bezen usain ona
eman dut, mirra hauta-
tuenac bezen usain go-
choa hedatu. Zuri al-
diz, Jauna, urricak ga-
kizkitzu.

Ih. Jaincoari esker-
rac.

TE DEUM

Zu, Jaincoa, zaitugu
laudatzen; zu ororen
nausitzat aithortzen.

Zu, Aita Eternala,
zaitu lur guziac ohora-
tzen.

Zuri Aingeru guziec,
zuri zeruec eta bothere
guziec,

Zuri Cherubinec eta
Serafinec betiere dau-
tzute goraki errepica-
tzen :

juxtâ aquas in plateis.
Sicut cinnamomum et
balsamum aromati-
zans odorem dedi :
quasi myrrha electa
dedi suavitatem odo-
ris. Tu autem, Domi-
ne, miserere nobis.

R̄. Deo gratias.

TE DEUM

Te Deum laudamus;
te Dominum confite-
mur.

Te æternum Patrem
omnis terra veneratur.

Tibi omnes Angeli,
tibi Cœli et universæ
Potestates,

Tibi Cherubim et
Seraphim incessabili
voce proclamant :

(1) Horiec guziac arbola mota batzu dire.

Sanctus, Sanctus,
Sanctus, Dominus
Deus sabaoth.

Pleni sunt cœli et
terra majestatis gloriæ
tuæ.

Te gloriosus Apo-
stolorum chorus,

Te Prophetarum
laudabilis numerus,

Te Martyrum can-
didatus laudat exerci-
tus,

Te per orbem terra-
rum sancta confitetur
Ecclesia,

Patrem immensæ
majestatis.

Venerandum tuum
verum et unicum Fi-
lium.

Sanctum quoque
Paraclitum Spiritum.

Tu Rex gloriæ,
Christe.

Tu Patris sempi-
ternus es Filius.

Saindua, Saindua,
Saindua, harmadetaco
Jainco Jauna.

Gaindi dire zerua eta
lurra zure loriaren abe-
rastasunaz.

Zu Apostoluen mul-
tchu loriosac,

Zu Profeten andana
laudagarriac,

Zu Martiren oste dis-
tiantac zaituzte lauda-
tzen.

Zu zaitu lurraren
bazter guzietan Eliza
Sainduac goresten,

Aita negurri guziz
goiti handi eta ederra,

Zure Seme egiazco
eta bakhar guziz ohora-
garria,

Halaber Izpiritu Con-
tsolatzailea.

Zu zare Cristo, lo-
riazco erregea,

Zu, Aitaren betiere-
co Semea.

Zuc, gizonen salbatzea-gatic gizon egiteco, ez duzu Birjinaren sabela guphidetsi.

Zuc, herioaren akiloa camusturic, ideki diozcatzute fededuneri zeruetaco erresumac.

Zu, Jaincoaren escuinan, Aitaren lorian zaude jarria.

Juje ethortzecoa zarelara, sinhesten dugu.

Zu beraz zaitugu othoizten : hel zakizkiozte zure zerbitzari zure odol baliosaz erosi ditutzuneri.

Egizu betiereco lorian zure sainduekin ezarriac izan ditena.

Zure populua salbazazu, Jauna, eta benedica zure primantza.

Zuc bida zatzu, eta betiereco zorioneraino iganaraz.

Tu ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti Virginis uterum.

Tu, devicto mortis aculeo, aperuisti credentibus regna cœlorum.

Tu ad dexteram Dei sedes, in gloriâ Patris.

Judex crederis esse venturus.

Te, ergò, quæsumus, tuis famulis subveni, quos pretioso sanguine redemisti.

Æterna fac cum sanctis tuis in gloriâ numerari.

Salvum fac populum tuum, Domine, et benedicti hæreditati tuæ.

Et rege eos, et extolle illos usquè in æternum.

Per singulos dies
benedicimus te ;

Et laudamus nomen
tuum in sæculum, et
in sæculum sæculi :

Dignare, Domine,
die isto, sinè peccato
nos custodire.

Miserere nostri, Do-
mine, miserere nostri.

Fiat misericordia
tua, Domine, super
nos, quemadmodum
speravimus in te.

In te, Domine, spe-
ravi, non confundar
in æternum.

Egunero benedica-
tzen zaitugu.

Eta laudatzen dugu
zure izena beti, eta
menderen mendetan.

Othoi, Jauna, egun
huntan bekhatuic gabe
begira gaitzatzu.

Urrical gakizkitzu,
Jauna, urrical gakizki-
tzu.

Zure urricalmendua
heda bedi, Jauna, gure
gainerat, zutan ezarri
dugun esperantzaren
arabera.

Zutan, Jauna, eman
dut ene esperantza; ez
naiz eternitatecotz en-
ganatua izanen.

LAUDESAC (1)

Ph. Jaincoa, egizu ene laguntzerat.

Ih. Jauna, ene laguntzerat laster egizu.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Ant. Altchatua izanda.

ÿ. Deus, in adjutorium meum intende.

R̄. Domine, ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri... etc.

Ant. Assumpta est.

92^{garron} Psalmoa

Jaunac du erreginatzen, bere aphaindura jauntzi du; jauntzi du Jaunac bere indarra, eta gerria lotu.

Ezen fincatu du lur-raren ingurua; ez da mugituren.

Ordutic egina zen zure errege-alkia (ô Jauna); zu betidanica-coa zare.

Urhaitzec, Jauna, al-

Dominus regnavit, decorem indutus est, indutus est Dominus fortitudinem, et præcinxit se.

Etenim firmavit orbem terræ, qui non commovebitur.

Parata sedes tua ex tunc: à sæculo tu es.

Elevaverunt flumi-

(1) Erran nahi da: *Laudorioac*.

na, Domine : * elevaverunt flumina vocem suam.

Elevaverunt flumina fluctus suos, * a vocibus aquarum multarum.

Mirabiles elationes maris, * mirabilis in altis Dominus.

Testimonia tua credibilia facta sunt nimis, * domum tuam decet sanctitudo, Domine, in longitudinem dierum.

Gloria Patri, etc.

Ant. Assumpta est Maria in cœlum; gaudent Angeli, laudantes benedicunt Dominum.

Ant. Maria Virgo.

tchatu dute, altchatu dute urhaitzec beren boza.

Urhaitzec beren uhaillac altchatu dituzte, beren uharren orroarekin.

Itsasoaren jauziac miragarriac dire; miragarriago Jauna zeru gainetan.

Zure erranac ezin gehiago sinhetsi beharac dire; zure egoitzari saindutasuna doaco, egunec dirauteno.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Antif. Altchatua izanda Maria zeru gorenetarat; bozcariatzen dire aingeruac, Jauna dute-laric beren laudorioetan benedicatzen.

Antif. Maria Birjina.

99^{hurren} Psalmoa

Goraki lauda zazue Jubilate Deo, omnis
Jaincoa lur guzian, boz- terra; * servite Domino
cariorekin zerbitza za- in lætitiâ.

Haren aintzinerat sar Introite in conspectû
zaitezte, alegrantzia ejus, * in exultatione.
handienarekin,

Jakin zazue Jauna Scitote quoniam Do-
dela egiazki Jainco; minus ipse est Deus; *
harrec gaitu gu egin, eta ipse fecit nos, et non
ez gu geroni. ipsi nos.

Haren populu, eta Populus ejus et oves
haren bazcaco ardi za- pascuæ ejus, * introite
retenac, haren athetan portas ejus in confes-
sar zaitezte laudorioac sione, atria ejus in
adiaraziz, haren egoi- hymnis; confitemini
tzan cantu errepicaz; illi.
hura gorets-azue.

Lauda haren izena, Laudate nomen
Jauna ezta baita, beti- ejus, quoniam suavis
cotz urricalmenduz be- est Dominus, in æter-
thea; eta jendetaric jen- num misericordia
detarat beti hedatzen ejus; * et usquè in
baita haren egia. generationem et gene-
rationem veritas ejus.

Gloria Patri, etc.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Ant. Maria Virgo assumpta est ad æthereum thalamum, in quo Rex regum stellato sedet solio.

Antif. Maria Birjina altchatua izan da zeru gainetarat, non erregen erregea jar-lecu izar-reztatu batean jarria baitago.

Ant. In odorem.

Antif. Usain on.

62^{garren} Psalmoa

Deus, Deus meus, *
ad te de luce vigilo.

Jaincoa, ô ene Jaincoa, zuri buruz nago argi hastetic atzarria.

Sitivit in te anima mea, *
quàm multipliciter tibi caro mea.

Zutaz da ene arima egarri, eta zembatetaraino ene haragia ere.

In terra desertà, et invià et inaquosa : *
sic in sancto apparui tibi, ut viderem virtutem tuam, et gloriam tuam.

Lur, jenderic, bideric, eta uric gabeco huntaric, zure etche sainduan natzaitzu agertu, zure botherearen eta loriaren icusteco.

Quoniam melior est misericordia tua super
vitas : * labia mea laudabunt te.

Zure urricalmendua bizia baino hobea delacotz, ene ezpainez goretziren zaituzte.

Hola zaitut bizi naitzeno benedicaturen, eta zure deitatzeco altchaturuco ditut ene escuac.

Gizenez eta urinez bezala bethe dadila ene arima; eta ene ahoac eta ezpaineac lorietan zaituzte laudaturen.

Ene ohean zutaz orhoitu eta, goiz goizetic ene gogoa zurekin izanen dut, zarelacotz ene laguntzailea.

Eta zure hegalean itzalpean loriaturuco naiz; ene arima zuri da lotu; zure escuinac hartu nau.

Etsaieac aldiz alferretan dute ene arima bilhatu; lurraren zolaraino sartuco dire; ezpataren meneco emanac izanen dire, eta azerien bazca.

Erregea aldiz Jaincoa-

Sic benedicam te in vitâ meâ : * et in nomine tuo levabo manus meas.

Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea : * et labiis exultationis laudabitos meum.

Si memor fui tui super stratum meum, in matutinis meditabor in te : * quia fuisti adjutor meus.

Et in velamento alarum tuarum exultabo, adhæsit anima mea post te; * me suscepit dextera tua.

Ipsi vero in vanum quæsierunt animam meam, introibunt in inferiora terræ; * tradentur in manus gladii, partes vulpium erunt.

Rex vero lætabitur

in Deo, laudabuntur omnes qui jurant in eo: quia obstructum est os loquentium iniqua.

(Hic non dicitur *Gloria Patri*.)

ren baitan bozcariatur ren da; haren alde zin egiten duten guziac goretziac izanen dire; macur mintzo zirenen ahoa tapatua izan delacotz.

(Ez da hemen *Loric* erraten).

66^{arren} Psalmoa

Deus misereatur nostri, et benedicat nobis: illuminet vultum suum super nos, et misereatur nostri.

Ut cognoscamus in terrâ viam tuam: in omnibus gentibus salutare tuum.

Confiteantur tibi populi, Deus: confiteantur tibi populi omnes.

Lætentur et exultent gentes: quoniam iudicas populos in æquitate, et gentes in terrâ

Jaincoari urrical gakizkiola, eta gaitzala benedica; begitarte arrai bat ager diezagula, eta gakizkiola urrical.

Ezagut dezaguntzat lurrean zure bidea, jendetze guzien artean zure salbamendua.

Gorets zaitzatela populuec, oi Jaincoa, goretz zaitzatela populu guziec.

Jendetzeac alegera eta bozcaria ditezela, populuac zuzenki jujatzen ditutzulacotz, eta

jendetzeac lurrean bi-
datzen. dirigis.

Gorets zaitzatela po-
puluac, oi Jaincoa; go-
rets zaitzatela populu
guziec; lurrac eman du
bere fruitua.

Benedica gaitzala
Jaincoac, gure Jain-
coac, gaitzala Jaincoac
benedica; eta haren bel-
dur izan bitez lurraren
bazter guziac.

Loria Aitari... (eta
gaineratecoac).

Antif. Usain on zuc
hedatzen ditutzunen on-
dotic gabiltza lasterca;
nescatchec ezin gehia-
go maite zaituzte.

Antif. Alaba bene-
dicatu.

Hiru haurren cantica

Benedica zazue Jau-
na, Jaunaren obra gu-

Confiteantur tibi po-
puli, Deus; confitean-
tur tibi populi omnes;
terra dedit fructum
suum.

Benedicat nos Deus,
Deus noster, benedicat
nos Deus; et metuant
eum omnes fines terræ.

Gloria Patri, etc.

Ant. In odorem un-
guentorum tuorum
currimus, adolescen-
tulæ dilexerunt te ni-
mis.

Ant. Benedicta filia.

*Canticum trium pue-
rorum*

Benedicite, omnia
opera Domini, Domi-

no: * laudate et super-
exaltate eum in sæcula.

Benedicite, Angeli
Domini, Domino; * be-
nedicite, cœli, Domi-
no.

Benedicite, aquæ
omnes quæ super cœ-
los sunt, Domino: *
benedicite, omnes vir-
tutes Domini, Domino.

Benedicite, sol et
luna, Domino; * bene-
dicite, stellæ cœli, Do-
mino.

Benedicite, omnis
imber et ros, Domino: *
benedicite, omnes spi-
ritus Dei, Domino.

Benedicite, ignis et
æstus, Domino: * be-
nedicite, frigus et
æstus, Domino.

ziec; gorets eta arra-
gorets-azue menderen
mendetan.

Benedica zazue Jau-
na, Jaunaren Ainge-
ruec; zeruec, Jauna
benedica.

Benedica Jauna, zeru
gainetan zareten ur gu-
ziec; Jaunaren harma-
da (1) guziec, Jauna
benedica.

Benedica Jauna,
iguzki hilargiec; zeruco
izarrec, Jauna benedica.

Benedica Jauna, lan-
tchurda eta ihintz gu-
ziec; Jaincoaren haize
guziec, Jauna benedica.

Benedica Jauna, suac
eta beroac; hotzac eta
beroac, Jauna benedica.

(1) Zeruco izarrec, *harmada* baten pare lerro
lerro ezarriac direnec.

Benedica Jauna, ihintzac eta izotzac; hormac eta hotzac, Jauna benedica.

Benedica Jauna, hormec eta elhurrec; gauec eta eguneñ, Jauna benedica.

Jauna benedica beza lurrac; gorets beza eta arra-gorets menderen mendetan.

Benedica zazue Jauna, mendiec eta mendichkec; lurrean sortzen diren guziec, Jauna benedica.

Benedica Jauna, ithurriec; itsasoac eta urhaitzec, Jauna benedica.

Benedica Jauna, balenec (1) eta urpean zabiltzaten guziec; aireco hegastinec, Jauna be-

Benedicite, rores et pruina, Domino; * benedicite, gelu et frigus, Domino.

Benedicite, glacies et nives, Domino: * benedicite, noctes et dies, Domino.

Benedicat terra Dominum; * laudet et superexaltet eum in sæcula.

Benedicite, montes et colles, Domino; * benedicite, universa germinantia in terra, Domino.

Benedicite, fontes, Domino: * benedicite, maria et flumina, Domino.

Benedicite, cete et omnia quæ moventur in aquis, Domino; * benedicite, omnes vo-

(1) *Balenac* dire arrain izigarri handi batzu.

lucres cœli, Domino. *nedica.*

Benedicite, omnes bestiæ et pecora, Domino; * benedicite, filii hominum, Domino.

Benedicat Israel Dominum; * laudet et superexaltet eum in sæcula.

Benedicite, sacerdotes Domini, Domino; * benedicite, servi Domini, Domino.

Benedicite, spiritus et animæ justorum, Domino; * benedicite, sancti et humiles corde, Domino.

Benedicite, Anania, Azaria, Misael, Domino; * laudate et superexaltate eum in sæcula.

Benedicamus Patrem et Filium cum Sancto Spiritu; * laudemus et superexalte-

Benedica Jauna, basa ihizi eta artalde guziec; gizonen umec, Jauna benedica.

Jauna benedica beza Israelec; gorets beza eta arra-gorets menderen mendetan.

Benedica zazue Jauna, Jaincoaren aphezec; Jaunaren zerbitzariet, Jauna benedica.

Benedica Jauna, izpiritu eta arima justuec; sainduet eta bihotzez umilec, Jauna benedica.

Jauna benedica zazue, Ananiac, Azariac, eta Mizaelec; goretsazue eta arragorets menderen mendetan.

Benedica detzagun Aita eta Semea Izpiritu Sainduarekin; gorets detzagun eta arragorets

menderen mendetan.

Benedicatur zare,
Jauna, zeru gorenetan;
bai eta laudagarri eta
lorios, eta guziz gore-
tsia, menderen mende-
tan.

(Ez da *Loriarie* er-
raten).

Antif. Alaba benedi-
catu Jaincoarena zare,
zu, ezen zure bidez
heldu izan zaicu bizia-
ren fruitua.

Antif. Ederra zare.

mus eum in sæcula.

Benedictus es, Do-
mine, in firmamento
cœli; * et laudabilis,
et gloriosus, et super-
exaltatus in sæcula.

(Non dicitur *Gloria*
Patri.)

Ant. Benedicta filia
tu à Domino, quia per
te fructum vitæ com-
municavimus.

Ant. Pulchra es.

148^{garren} Psalmoa

Lauda zauze Jauna
zeruetan : gainetan
lauda zazue.

Lauda zazue, haren
Aingeru guziec; lauda,
haren *harmada* guziec.

Lauda zazue, iguzki
hilargieci; lauda, izar
guzieci eta argiac.

Laudate Dominum
de cœlis, * laudate eum
in excelsis.

Laudate eum, omnes
Angeli ejus : * laudate
eum, omnes virtutes
ejus.

Laudate eum, sol et
luna; * laudate eum,
omnes stellæ et lumen.

Laudate eum, cœli
cœlorum; * et aquæ
omnes, quæ super cœ-
los sunt, laudent no-
men Domini.

Quia ipse dixit, et
facta sunt: * ipse man-
davit, et creata sunt.

Statuit ea in æter-
num, et in sæculum
sæculi; * præceptum
posuit, et non præteri-
bit.

Laudate Dominum
de terrâ, * dracones et
omnes abyssi.

Ignis, grando, nix,
glacies, spiritus pro-
cellarum, * quæ faciunt
verbum ejus.

Montes et omnes
colles, * ligna fructi-
fera et omnes cedri.

Lauda zazue, zeruen
zeruec; eta zeru gai-
nean diren ur guziec
lauda bezate Jaunaren
izena.

Ezen hura mintzatu
da, eta eginac izan dire;
manatu du, eta izan
dire creatuac.

Ezarri ditu betico eta
menderen mendetaco;
legea eman diote, eta ez
da iraganen.

Lauda zazue Jauna
lurrean; dragoinec (1)
eta leze-zola guziec.

Su, harri, elhur,
horma, calerna haize,
haren errana egiten du-
züenec.

Mendi eta mendichca
guziec; arbola fruitu-
dunec eta zedro (2) gu-
ziec.

(1) Animale batzu.

(2) *Zedroa* da arbola mota handi bat.

Basa-abre eta artalde guziec, sugec eta he-gastin ihiziec;

Lurreco errege eta populu guziec; buruzagiec eta lurreco juze guziec.

Muthil gaztec eta nescatchec, zaharrec gaztekin lauda bezate Jaunaren izena, haren izena delacotz bakhar-ric goretsia.

Hura da zeru lurre-tan aiphatua; eta bere populuaren indarra gora du ezarri.

Himnoac (1) canta betzote bere saindu guziec, Israelgo umec, hurbiltzen zaion populuac.

(Ez da *Loriaric* hemen erraten).

Bestiæ et universa pecora : * serpentes et volucres pennatæ.

Reges terræ et omnes populi ; * principes et omnes iudices terræ.

Juvenes et virgines, senes cum junioribus, laudent nomen Domini : * quia exaltatum est nomen ejus solius.

Confessio ejus super cœlum et terram ; * et exaltavit cornu populi sui.

Hymnus omnibus sanctis ejus ; * filiis Israel, populo appropinquanti sibi.

(Hic non dicitur *Gloria Patri.*)

(1) Laudoriozco cantuac.

Cantate Domino
canticum novum : *
laus ejus in Ecclesiâ
sanctorum.

Lætetur Israel in eo,
qui fecit eum; * et filii
Sion exultent in rege
suo.

Laudent nomen ejus
in choro; * in tympano
et psalterio psallant ei;

Quia beneplacitum
est Domino in populo
suo : * et exaltabit
mansuetos in salutem.

Exultabunt Sancti
in gloriâ : * lætabuntur
in cubilibus suis.

Exaltationes Dei in
guttore eorum; * et
gladii ancipites in ma-
nibus eorum.

Ad faciendam vin-

Canta zozue Jaunari
cantu berri bat : harri
laudorio sainduen bil-
curan.

Alegera bedi Israel
bere egilearen baitan;
eta Sioneco semeac boz-
caria bitez beren erre-
gea baitan.

Lauda bezate haren
izena baltsan cantatuz;
atabalarekin eta gitar-
rarekin ohora bezate.

Jaunari bere popu-
luarekin laket zaiola-
cotz, eta jende eztiac
helarazico dituelacotz
salbamendurat.

Sainduac lorian ale-
geratuco dire, bozca-
riatuco beren etzan to-
kietan.

Jaunaren laudorioac
dire heien ahoetan, eta
bi mihitaco ezpatac
heien escuetan.

Jendetzen artean men-

decuac hedatzeco, gaz-
tiguac populuen artean.

Gathez lotzeco heien
erregen oinac, eta bur-
dinez heien buruzagien
escuac. - -

Agindu jujamendua
heieri emateco; loria
hori dago Jaincoaren
saindu guzientzat.

(Ez da *Loriaric* er-
raten).

dictam in nationibus; *
increpationes in popu-
lis.

Ad alligandos reges
eorum in compedibus; *
et nobiles eorum in
manicis ferreis.

Ut faciant in eis ju-
dicium conscriptum: *
gloria hæc est omni-
bus sanctis ejus.

(Non dicitur *Glo-
ria.*)

150^{garran} Psalmoa

Lauda zazue Jauna
bere sainduetan, lauda
bere indarra iracusten
duen zeruan.

Lauda zazue bere
botheretan, lauda bere
handitasun nasaiaren
arabera.

Lauda trompeta soi-
nuz, lauda pzalteriona-
rekin eta gitarrarekin.

Laudate Dominum
in sanctis ejus: * lau-
date eum in firma-
mento virtutis ejus.

Laudate eum in vir-
tutibus ejus: * laudate
eum secundum multi-
tudinem magnitudinis
ejus.

Laudate eum in sono
tubæ: * laudate eum
in pzalterio et citharâ.

Laudate eum in tympano et choro : * laudate eum in chordis et organo.

Laudate eum in cymbalis benesonantibus; laudate eum in cymbalis jubilationis; * omnis spiritus laudet Dominum.

Gloria Patri, etc.

Ant. Pulchra es et decora, Filia Jerusalem, terribilis ut castrorum acies ordinata.

Lauda atabala joz eta baltsan cantatuz, lauda chirribikekin eta organoarekin.

Lauda *zimbala* (1) soinu ederrez, lauda bozcariozco zimbalarekin; izpiritu guziac Jauna lauda bezate.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Antif. Ederra zare eta distiranta, Jerusalemeco alaba; ikharagarria nola lerroan guducaco ezarria den harmada.

Capitulua

Viderunt eam filiæ Sion, et beatissimam prædicaverunt, et reginæ laudaverunt eam.

R̄. Deo gratias.

Icusi dute Sioneco alabec, eta guziz dohatsua dela errepicatu; erreginac ere goretsi dute.

Ih. Jaincoari eskerrac.

(1) Herieac dire musica jotzaco tresna batzu.

Himnoa

O Birjinetan loriose- na,	O gloriosa Virgi- num,
Izarrez gorago altcha- tua,	Sublimis inter sidera,
Zu creatu zaituena, haur̄ ttiki	Qui te creavit, parvu- lum
Bulharreco esnetic duzu hazten.	Lactente nutris ubere.
Eva dohacabeac khendu zaucuna	Quod Eva tristis ab- stulit,
Zure fruitu eztiáz dau- cuzu bihurtzen;	Tu reddis almo ger- mine;
Nigarretan zaudenac zeruan sar ditezen,	Intrent ut astra flebi- les,
Berritz hango atheac ditutzu zabaltzen.	Cœli recludis cardi- nes.
Zu zare gaineco er- regearen athea,	Tu regis alti janua,
Eta argiaren egoitza distiranta;	Et aula lucis fulgida;
Birjinac emanicaco bi- zia,	Vitam datam per Vir- ginem,
Jendetze erosiec (1), Escu-zafaca go- rets-azue.	Gentes redemptæ, plaudite.

1) Jesusen odolaz.

Jesu, tibi sit gloria,
 Qui natus es de Vir-
 gine,
 Cum Patre et almo
 Spiritu,
 In sempiterna sæcula.
 Amen.

ÿ. Benedicta tu in
 mulieribus,

Ŕ. Et benedictus
 fructus ventris tui.

Ant. Beata Dei Ge-
 nitrix.

Jesus, loria zuri,
 Birjina-ganic sortu za-
 renari,
 Halaber Aitari eta Izpi-
 ritu-Sainduari,
 Betiereco mendetan.
 Halabiz.

Ph. Benedicatua zare
 emazte guzien artean.

Ih. Eta benedicatua
 da zure sabeleco fruitua,

Antif. Jaincoaren
 Ama dohatsua.

Zacariasen cantica

Benedictus Domi-
 nus Deus Israel, * quia
 visitavit, et fecit re-
 demptionem plebis
 suæ.

Et erexit cornu sa-
 lutis nobis : * in domo
 David pueri sui.

Sicut locutus est per
 os sanctorum, * qui à
 sæculo sunt, Prophe-
 tarum ejus :

Benedicatua izan
 bedi Israelgo Jainco
 Jauna, heldu izan zaio-
 lacotz bere populuari,
 eta duelacotz erosi.

Eta duelacotz salba-
 menduzco indar bat je-
 kiarazi Dabid bere zer-
 bitzariaren etchean.

Hitzeman zuen be-
 zala bere Profeta sain-
 du, aintzin mendetan
 izan zirenen ahoz.

Libraturen gintuela gure etsaietaric, bai eta higuin gintuzten guzien escuetaric.

Urricalmendutsuki obratuz gure arbasoe-kin, eta orhoituz bere agintza sainduaz.

Gure aita Abrahami egin zionaz; emanen zaucula guri,

Lotsaric gabe, gure etsaien escuetaric ateratu ondoan, harren zerbitzatzea.

Haren aintzinean sainduki eta zuzen ibiliz, gure egun guzietan.

Eta zu, haurra, Jaun handiaren Profeta deituren zaituzte; ezen Jaunaren aintzinean ibiliren zare, harri biden idekitzeco.

Salutem ex inimicis nostris, * et de manu omnium qui oderunt nos.

Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris; * et memorari testamenti sui sancti.

Jusjurandum quod juravit ad Abraham patrem nostrum, * daturum se nobis,

Ut sinè timore de manu inimicorum nostrorum liberati, * serviamus illi.

In sanctitate et justitiâ coram ipso, * omnibus diebus nostris.

Et tu, puer, Propheta Altissimi vocaberis: * præibis enim antè faciem Domini parare vias ejus.

Ad dandam scientiam salutis plebi ejus : * in remissionem peccatorum eorum.

Per viscera misericordiæ Dei nostri : * in quibus visitavit nos oriens ex alto.

Illuminare his qui in tenebris et in umbrâ mortis sedent ; * ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

Gloria Patri, etc.

Ant. Beata Dei Genitrix Maria, virgo perpetua, templum Domini, sacrarium Spiritûs Sancti, sola sine exemplo placuisti Domino nostro Jesu Christo : ora pro populo, interveni pro clero, intercede pro devoto femineo sexu.

Haren populuari salbamenduaren ezagutazteco, bere bekhatuen barkhamenduarekin.

Gure Jaincoaren bihotz urricalmendutsuari esker ; haren ganic ethorri zaicu zeru-gainetic ilki dena.

Ilhumbetan eta herioaren itzalean jarriac zaudenen argitzeco, gure urhatsac bakhezco bidetan ibilarazteco.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Antif. Jaincoaren ama dohatsua, Maria beti Birjina, Jaunaren temploa, Izpiritu-Sainduaren egoitza sacratua, zu bakharric nihor ez bezala Jesu-Cristo gure Jaunari gustatu zaitzazco ; othoitz egizu populuarentzat, aphezeri balia zakizkiote,

izan zaite emazte Jain-
cotiarren ararteco.

Jauna, urrical gakiz-
kitzu ;

Cristo, urrical gakiz-
kitzu ;

Jauna, urrical gakiz-
kitzu.

Ph. Jauna, entzun-
azu ene othoitzza.

Ih. Eta nere oihua
zutarat hel bedi.

Kyrie, eleison.

Christe, eleison.

Kyrie, eleison.

Ÿ. Domine, exaudi
orationem meam.

Ŕ. Et clamor meus
ad te veniat.

OTHOITZA

Jainco , zure Ber-
boac (1) Maria Birjina
dohatsuaren erraietan ,
Aingeruac mezuturic ,
haragia har zezan nahi
izan duzuna ; emaguzu,
othoi, hura egiazki Jau-
naren Ama dela sinhes-
ten duguneri, zuri bu-
ruz haren arartecotasu-
naz lagunduac izatea.

OREMUS

Deus, qui de beatæ
Mariæ Virginis utero
Verbum tuum, Angelo
nuntiante, carnem su-
scipere voluisti ; præ-
sta supplicibus tuis,
ut qui verè eam geni-
tricem Dci credimus,
ejus apud te interces-
sionibus adjuvemur.
Per eundem Christum

(1) Semeac.

Dominum nostrum. Ber Cristo gure Jaunaz.
Amen. Halabiz.

ŷ. Fidelium animæ,
per misericordiam Dei,
requiescant in pace. *Ph.* Fededunen ari-
mac, Jaincoaren urri-
calmenduz, bakhean
dagotzila.

Ŕ. Amen.

Ih. Halabiz.

Pater noster...

Gure Aita... (*ahape-
tic*).

(Gero erraten da,
urtheco zoin tenoretan
baita, eta tenore harri
doacon Ama Birjinaren
antifona, *completen* on-
dotic aurkhitzen diren
bezala 87^{garren} plaman
eta segidacoetan).

OREN CHUMEAC

—
LEHENA

(*Goizeco sei orenetan*)

Ave Maria...

Agur Maria... (*aha-
petic*).

Ih. Jaincoa, egizu ene laguntzerat.

Ph. Jauna, ene laguntzerat laster egizu.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

ÿ. Deus, in adjutorium meum intende.

Ṛ. Domine, ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, etc.

Himnoa

Orhoit -zaite... (eta gaineratecoac *Completetan* bezala 83^{arren} pl.)

Antif. Altchatua izan da.

Memento... (ut supra ad *Completorium*).

Ant. Assumpta est.

53^{ar en} Psalmoa

Jauna, zure izenaz salba nazazu, eta zure indarraz nausiaraz.

Jaincoa, entzun-atzunerere othoitzac, beharrietan har ene ahoco hitzac.

Ezen arrotzac jazarri zaizkit, eta beren indarrean bizia bilhatu d'atet; et-zaucaten Jaincoa beren begien

Deus, in nomine tuo salvum me fac, et in virtute tuâ judica me.

Deus, exaudi orationem meam; auribus percipe verba oris mei.

Quoniam alieni insurrexerunt adversum me, et fortes quæsierunt animam meam, et non proposuerunt

Deum antè conspectum suum. aintzinean.

Ecce enim Deus adjuvat me, et Dominus susceptor est animæ meæ.

Averte mala inimicis meis; et in veritate tuâ disperde illos.

Voluntariè sacrificabo tibi; et confitebor nomini tuo, Domine, quoniam bonum est :

Quoniam ex omni tribulatione eripuisti me; et super inimicos meos despexit oculus meus.

Gloria Patri, etc.

Huna aldiz non Jaincoac laguntzen nauen; Jauna da ene biziaren begirale.

Bihur-otzute nere etsaieri beren gachta-keriac; eta zure hitzaren arabera honda zatzu.

Gogo onez escainiren dautzut sacrificioa; eta zure izena, Jauna, goretziren dut, ona delacotz.

Herstura guzietaric atera nauzulacotz; eta beldurric gabe icusiditut ene etsaiac.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

84^{arren} Psalmoa

Benedixisti, Domine, terram tuam,

Zure lurra benèdicatu duzu, Jauna, Jacob

bertzen escupetic khen-
du.

Barkhatu diozcatzu
zure populuari bere ma-
currac; haren bekhatu
guziac ditutzu estali.

Eztitu duzu osoki
zure hasarrea, baztertu
zure hasarrea eta be-
khaizcoa.

Onerat bihur gaitza-
tzu, Jainco gure salba-
tzailea; eta zure hasar-
rea gure ganic bazter-
azu.

Beticotz hasarratu-
ren othe zakizkigu? eta
zure hasarregoa haur-
araldetic haur-aral-
derat hedaturen othe
duzu?

Jaincoa, zuc, gutarat
itzuliric, daucuzu bizia
emanen; eta zure po-
puluaz zu baitan bozca-
riatuco da.

Ezagutaraz iezagu-

avertisti captivitatem
Jacob.

Remisisti iniquita-
tem plebis tuæ, * ope-
ruisti omnia peccata
eorum.

Mitigasti omnem
iram tuam, * avertisti
ab irâ indignationis
tuæ.

Converte nos, Deus
salutaris noster, * et
averte iram tuam à
nobis.

Numquid in æter-
num irasceris nobis? *
aut extends iram
tuam à generatione in
generationem.

Deus, tu conversus
vivificabis nos, * et
plebs tua lætabitur in
te.

Ostende nobis, Do-

mine, misericordiam tuam, et salutare tuum da nobis.

Audiam quid loquatur in me Dominus Deus; quoniam loquetur pacem in plebem suam.

Et super sanctos suos, et in eos qui convertuntur ad cor.

Verumtamen propè timentes eum salutare ipsius, ut inhabitet gloria in terrâ nostrâ.

Misericordia et veritas obviaverunt sibi; justitia et pax osculatæ sunt.

Veritas de terrâ orta est, et justitia de cælo prospexit.

Etenim Dominus

zu, Jauna, zure urricalmendua, eta eman zure salbamendua.

Adituren dut zer dion ene baitan Jainco Jaunac; ezen bakhez zaio bere populuari mintzaturen.

Halaber bere saindueri, eta bihotzetic harren ganat itzulico direneri.

Bai, bai, harren-ganicaco salbamendua haren beldurra dutenetic hurbil da, haren lorigure escualdean ager eta egon dadintzat.

Urricalmendua eta egia elgarretarat joan dire; justiziac eta bakheac elgar besarcatu dute.

Egia lurretic ilki da, eta justiziac zerutic behatu du.

Ezen Jaunac bere

benedizionea emanen du, eta gure lurrac bere fruitua ekharriren.

Justizia haren aintzinean ibilico da; eta haren hatzetan ditu bere urhatsac ezarrico.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

dabit benignitatem; et terra nostra dabit fructum suum.

Justitia antè eum ambulabit, et ponet in viâ gressus suos.

Gloria Patri, etc.

116^{harren} Psalmoa

Gorets-azue, Jauna, jendeki guziec; populu guziec, gorets-azue.

Zeren gure gainean fincatua den haren urricalmendua, eta Jaunaren egia seculacotz dagoen.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Antif. Altchatua izan da Maria zeruetarat: Aingeruac bozcariatzen dire, Jauna dutelarik beren laudorioetan benedicatzen.

Laudate Dominum, omnes gentes; laudate eum, omnes populi.

Quoniam confirmata est super nos misericordia ejus, et veritas Domini manet in æternum.

Gloria Patri, etc.

Ant. Assumpta est Maria in cœlum: gaudent Angeli, laudantes benedicunt Dominum.

Capitulua

Quæ est ista quæ
 progreditur quasi au-
 rora consurgens, pul-
 chra ut luna, electa
 ut sol, terribilis ut
 castrorum acies ordi-
 nata?

R. Deo gratias.

ÿ. Dignare me lau-
 dare te, Virgo sacra-
 ta.

R. Da mihi virtutem
 contra hostes tuos.

Kyrie, eleison.

Christe, eleison.

Kyrie, eleison.

ÿ. Domine, exaudi
 orationem meam.

R. Et clamor meus
 ad te veniat.

OREMUS.

Deus, qui virgina-

Hau nor da, jekitzen
 den alba bezala goiti
 doana, hilargia bezen
 eder, iguzkia bezen
 distirant, lerroan gudu-
 catzeco ezarria den
 harmada bezen ikhara-
 garri?

Ih. Jaincoari eskerrac.

Ph. Onhets-azu lauda
 zaitzadan, ô Birjina
 sacratua.

Ih. Emadazu indar
 zure etsaieri buruz.

Jauna, urrical gakiz-
 kitzu. Cristo, urrical
 gakizkitzu. Jauna, ur-
 rical gakizkitzu.

Ph. Jauna, entzun-
 azu nere othoitza.

Ih. Eta nere oihua
 zutarat hel bedi.

OTHOITZA.

Jainco, Maria doha-

tsuaren sabel guziz garbia zure egoitzatzat hautatu nahi izan duzuna; indaguzu, othoi, haren laguntzaren gerizan bozic elgarrekin aiphatzea haren orhoitzapena, oi zu, Aita Jaincoarekin eta Izpiritu Sainduarekin menderen mende bizi eta erregezarena. Halabiz.

Ph. Fededunen arimac, Jaincoaren urricalmenduz, bakhean dagotzila. Halabiz.

Gure Aita...

lem aulam beatæ Mariæ semper Virginis in quâ habitares, eligere dignatus es; da, quæsumus, ut suâ nos defensione munitos, jucundos facias suæ interesse commemorationi. Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitate Spiritûs Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Fidelium animæ, per misericordiam Dei, requiescant in pace. Amen.

Pater noster...

BIGARREN OREN CHUMEA

(*Bederatzi orenetan*)

Agur Maria... (*ahapetic*).

Jaincoa, egizu ene

Ave, Maria, etc.

Deus, in adjutorium

meum intende, etc. laguntzerat... (eta gaineratecoac).

Memento... (ut ad *Completorium*). Orhoitzaite... (83.^{arren} plaman bezala).

Ant. Maria Virgo. *Antif.* Maria Birjina.

119.^{arren} Psalmoa

Ad Dominum, cum tribularer, clamavi, et exaudivit me. Jaunaren ganat dut nere hersturetan oihu egin, eta aditu nau.

Domine, libera animam meam à labiis iniquis, et à linguà dolosà. Jauna, ene arima begira zazu ezpain gachtoetaric, eta mihi amarrutsuetaric.

Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi, ad linguam dolosam? Zer eman ditake edo zer ekhar, mihi amarrutsua baino tzarragoric?

Sagittæ potentis acutæ, cum carbonibus desolatoriis. Fletcha zorrotz indarrekin igorrien, icatz gorri izigarrienen pare da.

Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est! habitavi cum habitantibus Cedar; multum incolata fuit anima mea. Dohacabea ni, ene desterrua luzatu delacotz! Cedarreco jendekin egotu naiz, sopra luze atze dago ene arima.

Bakhea hastio zute-
nekin bakhetiari nintzan;
nic heieri elhea eman, eta
gehiagocoric gabe jazartzen
zaizkidan.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Cum his qui oderunt
pacem, eram pacificus :
cùm loquebar illis, impugnabant
me gratis.

Gloria Patri, etc.

120^{garren} Psalmoa

Nere begiac menditarat
altchatu ditut; handiac
ethorrico zait laguntza.

Nere laguntza Jainco,
zeru-lurrae egin dituenaren
ganic.

Ez beza utz zure zangoa
cordocatzerat; ez bedi
lokhar zu zaintzen zaituena.

Ez, ez da ez lo ez erdi-lo
egonen, Israel zaintzen
duena.

Jauna da zure zaintzailea,
Jaunac zaitu gerizatzen,
escuineco

Levavi oculos meos in
montes, undè veniet
auxilium mihi.

Auxilium meum à Domino,
qui fecit cœlum et terram.

Non det in commotionem
pedem tuum; neque dormitet
qui custodit te.

Ecce non dormitabit neque
dormiet, qui custodit Israel.

Dominus custodit te,
Dominus protectio tua,
super manum

dexteram tuam.

Per diem sol non
uret te, * neque luna
per noctem.

Dominus custodit
te ab omni malo; *
custodiat animam
tuam Dominus.

Dominus custodiat
introitum tuum et exi-
tum tuum, * ex hoc
nunc et usquè in sæ-
culum.

Gloria Patri, etc.

escuan zinuken itzalgi
batec bezala.

Egunaz et-zaitu iguz-
kiac erreco, eta gauaz
ez dautzu hilargiac cal-
teric eginen.

Jaunac zaitu gaitz
guzietaric begiratzen;
Jaunac dezala begira
zure arima.

Begira detzala Jau-
nac zure sar-jalgiac,
orai danic eta menderen
mendetan.

Loria Aitari... (eta
gaineratecoac).

121^{garren} Psalmoa

Lætatus sum... (ut
in *Vesperis*).

Bozcariatu naiz
(68^{garren} plaman be-
zala).

Ant. Maria Virgo
assumpta est ad æthe-
reum thalamum, in
quo Rex regum stel-
lato sedet solio.

Antif. Maria Birjina
altchatua izan da zeru
gainetaco egoitzarat;
han jarria dago erre-
gen erregea izarreztatu
jar-toki batean.

Capitulua

Eta hola naiz Sionen
fincatu, eta halaber hiri
sainduan pausatu, eta
Jerusalemen dut ene
nausigoa.

Ih. Jaincoari esker-
rac.

Ph. Grazia hedatua
da zure ezpainenetan.

Ih. Horren - gatic
zaitu Jaincoac benedi-
catu betiereco.

Jauna , urrical ga-
kizkitzu. Cristo, urrical
gakizkitzu. Jauna, ur-
rical gakizkitzu.

Ph. Jauna, adi zazu
ene othoitza.

Ih. Eta ene oihua
zutarat hel bedi.

OTHOITZA.

Jainco, Maria doha-
tsuaren birjinitate frui-

Et sic in Sion fir-
mata sum, et in civi-
tate sanctificatâ simi-
liter requievi, et in
Jerusalem potestas
mea.

R̃. Deo gratias.

ÿ. Diffusa est gra-
tia in labiis tuis.

R̃. Propterea bene-
dixit te Deus in æter-
num.

Kyrie, eleison.

Christe, eleison.

Kyrie, eleison.

ÿ. Domine, exaudi
orationem meam.

R̃. Et clamor meus
ad te veniat.

OREMUS.

Deus , qui salutis
æternæ, beatæ Mariæ

virginitate fœcundâ, humano generi præmia præstitisti; tribue, quæsumus, ut ipsam pro nobis intercedere sentiamus, per quam meruimus auctorem vitæ suscipere, Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

R̄. Amen.

ÿ. Fidelium animæ, per misericordiam Dei, requiescant in pace. Amen.

Pater noster...

tudunaren bidez, gizonaren ethorkiari salbamendu eternalaren bahia eman diozuna; iguzu, othoi, biziaren ithurburua, zure Seme Jesu Cristo gure Jauna eman daucun hura bera arartecotzat balia daki-gun.

Ih. Halabiz.

Ph. Fededunen arimac, Jaincoaren urri-calmenduz, bakhean dagotzila. Halabiz.

Gure Aita...

HIRUGARREN OREN CHUMEA

(*Eg uerditan*)

Ave, Maria, etc.

Agur Maria... (*ahapetic*).

Deus, in adjutorium meum, etc.

Jaincoa, egizu ene laguntzerat... (*eta gaineratecoac*).

Himnoa

Orhoit zaite... (83^{garren}
plaman bezala).

Antif. Usain on.

Memento... (ut su-
prà ad *Completorium*)

Ant. In odorem.

122^{garren} Psalmoa

Zure ganat altchatu
ditut nere begiac, oi
zu, zeruetan zaudena.

Huna non, muthilen
begiac beren nausien
escueri bezala,

Nescatoaren begiac
bere etheco-andrearen
escueri bezala, hala
hala gure begiac gure
Jainco Jaunari dauden,
urrical gakizkion artio.

Urrical gakizkitzu,
Jauna, urrical gakizki-
tzu; ezen laidoz eta
burlaz aseac gare.

Bai aseac eta gaindi
da gure arima, abera-
tsen laidoez, eta urgu-
lutsuen burlez.

Ad te levavi oculos
meos, * qui habitas in
cœlis.

Ecce sicut oculi
servorum * in manibus
dominorum suorum,

Sicut ancillæ in
manibus dominæ suæ,*
ita oculi nostri ad Do-
minum Deum no-
strum, donec miserea-
tur nostrî.

Miserere nostrî, Do-
mine, miserere nostrî,*
quia multum repleti
sumus despectione.

Quia multum re-
pleta est anima no-
stra, * opprobrium
abundantibus, et des-
pectio superbis.

Gloria Patri, etc.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

123^{garron} Psalmoa

Nisi quia Dominus erat in nobis, dicat nunc Israel, nisi quia Dominus erat in nobis.

Cùm exsurgerent homines in nos, fortè vivos deglutissent nos.

Cùm irasceretur furor eorum in nos, forsitan aqua absorbuisset nos:

Torrentem pertransivit anima nostra, forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem.

Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum.

Anima nostra sicut passer erepta est de

Jauna ez balitz gurekin izan, erran beza orai Israelec, Jauna ez balitz gurekin izan.

Gizonac guri buruz altchatzearekin, biziric iretsico gintuzketen.

Heien errabia guri jazartzearekin, uhaldearen pare estalico gintuzken.

Ibaietic iragan da gure arima; baitake gure arima ibilico zen ezin aterazco urean.

Benedicatur Jauna, ez baigaitu bazcatzat eman heien hortzeri.

Gure arima etchechoria bezala escapatu

da ihiztarien saretic.

Sarea hautsi da, eta
libratuac izan gare.

Jaunaren izena da
gure laguntza; harrec
ditu zeru lurra egin.

Loria Aitari... (eta
gaineratecoac).

laqueo venantium.

Laqueus contritus
est, et nos liberati
sumus.

Adjutorium nostrum
in nomine Domini;
qui fecit cœlum et
terram.

Gloria Patri, etc.

124^{g.urren} Psalmoa

Fidantzia Jaunaren
baitan dutenac, Sioneco
mendiaren pare; ez da
secularn cordocatuco
Jerusalemen egoten
dena.

Mendiec inguratzen
dute; bai eta ere Jau-
nac bere populua, orai
danic eta menderen
mendetan.

Ezen ez du Jaunac
bekhatorosen zigorra
justuen eremuatarat
utzico, justuec ez de-

Qui confidunt in
Domino, sicut mons
Sion; non commove-
bitur in æternum qui
habitat in Jerusalem.

Montes in circuitû
ejus, et Dominus in
circuitû populi sui, ex
hoc nunc et usquè in
sæculum.

Quia non relinquet
Dominus virgam pec-
catorum super sortem
justorum, ut non ex-

tendant justi ad iniquitatem manus suas. *tzatentzat escuac gaizkirat heda.*

Benefac, Domine, bonis, et rectis corde. *Ongi egiozute, Jau-na, jende on eta bihotz zuzeneri.*

Declinantes autem in obligationes adducet Dominus cum operantibus iniquitatem; pax super Israel. *Macurrerat zehartzen direnac aldiz, Jau-nac eremanen ditu gachtaginekin; bakhea dela Israelekin.*

Gloria Patri, etc. *Loria Aitari... (eta gaineratecoac).*

Ant. In odorem unguentorum tuorum currimus; adolescentulæ dilexerunt te nimis. *Antif.* Usain on zue hedatzen ditutzunen ondotic gabiltza lasterca; nescatchec ezin gehiago maite zaituzte.

Capituluia

Et radicavi in populo honorificato, et in parte Dei mei hæreditas illius : et in plenitudine sanctorum detentio mea. *Eta erroac egin ditut populu ohoratu ene Jaincoac beretaco primantzatzat daucanean, eta sainduen bilcurosoan da ene egonetchea.*

R̄. Deo gratias.

Ih. Jaincoari eskerrac.

Ph. Benedicatua zare emazte guzien artean.

Ih. Eta benedicatua da zure sabeleco fruitua.

Jauna, urrical gakizkitzu. Cristo, urrical gakizkitzu. Jauna, urrical gakizkitzu.

Ph. Jauna, adi zazu ene othoitzaz.

Ih. Eta ene oihua zutarat hel bedi.

ŷ. Benedicta tu in mulieribus.

R̄. Et benedictus fructus ventris tui.

Kyrie, eleison.

Christe, eleison.

Kyrie, eleison.

ŷ. Domine, exaudi orationem meam.

R̄. Et clamor meus ad te veniat.

OTHOITZA

Jainco urricalmendutsua, emaguzu gure herbailtasunean laguntza, amoreagatic eta, Jaincoaren Ama Sainduaren orhoitzapena egiten dugunac, haren arartecotasunaren indarrak gure urhats macurretaric atera gaitezen. Ber Cristo gure Jaunaz.

OREMUS

Concede, misericors Deus, fragilitati nostræ præsidium, ut qui sanctæ Dei Genitricis memoriam agimus, intercessionis ejus auxilio, à nostris iniquitatibus resurgamus. Per eundem Christum Dominum nostrum.

R̄. Amen.

Ih. Halabiz.

Ÿ. Fidelium animæ,

Ph. Fededunen ari-

per misericordiam
Dei, requiescant in
pace. Amen.

mac, Jaincoaren urri-
calmenduz ,, bakhean
dagotzila. Halabiz.

Pater noster, etc.

Gure Aita...

LAUGARREN OREN CHUMEA

(*Arratsaldeco hiru orenetan*)

Ave Maria, etc.

Agur Maria... (*aha-
petic*).

Deus, in adjutorium
meum intende, etc.

Jauna, egizu ene la-
guntzerat... (*eta gaine-
ratecoac*).

Himnoa

Memento... (*ut suprâ
ad Completorium*).

Orhoit zaite... (*83^{garren}
garren plaman bezala*).

Ant. Pulchra es.

Antif. Ederra zare.

125^{garren} Psalmoa

In convertendo Do-
minus captivitatem
Sion, facti sumus
sicut consolati.

Jaunac Sioneco jen-
dea bertzen escupetic
itzularazi zuenean, ame-
tsetaricaco gozo batec
bezala gaintitu gin-
tuen.

Orduan gure begi-
tarteá bethe zen bozca-
rioz, eta gure mihia
loriazco errepicaz.

Orduti - jendetzen
artean erran zen : Jauna
ederki hari izan da hei-
ekin.

Bai, Jauna ederkí
hari izan da gurekin ;
bozcariotan eman gare.

Itzularaz-atzu, Jau-
na, oraino bertzen es-
cupeco direnac, ibaia
hegoac bezala.

Nigarretan eraiten
dutenec , bozcarioan
dute uzta bilduco.

Haratecoan nigarrez
zoatzin , nigarrac ha-
zitzat erainez.

Hunatecoan aldiz
bozcariotan ethorrico
dire, beren azauac gar-
raiatuz.

Loria Aitari... (eta
gaineratecoac).

Tunc repletum est
est gaudio os no-
strum, et lingua no-
stra exultatione.

Tunc dicent inter
gentes : magnifica-
vit Dominus facere
cum eis.

Magnificavit Domi-
nus facere nobiscum ;
facti sumus lætantes.

Converte, Domine,
captivitatem nostram,
sicut torrens in austro.

Qui seminant in
lacrymis, in exulta-
tione metent.

Euntes ibant et fle-
bant, mittentes se-
mina sua.

Venientes autem
venient cum exulta-
tione, portantes ma-
nipulos suos.

Gloria Patri, etc.

126^{garren} Psalmoa

Nisi Dominus... (ut
in *Vesperis*).

Ez badu Jaunac...
(70^{garren} plaman be-
zala).

127^{garren} Psalmoa

Beati omnes qui ti-
ment Dominum, * qui
ambulant in viis ejus.

Dohatsu Jaunaren
beldurra duten guziac,
haren bidetan dabilta-
nac.

Labores manuum
tuarum quia mandu-
cabis; * beatus es, et
benè tibi erit.

Zure escu-lanetarie
biziren zarelacotz, do-
hatsu zare, eta oro
ongi joanen zaizkitzu.

Uxor tua sicut vitis
abundans, * in lateri-
bus domus tuæ.

Zure emaztea mahats
ondo aberats baten pare,
zure etche-barnean.

Filii tui sicut no-
vellæ olivarum * in cir-
cuitû mensæ tuæ.

Zure haurrac *oliba* (1)
aldachcac bezala, zure
mahainaren inguruan.

Ecce sic benedice-
tur homo, * qui timet
Dominum.

Horra nola benedi-
catua izanen den, gizon
Jaincoaren beldurra
duena.

Benedicat tibi Do-

Jaunac Sionetic be-

(1) Olioa ematen duen arbola.

medica zaitzala, eta icus dezazula Jerusalem hein onean zure bizico egun guziez.

Icus detzatzula ere zure haurren haurrac, halaber Israel bakhean.

Loria Aitari... (eta gaineratecoac).

Antif. Ederra zare eta distiranta, Jerusalemeco alaba; lerroan guducatzeco emana den harmada bezen ikharragarria.

Plazetan zinamomac eta balsamoac bezen usain ona eman dut, mirra hautatuenac bezen usain gochoa hedatu.

Ih. Jaincoari esker-rac.

Ph. Haurra izan eta ere osoki birjina gelditu zare.

minus ex Sion; * et videas bona Jerusalem omnibus diebus vitæ tuæ.

Et videas filios filiorum tuorum, * pacem super Israel.

Gloria Patri, etc.

Ant. Pulchra es et decora, Filia Jerusalem; terribilis ut castrorum acies ordinata

Capitulua

In plateis sicut cinamomum et balsamum aromatizans odorem dedi: quasi myrrha electa, dedi suavitatem odoris.

℞. Deo gratias.

ŷ. Post partum Virgo inviolata permansisti.

R̄. Dei Genitrix,
intercede pro nobis.

Kyrie, eleison.
Christe, eleison.
Kyrie, eleison.

ŷ. Domine, exaudi
orationem meam.

R̄. Et clamor meus
ad te veniat.

OREMUS.

Famulorum tuorum,
quæsumus, Domine,
delictis ignosce; ut
qui tibi placere de
actibus nostris non
valemus, Genitricis
Filii tui Domini nostri
Jesu Christi interces-
sione salvemur: Per
eundem Dominum
nostrum Jesum Chri-
stum Filium tuum
qui tecum vivit et re-
gnat in unitate Spiri-

Ih. Jaincoaren Ama,
izan zaite gure bitarte-
co.

Jauna, urrical gakiz-
kitzu. Cristo, urrical
gakizkitzu. Jauna, ur-
rical gakizkitzu.

Ph. Jauna, entzun-
azu ene othoitzza.

Ih. Eta ene oihua
zutarat hel bedi.

OTHOITZA.

Zure zerbitzarien
hutsac, othoi, Jauna,
barkha zatzu; amoreagatic eta, gure egintzez
zure gogoraço izaten
ahal ez garenac, zure
Seme Jaincoaren Ama-
ren arartecotasunaz
salba gaitezen. Ber
Jesu-Cristo gure Jaun
zurekin Izpiritu Sain-
duaren batasunean
Jainco, menderen men-
de bizi eta errege de-

naren bidez.

Halabiz.

Ph. Fededunen arimac, Jaincoaren urricalmenduz, bakhean dagotzila.

Halabiz.

Gure Aita...

tūs Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum.

Amen.

ÿ. Fidelium animæ, per misericordiam Dei, requiescant in pace.

Amen.

Pater noster...

III — ARROSORIOA

—

‡ I. Zoin debozione ona eta ederra den.

Erran dugu, eta iracutsi, Mariari egiten zaizcon othoitzetan, ez ditakela izan ofizio ttikia baino hoberic, ez eta ere naski hain onic. Hortan gaude beti.

Bainan, ofizio ttikiaren ondotic, nola bere-berehala ez aipha, nola harrekin casic hein berean ez ezar arrosorio saindua! Arrosorioco othoitzac ere, ofizio ttikicoac bezala, batzu Liburu Sainduetaric hartuac dire, bertzeac Elizac egina edo beretuac.

Arrosorioan erraten dire : *Gure Aita, Agur Maria, Gloria Patri.*

Gure Aita : Jesu-Cristo gure Jaunac berac iracutsi othoitzac; othoitzac nausia, hitz laburrez bertze othoitzac guzietan dena erraten duena.

Agur Maria : Andre-dena Mariari egiten ahal zaion agurric gozoena; erdia zerutic, Izpiritu Sainduaren ganic ethoria, bai Gabriel aingeruaren hitzetan, bai santa Elizabethenetan, bertze erdia

Elizac egina, Andre-dena Maria hain ongi ezagutzen eta haimbertze maite duen Elizac.

Gloria Patri : Elizac bere othoitz gehienetan Trinitate Sainduari errepikatzen dion laudorioa.

Bainan othoitzez bertzeric bada arrosorioan. — Asco jendec uste dute, bai, arrosorioaren errateco, aski dela hamabortz *Agur Maria* hamarreco erratea, bacotcha *Gure Aita* eta *Gloria Patri* batekin. Bainan ez, ez da aski. Nahi bezen ederrac eta onac izan ditezen othoitz horiec, nahi bezen khartsuki erran ditezen, ez dire arrosorioa izanen, ez dire izanen Mariari hain laketzai, Elizac haimbertze indulientziez aberastu duendeboziona, baldin, othoitz horiec erratean, ez badire erlisioneco misterio zembait gogoan erabiltzen, meditatzen.

Arrosorioco misterioac hamabortz dire, hamarreco bezembat. Badire *bortz misterio bozcariozcoac*, *bortz dolorezcoac*, *bortz loriazcoac*. Misterio horiec iracus-

ten dauzkigute ala Jesus Jaunaren, ala Maria Sainduaren bozcarioac, doloreac eta loriac. Hamarreco bacotchari erat-chikia zaio misterio bat. Misterio hura gogoan erabil ditake, edo hamarrecoa hasi baino lehen, edo bardin erraten hari delaric. Hola, ez da batere luzeago arrosoria bere misterioekin erratea, ezen-ez misterioric gabe.

Arras gauza ona da, misterio bacotchari doacon meditazionea ahalic artoskiena egitea, deusec ez baitu, nola meditazioneac, arima argitzen eta ongraco sustatzen.

Bizkitartean, indulientzien irabazteco, aski da, hamarreco bacotcha hasterracoan, misterioa *izendatzea* (1).

Beraz beti, arrosoria egiazki arrosoria izateco, arrosorioco indulientzien irabazteco, *beti* behar da guti edo aski mediatu : *beti, egiteco gai eta on balinbada*. Egin ez dezaketene, nola haur eta eri gehienec, eta jakitate hainitz ttikico jendec, hec, meditazioneric gabe,

(1) Bakharric denean, aski da misterioaz *orhoitzea*.

indulientziac irabaz detzazkete : aski dituzte arrosorioco othoitzac ongi erratea. Jaincoari esker, hainitz Escualdun guti izan behar da, erlisioneco gauzetan aski arrotz denic, nahi izanez geroz, doi-doiaco meditazionetto bat ez egin ahal izateco; bederen misterio bacotcharen aintzinean misterioa izendatzen ez jakiteco. Mariaren haurretan behinic-behin, bihiric ez ahal da! Mariaren haurrac lehia bitez beraz arrosorioaren maiz eta ardura, ahalaz egun oroz, erraterat, eta erraterat behar den bezala, misterioac gogoan erabiliz. Hola segurki Maria ohoratuco dute berac nahi duen bezala, hola seguiki ardietsico dituzte graziaric nasaienac, berentzat, beren familientzat eta herrientzat, Eliza guziarentzat.

*
**

Gauza jakina da, arrosorioa san Domingoc Andre-dena Mariaren ganic hartuz geroz, Elizac beti goretsi eta laudatu duela; eta debozione guti dela, balin-bada ere, arrosorioa bezembat indulientziez aberastu duenic. Huna zer

dicten arrosorioaz Aita Saindu zembeitec :

Urbain laugarrenac : « Arrosorioac debrua azotatzen du. »

Gregorio hamahirugarrenac : « Arrosorioac Jaincoaren hasarrea erorrazten du, eta Mariaren arartecotasuna deitzen. »

Pio bederatzigarrenac : « Elizac bere etsaiac garhaituco dituelaco esperantza, guzien gainetic ematen daut arrosorioac. »

Bainan ez da izan Aita Sainduric, oraicoa, *Leon hamahirugarrena* bezembat eta hain ederki arrosorioaz mintzatu denic. Bortz alditaraino bere boza munduari adiarazi dio, errateco orai ere lehen bezala, misterioec ematen dituzten iracaspeneri eta othoitzec ardiesten dituzten grazieri esker, arrosorioa dela, giristinoen edo-zoin gaitzetaric libratzeco, gauzaric hoberena.

Horra zergatic, oraico dembora galgarri eta nahasietan, Aita Sainduac giristino guziac saminki sustatzen dituen arrosorioari jarraikitzerat, ahalaz egun oroz. Gehiago dena, nahi du eta mana-

tzen eliza guzietan arrosorioa erran dadin igande oroz bederen, eta urrian egun oroz.

Ordutic, arrosorioa ez da bakharric Elizac onhetsi eta goretsi, eta indulientziaz aberastu othoitz bat; da Elizaren beraren othoitz, Elizac manaturic Elizaren izenean egiten dena. Nola bada ez litake hōlāco othoitz chuchen chuchena Jesusen eta Mariaren bihotzerat hel!

*
*
*

Bertzalde, Andre-dena Mariac berac, eta Jesus Jaunac ere, ezagutarazi dute zembat laket zaioten arrosorioa, eta zer indar ezin gehiagocoa duen othoitz horrec.

Huna Mariaren hitzac : « Arrosorioa « erraten dutenac nere haurrac dire, « Jesus nere seme bakharraren haurri- « deac. » — Galdegin diot ene semeari, « arrosorioan sartuac diren guziac izan « ditezen zeruco dohatsuen haurride, « munduhuntan eta bertzean. » — « Bere « arimarentzat arrosorioco othoitzac « egiten dauzkidana ez da galdūco. »

Huna orai Jesus Jaunaren agintza :

« Zer-nahi galde dezazun arrosorioa erranez, ardietsico duzu. »

Maita beraz, maita hainitz arrosorioa. Erran ahalic maizena eta hobekiena. Nihorc mundu huntan ez daki segursegura, ala zeruraco den ala ifernuraco. Hargatic, sainduen arabera, arrosorioa, bortz hamarrecotacoa bederen, egun guziz erraten duenac, har dezake eta izan zeruaco dela esperantza handia, eta casic segurtamena bezala.

§ II. Arrosorioa nola erran behar den indulientzien irabazteco.

Indulientziac irabaz ditazke, arrosorioa erranez noiz-nahi, non-nahi, nolana-hi dagolaric : egunaz, gauaz, barnean, campoan, chutic, jarriric, etzanic. Bainan, indulientzia gehienentzat, othoitzez eta meditazioneaz campo, bertze bi gauza behar dire : 1^{ie} behar dire bortz hamarreco bederen lerroan (1) erran :

(1) Erran nahi da, ez dela hamarreco batetarie bertzerat sobra dembora utzi behar. Aphurtto bat utziric ere, nola meza baten entzuteco dembora, ez da deus. Bainan hamarreco batzu erraten balire goiz goizean, eta bertzeac arratsean, hec ez litazke lerroan.

2^{ic} erran behar dire hartaracotzat benedicatua den arrosorio batekin.

Bi gauza horiec, bereziki bigarrena, escas direlacotz, beldur gare indulientzia guti, arras guti, irabazten den Escual-herrian. Bai, holachet da, ondicotz! Nihon beharbada ez da Escual-herrian baino arrosorio gehiago erraten, eta nihon beharbada indulientzia gutiago irabazten. Icus-azu zeronec :

San Domingoren arrosorioa baino lehenagocoa bada bertze bat, deitzen dena : *Santa Birsitaren arrosorioa*. Hau ere Elizac indulientzia nasaienez aberastu izan du. Bainan san Domingoren arrosorioa agertuz geroz, girstinoec santa Birsitarena utzi bezala dute; egungo egunean nihor gutic erraten bide du.

Santa Birsitaren arrosorioco indulientzien irabazteco, behar dire erran sei hamarreco, edo bederen bortz, lerroan, eta baitezpada hamarreco bacotcharen ondotic erran behar da *Sinhesten dut* bat. Arrosorioa benedicatua delaric, ez da bertzeric behar; ez da, san Domingoren arrosorioan bezala, meditazioric behar.

Orai, huna zer gertatzen den :

Arrosorioen benedictazeco ahala duten aphez gehienec, ez dute santa Birsitaren indulientzien emateco ahala baizic. Bada, arrosorio heiekin ez ditazke irabaz san Domingoren arrosorioco indulientziac. Bertzalde, santa Birsitare-nac ere ez dire irabazten : ezen norc hamarreco bacotcharen ondotic erraten du *Sinhesten dut?* Beraz, alde batetic nola bertzetic, guziachuts, indulientziaric batere. Gure idurico, eta segur ere, ongi egin lezakete aphez guziec san Domingoren arrosorioco indulientzen emateco ahala galdetzea (1).

Bainan, indulientzia horiekilaco arrosorioac dituztenec ere, indulientzia horiec irabazten othe dituzte? Beldur gare

(1) Hainitzec uste dute beren arrosorio benedictuac *prestatzen* badituzte, arrosorio hec beti indulientziac galduco dituztela. Galduco dituzte, baldin prestatzen badire bertzeac indulientziez baliarazteco, bertzeri indulientzien irabaz arazteco che letan, bainan, bertzenaz ez. — Arrosorio benedictuac ez ditazke ez sal ez truca; eta egiten badire, indulientziac galtzen dituzte. Baldin galtzen dituzte, baldin batec ibili on loan, bertze bati ematen badiozca.

ezetz, ardura bederen. — Hasteco, behar litake mediatu; eta norc meditatzen du, bereziki arrosorioa bakharca erraten denean? Gero, behar litazke borts hamarreco lerroan erran. Alta, ez othe da jende hainitz, aldian biz-pa-hiru hamarreco bajzic erraten ez dutenic!

(Hauiec ere bizkitartean, urruntchago erranen dugun bezala, asco eta asco indulientzia irabaz dezakete; bainan arrosorioco *confrarioan* sartuz.)

Huna orai, behar diren bezala hiru multchutan emanac, bacotcha bere lerroan, arrosorioco hamaborts misterioac.

§ III. Arrosorioco hamaborts misterioac

Bozcariozco borts misterioac

1^a Anontziazionea, 2^a Bisitazionea, 3^a Jesus Jaunaren sortzea, 4^a Purificazionea, 5^a Jesusen Temploan causitza.

Dolorczco borts misterioac

1^a Jesus Jaunaren hagonia, 2^a Jesusen azotatzeta, 3^a Jesusen elhorriz coronatzeta, 4^a Gurutzearen garraiatzeta, 5^a Jesusen gurutzean hiltzeta.

Loriazco bortz misterioac

1^a Jesus Jaunaren piztea, 2^a Jesusen zerurat igatea, 3^a Izpiritu Sainduaren jaustea Apostoluen gainerat, 4^a Mariaren hiltzea eta zerurat altchatzea, 5^a Mariaren zeruan coronatzea.

..

Jadanic erran dugun bezala, aski da hamarreco bacotcha baino lehen, hamarreco harri doacon misterioa izendatzea.

Bizkitartean, on da eta hobe, misterioari buruz zerbeit gogoeta salbagariren egitea, edo hamarrecoa erran aintzinean, edo erraten hari delaric. Hortatarimen laguntzeco, ezartzen ditugu berritz hemen misterioac, bacotcha zembeit hitz laburrekin.

BOZCARIOZCO BORTZ MISTERIOAC

1^a ANONTZIAZIONE. — Gabriel Aingeruac Mariari erraten dio : *Agur, graziaz bethea...* Amatuco zare, eta Jaincoaren semea izanen da zure haurra. Laudorio horiec Maria izitzen bezala dute. Aphaltzen da, ihardesten du : *Huna Jaincoaren nescatoa ; egina izan bekit*

zure hitzaren arabera. — *Galdegin dezagun :*
HUMILTASUNA.

2^a VISITAZIONEA. — Santa Elizabeth, Ama Birjinaren cusia, laster Jondoni Joani munduratsat eman beharra zen. Maria badoaco laguntzerat, eta harrakin egoten da hiru hilabetez. — *Galdegin dezagun :* LAGUNAREN ALDERACO AMODIOA.

3^a JESU-CRISTOREN SORTZEA. — Zeru lurren nausia aberetegi batean sortzen da. Mariac ahal bezala trochatzen du, eta lasto pucheabaten gainean etzaten. — *Galdegin dezagun :* MUNDUO ONTASUNERI EZ SOBRA ATCHIKITZEA.

4^a PURIFICAZIONEA. — Juduen legearen arabera, seme bat izaten zuen emazteac Templorat joan behar zuen berrogi egunen buruan, Purificazionea edo *garbitzea* deitua zen zeremonia baten egiterat. Maria, ama gaziz garbia, et-zuea lege horrec ukitzen; bethetzen du bizkitartean, etsemplu onaren emateco. — *Galdegin dezagun :* ELIZAREN LEGERI OBEDITZEA.

5^a JESUS TEMPLOAN CAUSITUA. — Hiru egunez galduric, bertze toki guzietan auhenez bilhatu ondoan, Mariac azkenean bere seme maitea causitzen du Jerusalemeco temploan. Temploan, gure elizetan, dago orai ere eta beti Jesus; han segurki atzemanen dute bekhatuaz

galdu duketen arimec. — *Galdegin dezagun* : SACRAMENDU SAINDUAREN AMODIOA.

DOLOREZCO BORTZ MISTERIOAC

1^a JESUSEN HAGONIA. — Jesus Jauna, Olibetaco baratzean, ikharazten dute gure bekhatuen gatic jasan behar dituen oinazec. Gorphutz guzitic badario odolezco izerdi bat. — *Galdegin dezagun* : BEKHATUEN URRIKIA.

2^a JESUSEN AZOTATZEA. — Jesus, bilhuziric, izigarriki azotatzen dute; haren gorphutzeco haragiac pusketan doatzi. Gure lohikerien eta guritasun tzarren gatic du Jesusec tormenta hori jasan. *Galdegin dezagun* : GORPHUTZA EZ GURIKI EKHARTZEA.

3^a JESUS ELHORIZ CORONATUA. — Soldaduec, elhorri handi batzuekin, corona bat bezala egiten dute, eta bortchatuz, makhila ukhaldica, irriz eta trufaz, Jesusen buru sacratuan ondoraino sartzen. Zer tormenta! — *Galdegin dezagun* : URGUILUAREN ZAPATZEA.

4^a GURUTZEAREN GARRAIATZEA. — Jesus, gurutze dorphea bizcarrean, Calbarioco mendia gora badoa, erorca eta alchaca, lehertua..... ezindua. Eta halere beti ezti, beti pazientziaz bethea. — *Galdegin dezagun* : ATSEGABEN PAZIENTZIAREKIN HARTZEA.

5^a JESUSEN HILTZEA. — Oinaze izigarrienen ondotic, Jesusec, gurutzearen gainean, azken hatsa ematen du azken odol chortarekin, guretzat amodioz, choilki amodioz. — *Galdegin dezagun* : JESUS GURUTZEFICATUAREN AMODIOA.

LORIAZCO BORTZ MISTERIOAC

1^a JESUSEN PIZTEA. — Hil eta hirugarren egunean, Jesus biziric eta lorios ilkitzen da hobitic. Halaber behar litake lehiatu bekhatosa, laster heriotze eternaleco bidetic ateratzerat, graziazco bizirat itzultzerat. — *Galdegin dezagun* : COMBERTITZEA.

2^a JESUSEN ZERURAT IGATEA. — Piztu-ta berrogoi egunen buruan, Jesus zerurat igaten da, bere merezimendu negurri gabecoen sariaz gozatzerat... eta guri, nahi badugu, lecu baten egiterat. *Galdegin dezagun* : ZERURATECO GUTIZIA.

3^a IZPIRITU SAINDUAREN JAUSTEA. — Mendecoste egunean, Apostoluac elgarrekin othoitzean zagotzilaric, Jesusec igortzen diote hitzeman zioten Izpiritu Saindua; Izpiritu Sainduac argitzen ditu eta sustatzen. Othoitzaz beren ganat jautsarazten duten arimetan, gauza bera du heinca egiten. — *Galdegin dezagun* : OTHOITZARI JARRAIKITZEA.

4^a MARIAREN HILTZEA ETA ZERURAT ALTCHA-

TZEA. — Jesus zerurat iganez geroz, Maria et-zen gehiago lur huntan bizi; han zen Jesus-ekin haren bihotza eta gozoa..... Amodioaren indar choilaz, Birjina Sainduaren arima eztiki haren gorphutzetik berechten da, eta hegaldatzen zeruetarat. Mariaren gorphutza ere laster zerurat eremana da. — *Galdegin dezagun* : **HERIOTZE ON BATEN GRAZIA.**

5^a MARIAREN ZERUAN CORONATZEA. — Jesusec bere Ama betiereco lorian sarrarazi ondoan, izpiritu dohatsu guziac baino gorago jarraraztea du, eta, bothere pare-gabeco batez jauntzia, zeru lurren erreginatzat coronatzen. — *Galdegin dezagun* : **MARIAREN ALDERACO FIDANTZIA.**

§ IV. Arrosorioco Confrarioa

Guti da, balin-bada ere, confrario-ric, Arrosoriocoa bezen hedaturic; guti haimbertze induientziaz aberasturic; guti arima gehiago onerat bihurtu eta salbatu duenic. Nola bertzalde confrario hortaco egimbideac osoki errechac baitire, hortan sartzerat lehiatu behar litazke giristino guziac. Mariaren haurretaric behinic-behin, segur gare ez duela nihorc campo egon nahico; ez behar ere.

Arrosorioco confrarioan izateco, eta confrario horri eratchikiac zaizcon indulientzien irabazteco, aski da : 1^{ic} bere izena ezarraraztea confrarioco liburu batean (1); 2^{ic} aste oroz erratea arrosorio osoa, hamabortz hamarrecotacoa. Hamarreco horiec erran ditazke, edo banazca, edo birazca, edo guziac batean, edo egun lau, bihar hiru, etzi bat; hitz batez, nahi den bezala bilduz edo berechiz. Gauza bat da bakharric baitezpadacoa : hamabortzac astearen barnean eta aste oroz erratea (2); beti, *misterioac meditatuz*.

(1) Non ere baita arrosorioco confrario bat, hango jendec aski dute *berec* confrarioco aintzindariari, maizenic jaun erretorari, beren izena ematea. Bertzetaco jendec aski dute *berec* beren izena ematea, ez edo-zoin aphezi, bainan ala confrario bateco aphez aintzindariari, ala confrarioan sartzeco ahal berezia duen aphez bati. Hunec gero izen hec igorrieco diozca confrario baten aintzindariari.

(2) Aste bacotch hamabortz hamarreco horiec erraten ez dituenac, othoitz horri eratchikiac zaizecon indulientziac ditu bakharric galtzen; confrarioco bertze indulientziac irabaz detzazke, hartaraco behar direnac eginez.

§ V Arrosorioco zembait indulientzia.

CONFRARIOAN EZ DIRENEC irabazten dituzte :

Gure Aita eta Agur Maria bacotcheco :
100 egunetaco indulientzia. (Ez ahantz, bortz
hamarreco bederen erran behar direla lerroan).

(Urrikia bihotzean, arrosoria lagunekin
erraten dutenean) : hamar urthe eta hamar
aldiz berrogoi egunetaco indulientzia.

(Arrosoria lagunekin astean hiru aldiz be-
deren erran dutenean) : indulientzia osoa, hi-
labetheco azken igandean, *cofesatuz, comu-
niatuz, eta Aita Sainduaren chedetarar othoitz
eginez, edo-zoin elizetan.*

CONFRARIOAN DIRENEC irabazten dituzte :

Indulientzia osoac

(edo-zoin elizetan *cofesatuz, comuniatuz, eta
Aita Sainduaren chedetarar othoitz eginez*) :

Sartzeco egunean, Bazcoz, Jondoni Salbato-
rez, Mendecostez, Garizumaco bi ortziralez
beren hauturat, Abendoaren 8^{an}, Buruilaren
8^{an}, Hazilaren 21^{ean}, Hotsailaren 2^{an}, Uztaila-
ren 2^{an}, Andre-dena Maria Martchocoan eta
Aboztucoan.

(*Confrarioco Elizan cofesatuz, comuniatuz
eta Aita Sainduaren chedetarar othoitz eginez*) :

Hilabetheco lehen igandetan, hiltzeco mencean, cofesaturic eta comuniaturic, Jesusen izen saindua ahoz, edo bederen ezin bertzean bihotzez, deitatzen badute.

INDULIENTZIA EZ OSOAC :

Bortz urthe eta bortz aldiz berrogoi egunetaco indulientzia : Arrosorioa erratean Jesusen izena aiphatzen duten aldi guziz.

Ehun urthe eta ehun aldiz berrogoi egunetaco indulientzia : egunean behin, bekhatuen urrikia bihotzean, arrosorio benedicatua berekin ibiltzen badute Andre-dena Mariaren ohoretan.

Hiru urthe eta hiru aldiz berrogoi egunetaco indulientzia : Confrarioco eri baten icusterat doatzinean, edo hil baten haucuan aurkitzen direnean.

Indulientzia horiec guziaz irabaz ditazke Purgatoriotaco arimentzat (1).

(1) Arrosorioco confrarioa den elizetan, indulientzia hainitz eta hainitz irabaz ditake Urriaren lehen igandean, eta bezperan. — Orduan beraz, cofesatuz eta comuniatuz, eliza hartan sartzen den aldi guziz, larumbat arratsaldeco bi orenetaric eta igandean iguzki sartzerraino, Aita Sainduaren chedetarot othoitz

IV. — GORPHUTZ-SAINDUA

§ I. — Gorphutz-Saindua eta Maria

Mariaren haurren escu-liburu batean, baitezpada mintzatu behar da, eta mintzatu nasaiki, Gorphutz-Sainduaz. Alabainan, Mariarentzat bereziki egina izan da Gorphutz-Saindua. Eta Gorphutz-Saindua nihorc ez du seculan ohoratu eta maitatu, ez eta ohoraturen eta maitaturen, Mariac bezen ongi.

Bai, Gorphutz-Saindua Mariarentzat bereziki egina izan da. Beha : zerc ekharri du Salbatzailea gutartean ogiaren eta arnoaren itchurez gordea egoterat? Gizonentzat zuen amodioac; bertzeric deusec. Bainan nola, zuzen zen bezala, Jesusec bere Ama maiteago baitzuen bertze jende guziac batean baino,

egiten bada, edo confrarioco aldareari buruz, edo Andre-dena Mariaren potret bati buruz, aldi guziz indulientzia oso bat irabazten da. Eta indulientzia horiec irabaz detzazkete bardin, ala confrarioan direnec, ala han ez direnec.

hortaric heldu da Mariarentzat, bertze gizonentzat baino gehiago, egin duela Gorphutz-Saindua. — Eta nihorc, diogu berritz, ez du secular mezaric entzun, secular comuniatu, nihorc Sacramendu Saindua ohoratu Mariac bezen ongi. Egun guziz Andre-dena Mariac meza entzuten zuen eta comuniatzen; eta, gauaz nola egunaz, maiz eta ardura gorphutzez, gogoz eta bihotzez beti, han zagon Sacramendu Sainduaren aintzinean.

Oi zer icusgarri, zeru lurrec mireste-coa, mundu huntan eman zen lehembizico meza! Aldarean, Jon-doni Petri, Elizaren buruzagia; inguruan, bertze Apostoluac dizipuluekin; eta aldaretic ahal bezen hurbil, Maria Saindua. Zer bildutasuna Maria baitan! Zer khartsutasuna! Zoin fede biziarekin, zoin esperantza gozoarekin igurikatzen duen Jesusen aldarerat jaustea! Zembat amodiorekin agur egiten dion contsecrazionean! « Hor zare beraz gure ganat itzulia, « ene seme adoragarria! Egiazcoac dire « zure agintza guziac. Erran zinaucuzun « ez gintutzula umechurtch utzico,

« ethorrico zinela gu ganat. Eta hor zare
 « ogiaren eta arnoaren iduriez estalia,
 « hor zare zure familia maitearen er-
 « dian sacrificatzeco ethorria. Oi ene
 « seme baxharra, huna hemen gurutze-
 « tic eman dauzkidatzun guziac; hau-
 « ien bihotzetan beti bizi-bizia daducat
 « zure orhoitzapena. Benedica zazu zure
 « ama. Benedica zazu zure anaiac. Zure
 « odola ichur-azu deitatzen eta adora-
 « tzen zaituzten guzientzat. »

Eta gero Mariac comunionea, bere
 lehen comunionea egin zuenean, zer
 bozcariozco gaindidura! Zer amodiozco
 kharra! Zer esker minac! Zer batasun
 gozoa, pare-gabecoa, Semearen eta
 Amaren artean! Zer othoitzac Amaren
 ganic! Semearen ganic zer graziac!

••

Bai, bai, elgarrekin doatzi Gorphutz-
 Saindua eta Maria; ez ditazke utz berech;
 batac bertzea deitzen du, batac bertzea
 ekhartzen, loreac fruitua bezala, iguzkiac
 argia bezala. Horra zergatic Sacramendu
 Sainduaren ofizioan, Sacramendu Sain-
 duaren ohoratzeco othoitzetan, Elizac

maiz eta ardura aiphatzen duen Maria Saindua. — *Ave, verum corpus natum de Maria Virgine*: Agur, egiazco gorphutz, Maria Birjina-ganic sortua. — *O Jesu, fili Mariæ*: O Jesus, Mariaren semea. — *Jesu, tibi sit gloria, qui natus es de Virgine*: Jesus, zuri loria, Birjina-ganic sortu zarenari. — *Nobis datus, nobis natus ex intactâ Virgine*: Guri eman, guri sortu zaicu Birjina guziz garbia ganic.

« Jaincoaren semeac, dio san Agusti-
 « nec, bere haragia hartu du Mariaren
 « haragitic; eta Mariaren haragi beretu
 « duena, ematen daucu jaterat salba-
 « menduzco hazcurritzat. » Eta haragi
 hura bera, Maria-ganicaco haragia da
 iguzki sainduan ezarriric, ohore handie-
 nekin bai elizetan bai elizez campo ibil-
 tzen.

*
 **

Horiataric guzietaric ageri da, zer de-
 bozione izan behar duen Mariaren haur-
 rac Sacramendu Sainduarentzat, nahi
 balin-badu bere ama zor zaion bezala
 ohoratu, nahi balin-badu bere amaren

urhatseri jarraiki, bere ama bezalacoa izan.

Gorphutz-saindua sacrificio da eta sacramendu; sacrificio mezan, sacramendu comunionean. Beraz mezaco sacrificioa eta Sacramendu Saindua ez dire gauza bera; ez, ez dire hala, eta huna nola.

∴

Sacrificioa da Jaincoari zerbeiten escaintzea, ematea : escaintze, emaitte hori gabe ez da sacrificioric. Bada, mezan Jaincoari escaintzen zaizco Jesu-Cristoren gorphutza eta odola, eta horren-gatic da meza sacrificioa. Bainan gorphutz eta odol adoragarri hec Tabernaclean dagotzinean, edo comuniatzen duteneri aphezac ematen diozcatenean, orduan ez dire Jaincoari escaintzen, orduan beraz ez dire sacrificio.

Sacramendu Saindua da mezari buruz fruitua arbolari buruz bezala. Arbolaric gabe ez da fruituric. Bainan, arbolac fruitua egin eta ekharri duenean, fruitu hura bildu eta altchatu denean, fruitu hura badago, fruitu harrec irauten du

arbolatic berech. — Hala hala, mezaric gabe ez litake Gorphutz-Sainduric; mezan egiten da. Bainan eginez geroz, mezaren fruitua, Gorphutz-Saindua, Elizaren escuetan dago meza ondoan ere; Elizac altchatzen bezala eta oho-rezki atchikitzen du bere aldaretan.

Eta hañ, Elizaren haurrec nahi dutenean adora dezakete Sacramendu Saindua, nahi dutenean Sacramendu Sainduaz haz ditazke mahain sainduan.

Horra zergatic, Gorphutz-Sainduari buruz, mintzatu behar dugun : lehembizicoric, meza sainduaz : bigarrenecoric, comunione sainduaz : hirugarrenecoric, Sacramendu Sainduari bisita egiteaz.

§ II. Meza Saindua.

Meza saindua da Jesu-Cristo gure Jau-naren gorphutzaren eta odolaren sacrificioa, ogiaren eta arnoaren itchuran. Aldarean gurutzean bezala, Jesu-Cristo da sacrificatua, eta Jesu-Cristo sacrificatzaile; ezen apheza Jesusen ordaina da, Jesusen izenean mintzo eta hari da. Mezaco sacrificioa gurutzeco sacrificio

ber-bera da beraz, nahiz bertzela egina. Bai, hala da; eta hala delacotz, ez da eta ez ditake, ez lurrean, ez zeruan, deus meza baino handiagoric, saindua-goric, salbagarriagoric, deus Jaincoa gehiago ohora dezakenic, deus arimeri on gehiago egin diezoketenic. Mezan, Jesu-Cristo, Jaincoaren Seme egiazco Jaincoa, Jaincoari escainia zaio! Mezan, Calbarioco sacrificioa, mundua salbatu duena, miliunca mundu salba zetzakena, egiaz erreberritua da! Bai egiaz, guc ez jakinic ere nola, misterioa baita; bai egiaz, nahiz aldarean gurutzean bezala Jesus Jaunac ez duen bere odola ichurtzen, bainan gurutzean ichuria berritz escaintzen.

Ez, ez, dezagun goraki errepica, deusec ez du Jaincoa hala ohoratzen, deusec hala arima graziaz bethetzen, nola mezac. Meza, dio Trentaco contzilioco catichimac, da Jaincoarentzat usain guziz on eta gozozco sacrificioa; mezan eta mezaren bidez, gurutzean Salbatzaileac merezitu graziac gure ganat jausten dire nasaiki eta casic ibaica.

Gauza jakina da, deusec ez duela Jaincoa sacrificioac bezembatohoratzen.

Alabainan, bizia duen zerbeit Jaincoaren ohoretan hilez, ahal bezembatean iracusten da, Jaincoa ezagutzen dela gauza guzien nausitzat eta jabetzat. Ezen gauzaric hoberenac harenac balin-badire, nola ez dire bertzeac harenac izanen! Bada, deus ez da bizia balio duenic. Biziaren aldean zer dire munduco ontasun guziac? Bizia gabe zertaco litzazke?

Bertzalde, ohorezco froga bezembat, sacrificioa da Jaincoari buruz amodiozco froga. Bai, gauza bizi bat Jaincoaren ohoretan hiltzen duenac, garbiki iracusten du zer-nahiren egiterat ekharria dela harrentzat; ekharria dela harrentzat, eta harri, ematerat, harenac direlacotz, bere ontasun guziac, bere gorphutzeco eta arimaco indar eta ahal guziac; ekharria dela, behar baltiz, bere biziaren ematerat. Othe da amodiozco froga hoberic, seguragoric, ederragoric? Eta zembatenaz ere sacrificioa hobea baita,

baliosagoa; hambatenaz ere, bichtan den bezala, Jaincoa hobeki ohoratzen du, hambatenaz chuchenago eta barnago doaco bihotzerat.

Eta horra zergatic ez ditaken deus meza bezalacoric, Jaincoari ohore emateco, amodio iracusteco, atsegin egiteco, mezan Jesus Jauna delacotz aphez eta bitima, beraz : Jaincoa sacrificatua, eta Jaincoa sacrificatzaile.

..

Mezac halaber indarric handiena du arimetan bekhatuaren ezeztatzeco, graziaren bizia sorrarazteco eta hazcartzeco.

Bai, segur, mezaco sacrificioac bekhatua ezeztatzen du. Bekhatuan badire hiru gauza; bekhatua bera; bekhatuari zor zaion gaztigua; bekhatuac ematen eta uzten duen gaizkiraco jaidura. Bada hiru gauza horietaric libratzeco, indar handia du mezac.

Lehembizicoric, mezac indar handia du bihotzean urrikiaren sorrarazteco. Jaincoaren ganat itzultzeco nahicunde zerbeit duen bekhatorosa dathorla mezarat; Jesu-Cristo bere odolaz mintza-

tuco da haren alde, bere Aitaren hasarrea eztituco du, eta bekhatoros gaichoari ardietsico dio egiazco urrikia. Alabainan, Salbatzaileac berac errana da, gorphutz-saindua egin zuenean : Calitz huntan da nere odola, bekhatuen barkhatzeco ichuria izanen dena. — Ez dugu erraten, mezaco sacrificioac bekhatuac barkhatzen dituela bathaioac eta penitentziaco sacramenduac bezala ez : sacramenduec berec ematen diote arimari graziaren bizia; mezac aldiz ariman urrikia sorraraziz, gai egiten du barkhamenduaren izateco eta graziazco bizirat itzultzeco. Bainan urrikia denean barkhamendua nahi denean segur da. Eta, diogu berritz ere, urrikiaren sorrarazteco indar handia, arras handia duela mezac.

Bigarrenecoric, indar handia du mezac bekhatuari zor zaion gaztiguaren ezeztatceco. Alabainan, gurutzean hileguretzat egin eta bere Aitari escainziozcan penitentziac, mezan dauzkigu. Salbatzaileac nasaiki ematen, mezaren bidez bereziki ditu gure eta gure escucoc egiten. Eta horren-gatic, mezaren in

darraz ttikituac dire, eta batzuetan oso-ki ezeztatuac, gure bekhatuentzat Jaincoaren justiziari giniozcan zorrac, gure bekhatuentzat jasan behar ginituen gatziguac. Eta, bide nabar hemen errateco, mezaren indar hori baliatzen zaiote ala bizieri, ala hileri. Elizaco Aita guzien arabera, Purgatoriotaco arimen laguntzeco, ez da bide hoberic, laburragoric eta seguragoric, mezaco sacrificioa baino.

Hirugarrenecoric, mezaco sacrificioac indar handia du gutan gaizkiraco jaiduren ezeztatzeco, bereziki comunione saindua egiten bada, bederen gutiziaz, gogoz eta bihotzez. Ezen urac sua ezitzen eta hiltzen duen bezala, Jesusen odolac ezitzen eta hiltzen du gure pasione tzarren kharra. — Bertzalde mezanizaten dituen graziec — eta hainitz izan dezake bihotzez bederen comuniatus! — arima hazcartzen dute; eta ordutic errechkiago azpitic atchikitzen ditu eta garhaitzen bere etsaiac, bere-baitacoac nola bertzeac. Etsaiac emeki emeki, ascotan uste baino lasterrago, ahultzen dire.

Aita Saindu Pio bigarrenac erraten

daucu, bazela Istriaco escualdean aitoron seme bat, etsimenduzco tentazione batekin izigarrico borroca zuena : egun guziz, egunean zembat aldiz, ukho egiteco menean zen! Jo hunat, jo harat; hau egin, hura egin, othoitz, barur eta bertze : nihondic ere onic ez. Azkenean, fraide saïndu batec erraten dio, doala egun oroz mezarat. Fraideac errana egiten du; eta dembora laburric artean, haimbertze iraun zion tentazione izigarriac uzten du, osoki libratua da.

Bertzalde, Jaincoac ez du gure bihotzeco lurra belhar gachtoetaric garbitu nahi, landare onez, lore ederrac eta fruitu gozoac ekharrico dituzten landarez aberasteco baizic. Bizioac erotic khendu eta, berthuteac nahi ditu landatu. Bekhatua gu baitan hil ondoan, grazia nahi du piztu, caritatearen kharra sustatu. Eta hortacotzat ere, ez da deus mezaco sacrificioa baino hoberic. Beha : Norbeiti zerbeit fagore handi galdegin nahi diogunean, ahalaz ez goatzi escuac hutsic. Iduritzen zaicu, eta hala da, zerbeit onic eremanez errechkiago ardietsico dugula galdetzen duguna.

Halaber, Jaincoari othoitzean hari garenean behar ditugunen escatzeco, zer indar ez du izanen gure othoitzac, baldin Jaincoari heltzen bazaio Jesusen odolaz lagundua, Jesusen odolaz edertua eta hazcartua!

Bada, meza entzuten dugunean, hala hari gare othoitzean, hala diogu gure galdezco oihua Jaincoari helarazten, Jesusekin batean, Jesusen odolaren oihuarekin baltsan. Edo, hobeki errateco, Jesus bera, Jesusen odola da orduan guretzat mintzo; Jesusec diozca bere Aitari, bere zauriac iracutsiz, bere odola escainiz, behar ditugunac galdetzen. O Jaincoaren bihotz aberats eta samurra, Jesusen odolaren coloreac eta usainac bozcarioz choratzen eta amodioz gainditzen duten bihotza, zembat gogotic eta osoki den orduan idekitzen, bere haur, mezan aurkhitzen diren, Jesusen odolaz casic jauntziac eta aphainduac direnen gainerat, graziazco erauntsi nasaienen jautsarazteco!

Bai, bai, dio Trentaco contzilio sainduac, mezaren bidez badituzkegu laguntza guziac behar den tenorean; arima-

coac bereziki : ezen arimen salbatzeco du Jesus Jaunac bere odola ichuri ; bainan gorphutzecoac ere maiz : ezen gauza segura da, gorphutzeco gaitzetaric begiratzeco indar handia duela mezac. Eta horra zergatic arras on den erientzat mezac emanaraztea. « Ah ! dio Jaincoac ren zerbitzari handi batec, Aita Jesusuista Colombierec, zembat on litaken ongi ezagutzea zer aberastasuna dugun escuetan ! Dohatsu eta miletan dohatsu giristinoac, balakite eginac zaizcoten dohainez baliatzen ! Ontasun guziac heldu zaizcote mezaco sacrifizio adoragarritic, ezin agortuzco ithurri batetaric bezala.

« Zembat grazia mezan eta mezatic, zembat laguntza, zembat aberastasun, mundu huntaco eta bertzeco, arimaco eta gorphutzeco ! »

*
**

Bainan, ondicotz, hainitz eta hainitz giristino ez dire mezaz behar bezala baliatzen. Ez dakite meza zer den ; edo, ez balakite bezala bizi dire. Batzu ur-

theac eta urtheac egonen dire, eliza batean zangoric sartu gabe. Bertze batzuec ez dute mezaric entzunen urthean zembeit aldi bakharrez baizic. Eta igande guziz dabiltzanac ere, ascotan zertaco dabilta? Meza gauza guziz ona zaiotelacotz? Ez; dabilta bertzeac badabilzalacotz, edo dabilta, bortchaz bezala, ifernuaren beldurrez. Nahi dugu beren egimbidea bethetzen duten, bai; bainan othe dute mezarentzat behar luketen estimua eta amodioa? Nekhez. Beha :

Zembat giristino ez da astelehegunarekin, beti edo maiz ez bada, aldi bakhar batzuez bederen, errechki, arras errechki, mezan causi ditakenic, eta bizkitartean secular joaten ez denic! Mezaric badenez ere orhoitzen ez denic! Dembora galdua zaiote naski, meza entzuteco dembora. Ez lakiokete ez hala, mezatic ahur bat urhe ekharri behar balute. Fede ttikico jendeac! Giristino ahulac!

Segur, holacoec ez dute mezarentzat behar den amodioa eta estimua. Ez bide zaiote iduri, lehengo zaharrerri bezala,

*burdina*zco oinetacoac hingatzea balio lukela, meza baten entzuteco zorionerat heltzeco! Eta horra zergatic hainitz giristino, igande guziz urthe bat, bi urthe, hamar urthe eta gehiago mezan ibili ondoan, beti bardin diren, beti lazokeria, aztura tzar, bekhatu berekin. Ez baitute mēza funtski entzuten. Han baitagotzi, gogoa nombeit, bihotza hotz, doi-doia ezpainez zerbeit othoitz egiten dutelarik, maiz han egoteaz unhatuac. Zer lastima! Egarriac erretzen hari, ithurria han berean, eta ez edan nahi!

*
*
*

Mariaren haurretan bederen ez ahal da holacoric gertatuco. Mariaren haurrec, beren Amac bezala, hainitz maitatuco dute meza saindua; Maria bezala astelehegunetan ere meza sainduan ahalic maizena aurkituco dire. Beti, erran gabe doa, beren egimbidetan hutsic egin gabe!

Badakigu hainitzac, nahirican ere, ez ditazkela astelehegunetaco mezetarat hel. Bainan bertze frango ez othe da

ibiltzen ez denic, eta ibil ditakenic, beti ez bada, batzuetan bederen! Bai, ongi nahi balute, balakite goiztchago jekitzen, beren lanetan hobekichago ernatzen, ez-deuskerietan dembora gutichago galtzen; iduritzen zaicu ibiltzen den baino Mariaren haur gehiago ibili behar litakela egun guzietaco mezetan. Hots bada, Mariaren haurrac, zuen arimac egiazki maite baditutzue, zuen amaren urhatseri jarraiki nahi bazarete, ahal bezembat meza entzun! Eta astelehegunetan ezin joan bazarete, gutizia bederen izan, mezaz orhoit, gogoz eta bihotzez entzun. Badakizue noiz diren herrico mezac; bertzalde noiz-nahi, egunaz ala gauaz, nombeit munduan mezac erraten hari dire. Bihotzez joan ardura meza hec erranac diren aldaren oinetarat; eta, aldarean den aphezarekin batean, Jaincoari escain Jesusen gorphutz eta odol sacratuac. Ah! estimu, amodio hori balin-baduzue mezarentzat, lehia hori mezan, gorphutzez ez dezakezuenean, gogoz bederen aurkhitzeco, segur ongi entzunen duzue igandetaco meza; meza hartaz Jaincoa hainitz oho-

ratuco duzue, zuen arima hainitz graziaz aberastuco.

Mezaren ongi entzute-co, orhoit mezaco sacrificio Calbarioco sacrificio ber-bera dela; eta aldare aintzinean egon gurutze aintzinean egonen ginen bezala. Han, irriac eta solasac barnachco izanen ziren! Han, et-ziren begiac eta gogoa norapeit alhatuco eta barraiatuco! Ez, han, gogoa nola begiac gurutzean landatuac, bihotza bai urrikiz bai amodioz bethea; urrikiz, zeren gure bekhatuec zuten Jesus Jauna gurutzean itzatu; amodioz, zeren gure salbatzeco, batere gure beharric izan gabe, zuen Jesus Jaunac bere odola ichurtzen; han, humilki eta fidantzia khartsu batekin escainico ginion Jaincoari bere Seme bakharraren sacrificioa; humilki eta fidantzia khartsu batekin, sacrificio horren bidez, galdetuco gure bekhatuen barkhamendua, sainduki bizitzeco eta zerurat heltzeco grazia. Eta escaintza eta galde horiec eginen ginituen Maria Saindua ararteco, Mariarekin batean.

Ezen Maria han zen chutic gurutzearen ondoan; eta bere bihotzean gogotic, bai Jaincoari bihurtzeco bekhatuac khenduzion ohorea, bai gizona debruaren aztaparretaric libratzeco, gogotic egiten zuen Mariac bere Semearen sacrificioa, eta harrekin batean haren odola gogotic escaintzen zion Jainco zuzen eta urricalmendutsuari! Bada, orai ere, meza erraten hari den aldare guzien ondoan, Andre-dena Maria han da. Han da, gurutzearen ondoan bezala, Jesusen gorphutzaren eta odolaren sacrificioa Jaincoari escaintzeco; han da, aphezac meza ongi erraten, giristino choilac ongi entzuten laguntzeco, batzuen eta bertzen bihotzac bere fedearen eta amodioaren pindarrez sustatzeco, batzuen eta bertzen othoitzac, berekin batean, bere seme adoragarriaren oinetarat, Trinitate Sainduaren aintzinerat eremateco. Eta, bichtan dena da, ez dela meza hobeki entzunic, Mariarekin batasunean entzun meza baino.

Horra zergatic, ez gure baitaric, bairan saindu ascoc iracutsiric, eta bereziki San Leonardo Port-Maurizecoac, hemen

ezartzen dugun mezaren Mariarekin batean entzuteco molde bat, hainitz ona eta hainitz errecha. Hola meza entzunez, graziaric nasaienac ardietsico dire. Eta iduri zaicu, guziz Mariaren haurrerri laket izanen zaiotela meza hola entzutea, beren amarekilaco batasunean.

MEZA MARIAREKIN BATEAN ENTZUNA

Guziec Jaincoari buruz baditugu lau zor handi : 1^{ic} adoratzea eta laudatzea; 2^{ic} bekhatuen barkhamendua galdetzea, eta hetaz penitentzia egitea; 3^{ic} egin dauzkigun ongi guzientzat eskerren bihurtzea; 4^{ic} behar ditugun grazien escatzea. Bada, lau zor horiec paga detzazkegu mezan eta mezaz; eta banazca hobeki pagatzeco, on da meza lau zati bezala egitea; zati bacotcha zor baten-tzat.

Meza hastean.

(Apheza, aldare beherean, *Cofesatzen natzaio* erraten hari delaric) :

Mariaren haurra, emozu gogoari Calbarioan zarela zure amarekin, gurutzearen ondoan.

Orhoit zaite zure bekhatuen gatic, zuretzat amodioz, hiltzen hari dela Jesus; eta, urrikia bihotzean, egiozu othoitz hau :

O Jesus, ene Salbatzaile adoragarria, zin-zinez sinhesten dut gurutzean nerezat hil zarela; sinhesten aldare huntan, aphezaren escuz, sacrificio beraren erreberritzerat zoazila, guri gurutzean merezitu grazien emateco. Eskerric minenac daukitzut, ô Jesus; eta Maria, zure eta ene Ama guziz ona, othoizten dut, berac bai gurutze bai aldare aintzinean zuen fedea eta amodioa pitz dezan nere bihotzean; hola meza entzunez, graziaric handienac segur ardietsico baititut.

LEHEN ZATIA

(Apheza aldarerat igatetic eta Ebanjelio ondoraino)

Jaincoaren adoratzea (1)

Ene Jaincoa, adoratzen zaitut; ezagu-

(1) Othoitz hau, eta bertze ondocoac, emeki emeki erran behar dire; zer dioten ongi icusteco, eta gero bihotz barnagotic egiteco. Dembora balin-bada, behin baino gehiagotan erratea arras on da.

tzen dut ene creatzailea zarella, ene bi-
ziaren nausia. Aithortzen dut deus ez
naizela nere baitaric; aithortzen goraki,
naizen guzia, ditudan guziac, zure ganic
direla, zuc emanac. Izariz goiticoa dela-
cotz zure handitasuna, izariz goiticoa
da zuri zuzenez zor zaitzun ohorea. O
Jauna, nic, hain herbaila, hain ez-deusa
naizenac, nola zor hori, hurbiltzeco ere,
paga?

Bainan huna non, aldarean, Jesus
Jaunac merezi duzun bezembat ohora-
tzen zaituen bere sacrificioaz. Aphaltzen
da, humiliatzen zure aintzinean; ni ere
harrekin aphaltzen naiz gogotic, eta hu-
miliatzen. Jesusekin bihotzez bat, Jesu-
sec egiten duena egin nahi dut nic ere.
Oi, zer atsegina, zer zoriona neretzat,
Jesus nere ordain bilhacatzea, eta nere
ordain bilhacaturic, Jesusec zuri ematea
nic zor daukitzudan ohoreac! Zor hori
oraino hobeki pagatzea-gatic, ô Jainco
ona, Jesusen adorazioneac escaintzen
daukitzut Mariarekin batean, Maria
ararteco.

Ene ama maitea, lagun nazazu Jain-
coaren behar den bezala ohoratzen eta

laudatzen. Emazu ene bihotza zurean, edo hobeki zure bihotza nerean; biac bat eginac escaintzen diozcat Jaincoari, bozcarioz gauditua, zeren meza huntan, meza huntaz, Jaincoa zor zaion bezembat ohoratzen ahal baitut.

BIGARREN ZATIA

(Ebanjelio ondotic eta Contsecrazione-raino)

Barkhamendu galdetzea

Huna, Jauna, haimbertzetan jazarri zaitzun arima esker-gabea. Bihotzetic orai damu dut nere bekhatu guziez. Bekhatu hetaric nere arimaren garbitzeco, escaintzen dautzut Jesusen odola, escaintzen Jesus bera, Jainco eta gizon, gurutzean neretzat hil izan dena, eta neretzat amodioz, aldare huntan, gurutzeco sacrificioa erreberitzen duena. Jesus aldarean nere bitarteco egiten da; Jesusen odola mintzatuco zaitzu nere alde; odol sacratu harec galdeginen dautzu neretzat urricalmendu. O Jauna, ni ere odol sacratu harekin batean oihuz

nagozu. Barkha, barkha, erraten dautzu Jesusen odolac; eta harekin batean, nere bihotz urrikiz zaurituac gauza bera dio : Barkha, barkha. — Jainco ona, nere nigarrec ez zintuzkete beharbada ukituco; uki zaitzatela zure Semearen auhenec eta Mariaren othoitzec. Gururutzean J̄esusec gizon guzientzat barkhamendua ardietsi zuen; ez othe du aldare huntan neretzat ardietsico! Bai, fida naiz, Jesusen odolari esker, Andredena Mariarentzat duzun amodioaren gatic, barkhatuco dauzkidatzu nere hutsac; eta nic hetaz nigar eginen dut bizi naizeno.

O Maria, Ama guziz ona, asco saindu bada, nola Jon Doni Petri, nola Santa Madalena, bekhatuan erori izan denic. Bainan gero, egiazki urrikituric, beren arimac beren nigarrez garbituric, penitentzia eginez, Jaincozco bideri jarraiki dire. Nic ere, hala egin nahi dut. Bekhatorosa naiz, bekhatoros handia. Othoi, mezaco sacrificioaren indarrez, ardiets iezadazu nere bekhatuen urrikia eta barkhamendua.

HIRUGARREN ZATIA

(Contsecrazionetic eta Comunioneraino
Eskerren bihurtzea)

Contsecrazionean, gorphutzez eta arimaz ahal bezembat aphalduric, adora zazu zuretzat amodioz aldare gainerat jausten den Jesu-Cristo gure Jauna, eta gero, contsecrazione ondoan, errazu :

O Jauna, zer eskerrac ez daukitzut zor, zure ganic orai artio izan ditudan ontasunentzat, bai eta hemendic harat, mundu huntan eta bertzean, eman nahi daukidatzunentzat! Aithor dut izari gabecoa dela zure nere alderaco amodio samurra, izari gabecoac direla zure emaitzac, ongi-eginac; eta bizkitartean, nahi zaitut ordainez pagatu osoki eta casic azken arditeraino. Har-azu, beraz, Jauna, eta onhets, nere zorraren pagamendutzat, Mariarekin batean aphezaren escuz hemen orai escaintzen dautzudan bitima garbia eta saindua. Badakit gai dela zure ongi-eginentzat dautzudan zor guziaren pagatzeco; bai, zure Semea, zu bezala eta zurekin Jainco dena, delacotz aldarean bitima, bitima horrec

balio ditu egundaino eman eta emanen dauzkidatzun grazia guziac.

Eta zuec, zeruco aingeruec eta sainduec, zuc bereziki, Birjina Maria nere amac, lagun nazazue ene Jainco onari eskerren bihurtzen, eta chede hortarat escain-otzue egun munduaren lau bazterretan emanac izanen diren meza guziac (1).

(1) Comuniatu nahi denean, arras on izanen da hemen ezartzen ditugun othoitz hauien egitea :

Fedezco acta. — Jesus Jauna, gorphutzeco begiez icusten bazintut baino hobeki sinhesten dut, oso osoa aurkhitzen zarela ostia sainduan.

Adorazionezco acta. — Jesus Jauna, adoratzzen zaitut ogiaren itchuran gordea; zu zare egiazki nere Jaincoa.

Humiltasunezco acta. — Jesus Jauna, ez naiz gai nere bihotzean sar zaiten, hambat bekhatu egin dudan ondoan; bainan errazu choilki hitz bat, eta nere bihotza sendatua izanen da.

Esperantzazco acta. — Jesus Jauna, esperantza dut, ni baitan egoterat ethorritz, nere arima garbituco duzula, eta sustatuco zure amodioaz.

Urrikizco acta. — Jesus Jauna, guziz ona, guziz maitagarria, handizki damu dut nere bekhatuez egin dauzkitzudan laidoez; othoi, barkha; zin-zinez hitz dautzut, zure graziarekin

LAUGARREN ZATIA

(Comunionetic eta acabantzaraino)

Grazia galdetzea.

Ene Jaincoa, badakizu ez naizela gai zure grazien ardiesteco; ez, aithortzen dut goraki, hoimbertze bekhatu egin ondoan, ez dut merezi nere galdeac onhets detzatzun. Bainan, nola ez zinituzke entzunen neretzat aldare hortan zure Semeac egiten dauzkitzun othoitzac! Neretzat bere odola, neretzat bere bizia escaintzen dautzu. Onhets-atzu beraz haren galdeac; eta, Jesusec merezituric, eman iezadatzu salbatzeco behar ditudan grazia guziac. Berritz ere, Jauna, Jesusen odolari esker, barkha nere

batean, beti eta gauza guzietan eginen dudala zure nahi saindua.

Amodiozco acta.— Jesus Jauna, zembat maite naizun! Nahi naizu zure haragiaz eta odolaz hazi. Ah! nie ere maite zaitut, maite nere bihotz guziaz, nere arima guziaz, nere indar guziez. Nahi naiz bizi eta hil zure amodioan.

Gutiziazco acta. — Zato beraz, Jesus Jauna, zato nere ganat; zato, egon zaite ni baitan, eta egin zazu nitaz nahi duzuna Zurea naiz, zuri gogotic ematen natzaitzu, osoki eta beticotz.

bekhatuac; eta, zure graziaren indarrez egunetic egunerat finca nazazu zeruco bidean. — Gauza bera galdegiten dautzut ene ahaide eta adichkide guzientzat.

« Galdegiten dautzut mundu guzico bekhatorosac, eta bereziki herri huntacoac, zure maitatzerat ekhar detzatzun. Eta azkenean, zure eta nere Amaren izenean, galdegiten dautzut, bai herri huntaco, bai mundu guzico Mariaren haurrac gero-ta hobeki jarraic ditezen Andre-dena Mariaren urhatseri.

Aphezaren azken benedizionean.

Jesu Cristoren Ama samurra, zeru lurren Erregina, Maria Saindua, zure errai garbietan ororen creatzailea, aldare huntan orai sacrificatzen den Jaincoa, ekharri izan duzuna; othoi, izan zaite nere ararteco; ardiets iezadazu meza hunen entzutean egin ditudan huts guzien barkhamendua. Galde zozu zu beti entzuten zaituen Seme adoragarriari, eman diezadan, bere benedizionearekin, egun hunen sainduki iragaiteco grazia.

Halabiz.

§ III. Comunione Saindua

Arima, nola gorphutza, janez bizi da. Comunione Saindua da arimaren hazcurri nausia. Ogiac eta arnoac gorphutza hazten duten bezala, Jesusen haragiac eta odolac hazten dute arima. Gorphutzac, ez hiltzeco, noiztenca bederen jan behar du; arimac ere bai, urthean behin bederen: Bazcoco comunionea baitezpadacoa da arimaren biziric atchikitze. — Bainan bakhan janez, gorphutza ez da doi-doia baizic bizico; ez du indar handiric izanen; eta lan borthitzic balin-badu, ez du egiten ahalco. Hazcar izateco, lanean haritzeco, gorphutzac behar du ardura jan eta edan. Eta nekhatzen balin-bada, bere indarrac lanean hingatzen balin-baditu, orduan beharco du are hobeki hazi.

Gauza bera da arimarentzat. Urthetic baizic comuniatzen ez duena, giristino ahula izanen da; doi-doia bizi, gorenaz. Arima hazcar nahi balin-bada, comunia maizago, hainitz maizago; eta etsaieri ihardokitzeo bortitzki guducatu behar balin-bada, orduan are maizago.

∴

Gauza jakina da, gaztec bereziki dituztela etsai gachtoarekin guducaric izigarrienac. Odola bero, gogoa arin, eta galbideac alde guzietaric! Ah! gazte maiteac, maiz, arras maiz, comuniatzen ez balin-baduzue, zer bilhacatuco zarete?... Debruaren bazca!

∴

Giristino guziec, eta guziz Mariaren haurrec, behar lukete luzenaz hilabethetic comuniatu. Ahal duelaric, hilabethetic bederen comuniatzen ez duenac ez du amodio handiric Gorphutz-Saindua-
rentzat, ez eta zeruco bidean aintzinateco grina handiric. Zer! jakinki Jesus Jaunaren gutziaric biziena eta zorionic gozoena dela gure bihotzetan sartzea : *Deliciae meae esse cum filiis hominum*, eta guc Salbatzaile amultsuari, guretzat bere odola ichuri duenari, guc hilabethetic ere gure bihotza ez ideki nahi! Jakinki comunioneac Jesusekin osokibat egiten gaituela, ezeztatzen dituela gure jaidura tzarrac, ematen daucula

ongiraco errechtasunic handiena; eta, ahal dugularic, hilabethetic ere ez comuniatu nahi!

Bai, giristino guziec behar lukete hilabethetic comuniatu. Eta maizago egi-ten bada, hobe, hainitz hobe: atsegin gehiago Jesus Jaunarentzat; grazia gehiago arimarentzat. Khartsu diren, edo khartsu bilhacatu nahi duten giristino guziec, ahalaz hainitz ardurago comuniatzen dute. Eta bekhatorosentzat ere, hori da bekhatutic ateratzeco bide hoberena, batzuetan baxharra: arras ar- dura comuniatzea; urac sua ezitzen eta hiltzen duen bezala, Jesusen odolac ez- titzen eta hiltzen baitu lohikeriaraco kharra. Elizaren chedea litake, giristi- noec comuniatzea aurkhitzen diren meza guzietan.

..

Mariaren haurrec lehia berezi bat izan behar dute maiz eta ongi comuniatzeco. Eta huna zergatic:

Hasteco, ez ditake Maria hobeki ohora Jesusekin bat eginez baino. Andre-dena, Mariac berac errana da, dio san Ligo-

rioc, deusec ez diola comunione sainduac bezembat atsegin ematen. Eta Elizac Mariaren bihotzeco oihu bat bezala adiarazten dauzkigu Liburu Sainduetaco hitz hauc : « Zatozte, jan-azue ene ogia, « eta edan nic zuentzat eginicaco arnoa ».

Gero, comuniatur eta bereziki ardura comuniatur, Mariac egin duena egiten da : ezen, icusi dugu Mariac egun guziz comuniatzen zuela.

Azkenecotz, comuniatur, Maria iduri, bertze Maria bat bezala da bilhacatzen. Ezen comuniatzen duenac bere baitan du Mariac bederatzi hilabetez bere sabel dohatsuan erabili duen Jainco bera. Hura orduan, Maria bezala, Jesus Jaunaren templo da, Ostia sainduaren ziborio (1) bizi.

Beraz, Mariaren haurrac, zuen amaren urhatsetan ibiltzeco, zuen amari ohore eta atsegin egiteco, maiz eta ardura comunia. Mahain saindurat hurbil fede, humilitate, amodio handi batekin.

(1) *Ziborioa* da al larean, tabernaclean, Ostia sainduac atchkitzen diren zilharrezco eta urhezco untzia.

•
•

Eta gero..... artarekin egin *eskerren bihurtzea*; bai, othoi, egin eskerren bihurtzea. Harrigarri da Escual-herrian zoin lazo diren, eta ascotan giristinoric jarraikienac berac, egimbide horren bethetzeco. Comuniatu eta ahalic lasterrena, meza erran orduco, tarrapataca camporat! Badakite bizkitartean, edo jakin behar lukete, zer den Gorphutz-Saindua. Badakite hartu duten Ostia sainduac ogiaren itchura galdu artio, Jesus heien bihotzean dela, iguzki sainduan eta zeruan bezen egiazki, han dela beraz oren laurdentto baten heina. Jesus han, badakite, eta han ez balute bezala casuric egin gabe uzten dute, eta badoatzi elheketarat, jostatzerat, edo bertze zerbeitetarat. Hori othe da Jesusi zor zaion ohorearen ematea! Ah! segur, errege bat ethor balakiote etcherat, ez lezakete hola bakharric utz; harekin egon litazke gogotic. Eta errege hura ekharria balitz nahi den guziaren ematerat, galdetzea aski, balakikete mintzatzzen eta behar dutenaren galdetzen.

Bainan erregen erregearekin oren laurdentto bat ezin egon; Salbatzaile amultsuarekin berehala unhatzen; eta berenganat ethorria dutenean grazia nasaienac eman nahiz, zer erran, zer galde ez jakinki; ez jakinki othoitz baten egiten!

..

Mariaren haurrac, zuen artean bederen agian ez da holacoric gertatuco. Comuniatu eta, ahal bezembatean, oren laurdentto baten heina bederen egonen zarete elizan, bihotzean duzen Jesus Jaunaren adoratzen, Jesusi eskerren bihurtzen, barkhamendu escatzen, grazia galdegiten. Zinez, noiz ditake tenore eta arte hoberic grazia galdegiteco! Jesus bera oso osoa eman zaitzue: zer da eman nahico ez dauzuenic! Othoitz beraz, galde ausarki: othoitz zuentzat, othoitz burhasoentzat, haurrientzat, ahaidentzat, adichkidentzat, herritarrentzat, munduco bekhatoros guzientzat; othoitz Eliza Ama Sainduarentzat eta haren buruzagi den Aita Sainduarentzat. Galde arimaco laguntzac; galde gorphutzecoac ere, Jaincoari on zaizcon negurrian. —

Horiec guziac egin Andre-dena Mariarekin batasunean. Eta gero, ez badakizue gehiago Jesusi zer erran, Mariari galde zuen orde mintza dakion. Mariari erran :
 « Ene ama guziz ona, eman iezadazu
 « aphur batentzat zure bihotz amodioz
 « sustatua, bihotz hortarat Jesus Jauna
 « ezar dezadantzat nere bihotz ephetic.
 « Hor laketuco zaio segur; zuc nere orde
 « jakinen duzu nola ohora, nola othoitz;
 « eta eginen duzu ! »

Eta orduan, Mariarekin batean errepica *Magnificat*, Mariac berac egin eta iracutsi esker-onezco othoitzza; edo arrosorioan erran zembait hamarreco.

Nahiz comunione aintzineco, nahiz ondoco, ez da baitezpadaco othoitzic; bacotchac egin detzazke nahi dituenac. Catichimacoac arras onac dire (1). Bizkitartean, Mariaren haurrac

(1) Huna, comunione ondoco, catichimacoac bezalacotsu othoitz batzu :

Adorazionezco acta. — Jesus Jauna, zeru lurren nausia, adoratzan zaitut nere bihotzean; adoratzan aingeruekin, eta zeruco eta lurreco sainduekin batean; adoratzan bereziki Andre-dena Mariarekin batean.

Esker-onezco acta. — Jesus Jauna, eskerric minenac dauzkitzut, ni ganat ethorri nahi izan

eskerren-bihurtzea egiten laguntzeco, hemen ezartzen ditugu zembait othoitz, hainitz eder-rac, aphezec ere meza ondoan maiz erraten dituztenac. Othoitz hauc iracur artarekin, bi-hotzez begiz bezembat; Jesusi atsegin handia eginen diozue, zuen arimari ongi handia.

SAN THOMASEN OTHOITZA

Eskerrac derauzkitzut, Jaun Saindu,
Aita guziz botheretsu, Jainco betierecoa,

duzulacotz comunione sainduan. Ordainez, zer egin dezaket zuretzat?

Emaitzazco acta. — Jesus Jauna, ematen nartzaitzu osoki eta naizen guzia, zu niri eman zaren bezala; egidazu grazia, zuretzat baizic ez bizitzeco.

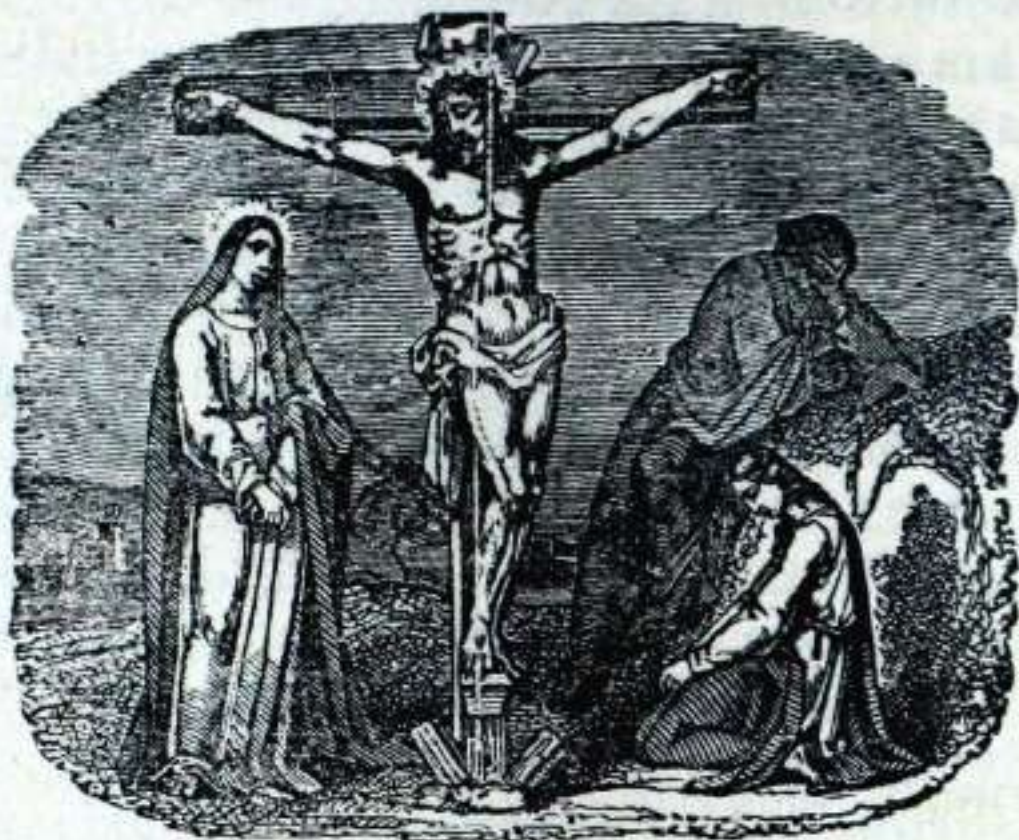
Amodiozco acta. — Jesus Jauna, nahi zaitut ahalaz maitatu; pitz-azu zeronec ni baitan zure amodioa, eta amodio garbi horren suac bero, erre, suntsi beza nere bihotza.

Galdezco acta. — Jesus Jauna, emadatzu, othoi, zure manamendu sainduen begiratzeco behar ditudan grazia guziac.

Chede-zinezco acta. — Jesus Jauna, hartzen dut chede zin-zina, zuc hastio ditutzun gauza guzietaric begiratzeco, eta egiteco nere ganic galdegiten ditutzun guziac. Egidazu zure maitatzeco grazia, bai bizi naizeno mundu huntan, bai hil ondoan zeruan, betiereco zorionean. Halabiz.

ni bekhatoros zure sehi herbaila, ez batre nic merezituric, bainan zure urricalmenduzco nahi choilaz, Jesu-Cristo zure Seme gure Jaunaren gorphutz baliosas eta odolaz nasaiki hazi nahi izan nauzuna. Eta othoizten zaitut, comunione saindu hau ez dakidan izan gatzigna darraicon hoben bat, bainan bai barkhamendua dakharken ararteco salbagarri bat. Eman bezo indar ene fedeari, begira betza ene chede onac. Agor betza ene bizioac, ene jaidura eta khar gachtoac ezezta, ene caritatea eta pazientzia, humilitatea eta obedientzia, eta bertute guziac emenda; nere etsai guzien, ala agerien, ala gorden amarruetaric zain nazala; geldiaraz detzala osoki bai nere gorphutzeco bai nere arimaco jauzteac; zu, ene Jainco bakhar eta egiazco zarena-ekin, tinki lot nazala, eta deitua naizen zorionaz beticotz gozaraz. Halaber othoizten zaitut, ni bekhatorosa helaraz nazazun mahain ezin-erranezco hartarat, non zu, zure Semearekin eta Izpiritu-Sainduarekin, baitzare zure sainduentzat egiazco argia, asetze osoa, bozcario betierecoa, zorion gaindizcacoa, eta do-

hatsutasun osoen-osoena. Ber Cristogure Jaunaz. Halabiz.

HUNA, O JESUS ONA

Othoitz hau gurutzefica baten aintzinean erranez (hor berean duzue gurutzefica) indulientzia oso bat irabazten da, egunean behin, cofesatuz, comuniatuz, eta Aita Sainduaren chedetarat othoitz zerbeit eginez.

Huna, o Jesus ona eta guziz eztia, non naizen zure aintzinean belhaunico emana; eta arimaco khar handienarekin othoizten zaitut eta errekeritzen, barna

sar detzatzun ene bihotzean fedezco, esperantzazco eta caritatezco sentimenduric bizienac, ene bekhatuen egiazco urrikia, eta gehiago ez egiteco chederic hazcarrena; nic, bihotzeco amodio eta min handi batekin, zure bortz zauriac ene baitan icusten ditudalaric eta gogoan erabiltzen, begien aintzinean atchikiz zutaz David profetac zure ahoan ezartzen zituen hitz hauc : « *Zilatu dituzte* « *ene escuac eta ene oinac; condatu ene* « *hezur guziac.* »

CRISTOREN ARIMA.....

(Othoitz hau erranez irabazten dire : *300 egunetaco* indulientzia, aldi guziz; *zazpi urthetacoa*, egunean behin comuniatu ondoan; *osoa*, hilabetean behin, cofesatuz, comuniatuz eta Aita Sainduaren chedetarac othoitz eginez.)

Cristoren arima, saindu nazazu.

Cristoren gorphutza, salba nazazu.

Cristoren odola, bero nazazu.

Cristoren sahetseco ura, garbi nazazu.

Cristoren Pasionea, hazcar nazazu.

O Jesus ona, entzun nazazu.

Zure zaurien barnean, gorde nazazu.
 Zu ganic berechterat utz ez nazazu.
 Etsai gachtotic begira nazazu.
 Nere hiltzeco orenean deit nazazu.
 Eta zure ganat ethortzea mana iezadazu,
 Zure sainduekin batean zure goresteco,
 Menderēn mendetan. Halabiz.

O MARIA

O Maria, Birjina eta Ama guziz saindua, huna non errezebitu dutan zuc hambat maite duzun seme, zure errai osoki garbietan contzebitu, mundurat eman, zure esneaz hazi, eta besarca gochoenetan tincatu duzuna. Haren icusteac bozcariatzen zintuen eta zorion guziez bethetzen; huna non hura bera dautzudan humilki eta amodiorekin berritz aintzinerat ematen, eta escaintzen, zure besoetan tinca dezazuntzat eta bihotzez maita; escain-ozu Trinitate guziz sainduari, egin ditaken bezen ongi adoratzeco, escain zeronen ohorearentzat eta loriarentzat, bai eta nere eta mundu guziaren beharrentzat. Othoi beraz, Ama guziz amultsua, ardiets iezadazu nere bekhatu guzien barkhamendua, bai eta

nasaiki grazia zure semearen zerbitzuari hobeki jarraikitze; eta guzien buruan, ardietsiezadazu azken grazia, hura baita: zurekin batean zure semearen govestea menderen mende guzietan. Halabiz (1).

§ IV. Sacramendu Sainduari bisita

Sobra luza beldur ez bagine, baginuke zer erran Sacramendu Sainduari egiten zaion bisitaz. Beharren beharrenac bederen detzagun aipha, hitz laburrez.

Mariaren haureri galdegiten diotegu:

(1) Mezan ez baduzu mahain saindurat hurbiltze zoriona, arras on da bederen gogozco eta bihotze zco comunionearen egitea: gauza hainitz salbagarria dela, dio Trentaco Contzilio sainduac. Comunione hori egin ditake noiz-nahi eta non-nahi; bainan hobekienic mezan. — Gogoz eta bibotzez comuniatze, lehia zaite zu baitan pizterat Jesusen haragiaz orduan berean, ahal balitz, hazteco gutizia bizi bat; eta gero, gutizia harec Jesus egiazki zure bihotzerat jautsarazi balu bezala, han Maria-ekin batean adora zazu, eskerrac bihur-otzu, zure bekhatuez barkhamendu galde zozu, eta azkenean, esca zotzu zuretzat eta bertzentzat nahi ditutzun guziac, hitz batez, eskerren bihurtzea egizu comunione ondoan bezala.

Maria Saindua oraino lur hunen gainean balitz, norat uste duzue ereman lezakela maizenic bere bihotzac? Dudaric ez da : aldare aintzinerat, bere seme maitearen oinetarāf. — Mariaren haurrac, zueri ere beraz, zuen amari bezala, laket izan behar zaitzue Sacramendu Sainduari bisita egitea. Adichkide zinezco bat nombeit badenean, atsegin izaten da harekin causitzea eta mintzatzea; ahalaz maiz haren ganat joaten da. Jesus, gure adichkideric hoberena, guretzat bere odol guzia ichuri duena, bere haragiaz hazten gaituena, Jesus beti gutartean dago. Eta zembat giristino ez da, frangotan egun oso batez, aste oso batez, orhoitzen ere ez denic, gure elizetan dela Jesus! Zembat, elizatic hurbil, ondo ondoan bizi denic, elizaren aldetic maiz iragaten denic, eta seculan sartzen ez denic, Jesusi agur baten egiteco, benedizione baten galdetzeco! Hori othe da adichkide egitatea! Hori othe da Jesus maite izatea!

Zuec, Mariaren haurrac, ahal bezen maiz joanen zarete Sacramendu Sainduaren aintzinerat, Jesusi Gorphutz-

Sainduan bisita egiterat. Egun oroz ahal bazinute ! Egiazki loriatuco da Jesus, eta zer-nahi grazia emanen dautzue.

*
..

Eta Jesusen ganat hola joaten zarete-
nean, zer erranen diozue, zertaz min-
tzatuco zaitzazcote ? Asco giristinoec
orduan arrosorioa erraten dute, edo
debozionezco liburu batean iracurtzen.
Arras on da hori; bainan bada hoberic
egiteco, eta huna zer : Jesus adoratu
ondoan, gorphutzeco begiez icusten ba-
zinute bezala mintza zakizkiote lañoki,
heldu den bezala, mintza nahi duzuen
guziez, beti Andre-dena Maria ararteco.
— Mintza zuen etheco harat hunatez,
holacoaren edo halacoaren ganic ditu-
tzuen atsegabez, zuen ontasunetaco edo
osagarrico macurrez; galde araberaco
laguntzac. — Mintza zuen bekhatuez,
jaidura tzarrez; erran bihotzetic : «Jauna,
nahi baduzu, sendatzen ahal nauzu. » —
Mintza bertzez ere, bertzen alde. Ah!
hori doaco chuchen eta ondoraino Je-
susi bihotzerat, gizon guzientzat amo-
dioz bere odola eman duen bihotz samur

hartarat! Bai, Jesusen bihotzari atseginic handiena eginen diozue, bertzentzat othoiztuz. Othoitz beraz Jesus ezagutzen edo maite ez duten guzientzat, othoitz Purgatoriotaco arimentzat, othoitz hagonian direnentzat (1).

(1) Bai, othoitz, othoitz hainitz hagonian direnentzat. — Jaincoac begira gaitzala deus erratetic, Purgatoriotaco arimac gutiago laguntzerat ekhar dezakenic. Arima gaichoac! Ez ditugu secular sopra lagunduco, secular aski. Bainan egiaac behar du bere bidea. Eta egia da, Purgatoriotaco arimen laguntzea caritate handia balin-bada, caritate are handiagoa dela hagonian direnen laguntzea. — Alabainan, Purgatoriotan dena, segur salbatua da; hura, goiz edo berant, zeruraco da. Bainan hagonian direnac! Ah! heientzat orai da harat-hunata, eternitate guzicotzat! Jesus handa, heien ondoan; egin-ahala hari da, hec beretzat beharrez, berekin betiereco zorionerat ereman nahiz. Eta Satan ere handa; eta hura ere egin-ahala hari, arima hec beretzat beharrez, berekin betiereco zorigaitzerat ereman nahiz. — Norentzat eta nongotzat izanen othe dire? Ala Jesus onarentzat, ala Satanentzat? Zerucotzat, ala ifernucotzat!!

Oi, zer caritate pare gabecoa, zer pare gabeco atsegina Jesus Jaunaren bihotzarentzat, baldin Satanec berzenaz beretuco zuen arima hetaric bat baxharra, guri esker, salbatzen

Azkenecotz, Jesusi mintza bere bu-
ruaz; hori ez ahantz. Erran, zin-zinez
zembat atsegin duzuen ematen zaizcon
ohorez, zembat atsegin jakiteaz haren
erlisione saildua egunetic egunerat he-
datzen hari dela paganoen artean; erran,

balitz, baldin gure laguntzac zeruco biderat
bihurrarazten balu eta Jesus Jaunari ematen!

Mariaren hurrek bereziki behar dute lehiatu
hagonian direnen laguntzerat. Andre - dena
Mariari ere, mundu huntan bizi zelaric, hainitz
laket zitza on hagonian zirenen ondoan egotea,
heriotze on baten egiten laguntzeco; eta heien-
tzat khartsuki othoizten zuen bere semea. Hori,
Ama Birjinac berac ezagutarazi zion bere zer-
bitzari handi bati, Maria d'Agredari, eta gero
erran zioen : « Zuc ere, nic egin dutana egin-
azu zure bizico egun oroz. » Segur, gauza bera
galdetzen diote Mariac bere haur guzieri.

Beraz othoitz, Mariaren haurrac, othoitz
hainitz hagonian direnentzat.

Heientzat : 1re maiz Jaincoari escain nom-
beit beti erraten hari diren mezac; 2re maiz
othoitz hau egin : « Jesusen Bihotz hagonian
emana, urricai dakizkitzu hil urran direnac »;
3re maiz errepica *Agur Mariaco* hitz hauc :
« Maria saildua... egizu othoitz gu bekhato-
rosentzat... *gure heriotzeco orenean* ».

Azken hitz bat : Mariaren haurrac, lehia
zaitezte apheza tenorez. ahalaz ausarki tenorez,
erietarat ekharrarazterat.

zembat bihotz-min duzuen icusiz bere haurretaric haimbertzec ahanzten dutela eta laidoztatzen. Erran, zuen gutiziaric biziena dela, eta zuen zorionic handiena izanen dela, denec gero-ta-gehiago eza-gut dezaten, maita eta zerbitza; erran, hori galdetzen diozuela bihotzaren erditic Jaincō-guziz on eta botheretsuari. — Eta orduan, *Gure Aita* bat eta *Agur Maria* bat erranic, etcherat itzul.

Jesusen eta Mariaren haurrac, hola eginez, zembat grazia eremanen duzuen zuekin!

V — BIHOTZ SACRATUA

Egun batez, Santa Gertrudac galdegin zion Jesus Jaunari : « Ene Salbatzaile « adoragarria, dakizunaz geroz ni de- « setaco ez naizela, iracuts iezadazu ze- « ronec nola ohora dezakedan zure Ama « Saindua. »

Eta Jesusec ihardetsi zion : « Ene bi- « hotz, haren errai garbietan egina izan « dena, ohoratuz eta maitatuz. »

Alabainan, nihorc ez du Bihotz Sacra- tua Mariac bezen ongi ezagutu, nihorc beraz hain ongi ohoratu eta maitatu. Eta hortaric ageri da, Mariaren egiazco haur dela, harec bezala Bihotz Sacratua oho- ratzen denean eta maitatzen.

Bertzalde, Bihotz Sacratua Mariaren semearen bihotza da. Bada, gauza ja- kina da, deusec ez dituela amac hala bozcariatzen, nola icusteac beren haur- rac ohoratuac eta maitatuac; erran be- har bada, chuchenago eta barnago do- azcote bihotzerat haurri egin laudo- rioac, ohoreac eta emaitzac, ezen-ez

bereri eginac. Hori egia da amaien izena merezi duten guzientzat; eta miletan egiago Andre-dena Mariarentzat, haren semea delacotz Jesus, Jesus ontasun guzien ithurria, oroz gaineco laudorioa, ohorea, amodioa zor zaion Jaincoa.

Beraz, Mariaren haurrac, zuen Amaren urhatseri jarraikitzeo, zuen Amatsegin gozoenaz bethetzeco, izan debozione handi bat Jesusen Bihotz Sacratuarentzat.

Debozione horrec izan behar du adorazionezco, amodiozco, eta guziz erreparazionezco debozione bat.

Jesusen bihotza adoratu beharra dela, bichtan da, bihotz hori Jaincoaren bihotza denaz geroz. Jesusen baitan guziac adoratzecoac dire : Jaincotasuna, erran gabe doa; bai eta ere gorphutza, odola eta arima. Ezen, Jainco Semeac hartu eta beretu dituen gorphutza, odola eta arima dire, beraz Jainco Semearen gorphutza, odola eta arima; eta hec ado-

ratuz, Jainco Semea dugu adoratzén, Jainco Seme bere Aitarekin eta Izpiritu Sainduarekin Jainco bakharra dena, beti adorazionea zor diogun Jaincoa.

*
**

Bihotz sacratua maitatu behar dugu. Jesusen baitan oro osoki maitagarriac dire. Eta bizkitartean, Jesusen bihotzac merezi du amodio berezi bat; eta huna zergatic : Bada kigu Jesusec salbatu gaituela, gurutzean bere odola ichuriz. Bada, zerc ekharri du Jesus guretzat hola hiltzerat? Zerc? Guretzat zuen amodioac. Jaincoaren Semeac etzuen batere gure beharic; gu zeruan edo ifernuan izan, bardin zorion du : Jaincoaren zorriona deusec ez dezake handi, deusec ttiki. Guc ginuen, guc, Jainco Semearen beharra; eta gu-gatic, gure urricariz, guretzat amodioz, gizon egin izan da eta gurutzean itzaturic hil. Bai, dio Apostoluac, « maitatu nau, eta bere « burua eman du neretzat ».

Bainan amodioa nondic heldu da? Iguzkitic argia, ithurritic ura, mahatsettic arnoa bezala, amodioa heldu da bi-

hotzetic. Begiac icusten duen bezala, eta beharriac entzuten, bihotzac maitatzen du. Beraz, Jesusen amodioac gaituenaz geroz salbatu, eta amodio hura Jesusen bihotzetic heldu denaz geroz, gauzac errotic hartuz, Bihotz Sacratuac gaitu salbatu. Eta horra zergatic maitatu behar dugun, maitatu khar berezi batekin, haimbertze maitatu gaituen bihotza; ezen amodioac amodioa galdegiten du, amodioa ez da amodioz baizic pagatzen. — Errech da Bihotz Sacratuari erratea : Maite zaitut. Bainan norbeit egiazki maite delaco froga zoin da? Froga segura : maite denarentzat nahitarat sofritzea. Jesus Jaunac guretzat nahitarat sofritu du ; Jesus Jauna guretzat nahitarat hil izan da. Eta hortan eman daucu bere amodioaren frogaric hoberena. Ezen, dio Salbatzaileac berac, « nihorc ez dezake amodiozco froga « handiagoric eman, maite duenarentzat hiltzea baino. » Horrengatic Jesus Jaunac bere bihotza Margarita Maria dohatsuari iracutsi zion, su lamez betha, elhorrizco coro batez inguratua, gurutze bat gainean landatua. Su lamac,

bere amodio bizi eta beroaren ezagutarazteco ; elhorriac eta gurutzea, jasan zituen sofricarioez eta heriotzeaz orhoitarazteco : « Huna, zion Salbatzaileac, « huna gizonac haimbertze maitatu dituen bihotza ! »

Eta guc, ordainez, Bihotz Sacratua maite othe dugu, maite egiazki?

Harentzat sofritzen balin-badakigu, bai; bertzenaz, ez. Ez, zer-nahi othoitz ezpainez eginican ere; ez, zin-zinez uste izanican ere maite dugula. Othoi, ez gure buruac itsu ! Bihotz Sacratuarentzat ez dugu sofritu nahi : beraz ez dugu maite. Eta zembatenaz ere gehiago eta gogoticago sofrituco baitugu, araberan maite dugulaco froga segura.

Bihotz sacratuarentzat sofritzen da, haren ohoretan, harekin batasunean, eztiki eta pazientziarekin hartuz atsegabeac, eritasunac, ontasun galtzeac, giristino lagunaren elhe edo egitate tcharrac. Bihotz sacratuarentzat sofritzen da, haren ez zauritzeco, bekhatuan ez erortzeco, bere buruari batere barkhatu gabe jaidura gachtoekin guducatu, beti heien ezeztatzerat eginez, galbidetarie

urrunduz. Bihotz sacratuarentzat sofritzen da, Bihotz amultsu hari atsegin egiteco, gero-ta artoskiago giristino egitecoetan bermatuz, bere burua hobeki iharrotsiz othoitzen khartsuki egiteco, sacramenduetarat maiz hurbiltzeco. Zertan othe gare horieri guzieri buruz? Zer amodio othe dugu Bihotz sacratuarentzat?

Azkenecotz, Bihotz sacratuarentzat izan behar dugu erreparazionezco debone bat. Eta segur izanen dugu, baldin egiazki maite badugu; bai, hori segur. Alabainan, maite den norbeiti min edo calte egin bazaio, nahi izaten zaio min edo calte hura ahalaz ttikitu eta khendu; egin bazaio atsegabe, nahi izaten zaio atseginez ahantzarazi. Bardin, maite den norbeit icusten bada bertzez gaizki ekharria, laidoztatua, nigarretan dagola; hola icusten bada aita bat, ama bat, egin-ahala egiten da haren nigarren chucatzeco, bihotz-minen eztitzeco, lausenguz eta ohorez estaltzeco eta ahantzarazteco jasan dituen burlac eta tzar-

keriac. Bada, norc secular jasateco izan du Jesusen bihotzac bezembat eskergabetasun eta laido? Eta norc du hain guti merezitu? Jesusec gizonac haimbertze maite! Heientzat, hetaric bacotcharentzat bere odol guzia ichuri! Eta gizonac beti haren Bihotzaren zauritzen, zilatzen, erdiratzen hari! Bekhatuac, alabainan, leher egin du munduan... Eta gu ere, ondicotz, gu guziac, gutichago edo gehichago, gutienaz ere hainitz sobra, bai guziac hoben hortan sartzen gare. Guziec bekhatu egin izan dugu, sobra bekhatu!

Beraz, Bihotz sacratua zinez maite balin-badugu, nahico diogu ahalaz atsegabe eman diogun bezembat atsegin eman. Gure eta bertzen laidoen, gure eta bertzen eskergabetasunen estaltzeco eta ahantzarazteco, nahico dugu gero-ta hobeki ohoratu eta zerbitzatu. Lehia handi bat izanen dugu Bihotz sacratuaren atsegaben eztitzeco, chede hortarat hartuz gure nekheac, ez ongiac, macur guziac; chede hortarat, goiz guziz bederen, Bihotz sacratuari escainiz, Andre-dena Maria ararteco, egun har-

taco lan eta gertacari guziac. Ahalaz hola contsolatuco dugu Jesusen bihotza, ahalaz gure hitzez eta obrez, hobeki ezagutarazico, ohorarazico eta maitarazico. Hori da erreparazionezco debozionea. Eta, berritz erran dezagun, bichtan da ez ditakela Bihotz sacratua egiazki maita, debozione hori izan gabe.

Bertzalde, debozione hori Jesusen Bihotzari hainitz-hainitz laket zaiola badakigu segurki; badakigu Jesus Jau-nac berac erranic, Maria Margarita do-hatsuari auhenez galdegin zionean Elizac, erreparazionezco chede hortarat, egin ziezon besta berezi bat. Hala egiten ere baitzaio, Besta-berri otaba ondoco ortziralean.

Mariaren haurrac, zuec ez izatecotz, nor izanen da debozione eder horri atchikia! — Chede hortarat arras on da: Bihotz sacratuaren bestan comuniatzea, bai eta hilabetheco lehen ortziralet guziz; ortziraletan estazionen egitea, mezaren entzutea, etchean ageri-agerian Bihotz sacratuaren potret baten ezartzea, Erearoan, nola Maiatzean Mariari, Bihotz sacratuari egunero zerbeitothoitz berezi egitea.....

Huna zembait othoitz labur Bihotz
sacratuari :

*Jesusen Bihotz ezitia, izan zaite ene
amodioa (300 egunen indulientzia).*

*Jesusen Bihots sacratua, urricat ga-
kizkitzu.*

*Jesusen Bihotz ezitia, egizu maita zai-
tzadan gero-ta-gehiago.*

*Jesus, Bihotzez ezti eta humila, egizu
ene bihotza zure bihotza bezalaco.*

Azken hitza. — Bihotz sacratuarent-
zat debozione duteneri, huna zer hitze-
maten dioten Bihotz sacratuac berac :
« Heien ihes-lecu segura izanen naiz
« bizi direno, eta bereziki heriotzeco
« orenean. »

-VI-

GURUTZEAREN BIDEA edo ESTAZIONEAC

Doi-döia icusi dugu, Bihotz sacratuaren ohoretan egin ditazken gauza hoberenetic bat dela : *Gurutzearen bidea*. Alabainan, gurutzearen bidean, estazio-netan, orhoitzen da Jesusen sofricarioez eta heriotzeaz; eta zinez, ba othe da deus bihotz-ukigarriagoric, deus bekhatuaren urriki eta herra biziagoa ariman sorraraz dezakenic !

Betidanic funtsezco giristinoec maite izan dute debozione hori, eta Elizac hainitz indulientziaz aberastu izan du.

Mariaren haurrac, herri bacotchean, lehenac izan behar zintazkete debozione hortaco. Ezen, zuen Ama Saindua ere lehena izan da. Mariac egin zuen lehen lehenic gurutzearen bidea, bere semearen ondotic Calbarioco mendirat joan zenean; eta han egon zen chutic Jesusen azken hatseraino, bere bihotzean Jaincoari escaintzen ziolaric gurutzea

behera zoan Jesusen odola. Bai, Jaincoarentzat amodioz, gizontzat urricalmenduz, bere semearekin bihotzez bat egina, Mariac gogotic, harekin eta harec bezala, egin zuen haren biziaren emaitza eta sacrificioa. Nor secular sar ditake Maria bezen barna Jesusen sentimenduetan! Norc, Jesusekin batean, egin dezake Mariac bezen osoki Jesusen sacrificioa! Norc Jesusekin batasunean sofri dezake Mariac bezembat! Maria *martiren erregina* da. Eta horra zergatic arras on den estazionen egitea Mariarekin batasunean.

Estazionen egiteco, bi gauza dire baitezpadacoac; lehena, Salbatzailearen pasionea, erran nahi da sofricarioac eta heriotzea, gogoan erabiltzea; bigarrena, hamalau estazionetan, lehembizicotic hasiz, batetic bertzerat lerroan ibiltzea.

Beraz ez da aski estazionetan hitzezco othoitz zembeiten egitea, nola zembeit *Gure Aita* eta *Agur Maria*. Baitezpada behar da, den gutiena bederen, Jesusen pasionea gogoan erabili. (Bichtan da hortacotz aski dela, eta on, pasioneaz mintzo den liburu batean zerbeiten ira-

curtzea edo iracurtzen entzutea.) — Bertzalde, nahiz usaia den estazione bacotchean pasioneco zerbeit gauza berezi gogoan erabiltzea, bardin ongi egiten da gurutzearen bidea, estazione guzietan beti gauza bera gogoan erabiliric ere, nola bailitake : Jesusen gurutzearen pean erortzea; edo Jesusen gurutzean itzatea eta hiltzea; edo bertze zerbeit. Horrela, iracurtzen ez dakitenec ere errechki egin detzazkete estazioneac, bai eta elizan, iracurtzeco argi aski ez delaric, aurkitzen direnec.

Estazionez estazione ibiltzeaz bezembatean, hori ere, erran dugun bezala, baitezpadaco gauza da, bederen gurutzearen bidea baxharca egiten denean. Orduan bere tokitic, han chutituric eta estazione bacotchari buruz emanic ere, gurutzearen bidea egin lezakenac, ez lezake ongi egin; eta ez lezake indulientziaric irabaz.

Bainan aphezac populuaekin batean egiten duenean gurutzearen bidea, orduan aski da apheza bi beattarrekin ibildadin estazionetan; populua egon ditake bere tokian. On da bizkitartean, apheza

estazione batetarie bertzerat doalaric, populua ere chuti dadin eta gero, ahalaz, apheza gelditzen den estazioneari buruz itzul.

Erran dugu estazionentzat hitzezco othoitzac ez direla aski. Gehiago dena, othoitz horietarie batere ez erranie ere, estazioneac ongi egiten dire. Bizkitartean usaia da, eta arras ona, estazione bacotchean zerbeit othoitz laburren errateco. Arras on litake, estazione bacotchean, edo bederen haste-haste, contrizionezco acta baten egitea.

(Mariaren haurrac debozione hortan laguntzeco, hemen ezartzen ditugu estazione labur batzu.)

Has aintzineco othoitzā.

O Jesus, ene Salbatzaile amultsua, huna non naizen zure oinetan ahuspez, enetzat eta munduco bekhatoros guzientzat, bai eta Purgatoriotaco arimentzat, urricalmendu eta barkhamendu galdezco. Baliaraz gaitzatzu, othoi, hec eta ni, zure Pasioneco merezimendu izarigabecoez. Nigarrezco eta auhenezco bide huntan, hain urriki mina sorraraz-

azu ene bihotzean, non ekharria izanen bainaiz bizi huntaco nekhe eta atsegabe guzien gogotic jasaterat zu-gatic. Eta zu, gurutzearen bidea lehen-lehenic iracatsi daucuzuna, Maria Saindua, ardiets ieza-dazu Trinitate Sainduac, egiten zaizcon laido guzien ordainetan, onhets detzan Izpiritu Sainduac orai ni baitan piztuco dituzken urrikia eta amodioa.

LEHEN ESTAZIONEA

Jesus hiltzerat condenatua da

Adoramus te, Christe, et benedicimus tibi;	Adoratzen zaitugu, ô Jesus, eta benedica- tzen;
Quia per sanctam Cru- cem tuam redemisti mundum.	Zure Gurutze sainduaz duzulacotz mundua erosi.

O Jesus, zuzen contra zintuen Pilatu-sec hiltzerat condenatu. Nic ere zembat aldiz ez zaitut nere bekhatuez bardin condenatu! Salbatzaile amultsua, merezi gabe hiltzerat condenatua, libra nazazu hainbertzetan merezitu dudan betiereco heriotzetic.

Pater...

Gure Aita...

Ave Maria...	Agur Maria...
Miserere nostrì, Domine, miserere nostrì.	Urrical gakizkitzu, Jauna, urrical gakizkitzu.

(Estazione batetic bertzerat doalaric, erran ditake :)

Sancta Mater, istud agas,	Ama Saindua, hau egi- zu :
Crucifixi fige plagas	Gurutzeficatuaren zauriac sar
Cordi meo valide.	Barna nere bihotzean.

BIGARRENA

Jesusi gurutzèa ematen diote bizcarrean.

Adoramus te...	Adoratzen zaitugu...
----------------	----------------------

O Jesus, hain gogotic garraiatu duzun gurutze dorpea, ene bekhatuez eginazen. Indazu heien belztasuna ongi eza-gutzeco, eta hetaz ene bizi guzian nigar egiteco grazia.

Pater...	Gure Aita...
Ave Maria...	Agur Maria...
Miserere...	Urrical...

HIRUGARRENA

*Jesus gurutzearen pean erortzen da lehen
aldicotz.*

Adoramus te...

Adoratzen zaitugu...

Ene bekhatuen carga izigarriac, ô Jesus, erorrarazi zintuen gurutzearen pean. Damu handi dut guziez; guzien barkhamendua escatzen derautzut; eta, zure graziarekin batean, ez dut gehiago secular egin nahi.

Pater...

Gure Aita...

Ave Maria...

Agur Maria...

Misere...

Urrical...

LAUGARRENA

*Jesusec buruz buru egiten du bere Ama
Sainduarekin.*

Adoramus te...

Adoratzen zaitugu...

O Jesus, ô Maria, nere bekhatuengatic duzue garrazki nigar egin; nere bekhatuec zaituzte atsegabez gainditu; eta nic, orai artio, hain errechki egin dut bekhatu! Ah! hemendic harat, Jaincoaren graziarekin, ez da hala izanen; hil artio beti nahi zaituztet maitatu.

Pater...	Gure Aita...
Ave Maria...	Agur Maria...
Miserere...	Urrical....

BORTZGARRENA

Simon Zirenecoac Jesus laguntzen du gurutzearen garraiatzen.

Adoramus te...	Adoratzen zaitugu...
----------------	----------------------

Dohatsu, miletan dohatsu, o Jesus, gurutzearen garraiatzen lagundu zintuen arima ona. Nic ere, zinez, nahi zaitut gurutzearen jasaten lagundu, zuretzat eta zurekin batean, eztiki eta gogotic hartuz nere nekheac, ez-ongiac, macur guziac. O Jesus, indazu grazia hori.

Pater...	Gure Aita...
Ave Maria...	Agur Maria...
Miserere...	Urrical...

SEIGARRENA

Beronicac begitarte chucatzzen dio Jesusi.

Adoramus te...	Adoratzen zaitugu...
----------------	----------------------

O Jesus guziz eztia, Beronicac chucatu zintuenean, zure begitartearen iduria eman eta utzi zinuen haren oihalean.

Halaber, othoi, ene ariman ezar-azu eta beti atchic zure sofricarioen orhoitzapena.

Pater...	Gure Aita...
Ave Maria...	Agur Maria....
Miserere...	Urrical...

ZAZPIGARRENA

Jesus erortzen da bigarren aldicotz.

Adoramus te...	Adoratzen zaitugu...
----------------	----------------------

Ni behin baino gehiagotan bekhatuan erori naizelacotz, zare zu, ô Jesus, berritz ere lurrerat erortzen. Lagun nazazu, othoi, behar direnen egiten, gehiago bekhatuan ez erortzeco.

Pater...	Gure Aita...
Ave Maria...	Agur Maria...
Miserere...	Urrical...

ZORTZIGARRENA

Jesusec contsolatzen ditu Jerusalemeco emaztekiac.

Adoramus te...	Adoratzen zaitugu...
----------------	----------------------

O Jesus, contsolatzen ditutzu, zu haimbertze sofritzen icuziz nigarrez za-

gotzin Jerusalemeco emaztekiac. Hala-ber, nere arima gaichoa urricalduric, contsola zazu bere nahigabetan. Zure bihotz samurra da nere ihes-lecu bakharra; haren nahiaren arabera nahi dut beti bizi.

Pater...

Gure Aita...

Ave Maria...

Agur Maria...

Miserere...

Urrical...

BEDERATZIGARRENA

Jesus erortzen da hirugarren aldicotz.

Adoramus te...

Adoratzen zaitugu...

Gurutzeac lehertua, hirugarren aldicotz lurrerat eroria, zembat egitate tzar, ô Jesus, zembat trufa, laido eta ostico etzinuen jasan, handic altchatzeco! Eta horiec ere nere-gatic, berritz ere eta beti bekhatu beretarat itzultzen naizelacotz! Bainan ez dut gehiago hola bizi nahi; ez, ez dut nahi. Hil nadila, ô Jesus, bekhatu eginen dutan baino lehen.

Pater...

Gure Aita...

Ave Maria...

Agur Maria...

Miserere...

Urrical...

HAMARGARRENA

Jesus bilhuzten dute

Adoramus te... Adoratzen zaitugu...

O Jesus, soineco guziac khenduric, bilhuza agerrarazten zaituzte. Eta hor zaude ahälkez ikharetan, nere gatic, nere arinkerien eta lohikerien gatic. Salbatzaile urricalmendutsua, ni ere biluz nazazu ene jaidura gachto eta atchikimendu tzarretaric. Egidazu lizunkeria guzietaric begiratzeco grazia.

Pater...

Gure Aita...

Ave Maria...

Agur Maria...

Miserere...

Urrical...

HAMECAGARRENA

Jesus gurutzean itzatzen dute.

Adoramus te... Adoratzen zaitugu...

Zer oinaze izigarriac, ô Jesus, itzeac zure escuetan eta oinetan sartu zituztenean, gurutzean itzetaric dilindan zinaudenean! Egidazu, othoi, nere haragiaren gurutzeficatzeco indarra, nere gorphutzari secular haizu ez denic ez emanec, eta haizu direnac ere, ez beti.

Pater...	Gure Aita...
Ave Maria...	Agur Maria...
Miserere...	Urrical...

HAMABIGARRENA

Jesus gurutzean hiltzen da.

Adoramus te...	Adoratzen zaitugu...
----------------	----------------------

O Jesus, hiru oren hagonian egonic, oinazeric minenetan hil izan zare neretzat, neretzat amodioz. Othoi, Jauna, hilaraz nazazu, berritz bekhatuaz zure heriotzea erreberrituco dudan baino lehen; eta bizi behar badut, bizi nadila beti zuretzat, zure maitatzeco eta zerbitzatzeco.

Pater...	Gure Aita...
Ave Maria...	Agur Maria...
Miserere...	Urrical...

HAMAHIRUGARRENA

Jesus, gurutzetic jautsiric, bere Amari ematen diote.

Adoramus te...	Adoratzen zaitugu...
----------------	----------------------

O Maria, ama guziz samurra, zer bihotz-min ezin erranezcoa zuretzat, Je-

sus zure Seme maitea hila icustea zure besoetan ! Nere bekhatuec, ondicotz, hilarazi dute, nere bekhatuec zure bi-hotza zauritu eta erdiratu. Ama ona, ardiets iezadazu nere bekhatuen urriki bizi bat. Hemendic harat, nahi dut girstinoki bizi, nere arimaren salbatzeco.

Pater...

Gure Aita...

Ave Maria...

Agur Maria...

Miserere...

Urrical...

HAMALAU GARRENA

Jesus ezartzen dute hobian.

Adoramus te...

Adoratzen zaitugu...

O ene Jesus, zurea nahi dut izan osoki, eta badadakit ez ditakela zurea izan, bere buruari ukho eginez, bere nahiac ehortziz baizic. Egizu beraz mundu huntan beti zuretzat bizi nadin, ez neretzat; zure nahia eginez, ez nereaa; gero, bertzean, zurekin beti gozatzeco zure Pasioneaz merezitu dautazun zeru eder-rean.

Pater...

Gure Aita...

Ave Maria...

Agur Maria...

Miserere...

Urrical...

*Acabantzaco othoitzza**(aldare aintzinean)*

Jainco Jauna, zure Seme Jesu-Cristoc guretzat ichuri duen odolaz, Andredena Maria ararteco, gure bekhatuac barkhaturic, helaraz gaitzazu, othoi, betiereco zorionerat.

<p>Parce Domine, parce ce popolo tuo : ne in æternum irascaris nobis (<i>ter</i>).</p>	<p>Barkha, Jauna, barkha zure populuari. Ez zaitezela guretzat hasarre izan betico (<i>hiruetan</i>).</p>
--	---

Arras on da azkenean *Gure Aita, Agur Maria eta Gloria* erratea, Aita Sainduaren chedetarat (1).

(1) Elizarat joan ez ditakenean, edo eriz, edo urrunegiz, edo destenore delacotz, edo bertze zerbeiten gatic, orduan non-nahi estazioneac egin ditazke, eta indulientziac irabaz. Huna nola : Hartaracotzat benedicatua den gurutzefica bat escuan delaric, erraten dire hogoi *Gure Aita, Agur Maria eta Gloria Patri* : lehen hamalauac, hamalau eztazionen orde; bertze bortz, Jesus Jaunaren bortz zaurien ohoretan; eta azkena, Aita Sainduarentzat. — Lagun multchu batec elgarrekin gurutzearen bidea hola egiten dutenean, aski da bakhar batec gurutzefica escuan izan dezan.

VII — SAN JOSEP

—

Mariaren haurrec ahalaz egin behar dute Mariac egin duena. Bada Mariac san Josep hainitz ohoratu du eta maitatu; Mariac san Josepi maiz eta ardura diozca bere galdeac, othoitzac adiarazi. Beraz egiazco Mariaren haurrec lehia khartsu bat izan behar dute san Josepen ohoratzeco, maitatzeco, othoizteco. Horrela, Mariac egin duena eginez, segur dire gauza hainitz ona egiten dutela, segur beren Ama sainduaren bihotza bozcarioz eta gozoz gaindituco dutela.

Bai, dio Aita Saindu Leon hamahirugarrenac, «arras on da populu giristinoa
« jar dadin, debozione eta fidantzia
« handi batekin othoizterat, Andre-dena
« Mariarekin batean, haren espos guziz
« garbia, San Josep dohatsua; eta ba-
« dakigu segurki eta diogu, Andre-dena
« Mariac berac hori galdetzen duela,
« horrec Andre-dena Mariari atsegin
« egiten diola. »

San Josep izan da : Jesus Jaunaren aita ordaina, Andre-dena Mariaren esposa, Familia Sainduaren buruzagia. Zer ohorea!

Jaincoac munduan et-zuen eta et-zeza-ken izan deus eta nihor Jesus eta Maria baino maiteagoric; eta Jesus eta Maria Jaincoac ezartzen ditu Josepen escuetan, Josepen meneco. Zoin saildu et-zuen behar Josepec Jaincoaren hautu hori, cargu pare-gabeco hori, merezitzeco! Zoin saildu, lur hunen gainean Aita Eternalaren ordaina eta casic itzala izateco, eta Jaincoaren semeac *aita* deitzeco! — Zoin saildu, Andre-dena Mariaren espos bilhacatzeco, eta bilhacaturic! Ezen ezcontzac berenaz galdegiten du, eta badakharke, esposac ontasunez bardin edo bederen bardintsu izan ditezten. Eta nahiz nihor ez ditaken Mariaren saildutasunerat hurbil, hargatic zembat saildu et-zuen behar Josep, Mariaren esposac, Mariarekin sobra desbardin, Mariaren ganic sobra urrun ez izateco!

..

Jesusec eta Mariac san Josep ohoratu dute eta obeditu, batec aita bezala, bertzeac espos bezala; eta bieci beren behar-ordu guzietan san Josepi hel egin diote.

Eta san Josepec Jesus eta Maria ezin gehiago artarekin eta amodioarekin zaindu ditu; begiratu ditu etsaien amar-ruetaric; hazi ditu bere lanaren eta nekhearen bidez.

..

Guc ere beraz san Josep ohora dezagun eta maita, guc ere othoitz nasaiki. Eta gu ere zainduco gaitu san Josepec, guri ere emanen dauzkigu laguntzaric hoberenac.

« Ez naiz orhoitzen, dio santa Teresac,
 « egundaino san Josepi zerbeit galdeginic,
 « ardietsi gabe. Saindu handi horri
 « esker, Jaincoac arimaco eta gorphutzeco
 « gaitz hainitzetaric nau begiratu.
 « Oi, zer icusgarria, hec guziac batean
 « ezartzen eta iracusten ahal banitu!
 « Jaincoac bertze saindueri ez diote
 « ematen behar-ordu batean edo ber-

« tzean baizic gure laguntzeco ahala;
 « san Josepen ahala aldiz, frogaturic
 « badakit, hedatzen da denetarat. Hor-
 « rela Jesu-Cristo gure Jaunac adiarazi
 « nahi daucu, lurrean bezala zeruan ere
 « Josepen nahiac bethetzen dituela,
 « Josepec galdetuac egiten. »

Aita Saindu Pio bederatzigarrenac
 san Josep hautatu izan du Elizaren pa-
 trointzat, erran nahi baita : zaintzale-
 tzat. Alabainan, Josep Familia saindua-
 ren buruzagi zen eta zaintzaile. Eta Eliza
 bertze Familia saindu bat bezala da,
 Jesu-Cristoren haurren bilcura. — Ge-
 hiago dena, erran ditake Eliza zainduz,
 Jesu-Cristo bera duela aintzinat eta beti
 san Josepec zaintzen. Ezen Jesu-Cristo
 beti bere Elizarekin da, Jesu-Cristoren
 Izpiritua, Izpiritu-Saindua, da Elizaren
 arima eta bizia.

Othoitz beraz san Josepi, khartsuki
 othoitz Eliza Ama Sainduarentzat. Haim-
 bertze etsai du Elizac ichil eta ageri,
 hain hazcarrac, hain amarrutsuac! Maiz
 eta ardura san Josepi galde, Jesusentzat
 duen amodioaz, begira eta lagun dezan
 Eliza, begira eta lagun bereziki Eliza-

ren buruzagia, Jesu-Cristoren lurreco ordaina, Aita Saindua.

..

San Josepec izan du zoriona Jesusen eta Mariaren besoetan eta besarcen hiltzeco. Heriotze guziz dohatsu horren orhoitzapenetan, san Josepi galde heriotze on baten grazia. Ez da grazia handiagoric eta beharragoric; ezen ongi hilez, Jaincoaren adichkide hilez, zerua segur da. Egun oroz beraz, hutsic egin gabe, grazia hori galde san Josepi, galde guretzat eta bertzentzat; galde bereziki egun hartan hilen direnentzat.

..

San Josep errege odoletic zen, Dabid erregearen ethorkitic. Eta bizkitartean, bizi izan da beti langile eta nekhazale. San Josep lanean haritu da Jesusentzat eta Jesusekin! Eta Jesus Jauna ere langile izan da eta nekhazale, Jesus zeru lurren nausia! Zer etsempluac, zer argiac, egiazco bihotz-altchagarriac, jende

chehearentzat, lanetic bizi denarentzat! Segurki haizu zaio jende beharrari, nekhez bizi denari, ontasun gehiago, bizitzeco errechtasun gehiago zuzenez bilhatzea. Bainan, nahi eta ez, beti izanen dire ongi izertuz baizic bizitzen ahalco ez direnac, beti izanen dire pobreac.

Ochala guziec, Josepec bezala, bihotz onez har baletzate beren nekheac eta escasiac! Ochala guziac, Josep bezala, aberasteco gutizia sobrakinic gabe, eta bereziki Jaincoari jazarri gabe, pazientziarekin balagotzi aurkitzen diren heinean edo estatuan! Ochala guziac, Josep bezala, lanean hari balire Jaincoarentzat, Jesusekin batasunean!

Hola eginen duzue zuec bederen, Mariaren haur, lanetic, nekhatuz, bizi behar duzenec. Grazia hori maiz galde zozue san Josepi zuentzat eta bertentzat.

∴

Gauza jakina da Martchoa dela san Josepen hilabethea, nola Maiatza Andredena Mariarena. Elizaren chedetan osoki sartzeco, on litake Martchaco egun oroz

zerbeit othoitz berezi egitea san Josepi. Hortarat lehiatuco dire Mariaren haurrac; eta bertzalde, Martchoaren heme-retzian, san Josepen bestan, ahalaz hurbilduco dire mahain sainduetarat.

San Josepi egin ditazken zembeit othoitz

San Josep, othoitz egizu guretzat.

San Josep, Bihotz Sacratuaren adichkidea, othoitz egizu guretzat. (*100 egunen indulientzia, egunean behin.*)

Gure bizia garbiki iraganaraziezaguzu, Josep; eta beti segurean izan bedi zure gerizan. (*300 egunen indulientzia, egunean behin.*)

Orhoit zaite, Maria Birjinaren espos guziz garbia, ene begirale guziz maitagarria, ez dela seculan erraten aditu, norbeitec begira dezazun galdegin dautzula eta lagun dezazun escatu, consolatua izan gabe. Fidantzia beraz sustatua, zure ganat heldu naiz, eta zuri othoizca nagozu nere arimaco khartsutasun guziarekin.

Oi, zu, Salbatzailearen aitatzat atchikia izan zarena, et-zazula arbuia ene othoitz, bainan bai onhets amultsuki. Halabiz.

Huna orai, acabatzeco, othoitz bat

hainitz ederra, Aita Saindu Leon hama-
hirugarrenac munduco giristino guzieri
igorria, eta Urrian egun oroz, Andre-
dena Mariari elizetan egin behar zaizcon
othoitzen ondotic, erratea manatu due-
na. (*7 urtheren eta 7 garizumen indu-
lientzia.*)

Zure ganat, Josep dohatsua, ihes egiten
dugu gure hersturan; eta Maria zure espos
sainduaren laguntza galdetu ondoan, zue ere
begira gaitzatzun fidantziarekin escatzen dau-
tzugu. Birjina notha gabe, Jaincoaren Ama-
rekin bat egin zaituen amodioaz, eta Jesus
haurrarentzat iracutsi duzun Aita on bihotzaz,
humilki othoizten zaitugu, begi onez beha diezo-
zun Jesu-Cristoc bere odolaz beretu duen pri-
mantzari, eta gure behar-orduetan hel zakizki-
gun zure bothere handiarekin. O Familia Sain-
duaren begirale guziz zuhurra, zain zazu Jesu-
Cristoren ethorki hautatua; Aita guziz samurra,
gutaric urrun zatzu iracaspén macurren eta
lizunkerien zikhin guziac. Gure alde eman
zaite, gure zaintzale botheretsua, eta zerutic
lagun gaitzatzu Satanekin dugun guduan. Eta
bertze orduz Jesus Haurra hiltzeco menetic
libratu zinuen bezala, hala hala orai Jaincoaren

Eliza saindua libra zazu etsaien amarruetaric,
eta gaitz guzietaric. Gutaric bacotcha atchic-
azu zure gerizan; zuri jarraikiz eta zure
laguntzac hazcarturic, bizi ahal gaitezentzat
sainduki, hil sainduki, eta zeruan betiereco
zorionaz jabe egin. Halabiz.

VIII — ABITUAC

—

§ I. Zer diren

Giristinoec gehienic ibiltzen dituzten abituac dire : beltcha, eta urdina. Gauza segura da, Andre-dena Mariari atsegin handia egiten zaiola, haren abituac ibiliz ; ezen abitua da : Andre-dena Mariaren arropa ttikia ; abituac iracusten du Mariaren haur izan eta agertu nahi dela. Non-nahi norbeit hil dadin, abitua balin-badu, ezagutuco da giristinoa zela, Andre-dena Maria maite zuela.

..

Abituaren oihalac izar behar du ilezcoa ; oihalari jos ditake *saindu* bat ; baina ez eginican ere, bardin on da.

Abitua ibili behar da lephotic behera, alde bat aintzinerat, bertzea gibelerat, eta ez, batzuetan egiten den bezala, bi aldeac batean aintzinerat edo gibelerat. Gutiago eman behar da sakelan, edo utzi ohe muturrean itze batetic dilin-

dan. Abitua ez ibiliz, ez dire ez abituco indulientziac, ez bertze fagoreac irabazten. Larru arrasean ez ibiliric ere, bardin balio du.

Abitu bat baino gehiago denean, guziac ibil ditazke lokharri beretic; bainan ez dire-bat bertzeari osoki alde guziataric josi behar. Abitu bat higatzen edo hausten denean, aski da bertze baten hartzea, batere benedicarazi gabe; lehembizicoaren benedizionea hedatzen da bertze guzietarat.

..

Abituan izateco, behar da ahala duen aphez batec sartua izan. Bertzalde, abitu beltcharentzat, baitezpada behar du sartzen denaren izenac abitu horren confrarioco liburuan ezarria izan.

§ II — Abitu beltcha ⁽¹⁾

Abitu hau ibiltzen da Andie-dena Maria Carmelecoaren ohoretan.

Andre-dena Mariac hitzeman du, abi-

(1) Hain ongi edo hobeki ibil ditake gaztain colorea.

tu beltcha soinean hiltzen denac ez di tuela icusico ifernuco suac.

Agintza hori Mariac egin duela sinhestea, ez daucu Elizac manatzen. Ez sinhestea haizu da; bainan sinhestea ere bai, arras haizu. Gehiago dena, Elizac onhartzen du aphezec agintza hori egiazcoa dela iracats dezaten. Egiazcoa delaco itchuratic handiena badu beraz; eta hoberena da, sinheste eta esperantza gozo horrekin abitu beltcha beti-beti ibiltzea, ibiltzea errespeturekin eta amodiorekin.

Bertzalde, abitu beltchean direneri bereziki baliatzen zaizcote, bizi huntan eta bertzean, Carmeleco ala fraidec, ala serorec, egiten dituzten othoitzac, obra onac eta penitentziac. Eta Jaincoac daki zembat duten egiten!

Huna abitu beltchean direnec irabaz detzazketen indulientzia zembait.

INDULIENTZIA OSOAC

(Cofesatuç, comuniatuç, eta Aita Sainduaren chedetarac othoitz eginez.)

Sar egunean, Andre-dena Maria Carmele-

coaren bestan, hori baita Uztailaren 16^{an}, edo ondoco igandean.

(*Cofesatu, comuniatu, eta confrarioco elizan edo, ez bada, herrico elizan Aita Sainduaren chedetatrat othoitz eginez.*)

Hotsailaren 2^{an} eta 4^{ean}; Martchoaren 19^{an} eta 25^{ean}; Ortzegun Sainduz, Bazcoz, Salbatoroz; Maiatzaren 5^{ean}, 16^{ean} eta 25^{ean}.

Uztailaren 2^{an}, 16^{ean}, 20^{ean} eta 26^{ean}; Aboztuaren 7^{an}, 15^{ean} eta Andre-dena Maria ondoco igandean; Buruilaren 8^{an}; Urriaren, 15^{ean}; Hazilaren 21^{ean} eta 24^{ean}; Abendoaren 8^{an}; Eguberriz...

§ III. Abitu urdina

Abitu hau ibiltzen da Andre-dena Maria, notharic gabe contzebitua delacotz, ohoratzeco. Huntan sartuac direneri galdegina zaiote, othoitz egin dezaten bereziki bekhatorosen Jaincoaren ganat itzularazteco.

Abitu urdinean sartua denean, eta soinean balin-bada, sei *Gure Aita*, *Agur Maria* eta *Gloria Patri* erraten diren

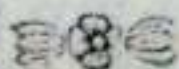
aldi oroz, *egunean behin*, irabazten da *hainitz indulientzia oso* eta ez oso, cofesatu eta comuniatu gabe. Mariaren haurrec hainitz maite izan behar dute othoitz guziz aberats hori. Zertaco ez lukete egun oroz erranen!

INDULIENTZIAC

(*Cofesatuz, comuniatuz, eta eliza batean Aita Sainduaren chedtarat othoitz eginez, indulientzia osoa irabazten da.*)

Sar egunean; hilabetheco lehen igandetan; garizumaco larumbat guziz, Pasioneco igandean eta ondoco ortziralean; Eguberriz, Trufaniaz, Ortzegun Sainduz, Bazcoz, Salvatorez, Mendecostez, Trinitatez, Abendoaren 8^{an}; Hotsailaren 2^{an}; Buruilaren 8^{an}; Andre-dena Maria Martchocoan eta Aboztucoan; Martchoaren 19^{an}, Erearoaren 29^{an}; Buruilaren 29^{an}; Urriaren 2^{an} eta 15^{ean}; Omia Sainduz...

Bai abitu beltcheco, bai urdineco, indulientzia guziac irabaz ditazke Purgatoriotaco arimentzat.

IX — ANDRE-DENA MARIARI EGITEN
ZAIZCON ZEMBEIT OTHOITZ EDER

—
Litaniac

Kyrie, ēleison.

Kyrie, eleison.

Christe, eleison.

Christe, eleison.

Kyrie, eleison.

Kyrie, eleison.

Christe, audi nos.

Christe, audi nos.

Christe, exaudi nos.

Christe, exaudi nos.

Pater de cœlis, Deus, miserere nobis.

Fili, Redemptor mundi, Deus, miserere
nobis.

Spiritus sancte, Deus, miserere nobis.

Sancta Trinitas, unus Deus, miserere...

Sancta Maria, ora pro nobis.

Sancta Dei genitrix, ora pro nobis.

Sancta Virgo virginum, ora pro nobis.

Mater Christi, ora pro nobis.

Mater divinæ gratiæ, ora pro nobis.

Mater purissima,
Mater castissima,
Mater inviolata,
Mater intemerata,
Mater amabilis,
Mater admirabilis,
Mater Creatoris,
Mater Salvatoris,
Virgo prudentissima,
Virgo veneranda,
Virgo prædicanda,
Virgo potens,
Virgo clemens,
Virgo fidelis,
Speculum justitiæ,
Sedes sapientiæ,
Causa nostræ lætitiæ,
Vas spirituale,
Vas honorabile,
Vas insigne devotionis,
Rosa mystica,
Turris Davidica,
Turris eburnea,
Domus aurea,
Fœderis arca,
Janua cœli,
Stella matutina,

Ora pro nobis.

Ora pro nobis.

Salus infirmorum,
 Refugium peccatorum,
 Consolatrix afflictorum,
 Auxilium Christianorum,
 Regina Angelorum,
 Regina Patriarcharum,
 Regina Prophetarum,
 Regina Apostolorum,
 Regina Martyrum,
 Regina Confessorum,
 Regina Virginum,
 Regina Sanctorum omnium,
 Regina sine labe originali concepta,
 Regina Sacratissimi Rosarii,
 Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
 parce nobis, Domine.
 Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
 exaudi nos, Domine.
 Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
 miserere nobis.
 Christe, audi nos.
 Christe, audi nos.
 Christe, exaudi nos.
 Christe, exaudi nos.
 V. Ora pro nobis, sancta Dei Genitrix,
 R. Ut digni efficiamur promissionibus
 Christi.

Ora pro nobis.

OREMUS

Gratiam tuam, quæsumus Domine, mentibus nostris infunde, ut qui, Angelo nuntiante, Christi Filii tui incarnationem cognovimus, per passionem ejus et crucem ad resurrectionis gloriam perducamur. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

Orhoit zaite

(San Bernaten othoitz famatua eta guziz indartua.)

Orhoit zaite, ô Birjina guziz urricalmendutsua, ez dela egundaino aditu, nihor zure ganat ihes egin duenic, zure laguntza galdegin duenic, zure arartecotasuna escatu duenic, izan dela laguntzaric gabe utzia. Fidantzia beraz sustatua, nic ere, Birjina Birjinen Ama, zure ganat laster egiten dut, zure ganat heldu naiz, bekhatrosa auhenez nago zure aintzinean. Et-zatzula arbuia ene othoitzac, Jainco Semearen Ama, bainan bai entzun fagorezki eta onhets. Halabiz.

Sub tuum præsidium

Sub tuum præsidium confugimus,

Sancta Dei Genitrix : nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus : sed à periculis cunctis libera nos semper, Virgo gloriosa et benedicta.

Escuaraz :

Zure gerizarat ihes egiten dugu, Jaincoaren Añna Saindua ; gure othoitzac ez detzatzula arbuia behar-orduetan ; bainan libra gaitzatzu beti herstura guzietaric, Birjina loriosa eta benedicatua.

Inviolata

Inviolata, integra et casta es, Maria,
 Quæ es effecta fulgida cœli porta.
 O Mater alma Christi charissima,
 Suscipe pia laudum præconia.
 Nostra ut pura pectora sint et corpora,
 Te nunc flagitant devota corda et ora.
 Tua per precata dulcisona
 Nobis concedas veniam per sæcula.
 O benigna ! O Regina ! O Maria !
 Quæ sola inviolata permansisti.

Escuaraz :

Osoki chahu eta garbi zare, Maria,
 Zeruco athe distirant egina izan zarena.

O Cristoren Ama ezti guziz maitea,
Onhets-atzu gure laudorio amodio-
tsuac.

Garbi izan ditezen gure arimac eta
gorphutzac,

Khartsuki galdetzen dautzugu orai
bihotzez eta ahoz.

Jaincoari hain laket zaizcon zure
othoitzec,

Eman diezagutela betiereco barkha-
mendua.

O zu hain ona! O Erregina! O Maria!
O zu bakharric osoki garbi egon za-
rena.

Angelus

Angelus Domini nuntiavit Mariæ, et
concepit de Spiritû Sancto.

Ave Maria...

Ecce ancilla Domini, fiat mihi secun-
dum verbum tuum.

Ave Maria...

Et Verbum caro factum est, et habi-
tavit in nobis.

Ave Maria...

Ora pro nobis, sancta Dei Genitrix.
Ut digni efficiamur promissionibus
Christi.

Oremus.

Gratiam tuam, quæsumus... (Litaniendotik den bezala, 281^{garren} plaman).

Escuaraz :

Jaunaren Aingeruac berria ekharrian Mariari, eta contzebitu zuen Izpiritu Sainduaren ganic.

Agur Maria...

Huna Jaincoaren nescatoa; eginan izan bekit zure hitzaren arabera.

Agur Maria...

Eta Jainco Semea gizon egin da, eta egotu da gu-tartean.

Agur Maria...

Othoitz egizu guretzat, Jaincoaren Ama Saindua.

Cristoc hitzemanac merezi detzaguntzat.

Othoitzza.

Zure grazia, othoi Jauna, gure arimertarat ichur-azu, amoreagatic eta, Aingeruac mezuturic, Cristo zure Semearen gizon egitea ezagutu dugunac, haren Pasionearen eta gurutzearen bidez,

Piztearen loriarat hel gaitezen. Ber
Cristo gure Jaunaz. Halabiz.

∴

*Mariaren bihotz ezitia, izan zaite ene
salbamendua (300 egunen indulientzia).*

*O Maria bekhaturic gabe contzebitua,
othoitz egizu guretzat, zuri gaude (100
egunen indulientzia, egunean behin).*

HOGOI BAT MEDITAZIONE

1^{ic} Meditazione hautaric zembeit aski luze dire bi alditaco.

Oso osoan aldi batez egiten direnac, arras on izanen da ondoco aldian hec berac berritz egitea.

2^{ic} Egun guziz meditazione puchca bat egin ez baditake, egin bederen egun bat arte, edo astean bi, hiruetan, edo gutien-gutienaz igandetan; bainan orduan funtski, ahalaz oren erdi batez.

3^{ic} Orhoit santa Teresaren hitzaz : « Hitzematen
« man iezadazue egunero oren laurden bat
« meditazione, eta nic hitzematen dautzuet
« zerua. »

I — ZERTACO GAREN MUNDUAN

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia, sinhesten dut zure begien aintzinean naizela, sinhesten hemen zarela nerekin, nere baitan.

Adoratzen zaitut creatura guziekin, bereziki sainduenekin, batasunean. Eskerrac derauzkitzut orai artio eman dauzkitzatzun graziez.

Barkhamendu escatzen dautzut nere hutsez, amodio escasez.

Orai, ene Jainco Janna, nere ez-deustasuna urricalduric, nere bekhatuac ahantziric, argi zazu, othoi, nere arima, uki zazu nere bihotza eta zure ganat itzul. Grazia hori galdetzen dautzut Andre-dena Maria ararteco. Agur Maria.

— Zertaco gare mundu huntan? —
Jostatzeco?... Aberasteco?... Ohorez gozatzeco?... Ez, ez, Jaincoac ez gaitu hortacotzat egin. Jaincoac egin gaitu harren ezagutzeco, maitatzeco, zerbitzatzeco, eta bide hortaz zerurat heltzeco.

Zerucotzat eginac gare beraz; gure

lan handia, gure lan bakharra mundu huntan da : zeruaren irabaztea. Zerua irabazten badugu, behar diren guziac izanen ditugu; eta aldiz zerua galtzen baginu, guziac galduac litazke... Aski sinhesten othe dugu egia handi hori? Aski barna sartua othe da gure bihoztzean? Aski maiz orhoitzen othe gare egiteco dugun lan handiaz, lan bakharraz, zeruaren irabazteaz?...

*
..

Aithor dezagun lañoki : ez, ez, munduan zertaco garen ez gare aski maiz eta funtski orhoitzen. Gure gogoetac, gure gutiziac, gure lehia guzia, lur huntaco gauzentzat dire; lur huntaco gauzez gare gose eta egarri; lur huntaco gauzen ondotic gabilta hatsangatuac, akhitsuac. Eta zerua! Eta salbamendua!... Alta, dio Jesu-Cristo gure Jaunac, « zer doaco gizonari, mundu guzia bereturic ere, bere arima galtzen badu? » O itsumendua! ô zorokeria! Gauza bakhar bat izaki egiteco, eta gauza bakhar hura bazterrerat uzten, orhoitu ere gabe! Bai, beharbada egun osoac, aste,

hilabethe osoac iragaten ditugu, lan hura funtski gogoan erabili gabe. Eta bizkitartean lan batez orhoitzen ez bada, funtski gogoan erabiltzen ez bada, lan hura nola egingen da ongi? nola jakinen da chuchen zertan den lan hari buruz?

Zerurat behar dugu, salbatu behar gare, hori da gure lan baxharra. Beraz maiz ohar lan horri; maiz gogoan erabil, nola dugun lan hori bururatuco, zer egin behar dugun, eta zer ez, zerurat heltzeco. Maiz, gure baitan sarturic, icus heia lan hortan hari garen, heia zeruco, salbamenduco bidean garen...

∴

Bertzalde, lan hori gogoan erabiltzeac, errechtuco daucu eta maitarazico. Lan guziec badituzte beren nekheac; bainan nekheac gogotic jasaten dire, sari ona iguricatzen denean. Beti lurra-ekin borroca hari den laboraria bozten da, gogotic lanari lotzen da eta jarraitzen, icusten duenean uzta eder baten itchura eta agintza. Eta guc, gure giris-

tino lanentzat, zer sari izanen dugu? Betiereco zoriona; Jaincoa bera. Bai, hala da : Jaincoac beretzat egin gaitu, Jaincoa bera izan nahi da gure saria menderen mendetan; Jaincoa bere handitasun, elertasan, gozotasun, maitagarritasun guziarekin. Lana hoin ttikia eta laburra! Saria negurri-gabecoa, betierecoa!

O Jainco ona, Jainco guziz ona, holaco saria escaintzen dautazu, holaco zorioneco nauzu egin! Eta ni casic ez orhoitzen ere! ni zorion horren merezitzerat ez lehiatzen; ni, giristinoki bizitzeac lotsatzen eta izitzen! Bai, egiazki, izitzen eta lotsatzen. Eta bizkitartean, ez da harat-hunatic; betiereco zoriona ez badut irabazten, betiereco zorigaitza izanen dut; zeru choragarrirat ez banaiz heltzen, erorico naiz ifernu izigarrirat. Edo beti goza, edo beti erre, nahi-ta ez hau edo hura behar dut. Eta ni, ondicotz, beti lur hunen gainean egon behar banu bezala bizi! O Jainco ona, barkha nere adimendu eta fede escasa, barkha eta senda nere eskergabetasuna eta lazokeria.

CHEDE ZINA :

Ahalaz maiz eta funtski orhoituco naiz, mundu huntan naizela zeruaren irabazteco, salbatzeco, eta ez bertze deusetaco. — Egunean behin bederen, eta ahalaz hiruetan, goizean, eguerditan, arratsean, nere buruarekin eginen dut : zerurat othe noa? Zerucotzat hari othe naiz lanean?

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

II — BEKHATU MORTALA

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Salbatu behar dugu, zerurat behar dugu. — Eta zerc gibelatuco gaitu salbatzetic, zerc huts eginarazico daucu zerua, zerc eremanen gaitu ifernurat?... Bekhatu mortalac.

Bekhatu mortala da beraz gure gaitzic handiena, gure etsairic izigarriena. Eta guc beharbada bekhatu mortala errechki egiten! Gu beharbada bekhatu mortalean bizi! Guc beharbada bekhatu mortalarentzat ez izaki behar den beldurra eta higuintza! O Jainco ona, indazu zure graziaz beldur eta higuintza saindu hori.

Bekhatu mortalac Jaincoa gure bihotzetic casatzen du. — Graziazco estatuan garenean, Jaincoac gu baitan egiten du

bere egoitza, eta berac erranic badakigu osoki laket zaiola gu baitaco egoitza hori. Bekhatu mortalac, grazia galaraziz, Jaincoa khentzen du gure bihotzetic; Jaincoaren orde gure bihotzean sarrazten du debrua. Zer! baditake Jaincoa baino nahiago izan dadin debrua! Bai, baditake; eta ondicotz! hala da, bekhatu mortala egiten denean; ezen bekhatu mortala hori da: Jaincoaren uztea, debruaren hartzeco. Jaincoa alde batetic, debrua bertzetic, eta bekhatorosac debrua hautatzen du, Jaincoari erraten dio: « Et-zaitut zu nahi, zoazi ni ganic urrun », debruari aldiz: « Zato, zu, sarzaitte nere bihotzean; zu Jaincoa baino nahiago zaitut adichkidetzat eta nausitzat ». Bai hola mintzo zaio bekhatorosa Jainco guziz maitagarriari; hola debru madaricatu izigarriari. Zer itsuskeria! Zer erhokeria! Eta beharbada, neronaiz hola mintzatu!... Juduec Jesus baino nahiago izan zuten Barrabas. Eta ni ere beharbada, Jesus utziric, ibili naiz creaturen ondotic; nic ere creaturac nahiago izan ditut Jesus baino!... Judasec Jesus Jauna saldu zuen hogoi-ta hamar

mende guzietaco bekhatu mortalac; eta bekhatu hetaric bacotcharen gatic jasan du oinaze berezi bat : hiltzeco oinazea, ez balu haren biziac miracuiluz hazcarturic iraun. Erran ditake beraz, eta egiaz erran behar da, bekhatu mortal bezembat heriotze jasan dituela Jesus Jaunac. Eta norc jasanarazi diozca?... Behar bada nic... Nic segurki, baldin bekhatu mortala egin badut; nic, bekhatu mortala egin dudan aldi guziz. Zer esker-gabetasuna! Zer beltzetasuna! Zer fede escasa! Ah! iduritzen zait, Jesus Jauna hemen banu nere aintzinean, deusetan ere ez nezakela jo, azota, gurutzeari itza. Iduritzen, bai; bainan egin baitut! Han bainintzen, han, Pasioneco demboran, juduekin eta Erromaco soldadoekin; han icusi bainauzu zure aldean, ô Salbatzaile amultsua, nere bekhatuac escuan bezala, hetaz zu harricatzeco, zauritzeco, lehertzeco, hiltzeco! Eta egiazki, nere bekhatuec dautzute haimbertze pairarazi, nere bekhatuec zaituzte gurutzean itzez josi eta hilarazi. O Jesus ona, urrikiric minena bihotzean, zure oin zilatuac besarcutzen ditudalaric, barkha-

mendu escatzen dautzut. Othoi, zure odolaz garbi zazu nere arima. Ez, ez, ez zaitut gehiago gurutzeficatuco; secular, secular.

∴

Bekhatu mortalac zerua galarazten daucu, eta ifernua merezitzen. — Zerua, betiereco zoriona! Ifernua, betiereco zorigaitza!

Bekhatu mortalac galarazten balauz-kigu bai gure ontasunac, bai ahaideac, bai osagarria, bai jenden arteco aiphu ona, zembat ez ginuke hastio! Zer urriki ez ginuke eginic!... Bada, zer dire horiec guziac zeruaren aldean? Deus, hauts eta herrauts baizic. Bekhatuac zerua galarazten daucu, eta bizkitartean bekhatuari lotuac gaude. Non dugu fedea, non adimendua?

Gure bekhatu mortalen gatic, behar baginu escua edo zangoa oren batez bakharric suan atchiki, zer intzirinac, zer marrascac, zer urrikia! Zer chede zina gehiago ez egiteco!

Alta, zer da oren bat eternitate luzea-

ri, beti iráunen duen eternitateari buruz!...

Zer da mundu huntaco suric biziena eta hazcarrena, ifernuco suaren aldean?

Ur frescoa iduri... Eta gorphutz eta arima, oso osoa nahi nuke su hartan eternitate guzian bizi! Ez naski, ez segurki!...

Bizkitartean, bekhatu mortala egin badut, ez badut bekhatu mortala utzi nahi, ez banaiz zin-zinez urrikitzen!...

O bai, ene Jainco ona, urrikitzen naiz; utzico dut bekhatu mortala; ez dut secular eginen; ez dut eternitate guzian zure ganic urrun egon nahi; zurekin nahi dut zeru ederrean.

CHEDE-ZINA :

Ahalaz maiz orhoituco naiz bekhatu mortalac Jesus Jauna gurutzeficatzan duela, eta ifernua merezitzen. Zer-nahi gerta dakidan, ez dut secular bekhatu mortalac eginen.

O Maria, Jaincoaren eta nere Amá, lagun nazazu chede horren bethetzen.

III — BEKHATU BENIALA

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Saindu guzien arabera, bekhatu mortalaren ondotic, ez da bekhatu beniala bezen gaitz handiric. Eta egiazki hala da, bai Jaincoari buruz, bai guhauri buruz.

Jaincoari buruz. — Bekhatu beniala eginez, Jaincoaren nahia eta manamendua dugu hausten. Jaincoac orduan ez daucu erraten : « lobe zinuke hau edo hura egitea; nahiago, atseginago nuke hau edo hura egin bazineza. » Ez, erraten daucu : « Holaco gauza egin behar duzu; nahi dut eta manatzen egin dezazun; egiten ez baduzu, atsegabe hartuco dut ». Eta guc, ez egiten. Bai, Jaincoac erraten : Egizu hau, eta guc ihardesten : ez, ez dut eginen; eta ez egiten. Jaincoac erraten : Et-zazula hori egin; eta

guc ihardesten : Bai, eginen dut, eta egiten!... Zer atrebentzia! — Hola bihurtzeac eta jazartzeac, nola Jaincoa laidoztatzen duen, nola dion bihotza zauritzen jakiteco, jakin behar litake Jaincoa zoin den handia eta ona, gu aldiz zoin ttikiac, herbailac, ez-deusac; jakin Jaincoac zembat merezi duen guo ohoratzea, maitatzea, obeditzea!... Ah! gure lurreco aitari hola bihur baginte!

Hemen mintzo gare bereziki ongi oharturic eta nahitarat egiten diren bekhatu benialez. Bertzec ere, segurki, Jaincoaren bihotza colpatzen dute, baina ez hain barna.

Alabainan, uste gabetan bezala, bere jite biziac laster eginic, arinkeriaz, ahulkeriaz egiten diren bekhatuetan, ez da sartzen haimbertze ezagutza eta nahi. Horiec Jaincoac errechki barkhatzen ditu, baldin lehiatzen balin-bada, edo lehiatu nahi, gero-ta gutiago egiterat, atzartasun eta bildutasun gehiagorekin biziz, othoitzac hobeki eginez, sacramendueri jarraikiz.

Bainan bekhatua egiten denean, zer egiten den garbiki icusiric, aintzina ca-

sic odol hotzean, hura zaio, hura dorpe eta garratz Jaincoari. O Jainco ona, begira gaitzatzu holaco bekhatu guzieta-ric!

••

Bada bekhatu benialetan, Jaincoari hori baino are dorpeago eta garratzago zaion zerbeit. Hura da : bekhatu bat ez utzi nahi izatea; bekhatu bati atchikia delacotz, bekhatu hura maite delacotz, hartan aintzina bizi nahi izatea. Bai, hori zaio Jaincoari gehienic dorpe eta garratz. Eta hala izan behar dela, icustea errech da.

Beha : Haur batec badaki gauza batez bere aitari atsegabe eta min egiten diola. Ez naski izigarrico atsegabea, ez hiltzeco mina; bainan beti atsegabea eta mina. Eta gauza hura ez du utzi nahi; aintzina nahi du egin, gutizia edo arteona duken aldi guziz, egin beharbada egun oroz, beharbada egunean bi, hiru, hamarretan. Aita gaichoa! urricaltze-coa! — Ez dea hala?... Haur dohacabea! bihotz gabea!... Bada, gu gare menturaz haur hura, eta guc dugu gaizki ekhar-

tzen aitetan hoberena, gure Jaincoa!
Hala da segurki, baldin bekhatu benial
bati atchikiac bagare, baldin ez badugu
utzi nahi edo, batetarat doana, uzteco
deus egin nahi.

Sar gaiten gure baitan, eta zinezco
urrikiarekin, Jaincoari barkhamendu
galde diezogun egin diozcagun atsega-
bez eta minez, barkhamendu gure be-
khatu benial guziez.

Ezen bekhatu benialaz, egiazki min
egiten zaio Jaincoari! Gauza segura da,
bekhatu mortalen gatic bezala, benia-
len gatic ere Jesu-Cristoc bere odola
ichuri duela. Beraz bekhatu benialec
ere Jesus onari pairarazi diote. Bai guc,
deus ez direlacoan hain errechki egiten
ditugun bekhatu hetaz, guc dugu Jesus
Jauna jo eta azotatu, guc ditugu haren
gorphutza eta arima sarraskitu. Eta men-
turaz, gure burua gisacotzat ginaucan!
O Jesus ona, barkha! barkha!!

Gure buruarentzat ere zer calte et-

zaicu heldu bekhatu benialetic, bereziki osoki oharturic egiten badugu, eta are berezikiago, utzi nahi ez badugu, maite badugu! Egun oroz hozten hari da Jaincoaren gurekilaco adichkidantza. Bekhatu benialac hainitz grazia gibelatzen eta urruntzen du gu ganic; galarazten daucu beraz hainitz merezimendu.

Bertzalde, grazia gutiago, eta indar gutiago, debruari, jaidura gachtoeri ihardokitzeco. Gure arima gaichoa!

Emeki, emeki, beharbada frango laster, aiseki, deus ez balitz bezala, casic jostetan Jaincoaren nahia gauza ttikietan hautsiz, helduco da gauza handietan hausterat. Norbeiti, acholaric gabe, beti eta beti orratz chiztaca hari bazaio, ez othe da goiz edo berant caniet sistacobaten ematerat lerratuco! Hola gertatu behar dela garbiki erraten daucu Izpiritu Sainduac: *Qui modica spernit, paulatim decidet*. Gauza ttikiez acholaric ez duena, emeki emeki handietan eroricoda!... Erorico eta nekhez altchatuco.. Ilhunari aise jartzen baita ilhuntzetic lecora!...

Azkenic, nahi balin-badugu jakin zer gaitz den guretzat bekhatu beniala, orhoit zer gaztigu daucun merezitu : Purgatorioa. Purgatorioco oinazen aldean, dio san Agustinec, deus ez dire mundu huntaco oinazeric bortitzenac. Eta bertze asco saindu garrazkiago mintzo dire. Diote, mundu huntaco oinaze guziac, batean emanic ere, deus ez direla Purgatoriocoen aldean.

Bada, gure bekhatu benialentzat, behar baginitu mundu huntaco oinazeric bizienac jasan, zer damu ginuken egin bekhatuez, eta berritz egitetic zer artarekin begira gintazken ! Non dugu arren fedea, non adimendua !

Bertzalde, Purgatorioco oinaze izigarriec iracusten daucute, zoin gaitz handia den bekhatu beniala Jaincoaren begietan, eta geroztic zoin handia izan behar den gure begietan. — Jaincoa zuzena da; gaztigua hobenaren arabera ematen du. Zer hoben ez da beraz bekhatu beniala, Purgatorioaz Jaincoac gaztigatzen duen bekhatua ! Eta nic,

itsua, nic, zoroa, bekhatu beniala hain aise egiten!

CHEDE ZINA :

Jesus gurutzeficatu eta Purgatorioco oinazeac gogoan hartuz, ardura sustatuco dut nere burua gero-ta bekhatu benial gutiagoren egiterat.

Ongi oharturic, ongi nahitarat, ez dut secular eginen.

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen!

IV — HERIOTZEA

—

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Hil behar dugu; gauza segura da. Orai artio, sortzen diren guziac hil izan dire, eta gu ere hilen gare. Hil behar dugu: beraz utzi behar ditugu mundu huntaco gauzac, ahaideac, adichkideac, atseginac, ohoreac, ontasunac, denac; utzi behar beticotz. Eta gu beharbada bizi, seculacotz hemengo bagine bezala, bizi lurrari, lurreco gauzeri lotuac, josiac! Zer itsumendua!

..

Hilen gare; bainan zembat aldiz? — Behin; bai, behin bakharric! Ah! behin baino gehiagotan hiltzen balitz; Jaincoaren aintzinean agertu ondoan, icusi ondoan zer diren zerua, ifernua, purgatorioa, berritz mundu huntarat itzultzen balitz, segur bertzela bizi litake. Bertze beldurric litake bekhatuaz; bertze lehia-

ric salbatzeco! Galbide hec utz litazke... Cofesioan gorjetzen diren bekhatu hec ager gogotic... Atzartasun eta arta gehiago litake bekhatu benialetic ere begiratzeco, Jaincoaren amodioa bere baitan sustatzeco. Bainan ez, ez da behin baizic hiltzen. Behin galtzea, secularcotz da, diote Liburu Sainduec. Zoin aldetarat ere erortzen baita arbola, eta han dago beticotz. Orai hil banadi, zoin aldetarat egin othe nezake? Zeruco alderat, edo ifernurat!

Hilen gare; bainan noiz? — Ez dakigu. Menturaz zaharturic, menturaz gazteric. Bihar menturaz, menturaz egun! Nahi othe ginuke orai berean hil? On othe gintazke Jaincoaren aintzinean agertzeco. Zer dio contzientziac?...

Noiz hilen gare? Ez dakigu. Bainan baditugu hamabortz, hogoi, hogoi-ta hamar, berrogoi urthe. Huna beraz hamabortz, hogoi, hogoi-ta hamar, berrogoi urthe, Jaincoac herioari erran diola: « Hoakit arima harren bilha. » Eta geroztic herioa beti bidean da.

Heldu da gure ganat, heldu behinere gelditu gabe, oren guziz, hats hartze guziz hurbilago. Noiz eginen dugu buruz buru herioarekin? Noiz hartuco du gure arima eta, gorphutzetic berechiric, Jaincoaren aintzinerat eremanen? Gero, noizpeit, eritasun luze baten ondotic? Bihar, casic eri izan gabe?... Sarri?... Orai berean, iracurtze, meditazione hau egiten hari garelaric?... Norc erran dezake ezetz?... Bet-betaco heriotzeac ez dire segurki bakhantzen hari! Eta gu beharbada bizi, hil nahi ez ginuken bezala. O zoroac! Zeren beha gaude bada, bertzela bizitzeco, bekhatutic ateratzeco!

Noiz hilen gare? Ez dakigu. Bainan badazkigu bi gauza. Lehena : Hilen garela laster, arras laster; ezen bizi luzenac amets bat du iduri. Gure egunac, urtheac, gain behera eternitaterat badoatzi, mendico urac itsasorat bezala. — Bigarrena : Hilen garela gutienic ustean; ezen herioa, dio Izpiritu Sainduac, da ohoina bezala. Ohoinac ez du jakinarazten non den, noiz heldu den; ichilca, gordeca dabila. Halaber herioa.

Eta horra zergatic Izpiritu Sainduac erraten daucun : « Egon erne, egon prest.»

Bai, egiaz, gauden prest, gauden hiltzeco orenean izan nahi ginuken bezala; ezen, ongi hiltzetic gaizki hiltzerat zer artea!

*
* *

Heriotze ona, zeruco athea; gachtoa aldiz, ifernucoa.

Ongi hiltzen denarentzat, acabo guduac, nekheac, atsegabeac, nigarrac, acabo tentazioneac, arimaco ikharac, bekhatuac. Orai, beticotz bakhea eta dohatsutasuna! Badoa zeru ederrerat, guzien gainetic maitatu duen Jaincoaren icusterat, haren zorionaz betiere gozaterat.

Gaizki hiltzen denarentzat aldiz, acabo haimbertze maite zuen mundu hau bere gozo guziekin; acabo ohoreac, ontasunac, irriac eta bestac, acabo seculacotz. Debrua nahiago izan du nausitzat eta adichkidetzat Jaincoa baino; debruac badarama bere suzco etcherat; han dire ilhumbeac eta hortz carrascac.

Han, ifernuan, ez du atsegaberiac eta

oinazeric baizic izanen; dohacabe da eternitate guzico.

Heriotze ona, gauza guziz ezta! Heriotze gachtoa, gauza izigarria.

••

Nola hilen othe gare? Nola?... Nahi dugun bezala. Guhauri doaku Jaincoaren grazian bizitzea beti, heriotze on baten egiteco behar den bezala. Bai, beti, ezen den-gutieneco bat ere bertzela bizi bagine, norc daki ez othe litzaicun orduan ethorrico herioa!

Bai, hala bizi nahi dut beti, ene Jainco ona; bizi nahi beraz bederen bekhatu mortalic gabe. Eta hartaraco, bekhatu-ric ez egiteco, zeronec iracutsi daucuzun bezala, maiz eta ardura orhoituco naiz heriotzeaz. « Orhoit zaite hiltzeaz, « dioguzu Liburu Sainduetan, eta secu-« lan ez duzu bekhatu-ric eginen. »

CHEDE-ZINA :

Astean behin bederen, nere baitan ongi sartu-ric, aphurtto bat egonen naiz heriotzea gogoan. — Egunean behin bederen, nere buruari eginen diot : Nahi othe nuke hola hil?...

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

itsua, nic, zoroa, bekhatu beniala hain aise egiten!

CHEDE ZINA :

Jesus gurutzeficatua eta Purgatorioco oinazeac gogoan hartuz, ardura sustatuco dut nere burua gero-ta bekhatu benial gutiagoren egiterat.

Ongi oharturic, ongi nahitarat, ez dut secular eginen.

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen!

ditakela ere, bai batere atsegaberik gabeco bizi bat baditakela, nola sinhets, Jaincoac berac ez balaucu erran! Alabainan, mundu huntan, alde guzietaric atsegabez inguratuac bizi gare. Edo gorphutzean, edo ariman, edo bihotzean, beti zerbeit jasateco, pairatzeco badugu. Ba othe dugu egun bakhar bat hedoiric gabe? Eta aldiz, zembat egun osoki goibelac! Bainan, zeruan, secular hedoiric, secular deuseren beldurric, secular deuseren galtzeric, secular deuseren escasic, secular gaitzic, secular nekheric, secular bihotz-minic eta nigarric; hitz batez, secular atsegaberik batere. Zer gozoa!...

Zeruan, atsegin guziac beticotz. Lur huntan ere zembait atsegin badugu, bai. Bainan bat balin-bada, beti bertze bat escas. Eta zembat nahi izanican ere, badakigu ez dutela luzaz iraunen, laster, — bai laster, ezen zer da biziric luzena? — laster iraganen eta suntsituco direla. Eta beldur horrec, segurtamen horrec ilhundura bat ematen dio bihotzari. Egun irriz, bihar menturaz nigarrez; egun ongi, bihar eri, egun bizi, bihar hila!

Zeruan ez da holacoric : atsegin guziac badire, eta guziac beticotz. Eta zeruan denac badaki segurki, gozaten duen zoriona ez duela secular galduco, zorion hura beti lehen orenean bezen oso eta bardin berri izanen duela.

Zeruan, dohatsuen begiac, beharriac, bihotza, gogoa, hitz batez arima eta gorphutza asean bezala egonen dire. Asean, bainan secular betheduraric gabe. Beti hazcurri ausarkirekin, beti nasaitasunean igeri, bainan beti harkidin, beti casic jankidin eta edankidin!

Zer dire munduco gauza guziac zerua-
ren aldean? Deus. Mundua ez da gizonaren egoitza baizic; zerua aldiz Jaincoaren egoitza, Jaincoaren etchea, Jaincoac bere adichkiden saristatzeco ahal bezen ongi aphaindu eta aberastu duena. Alta mundu huntan ere bada gauza ederric, gozoric, maitagarriric. Zer izanen dire beraz zerucoac! O Jaincoa, gu zure zerurat deitzen eta sarrarazi nahi gaituzuna, zoin ona zaren, ôJainco handia!

..

Zeruan, aingeruekin, arcanjeluekin,

izpiritu dohatsu guziekin izanen gare, bai eta lur huntan agertu izan diren arima garbienekin eta amultsuenekin. Han izanen gare Andre-dena Mariarekin; izanen gare Jesu-Cristo gure Jau-narekin. Bai, icusico dugu eta beti begien aintzinean izanen Maria, Jaincoaren ama eta gure ama guziz samurra eta boteretsua; icusico dugu eta beti begien aintzinean izanen Salbatzailearen begitarte adoragarria. Eta Maria mintzatuco zaicu, irri ezti batekin besoac zabaltzen dauzkigularic; eta Jesusen aintzinean ahuspez, gure ezpainac ezartzen ahalco ditugu Salbatzailearen oin eta escu, guretzat gurutzean zilatuac izan diren oin eta escu sacratuen gainean!... Zer zoriona!... Eta horiec guziac nere-tzat! Eta beticotz!! O Jaincoa, zembat maite duzun zure haur herbail eta esker-gabea!...

••

Eta bizkitartean, horiec baizic ez balire, zerua ez litake zerua : zerua horiez guziez gaineco zerbeit da.

« Ez du gizonaren begiac icusi, ez

beharriac aditu, ez bihotzac asmatu, Jaincoac zer daucan sainduentzat! »

Zer da beraz zerua? Zer dauca Jaincoac sainduentzat? — Zer daucan?...

Bera! Bai Jaincoa bera izan nahi da sainduen saria eta zoriona. Eta hori da egiazki zerua : Jaincoaren icustea eta Jaincoaz gozatzea. Jaincoaren icustea, ez mundu huntan bezala, casic lanhopetic, bainan garbi garbia eta bekhoz-bekho, dena-den, bere handitasun, bere edertasun, bere saindutasun, bere maitagarritasun guziarekin ; eta Jaincoaz, erran nahi da, negurri gabeco edertasun, gozotasun, aberastasun hortaz betiere gozatzea ; horra zerua. Zer dohat-sutasuna !...

Egun batez, gizon jakintsun bati galdegin zioten : « Zer da Jaincoa? » Hiru egunen buruan erranen dautzuet». Hiru egunen buruan : « Bertze hiru egun behar ditut oraino, jakiteco zer den Jaincoa. » Eta bertze hiru egun heien ondotic : « Oh! du erraten jakintsunac, bazterric eta ondoric gabeco itsaso batean bezala ithoa nago, haimbertze saindutasunen, edertasunen, maitagarritasu-

nen erdian; barnago eta choratuago. Eta beti haste! Ez, ez, ez dezaket erran zer den Jaincoa!... » Eta horiec guziac, Jaincoa dena-den, guretzat... *nahi badugu!*

Bai, egiaz, nahi badugu. — Aski baltz nahi izatea osagarriaren, ontasunen, atseginen, ohoren izateco! — Eta bizkitartean, zeruarentzat hala da. Zinez nahi duenac badu. Beti Jaincoac graziaric aski, maizenic grazia frango escaintzen daucu, zerurat heltzeco egin behar direnen egiteco. Guri doaku, graziaren laguntzarekin, irabaztea eta merezitzea.

Gauza segura da, hartacotzat behar dela bermatu: Zerua sari bat da, sari guzien gaineco saria. Saria et-zaiote alferri ematen. Zeruan sartzeco, behar dire bere jaidura tzarrac zapatu, garhaitu, ezeztatu; behar da tentazioneri ihardoki, galbidetaric urrundu, Jaincoaren manamendueri jarraiki. Lana da; bai, hala da. Bainan lan hori zer da sariaren aldean? Jaincoa bera saritzat.

Lana zembait egun laburrez; saria beti-cotz.

Ah! mundu huntan, ederki izertzen da eta nekhatzen, zembait egunez nolazpeitca bizitzeco. Eta betiere osoki dohatsu bizitzeco, ukho egin giniezoke lanari eta nekheari! Ez, ez, Jainco ona, ez gare hoin fede eta adimendu gabe, hoin eskergabe izanen. Behar diren guziac nahi ditugu egin zeruaz, zutaz, betiere gozatzeco.

CHEDE-ZINA :

Maiz eta ardura, eta bereziki nahigabetan, orhoituco naiz san Agustinen hitzaz : « Lanac izitzen bazaitu, susta zaitzala sariac. » Eta nere buruarekin eginen dut : Nekheac, guduac eta nigarrac, zembait egun laburrez, eta gero, nahi badut, betiereco gozoa, zeruco zoriona!

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

VI — IFERNUA

—

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Hil behar dugu. Hiltzearekin, eternitate haste! Eternitatean badire bi egoitza; zorionezco egoitza, zerua; zorigaitzezco egoitza, ifernua. Zoin izanen othe da guretzat?

Guziec segurki zerurat nahi ginuke; nihor ez da ifernurat nahi lukenic. Bada, dio saindu batec, ifernurat hil ondoan ez joateco, zoazte maiz, bizi zaretelatic. Gogoz ifernuan ibiliz, icus-atzue hango oinaze pare gabecoac, adi hango deia-dar eta nigar erdiragarriac. Ikhara saindu bat lotuco zaitzue, eta bizico zarete ifernurat ez erortzeco behar den bezala. Goazen beraz ifernurat, sar gaiten ifernuan, icus dezagun zer den ifernua.

∴

Zer den ifernua? Ifernua da Jaincoac bere etsaiac jotzen eta gartzigutzen di-

tuen tokia. Eta egiazki, diote Liburu Sainduac, « izigarri da Jainco biziaren escuetarat erortzea. »

Discedite à me, maledicti; ite in ignem æternum. « Urrun zaitezte nitaric, madaricatuac; zoazte su eternalerat. » Horra, azken judizioan, Jesus Jaunac ezkerreco aldecoeri, ifernurat beharrerri, erranen diozcaten hitz lazgarriac. Hitz horietaric, ahal bezembatean, icusico dugu zer ditaken ifernua.

Discedite à me, maledicti : « Urrun zaitezte nitaric, madaricatuac. » Beraz, ifernuan direnac Jaincoaren ganic urrun dire! Zuzen da : bizi zireno et-zuten Jaincoa nahi berekin; hil ondoan, Jaincoac ere ez ditu nahi. Jaincoa ez dute icusten, ez seculan icusico; beticotz galdua dute, osoki galdua. Eta hori da ifernuco tormentaric ezin jasanena. Guri beharbada, ondicotz, et-zaicu hala! Hain dugu fede guti! Hain guti dugu gure Jaincoa ezagutzen eta maitatzen! Hain gare lur huntaco gauzeri lotuac, josiac! Eta ascotan, Jaincoa bekhatuaz galdurican ere, ez acholac, bardin irriz hari gare... Bainan ifernuan ez da hola.

Han direnec ezagutzen dute Jaincoa galduz zer galdu duten, ezagutzen Jaincoa dela ontasun guzien gaineco ontasuna, ontasun beharrena, baitezpada beharra; ezagutzen dute Jaincoa gabe ez ditakela heientzat bakheric, gozoric, zorionic. Hori ezagutzen dute eta sentitzen. Bai, beren baitan sentitzen dute Jaincoaren ganaco gose eta egarri bizi bat bezala, Jaincoaren behar eta escasia handi bat; Jaincoaren ganat nahi lukete nihola ere, Jaincoaren ganat saminki oihuca dagotzi, Jaincoaren ganat casic jauzten dire... Bainan bekhatuaren cargac eta Jaincoaren madarizioneac beti ifernuco zolarat artikitzen ditu. Eta beti haste. Beti khechu, hatsangatuac, nekhatuac, han hari dire, secular soseguric gabe, beren buruarekin borroca, secular izanen ez dutenaren nahiz eta beharrez, secular causituco ez dutenaren ondotic; eta etsimenduac erretzen eta jaten diote bihotza! Zer tormenta! Zer tormenta, egarriac ithoac egon behar baginu beti ithurri fresco baten ondoan; eta secular chortic ezin edan! Alta, egartsuric handiena deus ez da,

deus, ifernuan Jaincoaz den gutiziaren aldean.

∴

Han, dohacabeac orhoitzen dire zoin errechki irabaz zezaketen zerua, zer ez-deuskerientzat galdu eta saldu duten Jaincoa, betiereco zoriona. Ah! bertze holaco eta halaco lagunec bezala egin balute, hec bezala galbidetaric, munduco ergelkerietaric urrunduz, hec bezala othoitzari, sacramendueri jarraikiz, ongi cofesatuz, egiazco urrikiarekin!... Sinhetsi balituzte herrico artzainaren, cofesoraren erranac!

Orduan giristino bizia sobra garratz zitzaioten, orduan bihotza hesten zioten aphezen iracaspeneri. Haste balitz!.....

Bainan ez; berantegi da; ifernuraz geroz ez da salbatzeric. Eta dohacabec, marrascaz, hortz carrascaz, beren etsimenduan ez dakite hitz hau baizic erraten : *Ergò erravimus*. « Huts egin dugu beraz, » huts egin dugu ! Bekhatuzco bidetan lehertuac ibili gare zorionaren ondotic, eta ez dugu atzeman; eta zorionaren orde zorigaitza dugu, ezin ja-

sanezco, eta bizkitartean jasan beharco dugun zorigaitza. Bai, bai, huts egin dugu, huts osoki. *Ergò erravimus.*

O Jainco ona, ifernuan berantegi eta itsumenduan erraten da hitz hori. Othoi, emaguzu grazia tenorez errateco, errateco berehala, errateco zure misericordian esperantza handi batekin. Aithor dut, Jauna, ni ere ascotan, huts eginic, — huts, hala nahi nuelacotz — ibili naitzela bekhatuzco, ifernuco bidetan.

Barkha, Salbatzaile amultsua; har nazazu zurekin, ereman nazazu zeruco biderat, eta han atchic beticotz.

..

Discedite à me, maledicti : Urrun zaitzte ni ganic, madaricatuac. — *Ite in ignem* : « Zoazte surat. » Sua bada beraz ifernuan. Bai, sua bada, su bat izigarria, hain izigarria non, su harren aldean, mundu huntaco suric borthitzenec ur frescoa iduri baitute. Alta, mundu huntan ere bada su hazcarric; badire burdina bardin urina bezala urtzen dutenac. Norc nahi luke halaco su batean sartu eta egon! Norc nahi luke sartu eta

egon gure etchetaco su tcharrenetan! Zer oihuac, zer marrascac, su tchar horietan behar baginu escua edo zangoa atchiki? Eta, bekhatuaren gatic atchiki behar baginu, zer urrikia eginic! Zer gehiago ez egiteco chede zina!...

Bada ifernuco suan, bekhatuaren gatic, erre beharco du ez bakharric escuac edo zangoac, bainan gorphutz guziac, eta gorphutzarekin arimac. Bai, ifernuco suac, ez dakigu nola bainan egiazki, erreco du arima nola gorphutza. Bata ala bertzea erreco ditu, bainan ez suntsituco. Beti gorphutza errea izanen da, eta beti erretzecoa; beti arima errea, eta beti erretzecoa. Eta su harri Jaincoac adimendua eman balio bezala, su harrec, zerc ere bekhatu gehiago egin baitu, eta hura du bere asiki zorrotzez gehiago tormentatuco; escuac egin badu bekhatu, escua; mihiac egin badu, mihiac; bihotzac egin badu, bihotza. Ifernuco sua, gauza ikharagarria! Su harren orhoitzapenac eta beldurrac zembat arima ez du bekhatutic ateratu!

Bi gazte, dugu iracurtzen Sainduen bizian, bi gazte elgarrekin bekhatuan

bizi ziren. Egun batez, gazte hetaric bat badoa bertzearen ganat, eta causitzen du su-pazterrean, oin hutsic, hari zela zango bat suan ezar, eta khien, bertzea ezar, eta khien.— Zer hari zare hola? dio erraten. — Zer hari naizen? Icusten eta frogatzen, heia ifernuco sua jasaten ahalco dutan; ezen bizi garen bezala biziz, segur ifernurat behar ginuke.

Bainan, ez; ez dezaket hemengo su ahul hau bera jasan. Nola beraz jasan nezake ifernucoa!..... Eta Jaincoaren graziac argituric eta ukituric, bi gazteac ordutic eman ziren penitentziari, zinzinez giristino biziari; eta biac saindutu ziren... O Jaincoa, sarraraz-azu nere hezurretan barna ifernuaren ikhara!... Ez, ez, zer-nahi gerta, zer-nahi gosta, ez dut ifernurat nahi. Izitzen nau ifernuac, osoki izitzen!...

∴

Eta bizkitartean, hori baizic, orai artio icusi dutana baizic ez balitz, ifernua ez litake ifernua. Ez, ez litake ifernua, Jaincoaren galtzeac, su izigarriac, ez balute

iraun behar zembait egun, zembait urthe, zembait mende baizic; nahi bezen luze izan ic ere, noizpeit acabatu behar balute. Ezen, gaitz bat acabatuco delaco esperantzac, segurtamenac, hainitz arintzen da gaitz hura; indar handia ematen du gaitz harren-jasateco.

Bainan ifernua beticotz baita, bai beticotz!

Ite, dio Jesu-Cristoc, in ignem æternum. «Zoazte su *eternalerat.*» Seculacotz dire beraz ifernuco oinazeac. Egunac iraganen dire, iraganen urtheac, mendeac, milaca mendeac; eta beti eternitatea haste. Eta ordu artio, eta gero, eta menderen mende, beti erre, beti Jaincoa gabe, beti Jaincoaren justiziac lehertua, beti Jaincoa beharrez erhotua, etsimenduan, gaitz guzien bazca... bai beti han! Han, debruen artean, munduan izan diren jende tzar eta zikin guzien erdian; han, su lametan ihausca, Jaincoari errabian holdartua, Jaincoa, Andre-dena Maria, mundu huntaco lagunac, bere burua madaricatzan direla... han beti, beti... beti... Eta nic, han nahi nuke!... Hala nahi nuke! Ez naski, ez

segurki. — Eta bizkitartean, bizi naizen bezala biziz!...

O Jaincoa, ifernutic nere begiratzeco gurutzean zure odola ichuri duzuna, urreal nakizu. Nere salbatzeco behar balin-bada, jo nazazu, zafra, lurrerat artic, bertzen zangopean ezar, leher, zatica, porrosca, erre eta suntsi... Bainan, othoi, othoi, ez nazazula ifernurat utz... Jainco ona, salba nazazu; salba nazazu.

CHEDE-ZINA :

Maiz eta ardura, eta bereziki debruac tentatzen nauenean, ifernuaz orhoituco naiz, eta nere buruarekin eginen dut : Doi-doiaco atsegin batentzat, nahi othe nuke betiere Jaincoaz gabetua izan, betiere su izigarri batean erre!

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

VII — JAINCOA BETI GUREKIN DELA

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Saindutu behar dugu; saindutzeco gare mundu huntan. Saindutuz, zeruan izanen gare beticotz; bertzela, beticotz ifernuan. Norc duke aski fede edo adimendu guti, saindu ez nahi izateco!

Bada saindutzerat deitzen gaituen Jaincoac, berac garbiki iracasten daucu nola gareñ saindutuco, iracasten saindutzeco bide segura. Huna bertze orduz Abraham patriarcari erran ziozcan hitzac: *Ambula coràm me, et esto perfectus*; « ibil hadi nere aintzinean, eta izan « hadi osoki ona, perfeta. » Izan hadi osoki ona, erran nahi baita hemen: izanen haiz osoki ona, izanen haiz saindua. Ezen saindua, hori da: osoki ona dena; deus gaizkiric egin gabe, behar den ongi guzia egiten duena.

Eta, egiazki, gaizkitic urruntzeco, ongiari jarraikitzeo, ez da deus hoberic

Jaincoaren aintzinean ibiltzea baino. Ezen, zer da Jaincoaren aintzinean ibiltzea? Hori da orhoitzea Jaincoa beti gurekin dugula; hori da maiz eta ardura gure buruarekin egitea: Jaincoa hemen da, nere ondoan, nere baitan; icusten nau, entzuten nau. Eta nere barneco berri ere badaki; nere gogoetac, gutiziac, chedeac, guziac badazki. Bai, bai, Jaincoaz hola maiz eta ardura orhoit baginte, segur saildu gintazke.

Hasteco, zembat gauza macur ez dugu egiten, norbeiten aintzinean egin nahi ez ginukenic? — Casic guziac. — Buruan eta bihotzean darabiltzagun gogoeta lizun, gutizia lohi hec, ez ginuke nahi nihorc jakitea, nihorc icustea. — Jaincoac icusten ditu, Jaincoac badazki. — Eta haimbertze gure baitaco urguilu, herra, mendecuzco chede, ahalke gintazke bertzeri agertzeco! — Jaincoac guziac icusten ditu; Jaincoac guziac badazki! Hitz batez, bekhatu gehienac, ichilca egiten ditugu, gordeca, gauaz, chocoetan..... Bainan Jaincoac guziac icusten; Jaincoac guziac jakinki!

Eta jende batzuen aintzinean egiten

ditugun bekhatuac ere, bertze batzuen aintzinean egin nahi othe ginituzke? Elhe tzar hec, arinkeria hura, gezur hura, ohointza hura, edo zerbeit bertze, nahi othe ginuke gure aitac, gure amac, herrico jaun errotorac aditzea, icustea, jakitea? Hān izan balire gure ondoan, ez ginen segurki bekhatu horietarat ler-ratuco. Eta jende baten aintzinean egin nahi ez ginukena, egiten dugu Jaincoaren aintzinean! Non dugu fedea? Non adimendua?

Ah! fede biziago bat baginu, ez ginezake Jaincoa hain luzaz ahantz; ez ginezazke egun osoac iragaiterat utz orhoitu gabe Jaincoa gurekin dugula beti, guziac icusten dituela, guziac entzuten. Eta hortaz orhoituz, aski adimendu baginuke naski, Jaincoaren aintzinean lagun baten aintzinean egin nahi ez ginukena-
ren ez egiteco, aski adimendu beti guri beha dagon, jujatu behar gaituen Jaincoari ez jazartzeco, haren manamenduen haren aintzinean ez hausteco. O Jainco ona, pitz-azu othoi nere fedea; eta maiz, gorphutzeco begiez icusten bazintut bezala, nere baitan egin dezadala : « Jaincoa hor da! »

Jaincoaren orhoitzapenac ez gaitu bakharric gauza tzarretaric urrunduco; behar diren gauza on guziac ere eginarazico dauzkigu, eta ongi eginarazico. Nausia han duenean, nausiac icusten duenean, zerbitzaria lan manatuan hari da; eta ahalaz ongi egiten du. Guc ere, Nausi handiac icusten gaituela orhoitzen bagare, harrec manatuac eginen ditugu, dudaric ez da, eta eginen ongi. Oh! Jaincoac ez du nahi zerbitzari lazoric, lanean ebasca bezala hari zaionic. Liburu Sainduetan madaricatzen du lazoki zerbitzitzen duena. *Maledictus, qui facit opus Domini fraudulenter.* «Madarica-
« tua, Jaincoaren lana ebasca bezala,
« erran nahi da lazoki, egiten duena. »
Noiz haritzen da hala zerbitzari bat lanean? Nausia han ez denean, nausiac lana icusi behar ez duenean. Orduan, maizenic, nolazpeitca, guti nekhatuz, ahal bezen laster egiterat haritzen da... Hala hala gertatzen da Jaincoaren gauzetan. Ez bada orhoitzen Jaincoa han dela, Jaincoaren begien azpian dela,...

othoitz, meza entzute, cofesio, egun guzietaco egimbide eta bertze, guziac eginen dire arinki, achaletic, ez acholki... Eta aldiz artoski, funtski, Jaincoaz orhoitzen bada.

Bai : Jaincoari mintzo natzaio; Jaincoarentzat hari naiz eta Jaincoac icusten nau; orhoitzapen horrec sustatuco gaitu gauza guzien ahal bezen ongi egiterat.

Beldur gintazke Jaincoaren begi zorrotzaz, beldur Jaincoaren zigorraz, baldin gaizki egiten baginu haren lana.

Bertzalde, Jaincoaz orhoitzen denean, Jaincoac manatuac, beldurrez bezembat, eta gehiago, egiten dire amodioz.

Alabainan, gurekin den, guri behadagon Jainco hura hain maitagarria da, hain ona guretzat! Jaincoaz orhoituz, errechki orhoitzen da guretzat egin dituen guziez; orhoitzen gurutzeaz... mahain sainduaz... zeruaz. Eta orduan, bature bihotzic balinbada, nahi izaten da Jaincoaren amodioa amodioz pagatu, eta lehiatzen da Jaincoari atsegin ematerat, harrec manatuac chuchen eta ar-

tarekin eginez. Etsai gachtoari ez baitzaio hori eder; eta ez baita guti hari gu Jaincoaren lanetic geldiarazi beharrez, guri Jaincoaren lana gaizki eginarazi beharrez.

Bainan soldadua gerlan aintzindariaren bozac eta sariaren esperantzac sustatzen duten bezala, gu ere susta gaiten etsaiari ihardokitzerat, orhoituz gure aintzindari handiaren hitzaz : « Ez beldur izan; mundua garhaitu dut »; orhoituz agintzen daucun sariaz, zeruaz.

Bertzalde, gurekin den, guri beha dagon Jaincoac berac emanen daucu, galdegiten badiogu, emanen gogotic eta nasaiki behar dugun indarra. Hel egin beraz Jaincoari; eta berehala escua hedatuco daucu; eta Jaincoac escutic gauzcano, ez gare erorico; chutic, hazcar egonen gare zeruco bidean.

Oi! zer egia horiec guziac, zer egia handi eta salbagarriac! Bai, zer indarra nuken nere arimaco etsai guzien contra, Jaincoa nerekin dudala orhoitzen baintz, Jaincoari, laguntzerat dathorki-

dan, oihu egiten banio ! Jaincoa nerekin dudala orhoit banintz, berari hartaraco grazia galdetuz, zer lehia, zer kharra nuken gauza on guzien, Jaincoac nahi dituen -guzien egiteco, eta artarekin egiteco !

Bainan nic, ondicotz ! Jaincoa sobra maiz, sobra luzaz ahanzten ! Ahanzten, mundua sobra maite dutalacotz, sobra maite ditudalacotz munduco buila, bilcurac, jostetac, solasac..... Ahanzten, ichiltasuna eta bakhartasuna aski maite ez ditudalacotz. Calerna haizeac zimurtzen eta nahasten duen urean ez dire ongi ageri izarrac, zeruco argiac; ur geldian aldiz, bai, ederki. Iduc beraz bihota mundutic berech, munduco builari hetsia; eta beti gu baitan biziric, pizturic, egonen da Jaincoaren orhoitzapen salbagarria.

Ambula coràm me, et esto perfectus.
Ibil hadi nere aintzinean, eta izanen haiz perfeta. Bai, Jauna, hemendic harat, zure graziarekin batean, hala nahi dut ibili; eta hala ibiliz, saindutu.

CHEDE ZINA :

Goiz guziz, eguerdi guziz, eta arrats guziz bederen, eta gero, tentatua naizen aldi guziz, nere buruarekin eginen dut; Jaincoac icusten hau; Jaincoac jujatuco hau.

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

VIII — OTHOITZA

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Saindutu behar dugu, saindutuz zerurat heldu. — Bainan ez gaitezke gure baitaric, gure indarrez saindu; Jaincoaren laguntza gabe ez gaitezke zerurat hel. « Ni gabe, dio Jesu-Cristo gure Jaunac, ez dezakezue deus egin; » deus salbatzeco on denic. « Adi ongi, dio san Agustinec; Jesus Jaunac ez du erraten : guti edo hainitz; erraten du, deus. » Hura gabe-beraz, haren graziaren laguntza gabe, ez ditake deus egin zerucotzat. Bainan, hala hala, graziarekin zer-nahi egiten ahal da : arimaco etsai guziac garhaitzen ahal dire, Jaincoaren nahi guziac bethetzen : « Guziac, dio Apostoluac, egin detzazket Jaincoaren indarrez. »

*
*
*

Bainan Jaincoaren indarra, grazia, nola izan, nola ardiets? — Nola? —

Galdetuz. — Jesus Jaunac berac errana da : « Galde zazue, eta izanen duzue. » Bai graziaren, behar den grazia guziaren izateco, aski da galdetzea. Ah ! hola balitz mundu huntaco gauzentzat ! Aski balitz, osagarriaren, ontasunen, atseginen, ohoren izateco, aski balitz galde-tzea !... Bada hola da arimaco gauzentzat. Bainan, ondicotz ! sobra maiz zer da gertatzen ? Ez dela arimaren bizia eta indarra den grazia galdetzen, edo galdetzen dela bakhan, lazoki, kharric gabe, casic ardiesteco gutiziaric gabe. Hitz batez, gertatzen da sobra maiz, othoitzi ez dela egiten, edo egiten dela arinkiegi edo gutiegi.

Alabainan, othoitza eta graziaren galdea, horiec biac bat dire. « Othoitza, dio san Bonabenturac, da Jaincoari behar denaren galdegitea. » Eta horra zergatic Elizaco Aitec othoitza deitzen duten : zeruco gakhoa. Gakho harrekin zeruan segur sartzen da ; gakho hori gabe aldiz, zerutic campo egoten.

Bai, othoitzi gabe zeruan sartuco den baino lehen, mahatsic gabe eginen da arnoa, hariric gabe oihala. Othoitzi

ez, graziaric ez. Graziaric ez, zeruric ez.

Othoitz egiten othe dugu? — Dudaric ez da, noiztenca bederen, beharbada askitto maiz, zembait *Gure Aita* eta *Agur M̄aria* erraten ditugula, erraten menturaz goizeco eta arratseco othoitzac, eta menturaz arrosorio pusca bat ere bai. Eta bizkitartean berritz ere diogu: othoitz egiten othe dugu?

Othoitzza ez da bakharric ahoz, hitzez egiten.

Othoitzac beti bihotzean behar du sortu, bihotzetic ezpainetarar igan. Bihotzetic Jainoari mintzo ez dena, ez da othoitzean hari. Ezpainez erran detzazke arrosorio osoac; oren oso bat egon ditake othoitzeco hitzen errepicatzan. Ez du othoitzic egiten.

Eta guc, egiten othe dugu?

Hasteco, frangotan, alferkeriaz, nagieriaz, ez nahiz zaluchago higitu, gure burua puchca bat bortchatu, den gutieneco estacuruarengatic, ez othe dugu goizeco edo arratseco othoitzza, goizecoa bereziki, osoki bazterrerat uzten?

Bazterrerat uzten gure arrosorioa?... Eta, iduriz othoitzean hari garenean ere, non dugu gogoa? bihotza?..... Jaincoarekin?... ala maizenic, ondicotz! bertze nombeit, bertze zerbeiten ondotic!... Ez, ez, aithor dezagun, ez dugu othoitz hainitzi, batere balinbada ere, egiten; bihotzetic ez diogu gauza hainitzi Jaincoari galdetzen.

Eta horra zergatic Jaincoac ez gaituen entzuten, zergatic beti bardin garen; beti bekhatu berekin, beti ahul, uzcur giristino egimbiden bethetzeco. Indarra escas dugu, escas gure faltaz, galdetzen ez dugulacotz. Har dezagun chede zina othoitzari jarraikitze, bainan egiazco othoitzari, bihotzez Jaincoari egiten zaion galdeari.

..

Hola egiten baginu othoitz, orhoituz Jaincoari mintzo garela, zembat artarekin, errespaturekin, egin ginezaken! Ezen mintzo gatzazcon Jainco hura, gure nausia da, oroz gaineco nausia, eternitatecotzat jujatu behar gaituena. — Zembat amodiorekin eta fidantziare-

kin! Ezen nausi hura gure aita da, aite-tan hoberena, salbatzeco bere Seme Jaincoa gurutzean eman daucuna. — Zembat humiltasunekin! Ezen, nausi handi hari haimbertzetan oldartu gatzazco; aita on harren bihotza haimbertzetan zañritu dugu. Hain gare bekhatorosac! — Alta segur, errespetu, fidantzia eta aphaltasun horrekin eginicaco othoitz chuchen chuchena Jaincoaren ganat doa, heltzen zaio, sartzen bihotz barne barneraino; eta bihotz aberats eta samur hartaric, jautsarazten ditu arimatarat graziaric nasaienac. — Hola egin detzagun beraz gure othoitzac; eta hola eginen ditugu, baldin orhoitzen bagare Jaincoari mintzo garela.

Bertze gauza bat ere bizkitartean behar da, nahi badugu gure othoitzec Jaincoaren bihotza segurki ukitzea: othoitz egin behar dugu Jesu-Cristo gure Jaunarekin batasunean.

Alabainan, Jesu-Cristo bitartecoen bitartecoa da, eta grazia bihiric ez dezakegu ardiets haren merezimendueri esker baizic. Salbatzailea bera errencuratu zitzaioten Apostolueri, et-zutelacotz

haren izenean othoitz egiten. « Orai artio, zion, ez duzue deus nere izenean galdetu. » Bada « zer-nahi galde diezozuen nere Aita zerucoari nere izenean, emanen dautzue. » Eta horra zergatic Eliza gure Ama Sainduac, bere orazioneac, erran nahi da othoitzac, beti acabatzen dituen hitz hautaz : *Per Christum Dominum nostrum.... Per eundem Dominum Jesum Christum.* — « Cristo gure Jaunaren bidez ». — « Per Cristo gure Jaunaren izenean. » Bai, Eliza beti Jesu-Cristoren izenean, Jesu-Cristorekin batasunean hari da othoitzean. Eta gu ere, Elizaren haurrac, hala hari gaiten.

Othoitza hasteracoan, laket izan dakigula, chedez, bihotzez, gure othoitza Jesus Jaunaren othoitzarekin batean, eta baltsan bezala ezartzea ; eta gure othoitz ahulac, orduan, hartuco du Jesusen othoitzaren indarra, Jaincoac beti entzuten eta onhartzen duen othoitz harren indarra.

O Jauna, hola egin banitu orai artio nere othoitzac, naizenaz bertzelacoric nintake. O Jauna, urrical nakizu, eta zeronec icas iezadazu othoitz egiten.

Salbatzeco othoitz egin behar dugu beraz, egiazki othoitz. Bainan janari bat nahi bezen ona izana-gatic, ez da aski behin edo bertze hartzea gorphutzaren hazteco, eta bereziki gorphutzeco biziaren hazcar idukitzeco. Gorphutzac maiz jan behar du; edo, bertzenaz, ez du lan handiric eginen.

Halaber, nahi badugu gure arima bizi dadin, nahi hazcar izan dadin, eman diezogun ardura bere hazcurria, grazia; beraz ardura othoitz egin dezagun; ezen, icusi dugunaren arabera, othoitzaz ardiesten du arimac grazia. — « Behar da beti othoitz egin, dio Izpiritu Sainduac, eta ez seculan gelditu. » Ez gaitezke bizkitartean beti othoitzean hari; bertzeric ere bada egiteco?

Egia. Bainan hitz horiec erran nahi dute : 1^{ie} ez dugula luzaz egon behar othoitzic egin gabe; 2^{ie} egiten ditugun gauza guziac Jaincoarentzat egin behar ditugula; eta orduan, zer-nahi egin dezagun, lan, aphairu, lo, ... guziac othoitz izanen dire, guziez Jaincoa ohoratuco

baitugu, guziez Jaincoari atsegin emanen baitiogu.

Beraz, Izpiritu Sainduaren hitz horiec argituric, maiz eta ardura othoitz egin dezagun... goiz guziz eta arrats guziz bederen, eta orduan aphur batez. Goizetan, gure egun hartaco lanac eta harat hunat guziac escain dietzogun Jaincoari, Jesu-Cristorekin batasunean; eta gero, egunaz ere, gure lanen artetic, Jaincoaz orhoit, zembeit bihotz altchätze, zembeit othoitz labor egin; ezpainez ere batzuetan, eta bihotzez maizago, aipha Jesusen eta Mariaren izen sainduac : Jesus! Maria! aipha bereziki debruac tentatzen gaituenean.

Otsoa icustearekin, bildotchac ihes egiten du artzainaren ganat. Norbeitec jo nahi duenean, haurrac oihu egiten dio bere amari. Jesus gure artzain onada; Maria gure ama guziz samurra. Debrua jocatzen zaicunean, edo amarruz bildu nahi gaituenean, ihes Jesusen ganat, hel egin Mariari. Jesus! Maria! Eta Satanec ez daucu deus egiten ahalco.

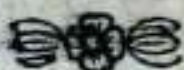
O Jainco ona, nere falta izanen da, nere falta handia, ez badiot Satani ihardokitzen, ez banaiz zure gogoraco urhaketan ibiltzen, hitz batez, ez banaiz salbatzen. Ezen, gaitz guzietaric begiratze-co, nere egimbide guzien bethetzeco, aski dut zure grazia. Eta zure graziaren izateco, aski dut galdetzea.

Oh! hemendic harat, galdetuco dut, othoitz eginen dut, maiz eta ongi.

CHEDE ZINA :

Seculan othoitzic ez dut hasico, nere buruarekin egin gabe : « Jaincoarekin mintzatzerat noa. »

O Maria, Jaincoaren eta nere ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

IX — GURE AITA

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Salbatzecotz othoitz egin behar dugu. — Othoitzic hoberena da *Gure Aita*. Othoitz hori Jesu-Cristoc berac iracatsia dugu; othoitz hortan sartzen dire laburzki, bertze othoitzetan Jaincoari galdezen ahal diozcagun guziac. — *Gure Aita* behar ginuke beraz bertze othoitz guziac baino maiteago izan, bertze othoitz guziac baino maizago eta khartsukiago erran. Hala erraten othe dugu?.....

Gure Aitan badire zazpi galde : lehen hiruac Jaincoari behatzen zaizconac, bertze lauac gizonari behatzen zaizconac. Ala zuzen baino zuzenago baita, lehenic Jaincoaren ona galdetzea, eta gero, harren ondotic, gurea!

..

Gure Aita, zeruetan zarena. — Bai, egiazki gure aita da Jaincoa. — *Gure*

aita da, harren ganic dugulacotz bizia, arimaco eta gorphutzeco bizia. — Gure aita da, harrec gaituelacotz hazten: gure arima hazten du bere hitzaz, bere graziaz, mahain sainduan bere haragiaz eta odolaz; gure gorphutza hazten du lur huntan hain nasaiki ezarri dituen jatecoez eta edatecoez.

Gure aita da, etsai gachtotic begiratzten gaituelacotz, bai bere graziaren argiez eta indarrez, bai bere aingeruez, bai bere Eliza, gure Ama Sainduaz. — Gure aita da, primantzaric ederrena guretzat daducalacotz: bera, zeruan, izan nahi da gure primantza.

Bai, bai, gure Jaincoac osoki eta gaindizca merezi du *Aita* izen eder eta gozo hori. « Nihor, errana izan da zuzenez, ez « da Jaincoa bezembat gure aita. »

Aita bati bere haurrac gogotic galdeztzen diozca behar dituenac. Horra zergatic Jesus Jaunac, berac egin eta iracatsi othoitzean, hitz hori ezarri duen lehen lehenic: *Gure Aita*, nahi baitu, lañotasun eta fidantzia osoarekin mintza gakizkion gure Jainco onari. — O Jesus, egizu zure graziaz, beti othoitzaaren has-

teracoan, lañotasun eta fidantzia amodiotsu hori aurki dadin ene bihotzean.

•
•

Gure Aita zeruetan zarena,

Erabil bedi sainduki zure izena. —

Haur bati, alabainan, et-zaio laket bere aitaz gaizki mintzitzen aditzea; ez, ez, aitaren laudorioac nahi lituzke beti entzun, hec doazco bihotzerat. — Ene Jaincoa, ene Aita ona, zembat haur dohacabe ez duzu, egungo egunean bereziki, zutaz gaizki mintzo denic, zutaz burlatzen denic! Eta nic beharbada ez dut hortaz aski bihotz-min izatu; ni, zutaz gaizki mintzo zirenean, ichil-ichila egotu naiz, ahalkez edo beldurrez; nic menturaz bertzeekin irri egin dut, bihotzez ez bazen, ezpainez bederen!

Jaincoaren izena sainduki erabili beharra da, saindua delacotz. Eta nic bizkitartean, ez othe dut ascotan arinki erabili, bertze edo-zoin izen bezala, casic jostetan, irri egiteco solas batzuen erdian!

O Jainco handia, Jainco ona, barkha! Hemendic harat zure izena sainduki

erabilico dut ; eta bihotzaren erditic nahi nuke, bertze guziec ere hala erabil balezate.

Gure Aita zeruetan zarena , erabil bedi sainduki zure izena,

Ethor bedi zure erresuma : Zure erresuma, erran nahi baita : Zure erregetasuna, zure oroz gaineco nausitasuna. — *Ethor bedi zure erresuma*, erran nahi baita : ochala bazter guzietan jende guziec ezagutzen, maitatzen, eta zerbitzatzzen bazintuzte beren erregea, oroz gaineco nausia bezala!

Alabainan, haur batec bere aita ohoratua nahi du icusi; eta bihotza zauritzen zaio, icusten duenean bere etchetic, bere ontasunetic, bere herritic campo ezarria. — Egiazco Jaincoaren haur othe gare?... Bertze orduz, Pasionean, Juduac Jesus Jaunaz oihuca hari ziren : « Ez dugu hori nahi erregetzat ». Eta orai ere, ondicotz, oihu bera aditzen da alde guzietaric : Ez dute Jaincoa nahi erregetzat, nausitzat... Jaincoric ez balitz bezala doatzi beren urhatsetan, lege-

tan... Eta guc, aski atsegabe ba othe dugu gauza hortaz?

Egin ahala egiten othe dugu Jaincoaren hobeki ezagutarazteco eta maitarazteco, Jaincoa nausitzat eta erregetzat harrarazteco? Bai, egin ahala, othoitzez, solasez, diruz?... Maiz, maiz, zin-zinez, eta galde horri darraizcon chedeac bihotzean ditugularic, erran diezogun gure Jaincoari : *Ethor bedi zure erresuma.*

Gure Aita zeruetan zarena, erabil bedi sainduki zure izena, ethor bedi zure erresuma,

Egin bedi zure borondatea zeruan bezala lurrean ere... Ah! Jauna, nausitzat eta erregetzat ezagutzen ez zaituztenec ez dute zure nahiric egiten. Bainan guc ere, gure nausitzat eta erregetzat goraki aithortzen zaitugunec, ez othe dugu sobra maiz zure nahi saindua hausten! Eta bethetzen dugunean ere, nola egiten dugu? Ez segurki, zeruco aingeruec bezala, gogotic, eta laster, eta suharki; bainan bai, maizenic bederen, nagiki,

lazoki, nolazpeitca! O Jainco ona, indazu zure borondatearen beti eta beti ahalic hobekiena egiteco grazia. Grazia bera galdetzen dautzut nere ahidentzat, adichkidentzat, herritarrentzat, giristino lagun guzientzat, munduco arima guzientzat.

Egin bedi zure borondatea. — Bai, nahi ditutzun guziac nahi ditut. Igortzen badauzkidatzu atseginac, benedicatuco zaitut. Igortzen badauzkidatzu atsegabeac, orduan ere benedicatuco zaitut. Zu zare nausi, nausi ona, aita. Nic baino hobeki badakizu zer behar dutan; eta, maite nauzu!

..

Gure Aita...

Iguzu egun gure eguneco ogia. — Alabainan, deus ez gare, deus ez dugu gure baitaric. — Jaincoac eman ondoan bai gure arima, bai gure gorphutza, Jaincoaren ganic behar dugu beti ala arimaco ala gorphutzeco ogia. — Arimaren ogia, erran nahi da : arimac, salbatzeco, behar dituen laguntza, grazia guziac. — Gor-

phutzeco ogia : gorphutzaren biziric atchikitze behar den jan edana.

Arimaco ogia behar dugu lehen lehenic galdetu; baina gorphutzeco ere galdetzea haizu da; haizu eta behar : ezen bata ala bertzea Jaincoaren emaitzac dire, Jaincoac baizic eman ez detzakzen gauzac. Othoi beraz, Jauna, iguzu gure ogia!

Salbatzaileac erranarazten daucu : iguzu *egun*, iguzu gure *eguneco* ogia. Egunean egunecoa galdetzea nahi du. Zergatic?

Humiltasunean gure atchikitze, eta maizago Jaincoari eskerren bihurrarazteco. Egun oroz Jaincoaren ganat eske joanez, ez dugu ahantzico zoin erromesac eta ez-deusac garen; eta nola egun oroz Jaincoac behar duguna emanen baiteraucu, dudaric ez da *esker-mila* maiz eta ardura erranen diogula. Bada, deus et-zaio Jaincoari laketago bere haurren *esker-mila* baino, deusec ez du hala ekhartzen grazia gehiagoren ematerat.

Iguzu *gure* ogia. — Jesus Jaunac nahi du ogia Jaincoari galde diozogun, ez bakharric guretzat, baina munduco

jende guzientzat. Ezen guziac eta bereziki giristinoac, Jesusen haur dire, guziac gure haurride. Eta aita batec bere haur guzien ona nahi du; eta haurridec elgar lagundu behar dute. Beraz, Jainco Jauna, arimaco eta gorphutzeco ogia galdegiten dautzugu, bai geronentzat, bai munduco jende guzientzat, bereziki giristinoentzat.

Barkha zagutzu gure zorrac, guc gure ganat zordun direneri barkhatzen dioztegun bezala.

Ai, Jainco ona, zure barkhamenduaren behar handitan naiz. Nere bekhatuez haimbertze zor egin dut, eta egun guziz oraino egiten, zure justiziarri buruz! Barkha, Jauna, barkha! Barkha niri, barkha bekhatu egin duten guzieri.

Barkha zagutzu gure zorrac, guc gure ganat zordun direneri barkhatzen dioztegun bezala. — Beraz, nola giristino lagunari barkhatuco baitiozcagu bere zorrac, erran nahi da, egin dauzkigun gachtakeriac eta laidoac; eta negurri berean

Jaincoac ere barkhatuco dauzkigu gure bekhatuac. Aita guziz ona! Miletan eta miletan zor gehiago diogu, ezen-ez giristino lagunac guri : Eta bizkitartean, lagunari barkhatzen badiogu, aita on harrec ere barkhatu nahi daucu... Bainen, hala hala, lagunari ez badiogu barkhatu nahi, Jaincoac ere ez daucu barkhatuco.

Zuzen da, arras zuzen. Zer, guc, bekhatoros herbailec, giristino lagunari ez barkhatu nahi, eta Jaincoac, zeru lurren nausiac, guri barkhatzea nahi ginuke! Ez, ez; ez da holacoric. Nola egiten baitiot lagunari; eta hala egingen daut Jaincoac.

Izan othe dezaket Jaincoaren barkhamenduaren esperantza gozoa? Neronec barkhatzen othe diot lagunari, barkhatzen zinez, bihotzetic?... Ala beti herran othe nago, edo bederen barneco hisia batean, kirestasunean, hoztasunean!... Jainco ona, emadazu lagunari osoki barkhatzeco grazia, nic ere zure ganic nere zorren, nere hutsen, barkhamendu osoa izan dezadantzat!

Eta ez gaitzatzaula utz tentamendutan erortzerat. Segur da, ez gaitez kela batere tentazioneric gabe izan. Beti etsai gachtoa gure arimaren inguruan dabila, nondic lotuco zaion, nondic duen bekhaturat ekharrico. Sobra errechki irabazia, sobra merke litake zerua, tentazioneric, etsaiarekilaco guduric ez balitz! — Bainen, Jauna, badakizu zoin ahula naizen, zoin eror-errecha. Othoi beraz, nereganic urrun zazu etsai gachtoa; bakhan eta arinki baizic ez dakidala jazar.

Eta hori ez baditake, zure nahia balinbada maiz eta bortizki guduca nadin; bederen, bederen, ô Aita ona, zeronec hazcar nazazu eta beti chutic atchic.

Zeronec iracats iezadazu erne egoten eta othoitzari jarraikitzen: ezen, Salbataileac apostolueri zioten bezala, atzartasuna eta othoitza, horra zer behar den tentazionearen urruntzeco. Zu gabe deus ez naiz; bainan hala hala, zurekin, zure graziaren indarrarekin, guzieri ihardokico diotet. Othoi beraz, ez gaitzazula utz tentamendutan erortzerat.

Bainan begira gaitzatzu gaitzetic.

Bai, ni eta bertzeac, Jauna, begira gaitzatzu gaitz guzietaric; lehenic, arimaco gaitzetic, bekhatutic; eta gero, hala on bazaitzu, mundu huntaco macurretaric, eritasunetaric, ontasun gaitzetic...

Halabiz.

Erran nahi baita : Hala izan bedi : Bai, Jauna, agian entzunen ditutzu eta onhartuco nere galde horiec guziac. Halabiz.

Oi, *Gure Aita* hola erraten baginu, hitzec zer dioten ahalaz ohartuz, bihoztetic, emeki, emeki!..... Holaco *Gure Aita* bakhar batec asco othoitz luzec baino gehiago balio luke.

CHEDE-ZINA :

Ahalic maizena, artarekin erranen dut Gure Aita. Maiz eta ardura bereziki hitz hauc errepicatuco diozcat nere Aita zerucoari : Ehor bedi zure erresuma...

Begira gaitzatzu gaitzetic.

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

X — AGUR MARIA

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Gauza jakina da, Jaincoaren ondotic, nihor ez dugula hala ohoratu eta othoiztu behar nola Andre-dena-Maria. Gehiago dena, Jaincoa ez dezakegu ongi ohora eta othoitz Mariaren bidez baizic. — Bada, nola *Gure Aitan* sartzen baitire laburzki Jaincoari egiten ahal zaizcon ohoreac eta othoitzac, halaber *Agur Marian* sartzen dire Mariari egin ditazkion ohoreac eta othoitzac. Eta horra zergatic deus ez doacon Mariari bihozterat *Agur Maria* bezen chuchen eta barna; horra zergatic deusec ez daucun *Agur Mariac* bezembat Mariaren laguntza ardietsico.

Agur Maria, gehiena zeruticacoa da, *Gure Aita* bezala. « *Agur, graziaz be-*
« *thea, Jauna da zurekin; benedicatua*

« *zare emazten artean* », zion erran Mariari Gabriel aingeruac. Eta santa Elizabethec : « *Benedicatur da zure sabeleco fruitua* ». — Bada, ala Gabriel aingerua, ala santa Elizabeth, Izpiritu Sainduaren mezuz, Izpiritu Sainduac argituric eta sustaturic mintzo ziren.

Agur Mariaco bertze hitzac Elizac ezarriac dire, Izpiritu Sainduac beti bereziki laguntzen duen Elizac, Izpiritu Saindua baita Elizaren arima eta bizia.

Eta hortaric ageri da egiazco giristinoac ez duela, *Gure Aitarekin, Agur Maria* baino othoitz maiteagoric izan behar, eta ez hain maiteric ere. « Ez da-
« kit nola eta zergatic, » dio saindu bat-
tec, « bainan norbeitec Jaincoa maite
« duen-ez ezagutzeco, deus hoberic,
« deus seguragoric et-zait, jakitea baino
« heia laket zaion *Agur Mariaren* eta
« arrosorioaren erratea. »

Laket othe zaicu guri?... Maiz eta ar-
dura erraten othe dugu *Agur Maria*?
Erraten ongi?...

Agur. Ohorezco eta laudoriozco hi-

tza. Eta nor da hitz horren errailea? Nor da hola Mariaren aintzinean aphaltzen dena? Izpiritu dohatsu bat, zeruco izar ederrenetaric bat, Gabriel aingerua. Alabainan Maria, Jaincoaren Ama beharra zelacōtz, aingeru guzien erregina zen, aingeru guziac baino sainduago, Jaincoari hurbilago. Mariari beraz ohore eta laudorio zor zaio bai lurrean, bai zeruan. Eta guc ere, aingeruac bezala, bozcarioekin, amodiorekin, aphaltasunekin, erran diezogun : Agur!

Agur, *Maria!* Maria! Jesusen izenaren ondotic, izenic ederrena, eztiena, maitagarriena, salbagarriena! *Maria*, erran nahi da : *erregina*; bai, zeru lurren erregina, bere handitasunaz, saindutasunaz, ohore guziac merezi dituenaz, bere ontasunaz, amultsutasunaz, bihotz guziac bere-ganatzan dituenaz. — *Maria*, erran nahi da : *izarra*; ezen, itsasoan dabilanari, calernetan, ilhumbetan, izarrec bere bidea, leihorreco bidea iracusten dioten bezala, Mariac mundu huntaco nahasmenduetan eta gal-orduetan zeruco bidea daucu beti iracusten. — *Maria*, erran nahi da : *esperantzaz*;

ezen, dio san Bernatec, gure Erospeneco grazia guziac Mariaren escuetan dire, han ditu Jaincoac ezarri. — *Maria*, zeru lurrac bozcarioz gainditzen dituen izena; hala hala, ifernua ikharatzen duena. Bai, indar handia du izen horrec debruaren izitzeco eta urruntzeco. Tentazionetan beraz, beti erran, ezpainez edo bederen bihotzez, Jesusen izenarekin, Mariaren izena. — O *Maria*! izan zaite beti nere erregina, nere izarra, argi segura, izan zaite nere esperantza, nere salbamendua.

••

Agur, *Maria*, *graziaz bethea*. Bai, egiazki *graziaz bethea*, haste hastetic, Adamen haurretaric baxharra, bekhaturic gabe graziarekin izan dena; — *graziaz bethea*, egundaino bekhaturic ttikiena egin ez duena, bainan egunetic egunerat, eta casic hats-hartze guziz, bere arimaco grazia eta saindutasuna emendatu, berretu izan duena; — *graziaz bethea*, guretzat ziren grazia guziac, lehenic harren baitan emanac izan direlacotz, harren ganic gure ganat jauste-

co; — *graziaz bethea*, graziaren Ithurria, graziaren Egilea, Jainco-Gizona, bere erraietan erabili delacotz, Jainco-Gizonaren Ama delacotz. Zure aintzinean ahuspez emana, ô Jaincoaren Ama Saindua, escaintzen dautzut aingeruaren agurrac egin zautzun atsegin gozo eta sarcorra. Ochala urhezco mihi bat banu, urhea bezen garbircaco mihia, eta susco bihotz bat, zuri aingeruarekin errepicatzeco : Agur, graziaz bethea!

*
**

Agur Maria, graziaz bethea, Jauna da zurekin. Jauna, Jaincoa, saindu guzien arimetan da; bainan zembat barnago eta hertsikiago Mariaren, saindu guzien Erreginaren ariman! Eta, bertze nihorc izan ez duen zoriona, Mariac betidanic izan du Jauna bere baitan, betidanic graziaz aberastua zelacotz. Eta beti Jaincoa Mariarekin egonen da; beti elgarrekin amodio khartsuenaz lotuac eta bat eginac izanen dire, Maria delacotz Jainco Aitaren alaba, Jainco Semearen ama, Jainco Izpiritu Sainduaren esposa. — O Ama ona, egizu nerekin ere Jauna

izan dadin beti bere graziaz, egizu beti Jaincoa maita dezadan!

Benedicatuazare emazte guzien artean.
 Mariac berac *Magnificatean* erran zuen :
 « Jendetze guziec dohatsu deituco nautte. » Eta hala da. Non-nahi, lurraren lau bazterretan, benedicatua, laudatua, othoiztua da Maria; benedicatua, laudatua, othoiztua, Jaincoaren Ama delacotz, Salbatzailea munduari eman diolacotz.

Ilhumbetan denac nola ez benedica argi emailea! Eri denac, osagarri emailea! Preso denac, libertate emailea! Benedicatua zare beraz, ô Maria, emazte guzien artean.

Eta benedicatua da zure sabeleco fruitua, Jesus. Jesusen gatic, Jesus munduari eman diolacotz da Maria benedicatua; benedicatua da, Jesus haren sabeleco fruitua benedicatua delacotz. Alabainan, fruitutic ezagun da arbola. — Jesus, fruitu paregabecoa! — Ebac fruitu de-

becatua, Jaincoa bezalaco izan nahiz, zuen jan; eta fruitu hartaric jateac, grazia galaraziz, galarazi zion Jaincoaren bizia, graziac ematen duen Jaincoarekitalaco eitea; Jaincoaren ganic berechi zuen eta urrundu. Mariaren fruituac aldiz, Jesusec, Jaincoarekin bat gaitu egiten, egiazki Jaincoztatzen gaitu, orai graziaz, comunioneaz, eta gero, agian, osokiago zeruco loriaz. — Ebac fruitu debecatuan atsegina, gozotasuna zuen bilhatu, eta ahalkea eta garraztasuna causitu. Jesusec aldiz, Mariaren fruituac, zer bakhe ezta, zer esperantza gozoa ez du ematen bihotzean! Ezen berac erranda: « Nere haragia jaten eta nere odola edaten duenac, badubizitze betierecoa. » — Ebac hartu eta jan fruitua ederra zen.

Bainan miletan ederrago, bainan osoki choragarria Mariaren sabeleco fruitua, Jesus, gizonen haurretan ederrena, Jesus, argi eternalaren distiradura. — Benedica dezagun beraz Jesus gure bizico egun guziez, merezi dezaguntzat harren ganic aditzea: « Zatozte, nere Aitaz » benedicatuac, zatozte zuentzat mun-

« duaren hastapenetic egina den erre-
« sumaz gozatzerat. »

*Hunaraino, Gabriel aingeruaren eta
santa Elizabethen hitzac ziren. Huna
orai Elizac heien ondotic ezarri ditue-
nac :*

Maria Saindua. Bai, saindu guzietan
handiena, saindu guzien erregina, jada-
nic icusi dugun bezala; Maria, egiazco
lurreco parabisua, bertute guzien lorez
aberastua!

Jaincoaren Ama. Jesus, Mariaren se-
mea, Jainco denaz geroz, Maria Jain-
coaren Ama da. Eta deus etzaio Mariari
izen hori baino laketago. Alabainan,
Jainco ez izatecotz, ez ditake Jaincoaren
Ama baino gehiago izan. Jaincoaren
Ama! Hori da Mariaren grazia eta ohore
pare-gabea, emanac izan zaizcon grazia
guzien, eginac zaizcon ohore guzien
erroa eta ithurburua. Maiz beraz, amo-
diorekin erran diezogun : Jaincoaren
Ama!

Egizu othoitz gu bekhatorosentzat. — O Maria, Jaincoaren Ama zarelacotz, zure othoitz guziz indartsua da. Galdetzea aski duzu; galdetzea bezen segur, zure seme maiteac beti nahi duzuna ematen dautzu. Jaincoaren Ama zare, ô Maria, bainan orhoit zaite gure ama ere zarela, guri amatzat Jesusec gurutze gainetic emana. Urrical gakizkitzu beraz, gu zure haurrac, beti bekhatuarekin borroca hari garenac, sobra maiz, ondicotz! bekhatuac garhaitzen gaituenac. Atera gaitzatzu erori garen bekhatuetic, begira berritz bekhatuan erortzetic, bai ni, bai nere ahaideac, bai nere adichkideac, bai nere herritarrac, bai munduco giristino guziac. O Maria, Jaincoaren eta gure Ama, egizu othoitz gu bekhatorosentzat.

Orai. — Beti, alabainan, zure laguntzaren beharretan gare. Beti etsai gachtoa gure arimaren inguruan dabila, nondic lotuco zaion. Zuc begiratzen ez baduzu, haren bazca izanen da gure arima gaichoa. Othoitz egizu beraz guretzat orai, egun guziz, oren guziz,

Eta gure heriotzeco orenean. — Oren lazgarria! Eternitateco athea! Orduan, orduan, egin-ahalac eginen ditu etsaiac gure bere-ganatzeco. Eta guc orduan, eritasunaz ahulduac, ezinduac, nola etsai indartsuari, amarratsuari, ihardokico diogu! O Maria, zu zare gure esperantza. Othoi, othoi, bekhatorosen iheslecuac, giristinoen socorria, Birjina boteretsua, Birjina urricalmendutsua, izan zaite orduan gure aldean, gure hazcartzeco, sustatzeco, debruaren ganic zaintzeco, heriotze on baten egiten laguntzeco, zeruco athearen guri zabaltzeco. — O ama ona, nahi dut hil, zure eta Jesusen izen sainduac bihotzean eta ezpainen.

Halabiz. — Hola gerta bedi; bai, ehunetan, miletan, hola gerta bedi.

CHEDE ZINA :

Agur Maria erraten dudan aldi guziz — eta maiz erranen dut — khartsutasun berezi batekin erranen ditut hitz hauc : Jauna da zurekin. Jaincoaren Ama... Egizu othoitz... gure heriotzeco orenean.

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

XI — SACRAMENDUAC

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287 ^{garren} plaman bezala).

Othoitzaren bidez izaten dugu grazia; bainan hainitz gehiago sacramenduetan. Othoitzec, erran baditake, grazia ematen daucute chortaca; sacramenduec aldiz burrustan. Uri chortac ez dire aski lurraren bustitzeco, uztaren ekharrarazteco; uria behar da noiztenca bederen, eta, lurra heze eta gizen nahi bada, uria behar da ardura. — Halaber, arimaco biziaren hazteco, othoitza ez da aski, behar dire sacramenduac; eta arima hazcar nahi balin-bada, sacramenduac behar dire maiz eta ardura. Sacramenduac, erran nahi baita hemen: cofesioa eta comunionea. Bai, giristino izateco, behar da noiztenca bederen cofesatu eta comuniatu; eta giristino on, khartsu, izateco, cofesatu eta comuniatu ardura. Sacramenduetarat hurbiltzeco lehia guti duenac, Jaincoaren amodioa bere baitan

sustatzeco lehia guti du. Zertan othe gare lehia, gutizia horri buruz?...

∴

Güzientzat arras on da maiz cofesatzea eta comuniatzea; gaztentzat, behar.

Mariaren hurrec, luzen luzenaz, hilabethetic behar lukete cofesatu. Maizago, hamabortzetic, egin balite, hobe, hainitz hobe. — Ibiltzen othe gare hilabethetic bederen chuchen? Edo-zoin estacuru ez othe dugu aski luzatzeco? Luzamena denean, ez othe dugu halaco atsegin bat bezala gure baitan? — Etsaia dabila segur orduan; etsaia ez entzun, ez onhar. — Ahalaz beraz, hilabethetic bederen ibil; eta, arte hortan zerbeit besta gertatzen balin-bada, gogotic hilabethea hauts, lasterrago sacramenduetarat hurbiltzeco.

∴

Hilabethetic edo maizago cofesatzen gare. Bainan nola egiten othe gare?... Artarekin, funtski miatzen othe dugu gure contzientzia, gure burua den bezala ezagutzeco nahi egiazcoarekin? Ala

arinki, achaletic, casic gure buruaz beldur bagine bezala, beldur icusteaz eta jakiteaz chuchen zertan garen, zer behatuetan eroriac eta beharbada lake-tuac? Ah! ez da gocho bere buruari aithortzea, holaco edo halaco gauza itsusia nahifarāt gogoan erabili dela, guti-ziatu dela, egin dela. Debrua orduan hari da gu itsutu beharrez, gure urguilua piztuz, gure gogoa barraiatuz. Horra zergatic, behatuen biltzen abiatu baino lehen, behar den othoitz on bat egin, Jaincoari galdetzeco guzien, direnac-diren, ezagutzeco grazia.

..

Bekhatuen ezagutzea ez da aski; behar dire ezagutzen diren bezala erran. Hala erran othe ditugu, lañoki, garbiki, agertu behar direnetaric deus gorde edo itzaldu gabe?

Ahalkeac ez othe ditu batzuetan gure bihotza eta ezpainac hetsi? Eta mintzatu garenean, beti aski garbiki egin othe gare? Mila itzulicaz, elhe alferrez eta aitzakiz, ez othe dugu bilhatu gure behatuaren estaltzea eta casic edertzea?

Osoki, gure ustez, gezurra erian gabe, ez othe gare bizkitartean haritu, ginuen baino bekhatu mortal gutiago iracutsi beharrez? Lau ziren segurki; eta guc beharbada erran : hiruz-pa-lau. Zortzi ziren, eta guc erran : zazpi-zortzi. Hamabi ziren, eta guc erran : hamar-dotzena bat. Ez baita bada hori chuchen, ez baita hori ongi cofesatzea. — Gure bekhatu handienac ez othe ditugu erran ahapetic, tarrapataca, agian aita cofesorac ongi entzunen et-zituelaco nahiarekin?... Zer dio contzientziac? — O ene Jainco ona, argi nazazu.

∴

Ongi cofesatzeco, bekhatuen erratea ez da aski; behar da hetaz urrikitu. Urrikiric gabe, ez da seculan barkhamenduric; eta urrikia, dakigun bezala, da : egin bekhatuaz damua, eta berritz ez egiteco chedeá.

Egiazco urrikia ez ditake izan Jaincoaren graziaz baizic; eta horra zergatic urriki hori galdegin behar dugun khar-tsuki.

Galdegiten othe dugu beti?...

Bainan urrikia Jaincoari galdegitea ez da aski : gutaric bacotchac behar du, Jaincoaren graziarekin, bere bihotzean sorrarazterat lehiatu. Eta nola hori? — Nola? Orhoituz, bekhatuaz Jainco guziz maitagarriari laido eta atsegabe handia egin zaiola; bekhatuaz Jesus Jauna gurutzean itzatu eta hilarazi dela; bekhatuac duela zeru gozoa galarazten, purgatorio garratza eta ifernu izigarria merezitzen. Eta orhoitzapen horiec, edo bederen horietaric bat edo bertze, aphur bat funtsez gogoan erabiliz. — Hola egiten othe dugu? Cofesatzen garen aldi guziz, orhoitzapen horien bidez, icusiz bekhatua zoin gauza tzarra den, tzarra Jaincoarentzat, tzarra guretzat, lehiatzen othe gare bekhatuaren damua eta higuintza, bekhatuaren herra, gu baitan pizterat? — Ba othe dugu egiazco urrikia : egin bekhatuaz bihotz-mina, gehiago ez egiteco chede zina? Ala, joan othe gare cofesatzerat, arrosorioan zembait hamarrecu erranic, batere bekhatua higuinarazi behar daucuten gauzac gogoan erabili gabe, bihotz-minic gabe? Eta han, galdetu badaucute heia bekha-

tuez urriki ginuen, heia utzi nahi ginituen, *bai* bat ez othe dugu ihardetsi, ez naski gezurrez, bainan arinki, achaletic, deus gogoari eman gabe, egiazco chedezinic gabe? Hortaric heldu baita naski, beti bekhatu beretaratitzultzen garela!..

..

Chede - zina ! Bai, egin bekhatuen egiazco urrikiac badakharke gehiago ez egiteco chedea; chede hori urriki hartan sartzen da. Bainan bekhatuaren uzteco chede egiazcoric ez da, non ez den bekhatuzco *occasionearen* uzteco chedea. Alabainan, busti nahi ez duenac, ez du urerat joan behar; erre nahi ez duenac, surat. — Badakigu halaco tokitan, halaco lagunekin bekhatu egiten dugula : egiazco urrikiaren izateco, behar dugu hartu toki hura, lagun hura uzteco chedea. Bertzela ez da barkhamenduric. Gure burua engana dezakegu, cofesora ere, bai; bainan Jaincoa, ez. Alta Jaincoac ez dio barkhatzen urrikia duenari baizic; eta galbidetaric urrundu nahi ez duenac, ez du urrikiric, ez baitu zinez bekhatutic urruntzeco chederic...

Zertan othe gare urrikiari buruz? Beti, gure urrikian sartu othe da galbiden uzteco, bekhatuzco ocasionetarik begiratzeco chede-zina?...

Cofesio gachtoac comunione gachtoa dakharke; cofesio onac aldiz comunione ona. Eta zembatenaz urriki handiagorekin cofesatuco baigare, eta hambatenaz amodio gehiagorekin comuniatuco dugu. Hori hola da : eta bizkitartean, ongi cofesatuac izanic ere, ez othe dugu asco comunione hotz egiten, bildutasun escasez, aintzinetik, bezpera arratsean edo goiz hartan, comunioneaz batere orhoitu ez garelacotz, ez dugu lacotz aski sinhesten comunionearen behar handitan garela? Eta gero, eskerren bihurtzea, nola egiten dugu? Beharbada ahal bezen laburzki, nolazpeitca, Jesus Jaunarekin unhatzen bagine bezala. Beharbada, batere... Gauza ahalkegarria! Bainan, ondicotz! ez othe da batzuetan egia?...

Barkhamendu esca diezogun Jesus Ostiari, eta bihotzetic hitzeman, haren graziarekin batean, lehia eta arta gehiago izanen dugula, bai aintzinetic, bai ondotic, beti comunione arras onen egiteco.

CHEDE-ZINA :

Hilabethetic bederen sacramendu etarat hurbilduco naiz, secular ahalaz luzatu gabe. Bekhatu guziac, ezagutzen ditudan bezala, erranen ditut, eta lehiatuco naiz egiazco urrikiaren izaterat.

Comuniatu ondoan, oren laurdentto baten heina egonen naiz eskerren bihurtzen.

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horien bethetzen.

XII — FEDEA

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Fedea da giristino bizi guziaren erroa. Erroric gabe ez ditake landareric; halaber, federic gabe ez ditake giristino biziric. Fedea da, alabainan, Elizac iracasten dituenen sinhestea, Elizari Jaincoac iracatsiac direlacotz. Elizac daucu iracasten : Jainco bat badela, Jaincoari zer diogun zor, Jaincoac nola gaituen saristatuco edo gaztigatuco. Elizaren erranac ez badire sinhesten, zertaco eginen dire harrec manatuac? Elizaren erranac ez badire sinhesten, zertaco giristinoki bizico da, bere burua bortchatuz, bere jaidurac zapatuz, gutiziac ezeztatuz!...

Ez, ez, federic, sinhesteric gabe, ez da giristino biziric. Berritz ere erran dezagun : landarea erotic heldu den bezala, giristino bizia fedetic, sinhesteric da heldu. Erroric ez, landareric ez;

erro ahula, landare ahula; ez ditake landare eder, hazcarric izan, erro hazcar batekin baizic. Halaber, federic ez, giristino biziric ez; fede ahula, giristino bizi ahula; ez da funtsezko giristino biziric fede hazcarrarekin baizic.

Zertan gare fedeari buruz?... Ba othe dugu fedea? — Gure fedea aski hazcarra othe da!... — Askia lehiatzen othe gare gure fedearen begiratzerat? — O Jainco ona, argi nazazu.

Ba othe dugu fedea? — Bai, naski, sinhesten ditugu erlisioneco egia; bihiric ez ginezake ukha. Zembeit aldiz bizkitartean, ez othe gare nahitarat, edo bederen ongi lazoki, egoten halaco duda batean bezala, gauza tzar batzu entzun edo iracurtu ondoan! Erlisioneco egia sinhesten ditugu; baina sinhesten othe ditugu Elizac, Jaincoac, iracatsiac direlacotz, ala bakharric haurretic icasiac ditugulacotz?

Fedea bizkitartean hori da : gauza baten sinhestea, Elizac iracasten duelacotz. Eta fedea hori delacotz, ez da aski

zin-zinezco fedearen izateco, erlisioneco egia dakizkigunac sinhestea; behar da oraino ekharria izan bertze guzien ere bardin sinhesterat ezagutzen diren bezen laster, jakinez geroz, segurizanez geroz, Eliza mintzo dela, Elizac iracasten dituela. Alabainan, Elizaren hitzac beti indar bera du; eta Elizac erraten ducunean : hau edo hura baitezpada sinhetsi behar da; orduan sinhesten ez duenac, holacoric oraino et-zakielaco, aditu et-zuelaco aitzakian, harrec ez du federic. Uste bai beharbada fedea baduela; bainan ez baitu : sinheste hori gabe, federic ez da. — Zertan gare?... Zin-zinez, bihotzez, ekharriac othe gare Elizaren iracaspén guzien onhartzerat, sinhesterat?...

*
*
*

Fedea badugu; bainan gure fedea aski hazcarra othe da? — Ai, Jainco ona, hemen berehala erran behar dautzugu, Ebanjelioco muthico eriaren aitarekin : « Sinhesten dut, Jauna; hazcar-azu ene sinheste flacoa. » Bai, ondicotz! ongi flacoa, ongi ahula; eta horra zergatic

naizen hain giristino flaco eta ahul! Fede hazcar bizi bat banu, maizago orhoit nintake Jaincoaz, eternitateaz, erlisioneco gauzez; maizago orhoituz, hobeki jarraic nintake ene giristino egimbide guzieri... Jaincoac beti icusten nauela orhoituz, galbidetaric begira nintake... Jaincoari mintzo naizela orhoituz, bertze bildutasunic eta khartsutasunic nuke othoitzean..... Eta meza saindua, fede suhar bat banu, sinhesten banu gorphutzeco begiez icusiz bezen biziki, aldarean gurutzean bezala Jesu Cristo neretzat sacrificatzen dela, meza saindua zembat ongi entzun nezaken!... Bainan ez, nere fedea ahula da; eta hala delacotz, horietaz guzietaz ez naiz bakhan baizic, arinki eta achaletic baizic orhoitzen. Eta nere giristino bizia ez da batere hazcartzen; ni beti bardin, hoberic gabe.

Sinhesten dut, Jauna, bainan nere fedea flacoa da; hazcar-azu. — Fede bizi bat banu, ez nintake mundu huntaco ergelkeriez, ez-deuskeriez, naizen bezen hartua, mundu huntaco harat-hunatez haimbertze khechatua, mundu huntaco

gauzeri, ontasuneri, hain hertsiki lotua... Nere gogoetac, nere esperantzac, nere bihotza hobeki finca netzazke eternitateco gauzetan eta ontasunetan. — Fede bizi bat banu, ez nintake, batzuetan menturaz gertatzen zaitan bezala, Jaincoaren eta Elizaren haur egiazco, Mariaren haur naizela agertzeco ahalca edo izi... Bertzeac erlisionearen contra mintzo direnean, erlisioneaz trufatzen direnean, ez nintake burua aphaltic egon gachtagin bat, hobendun bat bezala... Ez nezake bertzeekin irri egin, *nere buruaren ez iracusteco*. Zer, bertzec debruaren alde beren burua iracusten, eta gu Jaincoaren alde iracusteco beldur! Orhoit gintazke orduan, eta izi, Salbatailearen hitz hautaz : « Nor ere nitaz ahalcatuco baita, eta ni ere hartaz ahalcatuco naiz... » O Jauna, icusten duzu nere fede escasa, icusten zoin ahula den nere sinhestea. Othoi, urrical nakizu.

..

Fedea hazcar nahi dugu? Beraz, lehia gaitezen begiratzerat eta hazterat. Landareac ere hala handitzen eta hazcartzen

dire : haize eta erauntsi gachtoetic begiratur ; eta gero, haziz, onduz. — Ba-otho dugu aski arta gure fedea hits, cordoca, flaca, beharbada hil dezaketan gauzetic zaintzeco? Ez otho gare ascotan, batere beharric gabe, erlisioneaz gaizki edo arinki mintzo diren jendekin egoten? Ez otho dugu batzuetan erlisio- nearen contraco zerbeit iracurtzen? Edo liburu, edo gazeta? Beharbada ez dire garbiki contra mintzo; bainan, orhoit Salbatzailearen hitzaz : « Nere alde ez dena, nere contra da. »

Fedea hazcar nahi duenac, bertze iracurtzeric du maite, eta bilhatzen. Alabainan, Jaincoaren hitza da fedearan hazcurria. Jaincoaren hitza aurkitzen da oso osoa, garbi garbia, liburu sainduetan, eta Elizaren ezpainenetan; aurkitzen da ere aphur bat, Elizaco buruzagien baiarekin agerturicaco erlisioneaz mintzo diren liburu on batzuetan. Lehengo zaharrerri hambat laket baitzitzaioten holaco iracurtze zerbeiten egitea! Gutiz gehienec bazituzten, edo *Testament Zaharra eta Berria*, edo *Imitationea*, edo *Meditationeac*, edo bertze

asco; eta ahal zuten guzian, igandetan bederen, hetan hari ziren, eta gogotic. Ba-otho dugu holaco zembait liburutto? Laket othe zaicu hetan haritzea, gure fedearen argitzeco eta sustatzeco?...

Laket othe zaicu predicuetan aurkitzea? Han baita bada Jaincoaren hitza gure heineraco, gure beharren arabera, chehatua eta argitan ezarria! — Ala predicuec unhatzen othe gaituzte? Beti luzegi othe zaizkigu! Ahalaz hetaric ihesi othe gabiltza? Eta han garenean ere, non dugu gogoa, bihotza?... Ai, fede ahula duke, Jaincoaren hitza entzutea eta iracurtzea maite ez dukenac. — Zertan gare gauza horri buruz? Gure ichtorioa, ondicotz! bertze hainitzen ichtorioa othe da? Edo-zoin bertze gauza gogotic iracurtzen, bainan erlisioneco gauzac, ez; gizonen elheri beha lorietan egoten, bainan Jaincoaren hitzac berehala unhatzen. O Jauna, urrical dakizu nere fede escasa. Emadazu zure hitz sainduaren amodioa, *gustua*.

••

Azkenecotz, fedea hazcar nahi badu-

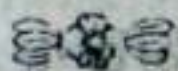
gu, behar dugu othoitzari jarraiki. — Fedea Jaincoaren dohaina da; halaber fedearen indarra. Eta Jaincoac bere dohainac othoitzari diozca ematen. Bai, fedea Jaincoaren ganicaco dohaina da, dohain guzietan beharrena; ezen, jadanic icusi dugun bezala, federic gabe ez da giristino biziric, ez da salbamenduric. Maiz eta ardura beraz Jaincoari eskerrac bihur fedea eman dauculacotz, giristino egin gaituelacotz. Sobra maiz, gure othoitzetan, ahanzten dugu Jaincoari eskerren bihurtzea, haimbertze ongi egin eta egiten daucun Aita onari *esker-mila* erratea. Bizkitartean ez da deus zuzenagoric; eta bertzalde, deusec ez du Jaincoaren bihotza hala ekhartzen grazia gehiagoren ematerat. *Esker-mila* beraz ardura Jaincoari, eman eta atchiki daucun fedearentzat.

Eta gero, maiz galde gure fedea begira dezan eta hazcar. Hortaraco, arras on izanen da maiz, humilki eta fidantzia-ekin, egitea Apostoluec Salbatzaileari egin zioten othoitza eta galdea. « Emen-da iezaguzu fedea. »

CHEDE-ZINA :

Jaincoaren hitza entzuterat eta iracurtzerat lehiatuco naiz. Maiz Jaincoari erranen diot bihotzaren erditic : Hazcar-azu nere fedea. - -

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

XIII — ESPERANTZA

—

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Federic gabe, ez da esperantzatic. Ezen, ez badugu Jaincoaren hitza sinhesten, nola iguricatuco ditugu segurki Jaincoac hitzeman ontasunac?... Hala hala, esperantzatic gabe ere, ez ditake giristino biziric. — Ezen, esperantza zer da? Esperantza da : Jaincoac hitzeman dituelacotz, iguricatzea zerua eta zerurat heltzeco behar den laguntza, grazia. Ez bada zeruaren esperantzatic, ez bada zerurat heltzeco behar den laguntzaren, indarraren, esperantzatic, zertaco bizico da giristinoki, zertaco bere burua bortchatuco da?... Laboraria ez bidé litake nekha, ez bide litake lanean hari neguco hotzetan eta udaco beroetan, ez balu zerbeiten biltzeco esperantzatic! Tratu-lariac ez bide lezake haimbertze buruhauste, haimbertze harat-hunat erabil, ez balu irabaziaren esperantzatic!... Ha-

laber, segur, giristinoa ez litake, bere buruarekin borroca hariz, Jaincoaren nahiaren egiterat lehia, baldin ez balu sariaren esperantza.

Eta zembatenaz ere saria ederrago baita, zembatenaz segurago, eta hambatenaz gogoticago egiten da lana.

••

Guc, zer dugu esperantza saritzat? — Zerua. Zerua, erran nahi da : Jaincoa bera, bere handitasun, saindutasun, edertasun, maitagarritasun guziarekin; Jaincoa beticotz. Iguricatzen dugu beraz sari guzietan hoberena, aberatsena, sari guzien gaineco saria.

••

Eta zergatic dugu zerua iguricatzen? Jaincoac hitzeman dauculacotz. — Gure esperantza beraz dudaric gabecoa izan behar da, osoa, segura. — Jaincoac hitzeman daucu zerua, hitzeman zerurat heltzeco grazia. — Alta Jaincoa egia bera da; Jaincoa ez ditake gogoaren contra mintza. Hitzeman du, berazeman nahi du. Bai, eman nahi du, eta ber-

tzalde ematen ahal du. Haren ahala nahia bezen segura da; Jaincoac guziac bere meneco ditu; deus ez da Jaincoac eman ez dezakenic.

Hitz batez, Jaincoac betiereco zoriona hitzematen du, eta bere hitzaren atchikitzeo nahia eta ahala badu. Beraz osoki idurica dezakegu, eta iduricatu behar dugu Jaincoac hitzemaña, zerua. Hortaz dudaric izatea, hortaz dudan nahitarat egotea, Jaincoari laidoric izigarrienaren egitea litake. Erratea bezala litzaioke : Diozu, eman nahi daucuzula zerua, baina ez daucuzu eman nahi; edo : diozu, zerua emanen daucuzula, baina ez duzu emateco ahalic. Alde batetic nola bertetic, erratea bezala litzaioke : Et-zare Jainco. Ez, ez litake Jainco, baldin bere hitza jan baleza, edo bere hitza atchic ahal ez baleza. Ezen Jaincoa osoki perfeta da; haren baitan ez da, eta ez ditake deus macurric, deusen escasic.

O Jaincoa! ô Aita ona! zure graziaz egizu, zure hitzaren gainean fincaturic, zin-zinez, bihotz guziz sinhets dezadan eta igurica emanen dautazula, Jesu-Cristoren odolari esker, zure zeru ederra,

baldin merezitzen badut; sinhets deza-
dan eta igurica, emanen dauzkidatzula
zeruaren merezitzeco behar ditudan gra-
zia guziac. — Bai, Aita ona, hazcar-azu,
susta ene esperantza.

..

Esperantza bizi bat! Deus ez da hobe-
ric giristino urhatseri jarraicarazteco,
giristino bidetan zuzen eta zalu ibilaraz-
teco. — Alabainan, egarriac ithoa dena,
bozic eta ahalaz zaluric doa edatecoa
segur atzemanen duen tokirat. Bidea
tcharchcoa izanic ere, zer zaio!... Eri
denac gogotic hartzen du, kharatsa izanic
ere, sendatuco duen gauza... Lanean
suharkiago hari da, lanaren araberaco
saria segur izanen duela dakiena... Ber-
tzalde, nor litake aski zororic hamar bat
egunez lanean hari nahi ez izateco, segur
bada gero bizi guzia, bizi luze bat, ne-
kheric gabe, aisian, orduan irabaziekin
iraganen duela.

Bada esperantza dut, nic, badakit eta
segur naiz, arimarentzat lanean hariz,
giristinoki biziz, saria izanen dutala; eta
saritzat, betiereco pausua eta gozoa.

Egia da, Jaincoac batzuetan gauza garra-
tzac galdegiten dituela. Bainan lanac,
nekheac, nahigabeac, hain guti iraunen
du! Zembeit egunez guduca, berma,
paira... eta gero laster, arras laster gero...
zorionean igeri, zorionean beticotz...
Mundu huntan gutiziatzen diren guziac
izanic ere, beti zerbeit escas; eta atsegin
eztienec ere guti irauten..... Bainan han,
zeruan, deuseren escasic ez; han, atse-
gin guziac gaindi, eta beti bardin berri,
bardin oso. — Eta zerua, nahi badut,
nerea! ô Jainco ona, ô Jainco guziz ona!

∴

Aski orhoitzen othe gare zeruaz? Aski
sinhesten othe dugu zeruan osoki, bai
osoki, dohatsu izanen garela? Ba othe
dugu zeruaren gutizia eta esperantza
aski bizia?... Lur huni lotuac, josiac
gaude. Zergatic?... Zeruaz aski orhoit ez
garelacotz; ezen, dio san Agustinec,
« zeruari behatzen diotanean, zoin itsu-
« sia eta zikina zautan lurra! » Beraz
maizago, hainitz maizago, bihotza goiti
itzul, gu baitan pizteco eta sustatzeco

zerurateco gutizia eta esperantza ; eta bertze giristinoric izanen gare.

..

Esperantzan huts egin ditake, bai es-casez, bai sobraz.

Escasez. Beharbada, bekhatu hainitz egin dugulacotz, urthe multzu huntan sacrileioan bizi garelacotz, cofesio tzarrac, comunione tzarrac eginez, etsimenduan erori gare; eta gure buruari erran diogu, guretzatez dela zeruric. Etsaiaren gezurra! Bizi gareno, beti, beti, esperantza izan dezakegu, eta izan behar dugu. Gure bekhatuac handiac dire; bainan handiago da Jaincoaren gure alderaco amodioa. Orhoit bekhatosen ondotic, bekhatosen bilha, ethorri dela Jainco Semea zerutic! Orhoit guretzat hil izan dela gurutzean, gutaric bacotcharentzat! Orhoit barkhatu diola Jon Doni Petriri, barkhatu Madalenari! Orhoit zeruan badugula Ama bat, bekhatosen ihes-lecua deitua dena!... Ez, ez, ez etsi : « Jaincoac izitzen bazaitu, daucu erraten san Agustinec, zoazi, laster egizu haren besoetarat. »

Eta Prodigoareen aitac bere haurra bezala, samurki, bozcario handirekin besarcatuco gaitu; ahantzico ditu gure macur guziac; sendatuco, garbituco, bere graziaz jauntzico du gure arima gai-choa!

Beharbada, tentazionekin guducan, maiz garhaituac, icusiz beti bardintsu garela, beti huts berekin, lazotasun, nagitasun, hoztasun berekin, et-zaicu iduri gehiagocoric egin dezakegula salbatzeco. « Nahi nuke, diogu, bainan ez deza-
« ket; indarric aski ez dut nere buruaren
« garhaitzeco. » Etsaiaren gezurra! Ez naski, gure baitaric ez dugu behar den indarra; bainan bai ordean Jaincoaren laguntzarekin : Jaincoaren laguntzarekin deus ez da, deus arimaco gauzetan, egin ez dezakegunic. Bada, Jaincoaren laguntza badakigu nola ardiets segurki : aski da galdetzea. Jaincoac hitzeman du, eta emanen du; emanen beti behar den heinean bederen, maizenic emanen ausarki. Galde beraz, galde. Ez gare osoki fida, ondicotz! ez, ez gare aski fida Jaincoaren hitzari; ez dugu aski esperantza. Galde, eta izanen dugu;... eta, orai ezin-

eginac iduri zaizkigunac, eginen ditugu,
eginen ascotan errechki!

∴

Sobraç. Segur da Jaincoac eman nahi daucula žērua, segur eman nahi daucula zerurat heltzeco behar dugun indar guzia. Bainan segur othe da guc Jaincoaren nahiari ihardetsico diogula, segur Jaincoaren graziaz baliatuco garela? Ez, hori ez da segur. Eta hori segur ez delacotz, beldur, ikhara saindu batekin egin behar dugu gure salbamendua. — Beraz, ez laza, Jaincoa ona delacotz. Jaincoa ona da, bainan zuzena ere, bai; eta Jaincoac ez du saristatzen egina, eta ongi egina den lana baizic. Emanen daucu lanaren egiteco eta ongi egiteco indarra. Bainan ez badugu egiten, edo gaizki egiten badugu, ah! orduan sariric ez igurica! Zorokeria litake, zorokeria eta atrebentzia okhaztagarria Jaincoari buruz.

Beraz, Jaincoa ona delacotz, beti bar-khatzerat ekharria, ez gerorat utz bekhatutic ateratzea, giristino urhatseri

funtski jarraikitzea. Geroa ez da gurea. Bihar, egun arratsean beharbada, hilac izanen gare... Eta zer? Jaincoa ona delacotz nahi ginuke aintzinat laidoztatu! Othe da itsuskeria handiagoric!... Bertzalde, nahiz beti salba ditaken, ez da beti bardin errech. Jaincoaren graziac gutitzen dire... Contu!

..

Ene Jaincoa, ene Aita, ez, ez, ona zarelacotz, ez dautzut atsegabe gehiago egin nahi; aitzitic, lehiatu nahi naiz ahal ditudan atsegin guzien zuri egiterat. Bertzenaz ere, zure atsegina bilhatuz, nere ona dut causituco eta seguratuco; zure nahia eginez, zerua dut irabazico. O zeru ederra! zeru gozoa! betiereco zoriona! Zin-zinez esperantza dut nereztzat izanen dela.

Hitzemana dautazu, Jainco ona; fida naiz zure hitzari, eta, fida naizelacotz, egin-ahalac egin nahi ditut, zure graziarekin batean, zorion gaindizcaco horren merezitzeco.

CHEDE-ZINA :

Maiz eta ardura zeruaren orhoitzapena nere baitan piztuco dut. Maiz nere buruari eginen diot : lana laburra, eta saria betierecoa.

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

XIV — CARITATEA

(JAINCOAREN AMODIOA)

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Fedea eta esperantza gauza ederrac eta beharrac dire. Bainan bada hirugarren gauza bat, hirugarren bertute bat, ederragoa eta beharragoa; eta hura da : Caritatea, Jaincoaren amodioric hoberena. Caritatea duenac badu beti fedea eta esperantza : ezen Jaincoa nola maita, badela eta ona dela sinhesten ez bada. Bainan fedea eta esperantza izanagatic, caritateric gabe ez ditake zerurat hel, ez daiteke salba. Eta hala hala, caritatearekin, zerua segur da. Caritatea da beraz bertute nausia, bertute guzien erregina. Caritateac ditu bertze bertute guziac osatzen, eta betiereco sariaz, zeruco zorionaz gai egiten. O Jaincoa, argi nazazu, ongi icus dezadantzat zer den caritatea; eta zuhaurec

pizturic, zeronec nere bihotzean beti susta zazu hain beharrezcoa, hai baitezpadacoa den bertute hori.

..

Caritatea da Jaincoaren amodioa. Bainan Jaincoaren edo-zoin amodio ez da caritatea. Jaincoa maita dezakegu, bai guretzat ona delacotz, bai bere gatic, bere baitan dituen edertasunaren eta saindutasunaren gatic.

Jaincoa maitatzea guretzat ona delacotz, hori segurki haizu da; haizu eta behar. Ongi-egilea ez maitatzea gauza ahalkegarria da; eskergabetasuna, itsuskeria ezin jasanezcoa. Bada nor da, eta nor daiteke guretzat Jaincoa bezalaco ongi egileric! Orhoit gaiten Betelemeco aberetegiaz... Calbarioco gurutzeaz... gure elizetaco aldarez eta mahain sainduetz... orhoit gaiten zeruaz! Oi! Jaincoac zembat maite gaituen! Zembat ongi egin daucun, eta zembat oraino egin nahi! Berekin, bere zorionean nahi gaitu eternitate guzicotzat. — Zuzen da beraz, osoki zuzen, holaco ongi-egilea maita dezagun, eta hainitz maita. Maiz

eta ardura beraz gure buruari erran die-
zogun : Jaincoac hoimbertzeta maite nau !
Nic ere nahi dut ordainez maitatu, eta
maite dutala iracutsi haren nahiari gero-
ta-hobeki jarraikiz.

Bai, Jaincoa maite dezakegu, eta mai-
tatu behar dugu, guretzat ona delacotz.

Amodio hori bizkitartean caritatea
othe da? Hori othe da Jaincoaren amo-
dioric garbiena, hoberena? — Ez, ez da
hala. Beha :

Jaincoa maite dugunean, harren ganic
zerbeit onic izan edo iguricatzen dugu-
lacotz, funtserat joan eta, nor dugu
maite? Gure burua; edo bederen Jain-
coa maite dugu gure gatic, Jaincoaren
baitan causitzen dugulacotz, Jaincoaren
ganic heldu zaiculacotz gure gozoa eta
zoriona : Jaincoaren amodio hortan sar-
tzen da gure buruaren amodio hainitz.
— Amodio garbiagoa, amodio hobea
litake segur, Jaincoaren maitatzea bere
gatic, bere baitan delacotz osoki maita-
garria.

Haur batec bere ama maite du, behar
dituen jan edanac eta soinecoac nasaiki
ematen diozcalacotz; ongi da. Bainan

amodio egiazcoagoa, ederragoa, garbiagoa, hitz batez hobea luke amarentzat, baldin maite balu harren baitan ezagutzen dituen bertuten gatic, maite balu icusten delacotz othoitzari, lanari, bere egimbide-guzieri jarraikia, ezta, zuzena, laguntza egilea..... Halaber, Jaincoaren maitatzea guretzat ona delacotz, ongi da. Bainan hobe, maitatzea bere baitan dituen ontasunen gatic, maitatzea delacotz guziz saildua, guziz ederra, guziz jakintsuna, hitz batez, osoki perfeta... Hori da caritatea, Jaincoaren amodioric hoberena : Jaincoaren maitatzea, ez gure gatic, bainan bere gatic.

Eta egiazki, batere federic, batere adimenduric balin-bada, ez da nekhe Jaincoaren hola maitatzea, bere gatic. — Mundu huntan berean bada gauza on eta eder, gauza maitagarri eta charmagarri frango. Alta, badakigu munduco gauza guziac ez direla itzal goibel eta hil batzu baizic; Jaincoa miletan eta miletan gauzaric hoberenac baino hobea dela, ederrenac baino ederrago, maitagarrienac baino maitagarriago, charmagarrienac baino charmagarriago. Mundu

huntan hain laket zaizkigun guziac, gure begiac lilluratzen, gure beharriac cho-
ratzen, gure bihotzac gozoz horditzen
bezala eta zorionez gainditzen dituzten
guziac, bai guziac, Jaincoaren ganic
heldu dire; eta Jaincoaren aldean deus
ez dire... deus... ur chorta bat itsaso za-
balean baino gutiago, argi firrinda bat
iguzkiari buruz baino gutiago. Nola
beraz ez maita hain ederra, hain maita-
garria, edertasun eta maitagarritasun
guzien ithurburu ezin agortuzcoa den
Jaincoa! « O Jaincoaren edertasuna,
behar ginuke maiz erran san Agustine-
kin, edertasun beti lehengoa, eta beti
berria, nola et-zaitut orai artio maitatu! »

Caritatea bekhatu mortalac du khen-
tzen arimatic. Bainan caritateac ere be-
khatu mortala khentzen du. Bi etsai dire
horiec, elgarrekin egon ez ditazkenac.
Alabainan, batec Jaincoari hertsiki lo-
tzen gaitu; bertzeac aldiz Jaincoaren
ganic berechten eta urruntzen. — Beraz,
seculan bekhatu mortalean erortzeco
zorigaitza baginu, laster, laster lehia

gaiten caritatearen, Jaincoaren amodio garbiaren gure baitan pizterat, othoitz eginez, eta orhoituz Jaincoa zembat bere baitan ona, ederra, maitagarria den, zembat duen bere baitaco ontasunaz eta edertasunaz gure amodioa merezi. Eta berehala, caritatezco sentimendu bat gure baitan piztu deneco, cofesatu ere baino lehen, Jaincoarekin bakhetuco gare, zeruco biderat itzulico... O caritatea, gauza guziz baliosa!

Bertze bideric ez da salbatzeco, bekhatu mortalarekin aphezic gabe hiltzerat doanean. Contrizione perfetac ere bekhatuac barkhatzen ditu cofesioric gabe. Bainan contrizione perfeta eta caritatea, biac gauza bera dire, gauza beraren alde eta ifrentzua bezala. Ezen, contrizione perfeta zer da? Bekhatuaz urrikitzea, Jaincoari calte egin diolacotz, Jaincoarentzat tzarra delacotz. Bainan holaco urrikiric ez daiteke izan, ez bada Jaincoa maite bere gatic; urriki eta amodio horiec bat bertzean sartzen dire; beti elgarrekin dabilta.

Maiz eta ardura, beraz, lehia gaiten caritatezco sentimenduen gure baitan

pizterat : baldin bekhatu mortalean bagine, ahalic lasterrena ateratzeco; eta grazian balin-bagare, arima bekhatu benialetaric garbituz, gure Jaincoarekilaco adichkidantza berretzeco eta hazcartzeco.

..

Gauza jakina da, alabainan, ez dela bekhatu benialen sendagailu hoberic, caritatea baino. Argiac ilhumbea casatzen duen bezala, caritateac casatzen ditu bekhatu benialac. Argi gehiago, eta ilhumbe gutiago. Halaber, caritatea biziago, eta arima bekhatu benialetaric garbiago. Argi osoa denean, ilhumberic batere. Halaber, caritatea aski suharra denean, bekhatuic ez da batere ariman gelditzen. — Susta dezagun beraz ahalaz gu baitan caritatea; lehia gaiten gero-ta gehiago maitatzerat gure Jainco ontasun eta edertasun guziez aberats dena. O Jaincoa, zer maitatuco dugu, zu maitatzen ez bazaitugu! Zure aldean, zer dire munduco gauza guziac!

..

Eta Jaincoa hola maite balin-badugu,

segur da nahico dugula icusi gero-ta-hobeki ezagutua, maitatua, zerbitzatua; segur, atsegin izanen dugula ematen zaizcon ohorez, atsegabe egiten zaizcon laidoez; eta horiec, caritatezco sentimenduac dire.

Segur da geronec, gure heinean, lehia saindu bat izanen dugula Jaincoaren legea ez dakiteneri iracasteco, Jaincozco urhatsac gure menecoeri bederen atchicarazteco... Eta horiec, caritatezco obrac dire. Eta, egia gozoa! Orhoitzapen contsolagarria! Caritatearekin, den-gutieneco caritatezco sentimenduekin, grazia segur, Jaincoarekilaco bakhea segur.

Caritatez, Jaincoaren amodio garbiz orhatua bezala da Jesu-Cristoc iracatsi othoitza, othoitz horren lehembizico erdia bederen. *Gure Aita...*, *erabil bedi sainduki zure izena...*, *ethor bedi zure erresuma...*, *egin bedi zure borondatea zeruan bezala lurrean ere!* Horiec guziac caritatearen, amodio garbiaren oihuac dire, caritatearen gutiziac eta galdeac. Horietan ez dugu gure ona bilhatzen,

ez dugu gure onaz grinaric. Jaincoaren ona dugu bakharric bilhatzen; Jaincoaren ohoreaz eta atseginaz gare gose eta egarri..... Ah! maiz eta ardura, *Gure Aita* bihotzetic, zin-zinez erran bagineza, ez laiteke ifernuric guretzat. Eta zeruan, zer tokia!

CHEDE-ZINA :

Ahalic maizena lehiatuco naiz, caritatearen nere baitan pizterat eta sustatzerat, bihotzetic erranez : O Jaincoa, gauza ederric eta maitagarriric badela munduan! Eta zu, miletan eta miletan ederrago eta maitagarriago! O Jaincoa, maite zaitut, maite zaitut!

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

XV — CARITATEA

(LAGUNAREN AMODIOA)

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Egun batez, Jesus Jaunari galdegin zioten : « Zoin da legeco manamendue-
« tan handiena? » Salbatzaileac ihar-
detsi zuen : « Maitatuco duzu zure Jainco
« Jauna zure bihotz guziz, zure arima
« guziz, zure gogo guziz; hori da mana-
« menduetan handiena eta lehena. Bi-
« garrena aldiz hori iduria da : maita-
« tucoc duzu zure laguna zure burua
« bezala. » — Beraz, Jaincoaren eta la-
gunaren amodioa bat bertzean sartzen
dire; ez da Jaincoaren amodio egiazco-
ric lagunaren amodioric gabe. Batac
bertzea baitezpada galdetzen du, batac
bertzea ekhartzen.

Alabainan, norbeit zinez maite de-
nean, nahi-eta-ez maitatu behar da ha-
ren iduria eta potreta. Bada laguna, edo

zoin lagun, Jaincoaren potret bizia da, guziac Jaincoaren idurirat eginac garenaz geroz. Jaincoaren iduria eta potreta da bereziki giristinoa, bathaioaz Jaincoaren haur, Jesu Cristoren haurride egina izan baita, graziac ariman eman baitio Jaincoaren beraren bizia.

Eta horra nola eta zergatic caritatean baitezpada sartzen den, Jaincoaren amodioarekin, lagunaren amodioa. Bai caritatea da : Jaincoaren maitatzea beregatic, eta laguna bere burua bezala Jaincoaren gatic. Beraz, nola Jaincoaren edo-zoin amodio ez baita caritatea, halaber ez da caritatea lagunaren edo-zoin amodio.

Laguna maitatzea, guretzat ona delacotz, gure gogoracoa delacotz, gure bihotzeco jitez edo beraztasunez, hori ascotan haizu da, ascotan ongi. Baina hori ez da caritatea. Caritatea da : lagunaren maitatzea Jaincoaren iduria, Jaincoaren obra eta haurra delacotz, maitatzea Jaincoa maite delacotz, Jaincoari atsegin egiteco, hitz batez, maitatzea Jaincoaren gatic.

Nola maite othe dugu laguna?... Maite othe dugu egiazki? Ala, ondicotz! maitatzeco orde, hastio othe dugu?... Zer dio contzientziac?... Lagunaren alderat, gure nahiz gure baitan atchikitzen othe dugu herraric, kirestasunic, barneco hisiaric, hisduraric?... Lagunaren caltea bilhatu othe dugu... gutziatu? Lagunaz gaizki mintzatu othe gare?... Haren berri guziac, onac eta tcharrac, guziz tcharrac, aietasun deithoragarri batekin barraiatu othe ditugu?...

Hainitz jende bada, bertze bekhatuetaric artarekin begiratzen denic, baina lagunaren ohoreaz nola-nahi mintzo denic, ascotan gachtakeriaric gabe, baina arinkeriaz, bidegabe frango ekhar dezaken errechtasun batekin!... Ez gure burua itsu!...

Uste dugu beharbada, diogu bederen, laguna ez dugula hastio. Eta bizkitartean, zerbeit macur gertatzen zaioenean, atsegin hartzen dugu... haren laudorioac ezin jasan detzazkegu... harren contraco zerbeiten entzuteac loriatzen gaitu..... contu... contu..

..

Laguna egiazki maite denean, ongi icusi nahi izaten da. Haren hutsac ahalaz estaltzen dire, edo bederen ichilic uzten... hartaz ahalaz ongi da mintzatzen.

Laguna egiazki maite denean, harren laguntzerat ekharria da bere behar-ordu guzietan, bai arimacoetan, bai gorphutzecoetan. — Laket othe zaicu haurrerit othoitzen, catichimaren iracastea? Laket erien artatzea? Laket bereziki jende beharrari zerbeiten ematea?... Ematen othe dugu gure ahalaren arabera?... Ematen ongi, erran nahi da, bihotz eta begitarte onez? « Pobreri emanac, dio Izpiritu Sainduac, bekhatuac estaltzen ditu, zemba?-nahi izan ditin. »

Maita detzagun beraz, maita hainitz, eta ahalaz lagun pobreac. Bertze guziac ere, bai, bainan pobreac dire bereziki Jesu - Cristoren iduriac, bertze Jesu-Cristo batzu bezala, Jesu-Cristo pobre sortu izan delacotz, pobre bizi, pobre hil. Orhoit Salbatzaileac zer erranen duen azken judizioan : « Zatozte, nere « Aitaren benedicatuac, zatozte zuen-

« tzat betidanic egina den erresumarat :
 « Gose izan naiz, eta eman dautazue
 « jaterat; egarri, eta eman dautazue
 « edaterat. Arrotza nintzen, eta eman
 « dautazue aterbea; biluza, eta eman
 « dauzkiđatzue soinecoac. Eri nintze-
 « nean, ethorri zatzaizkidate icusterat;
 « preso nintzenean, contsolatzerat. »

Bainan, Jauna, non eta noiz holaco-
 ric egin ahal dautzugu?

« Egiaz erraten dautzuet, zer ere on-
 « giric egin baitiozue nere haurretaric
 « ttikienari, eta hura guzia neroni egin-
 « tzat hartzen dut. »

Eta hola da; bai, giristino lagunari
 egiten zaiona Jaincoari berari egina da,
 giristino laguna Jaincoaren potret bizia
 eta haurra denaz geroz, Jaincoaren ga-
 tic maitatu behar duguna.

••

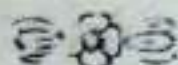
Eta caritatea duenac hola du maita-
 tzen; eta hola maite duelacotz, zerua
 du merezitzen. Ez gaitu orai harritzen
 Liburu Sainduetaco hitz hunec : Norc
 ere baso bat ur ematen baitio lagunari
 Jaincoaren izenean, Jaincoaren gatic,

eta harrec merezitzen du betiereco saria. Maita beraz laguna, maita Jaincoaren gatic; eta zerua gure da.

CHEDE-ZINA :

Maiz eta ardura nere buruari erranen diot : « Giristino lagunari egina, Jaincoari egina da. Horren gatic, ez naiz seculan nihortaz gaizki mintzatuco, eta jende beharra ahalaz lagunduco dut. »

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

XVI -- HUMILTASUNA

—

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287;arren plaman bezala).

Saindu batec behin izcribatu zion emazte bati : « Deuseri et-zaitezela hala
« atchikia izan, nola humiltasunari ;
« ezen ez da deus maitagarriagoric. Hu-
« miltasunac zaintzen eta begiratzen
« ditu bertze bertute guziac. Uргуилуac
« aldiz, izcribatzen zion san Bernatec
« bere arrebari, urгуилуac aingeruac be-
« rac galdu zituen, hain hazcar zirenac
« artiki. »

Saindu guziac bardin mintzo dire. Alabainan, guziec ez dituzte errepicatzen baizic Izpiritu Sainduaren iracaspnac. Huna Liburu Sainduetaco hitzac : « Jain-
« coac behatzen diote humilen othoitze-
« ri : urгуилutsueri aldiz gogor egiten.
« Grazia ematen diote humileri; urгуи-
« lutsuac aldiz, hasarreturic, jotzen ditu,
« eta heien egoitzac barraiatzen. » Orhoit temploan zer gertatu zitzaioten *fa-*

risauari eta *publicanoari*. Farisaua bere buruaren laudatzen haritu zen eginahala : Jaincoac madaricatu zuen ; publicanoacaldiz humilki aithoitu zuen bekhatrosa zela : Jaincoac barkhatu zion.

Humiltasuna ! Gauza baitezpadacoa, bertze bertute guzien gainetic Salbatzaileac iracatsi nahi daucuna ! « Icas-azue nere ganic, dio Jesus Jaunac, bihotzez ezitia eta humila naizela. » Icas-azue nere ganic ! Seculan, dio san Agustinec, Jesus Jauna ez da hola mintzatu, seculan ez gaitu bere ganat, bere bihotzerat, escola baterat bezala deitu. Icas-azue ! Contu ; icasterat goazin gauza ongi handia eta beharra bide da. Zer nahi daucu bada Salbatzaileac iracatsi ? — Mundu berribaten moldatzen ? ... Miracuilu egiten ? Ez, ez ; icas-azue... bihotzez « ezitia nai-« zela eta humila ». Bai, egiazki, humila da Jesusen bihotza ; humil, osoki humil eta ezti agertzen zaicu gure Nausi ona... bai Betelemen... bai Calbarioan... bai Gorphutz ! ainduan !

Humiltasuna, eta haren lehembizico lorea, eztitatsuna, horra beraz zer nahi duen Salbatzaileac gu baitan icusi.

Zer da humiltasuna? — Humiltasuna, dio santa Teresac, da : *egia*.

Jaincoac bere baitan eta bere baitaric badituela-ontasun eta ahal guziac, horra egia. — Guc aldiz, deus ez dugula Jaincoaren ganic, Jaincoari esker baizic; horra egia.

Bai, hala da : deus ez gare, eta deus ez dezakegu gure baitaric. Gure arima Jaincoaren ganic dugu; gure gorphutza Jaincoaren ganic; Jaincoaren ganic gure arimaco eta gorphutzeco indar guziac; eta Jaincoac atchic ez baletza, bata eta bertzea berehala suntsi litazke. Horra egia.

Eta egia hortaric heldu da humiltasuna, ithurritic ura, iguzkitic argia bezala. Ezen, zuzenez eta berenaz, egia horrec ekharri behar gaitu Jaincoaren aintzinean aphaltzerat, ahuspez ematerat, bihotzetic zin-zinez aithortzeco deus ez garela, deus, hari esker, haren urricalmenduz baizic; eta, eskerrac bihurturic eman dauzkigun indar eta grazia guziez, galdetzeco ez gaitzan escutic utz! Bada,

hori da humiltasuna : Jaincoaren aintzi-
nean aphaltzea, ezagutuz eta aithortuz
deus ez garela gure baitaric, garen guzia
eta ditugun guziac haren amodioaren
emaitzac direla, guziac haren amodioari
diozcagula zor.

Hortaric ageri da urguilua zoin gauza
macurra den eta gezurrezcoa. — Gure
burua bertzeac baino gehiago daucagu.
Ala gorphutzean, ala ariman ustez bede-
ren ditugun abantailez hampatuac gau-
de. Zoroac! Noren ganicacoac dire
abantail horiec?

Urhez aphaindu makhilac merezimen-
du gehiago othe du burdinez eginac
baino? — Biec, emana hartu... Baditake
Jaincoac bertzeri baino zerbeit gehiago
eman daucun. Bainan orhoit, emanaren
araberaco condua bihurrarazico dau-
cula; eta, ikhara saindu batekin, galde
haren emaitzaz behar den bezala balia-
tzeco grazia. — Baditake gure burua
bertze holacoa edo halacoa baino hobea
iduri zaicun; eta hala den ere baditake.

Bainan, bertze hec baino grazia ge-
hiago izan ez baginu, ez othe ginen hec
baino are tzarrago izanen! Eta hec, guc

bezembat izan balute, ez othe ziren gu baino hobeac izanen! — Ez beraz urguilutan sar, ez gure buruaz uste handiric izan : Gu baitan diren guziac Jaincoaren obrac eta emaitzac dire. Orhoit beti egia hortaz; egia hortaric eta egia hortan da humiltasuna.

Bainan egia othe da hori? Bai, arras egia othe da deus ez dela gu baitan Jaincoaren ganic baizic? — Deus onic eta zuzenic, ez, arras egia. Bainan, ondicotz! baita gu baitan gauza on eta zuzenez bertzeric! Baitire macurrac eta tzarrac! Eta zembat! Zembat bekhatu ez dugu egin, eta egun oroz egiten! Alta bekhatuac, hec bai, gure ganicacoac dire, geronec eginac, osoki gure obrac. Bainan, egiazki, gure obra horiez behar othe ginuke urguilutan sartu? Pulitac, gure obrac!

Norbeit hil baginu, hil baginu gure aita edo gure ama... urthe multzu bat zuzenez preso egoten bagine... gure urguiluac eta balentriac barnasco litazke naski, behar bederen, seguric! Ez gin-

tazke naski orduan beti airean bezala, nondic gure burua agertuco eta aipharazico dugun, nondic izanen dugun ohore, lausengu eta laudorio! Jendea gutaz ichiltzea, jendeac ahanztea, nahi ginuke naski!

Bada gure bekhatuez gure Jaincoa dugu hil, bai gure Jaincoa bera; gure bekhatuez susco presondegi izigarri bat merezitu dugu. — Eta deus macurric egin ez baginu bezala, hobendun, osoki hobendun, ez bagine bezala, laudorioz eta ohorez beti gose gare... beti bertzeac baino gorago nahi!... Iduri deus ez dela sobra, ez aski, guretzat! — Eta ahalkea copetan, urriki minena bihotzean, Jaincoari, urricak gakiakion, maiz eta ardura galdegin behar giniokenean, ez dugu gogoan ergelkeriaric baizic..... nola aphainduco dugun gure gorphutza, laster, ustelduric, harrec janen duten gorphutz hau... nola gure buruac agertuco ditugun holaco tokitan, holaco bilcuretan... nola gutaz jendea mintzo othe den!

Eta Jaincoari haimbertzetaraino huts egin ondoan, Jaincoa haimbertze laidoz-

tatu ondoan, guc gure lagunaren ganic deus ezin jasan..... deus ezin entzun, gure onetan, gure bide macurretic aterarazteco izanagatic... begia baino mimberago, deusetan huts egiten badaucute, gu berehala khechu, suhartuac... zerbeit elhe tchar gutaz erraten badute, gu orduan muskertzen, zer-nahiren erraten hasten, guc orduan hasarrez casic burua galtzen. Horiec guziac eta gehiago merezi ez baginitu bezala! — Eta hala hala, geroni Jaincoaren barkhamenduaren hain beharretan garelaric, guc bertzeri ez deus barkhatzen... gure menecoac, sehi, langile, edo bertze, idorki, garrazki, zorrozki ibiltzen...

Humiltasunic ez, eta eztitasunic ez!

Eman zaicu bada, eman zaicu ohorea eta laudorioa, guri, deus onic gure baitaric ez duguneri! Bai segur, gauza onari laudorioa beti zor zaio. Bainan gu baitan diren gauza onac Jaincoaren ganic baitire : Jaincoari beraz ohore eta laudorio heietaz; hori da zuzen. Eta Jaincoari ohointza baten egitea litake, ohorea eta laudorioa guretzat bilhatzea, eta atchikitzea.

Eman zaicu, eman zaicu ohorea eta laudorioa, guri, gure Jaincoa gurutzeficatu duguneri, hala laidoztatu dugun Jaincoari urricaltzen ez bagatzaizco, betiereco suan erre beharrac gareneri! O Jainco ona, othoi, ez gaitzazula beticotz arbuia!

Deus ez gare, deus, bekhatoros dohacabe batzu baizic. — Horra egia. — Eta egia hortaz orhoitzeac behar gaitu, Jaincoaren graziarekin, aphaltasunean, humiltasunean eta eztitasunean iduki, eta gero-ta gehiago sarrarazi. San Bernatec izcribatzen zion bere arrebari : « Zem-
« batenaz ttikiago izanen baitzare zure
« begietan, eta hambatenaz handiago
« izanen zare Jaincoaren begietan. »

CHEDE-ZINA :

Egunean behin bederen eginen dut othoitz hau : « O Jesus, bihotzez ezta eta humila, « egin-azu nere bihotza zure bihotza bezalacoa. »

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

XVII — OBEDIENTZIA

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Loretic fruitua heldu den bezala, humiltasunetic heldu da obedientzia. Loreric ez, fruituric ez; halaber, humiltasunic ez, obedientziaric ez. Alabainan, humila ez denac, uste du nor-nahi bezembat edo gehiago badela, nor-nahic bezembat edo gehiago badakiela. Zergatic beraz bertzec erranic sinhetsico du, zergatic bertzec iracutsiric eta manaturic eginen?..... Bera aski da bere buruaren bidatzeco.

Izpiritu Sainduac bizkitartean erraten dauçu : « Bere buruari fidatzen dena, « itsu bati da fidatzen. » Eta « itsu batec « bertze itsu bat bidatzen duenean, biac « errecarat erortzen dire. » — Beraz, errecarat erori nahi ez badugu salbamenduco bidean, obeditu behar dugu.

Nori behar dugu obeditu?

Funtserat joanez, Jaincoari bakharric diogu zor obedientzia. Gizonac, gizon bezala, ez du escuric bertze gizon bati manatzeco; berenaz, zembat-nahi hazcarra, aberatsa edo jakintsuna izanagatic, gizona ez da gizonaren nausi eta aitzindari. Jaincoa da gizon guzien nausi eta aintzindari bakharra; denentzat bardin.

Bainan Jaincoac creatura batzu hautatu ditu bere ordaintzat, eta gauza batzuetaco bere nausitasunaz jauntsi; creatura heieri eman diote zuzena eta ahala, haren izenean, haren ordain bezala, bertze creatureri manatzeco. Beraz, Jaincoaren nausitasunean hala partalier eginac diren creatura hec mintzo direnean, zerbeit manatzen dutenean, Jaincoa bera da heien ahoz mintzo, Jaincoac du heien bidez manatzen. Ordutic, heieri desobeditzea, Jaincoari desobeditzea da. Bainan, hala hala, heieri obeditzea, Jaincoari berari obeditzea. Eta hola, ez diogu obedientzia ematen zor diogunari baizic: Jaincoari diogu bakharric zor; eta Jaincoari diogu bakharric ematen.

Egia horrec, egia hortaz orhoitzeac, zembat ohoratzen, edertzen eta errechten duen obedientzia! Zuzen da, alabainan, gizonac Jaincoaren nahia egin dezan. Eta bertze aldetic, ohoragarri da gizonarentzat, ez bertze gizon baten aintzinean, bainan Jaincoaren aintzinean bakharric aphaltzea, Jaincoari bakharric obeditzea.

∴

Zertan othe gare obedientziari buruz? Jaincoac nahi du obedi diezoguten : Elizaco buruzagieri, burhasoeri, nausi etcheco-andereri.

Elizac erranac onhartzen othe ditugu, Elizac manatuac ahalaz egiten? Ala, Elizac zerbeit manatzen duenean, ba othe dugu beti zerbeit erasteco?... Eginen badugu ere, lehenic ez othe gare ez egi-terat bezala abiatzen?... Hala iracusten bederen? Azkenean, ez gogotic egiten? Herrico artzainac, herrico aphezec nahi dutenerat errechki erortzen othe gare, ala nekhez, arras nekhez? Beharbada, geroni herrico artzainari bihurturic, ez othe ditugu bertzeac ere guc bezala egi-

terat ekharri, sustatu?... Laket othe zaicu, herrico aphezen laguntzea, arimen onetan galdetzen dituzten gauza guzietan?...

Burhasoac eta nausi etheco-andereac, burhasoac guziz, nola obeditzen ditugu?

Ez da obeditzea, hec manatuac ez egitea..... gutiago, zerbeit manatzen dutenean, ezetz, ez dela eginen, ihardestea... gutiago oraino, burhasoac samurturic ere, bere ez hartan thematzea.

Ez da obeditzea, burhasoec manatuac, han balin-badire, jakin behar balin-badute, egitea; bertzenaz, egin gabe uztea.

Ez da ongi obeditzea, manatuac egitea, bainan bihotz eta begitarte gachtoz, marmaricatuz... edo noizpeit, nahi denean... edo nolazpeit, lazoki, ez-acholki, herrestan eta dilindan bezala.

Ez, ez, egiazco obedientziac, Jaincoaren araberaco obedientziac, izan behar du..... barneticacoa, eta ez bakharric achaleticacoa... ezta, arraia, lañoa... berantzeric gabecoa... artosa... osoa, erran nahi da, manatu guziac, zembeit

ez gogoracoac izanic ere, egiten dituena.

Oi haurrac! Oi gazteac! Oi sehiac!
hola obeditzen baginiote gure aintzindarieri!

*
*
*
*
*

Hola egiten zuen, hola egin du hogoi-ta-hamar urthez Jesus Jaunac. *Erat subditus illis*, dio Ebanjelio sainduac : « Obeditzen zioten. » Bai, hogoi-ta-hamar urthez, zeru lurren nausiac, gure Jainco handiac, obeditu izan diote Mariari eta Joseperi, obeditu langile bati eta emazte ez-deusentzat atchikia zen bati, obeditu gogotic, obeditu beti, obeditu gauza guzietan, obeditu... orotan hec baino gehiago zelaric eta zakielaric. Jesus osoki obedientia izan da, zeren baitzen osoki humila. Eta gu!... Gu, gure urguilu tzarraren gatic, maiz obedientziatic campo. Gure Jaincoac obeditzen, eta guc ez.

Zer zorokeria!

*
*
*

Bai, egiazco zorokeria. — Ezen buru-

zagiac, burhasoac sinhesten balire, hec erranac egiten, zembat galbidetarie, urhats gachtoetarie ez litake begira! Gaztea, alabainan, hain lillura eta engana errecha da, hain macur eta eror errecha!

Behar du argitzaile segur bat, zaintzale eta casic escutic atchikitzaile on bat. Dohacabe, Jaincoaren ordain diren argitzaileri behatu nahi ez diren gazteac, heien begietarie eta escupetic ihes dabilzanac! Dohacabe, burhasoen ichilic zerbeit urhatsetan abiatzen direnac! Laster, jadanac han ez badire, laster etsaiac aztaparretaratuco ditu. Eta hala uste ez badute, hortaz beldur ez badire, hambat gachto : are lasterrago galduco dire. Ah! naurrec burhasoentzat, bereziki nechcato gaztec beren amentzat, deus gorderic ez balute, beren berri guziac haste-hastetic eta osoki erraten baliozcate, macur, nigar eta desohore gutiago litakela bazterretan! — Gutizia bagin: zerbeiten egiteco gure burhasoen ichilic... contu... hala ez gintazke osoki Jaincoac icusi nahi gaituen bidean, obedientzia osoaren bidean; ez, debrua

hari zaicu orduan, bere ganat zeharraz-
razi eta itzularazi beharrez.

Zertan gare? Zer egin dugu orai arti-
nocoan? Gure bihotza zabal-zabala ideki
othe diogute gure burhasoeri, gure
ameri bederen?... Burhasoen erranac
sinhetsi othe ditugu, sinhetsi eta egin!...
Ala gure buru joçatu othe gare, burha-
soen erraneri behatu gabe?... Hautsi
othe ditugu burhasoen manamenduac?
Hautsi beharbada zerbeit gauza handi-
tan? — Badakigu bekhatu mortala dela
hori. Bai, gauza premiatsuetan, guziz
arima colpa dezaketenetan, burhaso ba-
tec zerbeit, garbiki, hazcarki, debeca-
tzen duenean, nola bailitake libertizio-
ne, bilcura galgarri baterat joatea, edo
lagun tzar batzuekin ibiltzea, edo *bi-bit*
madaricatu batzuetan egotea... orduan
bekhatu mortala litake desobeditzea.

Aski barna hartua othe dugu egia
hori gure bihotzetan? Egia hortaz aski
orhoitzen othe gare gure cofesioetan?
Larri larria erranen dugu : « Aita amac
desobeditzen ditut batzuetan ». — Bai,
bainan gauza handi batean desobeditu
bazaiote, burhasoec obeditzea nahi zu-

tela zorrozki iracutsi ondoan, aski othe da horren erratea? Horren erratea aski othe da, burhasoeri, obeditzeco orde eta batzuetan obeditzean berean, zernahi elhe idor, garratz, itsusi, ihardetsi zaiotenean?...

Vir obediens loquetur victorias, diote Liburu Sainduec. « Obedienta denac erraten ahalco du etsaia garhaitu due-la? » — Haur prodigoa zerc galdu zuen? Bere aitari obeditu nahi ez izateac, bere aitaren ganic urruntzeac : aitaren begi ernea traba eta pochulu zuen. Eta bihotzeco bakhea, ohorea, zoriona, non causitu zituen? Aitaren ondoan, berritz harren ganat itzuli zenean.

Jainco ona, nic ere etsai gachtoa nahi dut garhaitu : obedienta izanen naiz beraz. Ez naiz haur prodigoa bezala galdu nahi ; beraz egonen naiz gogotic nere aita amekin, heien begien azpian, heieri nere urhats guziac ezagutarazten diozcatedalaric. Eta, ondicotz! hetaric urrunduric, heien ichilic, prodigoa bezala asco hutsetan erori balin-banaiz,

zure graziarekin batean, ô Jainco ona, hemendic aintzinat nahi dut osoki burhasoen ondorat bildu, heien gerizan, heien erranen arabera bizi,

O Jesus, Mariarentzat eta Joseperentzat hain osoki obedient izan zarena, egin nazazu ni ere nere aita amentzat osoki obedient.

CHEDE ZINA :

Hobeki eta errechkiago obeditzea-gatic, maiz nere buruarekin eginen dut : Nere burhasoac, nere buruzagiac, Jaincoaren ordainac dire.

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

XVIII — MORTIFICAZIONEA

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Zeruan ezin sar gaitezke Jesusen ondotic baizic, Jesusi jarraikiz, Jesus bezalacoac, Jesusen iduri biziac izanez baizic. Bada, dio Salbatzaileac, « norbeitec « nahi balin-badu nere ondotic ethorri, « bere buruari ukho egin bezo, garraia « beza bere gurutzea, eta jarraic bekit ». Alabainan, « Jesu-Cristoc ez du bere « atsegina bilhatu », *Christus non sibi placuit*; aitzitic, dio Imitazioneac, « Jesusen bizi guzia gurutze bat izan da « eta martirio bat ». Bi hitzetan sartzen du profetac bizi hura : *virum dolorum; doloretaco gizona*. Horra zer izan den Jesus Jauna. Beraz Jesusi jarraiki behar garenaz geroz zerurat heltzeco, ez da salbatzeric sofricarioaren, mortificazionearen bidez baizic; ezen bere buruari ukho egitea, bere gurutzearen garraiatzea, hori da : sofritzea, mortificatzea.

☞ Mortificatzea! Izen horrec berac izitzen eta lazten ditu mundutarrac.

Eta gu!...

Zer da mortificatzea? Izenac, frantsetic hartuac, garbiki iracusten duen bezala, mortificatzea da : ezeztatzea, suntsitzea, *hiltzea*. Bainan zeren ezeztatzea eta hiltzea?

Huna :

Bekhatuan sorturic, guziec, bizi garenoren, badugu eta izanen bekhaturaco jitea eta jaidura. Gure gogoac, gure bihotzac, gure gorphutzac, ascotan galdetzen dauzkigute behar ez direnac, haizu ez direnac, Jaincoac debecatu gauzac. Gure baitan maiz pizten da gauza debecatuen gutizia, batzuetan, gutizia borthitza. Zer egin behar da orduan, giristino urhatsetan egon nahi balin-bada, eta bekhatuan ez erori? — Gutizia hec zapatu, ahalaz ezeztatu eta hil; jaidura tzar heieri gerla egin, heien flacatzerat, suntsitzerat beti hari. — Lana da; bai, eta ez alfer eta nagi lana; atzartasun, arta eta indar handia galde-

giten duen lana. Ezen, gure baitan dugu etsaia, gurekin bat egina; geroni gare gure etsai; gure buruari behar diogu gerla egin, gure buruarekin hari behar dugu guduca eta borroca. Gudu garra-tza, gerla dorpea, ardura bihotza sarras-kitzen duena. Bainan baitezpadaco gerla eta gudua, osoki baitezpadacoa; gerla eta gudu hori gabe ez baita giristino biziric. Ez, ez, bere jite gachtoac zapatu gabe, bere jaidura tzarrerri ihardoki eta gerla egin gabe, ez da giristino biziric; ez da beraz zeruric. « Jesusekin sofritzen « badugu, dio Jon-Doni Pauloc, harre-« kin gozatuco gare zeruco loriaz; » bertzenaz, ez.

..

Hori, ondicotz! sofritu, mortificatu behar delaco hori, sopra giristino gutic baitute sinhesten! Edo bederen, ez balakite, sinhesten ez balute bezala, baitire bizitzen! — Giristino hec ibilico dire bai elizan, sacramenduetan, othoitzac eginen dituzte, arrosorio frango erranen; usteco dute beharbada giristino onac direla. Horiec guziac, segurki, gauza

onac eta beharrac dire; bainan ez aski, giristino on izateco. Horiec ez dire bide batzu baizic bertze norapeit heltzeco, laguntza batzu baizic bertze zerbeiten egiteco. Norat behar du bada heldu giristinoac? Zer du bada egiteco? — Jesus bezalacoa bilhacatzea, horra zer duen giristinoac egiteco, horra norat behar duen heldu, eta baitezpada heldu salbatzecotz. Jesus bezalacoa, Jesus bezala : eztia, humila, obediencia, garbia, zuzena, caritatez bethea. Eta hortarat ez ditake hel bere buruari ukho eginez baizic, bere arimaco eta gorphutzeco nahicunde eta gutizia macurrac zapatuz eta ezeztatuz baizic, hitz batez, mortificatuz baizic. — Behar ez den gogoeta bat, gogoeta lohi bat, heldu zaicu bururat : Ohartuz geroz, berehala khentzerat egin ! Gure bihotzean gutizia gachto bat, edo lohikeriazco, edo mendecuzco, edo bertze, sortzen da : Ohartu bezen laster, ezeztatzerat eta hiltzerat egin.

Behar ez den zerbeit nahi luke gure mihiac aiphatu, gure begiac icusi, gure beharriac entzun : Mihiari, begiari, beharriari erran : *ez*. Eta *ez* hartan egon,

zer-nahi gaizkiraco su pizturic ere gu baitan; ez hartan egon beti, bai gorphutzari, bai bihotzari, bai gogoari buruz; beti, macurrerat doatzino; eta erne izan icusteco heia ez diren macurrerat bederen abian.

..

Horra mortificazionea; horra nola, galbidetaric urruntzeco, tentazioneri ihardokitzeco, giristinoac behar duen bermatu eta bere burua bortchatu; horra nola jite tzarrac, jaidura macurrac ezeztatzen diren, eta emeki emeki hiltzen; hiltzen, ez arras : bizi gareno, iraunen du gure buruarekilaco guduac. Bainan galdetzen duten bazca ez emanaz, ez haziz, flacatzen eta ahultzen dire; eta errechkiago gero azpitic atchikitzen.

..

Mortificatzea, bere buruaren zapatzea eta bortchatzea, giristinoaren egimbide hertsia da beraz; ez ditake bekhatutic begira mortificatuz baizic. Alabainan, hastean ginionaren arabera, sobra dakigu guziec, sobra frogatzen, ongiraco

zoin nagiac garen, gaizkirat zoin ekharriac eta ichuriac. Othoitz bat casic ez dezakegu bildutasunekin egin, gure burua bortchatu gabe. Gure laneri jarraituzeco, tenorez, artarekin, zembat bortcha ez diogu egin behar gure alferkeriari, gure jite ez-acholari? Eta, burhasoeri edo buruzagieri beti ongi obeditzeco, lagunaren jasateco, gure atsegaben eztitasunekin hartzeco, elhe zorrotz edo lazoetaric begiratzeco, galbide guzietaric urruntzeco, ez othe dugu beti gure buruarekilaco gudua eta borroca! Gudua eta borroca gure urguiluarekin, bizitasunarekin, arinkeriarekin! Bai, bai, giristino bizitzeco, mortificazionea osoki gauza beharra da, osoki baitezpadacoa.

Hala othe zitzaicun orai artio? Lehiatu othe gare gure buruaren gainean atzarriac egoterat? Lehiatu, gure baitan zerbeit macurric edo macurrerat zoanic ezagutzen ginuencan, contra egiterat, ezeztatzerat?

Ala, nagi-nagia bizi othe gare, beharbada bekhatu handiric — obrazco bekhatu bederen — egin gabe, baina bekhatu ttikietaric begiratzeco, urhats

onetan fincatzeco, escas ditugun bertutez gure arimaren aberasteco, batere grinaric eta artaric gabe!... Beti gure *caetera* idor, erre, ergel, mimbera, jauzcor edo hotzarekin, deusetan ere ez dugulacotz nahi gure burua bortchatu eta zapatu, gure burua beti lausengatzen dugulacotz, eta laket zaion alderat uzten!... Bai, beti bardin, gu, mortificazioneac izitzen gaituelacotz, mortificatzen ez garelacotz!...

..

O Jesus, nere bekhatuec gurutzeficatu duten Salbatzaile amultsua, hemendic harat, zure graziarekin batean, nahi diot nere buruari aski contu egin, nahi dut aski bortchatu eta mortificatu, bekhatuan ez erortzeco. Hitzematen dautzut: Nere buruari haizu ez denic deus ez diot emanen, ez utzico, ez gogoz, ez gutiziaz, ez hitzez, ez obraz.

..

Bainan hortarat heltzeco, haizu ez denic seculan gure buruari ez emateco, orhoit sainduec zer erraten daucuten.

Hortaraco, diote sainduec, eta bichtan da, hortaraco, ez diozcagu gure buruari haizu diren guziac ere beti eman behar. Behar diotegu batzuetan gure bihotzari, gure gorphutzari, haizu den gauza baten gutizia luketenean, behar diotegu erran: ez, ez dūc izanen; eta, erran bezala, egin. — Bainan haizu da! — Bazakiat, bainan ez duc izanen. Haizu zaitac ez ematea ere; eta, ez dauiat eman nahi. — Hola eginez, eta hola eginez bakhar-ric, gure jaidurez nausituco gare eta jabetuco; eta zerbeit macurric galdetzen daucutenean, errechkiago idukico ditugu heinean, segurkiago gaienduco gatzazcote. Bertzenaz, beti gure buruari haizu diren guziac uzten edo ematen badiozcagu, beldur izateco dugu ez gara beti, ez gara luzaz haizu ez den zerbeiten ematetic begiratuco. — Beti hegiz hegi dabilana errechki erortzen da. — Norc atchic, norc molda sobra nasaiki, sobra hazcarki hazia den abrea!

Beraz, batzuetan hets gure begiac eta beharriac, idekiac egoten ahal litazkellaric; ichil, mintzaten ahal gintazkellaric; holaco tokietaric, bilcuretaric urrun

egon, joaten ahal gintazkelaric; holaco atsegina utz, hartzen ahal ginukelaric. — Hola, hazcartuco gare gure buruaren contra, hola hezico eta escutic atchikico ditugu gure jaidurac; hola ukho eginen diogu gure buruari, eta jarraikico gatzazco Jesus Jaunari..., jarraikico zeruraino.

∴

Bertzalde, ez othe da zuzen, miletan zuzen, gure buruari ez ematea haizu diren guziac? Haimbertzetan, ondicotz! eman diozcagu haizu et-zirenac! Haimbertze bekhatu egin dugu eta egiten! Eta guziac, gure burua ez aski bortchatu nahiz, gure buruari, atsegin egiteco, haizu ez direnac utziz eta emanetz!

∴

Bertzalde oraino, bekhatuen penitentzia osoa gabe ez da zeruric; eta, badakigu bekhatu barkhatuentzat ere, ehunetaric lauetan hogoi-ta hemeretzieta, badela penitentzia egiteco. Bada, penitentzia hura egin beharco dugu, edo mundu huntan, edo bertzean, purgato-

riotan; ez da hortan harat-hunatic. Bainen, zer zorokeria bertze munduco uztea! Ezen, mundu huntaco penitentziaric garratzenac, mortificazioneric izigarrienac, deus ez dire, deus, purgatoriotaco oinazen aldean. Beraz, chuhur badugu, hemen egin dezagun gure bekhatuen penitentzia : egin dezagun, gure buruari haizu diren atsegin eta gozotasun guziac ez emanaz; egin dezagun, eta hau ere mortificazionean sartzen da, bai, penitentzia egin dezagun, gure nahigabeac, macurrac, ez-ongiac, eritasunac, ontasun galtzeac, eztiki, pazientziarekin hartuz, Jaincoaren escutic, Jaincoaren ohoretan, Jesu-Cristorekin batean, gure bekhatuen penitentziatzat. Hori du deitzen Salbatzaileac : gurutzearen garraiatzea.

Bai, egiazco giristinoac bere gurutzéa garraiatu behar du; garraiatu, eta ez lurrerat utzi. Gurutzea, sofricarioa! Itsuac bezala ez bagine, fede bizi argi bat baginu, icus eta ezagut ginezake gure ongi-egile handia dela, gure adich-

kideric hoberena, sofricarioa; eta maita ginezake.

Alabainan, norbeitec besoaren picatetic libratzen bagintu, erri bat baizic ez picatuz, hura segur ongi-egiletzat atchic ginezake, eta araberan maita. Bada, berritz ere, mundu huntaco sofricarioec sofricario hainitz handiagotarie libratzen gaituzte, libratzen purgatorio ikharagarritic. Amodiorekin beraz eta bozcarioekin hartu behar ginituzke sofricarioac, gure gurutzeac, adimenduric eta guziz federic aski baginu. Bainan bederen, har detzagun beti eztiki, gure baitan erranez; gehiagocoric merezitu dut.

..

« Jesu-Cristorekin sofritzen badugu,
« dio Jon-Doni Pauloc, harrekin goza-
« tuc gare zeruco loriaz. » Bai, eta
zembatenaz Jesusekin gehiago eta gogotico
sofrituco baitugu, hambatenaz loria eta
gozo gehiago izanen dugu zeruan.
Hortaz orhoit; eta lanac, nekheac,
lotsatzen bagaitu, sariac susta gaitzala.

CHEDE ZINA :

Nere jaidura gachtoeri, atzartasun eta lehia gehiagorekin eginen diotet gerla. Nere atsegabeac eta macurrac pazientziarekin hartuco ditut, Jesu-Cristorekin batean, nere bekhatuen penitentziatzat.

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

XIX — LANA

—

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Giristino biziric ez da lanic gabe, eta lanac aldiz hainitz errechten du giristino bizia. Giristino biziric ez da lanic gabe. « Iragan naiz, dio Izpiritu-Sainduac Li-
« buru Sainduetan, iragan naiz gizon
« alferraren landan barna, eta lazoaren
« mahastian barna; eta guzia asoinez
« bethea zen, guzia bururen buru laphar-
« rez estalia, eta inguruco harrasia urra-
« tua zuen. » Belhar tzarrez eta lapharrez
bethea, alde orotaric idekia den lur
hura da : jende alferraren bihotza. Han
etsaia sartzen da errechki; alabainan,
alferrari sopra nekhe zaio, bere burua-
ren zaintzea, tentazioneri ihardokitzea.
Han pasione tzarrec erroac egiten di-
tuzte, eta beren adar madaricatuac alde
orotarat hedatzen.

Alferraren bihotza deuseri ez da lo-
tua, deusec ez du atchikitzen. Haizeac

darabilan hostoac bezala, norat-nahi joco du, joco du bereziki, joco segur eta laster, ergelkerietarat, arinkerietarat, lizunkerietarat. Ezen, unhatzen da alferra; bere burua pochulu, ez dezake jasan, ez daki dembora nola hil. Bertzalde ez du deusetaco ere bortchatu eta bermatu nahi; aiseki nahi du bizi. Ordutic, atseginez gose da, atseginac behar ditu, edo-zoin atsegin. Indarric, edo hobeki calapuric gabe bere gogoaren, bere bihotzaren zaintzeco, galbidetarric urruntzeco, laster etsaiaren bazca izanen da, laster erorico da ligarat. *Multam malitiam docuit otiositas.* «Gachtakeria hainitz iracutsi du alferkeriac,» diote Liburu Sainduec. Eta frogac hor dire. Dabid, Salomon, Samson, hain gizon Jaincotiarrac, eta bertze zembat, zerc galdu ditu? Zerc bekhatu izigarri-netarat ekharri? Alferkeriac. Ez, ez, giristino bizi eta alfer bizi, horiec ez doazke elgarrekin. Giristinoki bizitzeco, behar da lanean hari, lana maitatu; eta lanac, zer-nahic baino hobeki, errechten du giristino bizia. Beha :

Zer behar da giristinoki bizitzeco?

Jesus Jaunac errana : bere buruari ukho egin eta gurutzea garraiatu, erran nahi baita : bere burua bortchatu, bere jaidurac zapatu, bere nahiac ezeztatu. Bainan, lanean hari denac, behar den lana, behar den tenoretan, behar den artarekin egiten duenac, segurki bere burua bortchatzen du, eta maiz eta ardura bere jitea zapatzen. Nekhe da alabainan, eta guzientzat, beti lanari jarraikitzea, lana beti behar den bezala egitea. Nihor edo casic nihor hortarat ez da heltzen, bere nagikeria iharrotsiz, bere jaidureri gerla eginez baizic. Hain errech da deus ez egitea! Eta are errechago, ez-deuskeria batzuetan, harachet-hunachet, lan aisit bat har eta utz, nahi den bezala bizitzea! — Bainan, behar den edo balio duen lanari beti jarraikitzeo, jarraikitzeo artarekin, behar zaio bere buruari ascotan ukho egin, behar da bermatu eta bortchatu.

Bada laneco bere buruari egiten zaion bortcha hori, egin arimaco gauzetan, Jaincozco gauzetan, eta horra giristino bizia. Eta bichtan da laneco bere buruaren bortchatzen dakienac, alferrac baino

errechkiago, hainitz errechkiago. bortchatzen ahalco duela Jaincozco gauzetan ere. Lanac beraz hainitz errechten du giristino bizia.

*
*
*

Bertzalde, diote Liburu Sainduec, « zure escu-lanetic bizi balin-bazare, « urus izanen zare ». Alta, bakhean eta gozoan den bihotzac, ez du duenaz bertzeric bilhatuco. Bihotz hura guti guti-ziatuco da munduco ergelkeria lilluragarriez, munduco atsegin galgarriez.

Badu behar duen, nahi duen guzia; zeren ondotic ibilico da? Lanean causitzen du bere atsegina, bere gozoa; eta lanac bide macurretanic begiratuco du. Horra zergatic errana den, lanean hari dena ez duela debru batec baizic tentatzen, alferra aldiz zazpi debruec. Bada errechago da etsai bakhar bati ihardokitzea, ezen-ez zazpieri. Icus dezagun geronec, noiz ditugun maizago tentazioneac, noiz tentationeric bortitzenac; ala lanean egin-ahala hari garenean; ala alfer gaudenean, gogoa nombeit, nagi-nagia, alhan bezala!...

*
**

Lan mota bat baino gehiago bada. Badire escu-lanac, eta badire buruzcoac. Badire campo lanac, eta badire barnecoac. Badire lan bortitzac, eta badire aisitagoac. Badire lan arruntac, nor-nahic egin detzazkenac, eta badire arta eta jakitate handia galdetzen dutenac. Bacotchac lana hartzen eta egiten du, bere heinaren, ahalaren, beharraren, edo egimbidearen arabera.

Hala daucu Jesus gure nausiac iracutsi : Haurra zelaric, Jesus Jauna haritu da Maria Sainduarekin etheco lanetan; gero, handitu ondoan, hogoi-ta-hamar urtheac artio san Josepekin zurgintzan. Eta azkeneco hiru urthetan, Ebanjelioa predicatuz, miracuiluac eginez, haritu da arimen salbatzen. Ohar ongi huni : Jesus Jauna haritu da ala escu lanetan ala bertzetan, guzien etsemplu izateco; bainan gehiago, hainitz luzekiago escu-lanetan : eta zergatic? Jende gehiena escu-lanetic bizi beharra delacotz, escu-lanetic bizi den jendeari bere nekheac, bere aphaltasunac pazientziarekin har-

rarazteco, eta maitarazteco. Alabainan, Jaincoa lanean haritu da, eta guc ez ginuke hari nahi! Ez dea ohore, eta ohore handia guretzat, Jaincoa gehienic haritu den lanetan haritzea! Hola estimatu othe dugu orai artio lana? Edo zoin lan, escu-lana bereziki? Estimatu eta maitatu?..... Ala alferkerian bizi izan othe gare?

Hainitz gisetarat izan ditake alfer :
Alfer izan ditake, deus ez eginez...

Alfer izan ditake, behar dena ez eginez...

Alfer izan ditake, behar dena behar denean ez eginez...

Alfer izan ditake, behar dena behar den bezala ez eginez...

Zertan gare phondu horieri buruz?

Alferkeria, bertzalde, ascotan ohointza bat da. — Sehi gare, lanean gabiltza; gure lana pagatzen daucute. Bainan alfer balin-bagaude, bainan lana lazoki eta gaizki egiten badugu; egin ez du-

gun, edo gaizki egin dugun lanaren saria hartzea zuzen othe da? Ez othe da egiazco ebascoa? — Sar gure baitan; icus nola egin ditugun pagatu dauzki-guten lanac.

Azkenean, orhoit san Bernatec bere arrebari erraten zionaz :

« Profetac nahi du, gure bihotzac eta
« gure escuac Jaincoari altcha dietzo-
« gun. Bada, nor ere, othoitzari bezala,
« lanari baita jarraikitzen, eta harec
« ditu bere bihotza eta bere escuac ze-
« rurat altchatzen. Beraz, ene arreba
« maitea, behar duzu zure bihotza othoi-
« tzaz Jaincoaren ganat hegaldarazi; eta
« zure escuac ere behar ditutzu gure
« Nausi onaren ganat itzuli eta altchatu,
« lanean harraraziz. »

Lanac beraz Jaincoaren ganat garmatza. Eta horra zergatic errana izan den, lana othoitzza dela. Bai, hala da; bainan lana egiten denean ongi, behar den tenoretan, behar den artarekin; egiten denean Jaincoac nahi duelacotz,

Jaincoaren ohoretan, Jesu-Cristorekin batasunean.

Hola egin lanac segur Jaincoa ohortzen du, eta bozcariatzen; bertzalde hainitz gogoeta eta gutizia arin eta galgarrietaric begiratzen du; bertzalde oraino, Purgatoriotaric libratzen du, lanari darraizcon bortchac eta nekheac bekhatuen penitentziatzat hartzen balin-badire.

Zer gauza baliosa beraz lana! Eta nic beharbada, orai artio lana guti maitatu!

O Jesus, zure bizi guzia, othoitzean bezala, lanean iragan duzuna, eman iezadazu lanaren amodio egiazcoa. Alferkeriac ez baitakhar deus onic; lanac aldiz hainitz errechten baitu zeruco bidea.

CHEDE-ZINA :

Lanari jarraikico naiz; eta egin behar ditudan lan guziac eginen ditut artarekin, Jaincoarentzat.

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

XX — ZERUCO BIDEAC

—

Ene Jaincoa, zeru lurren nausia (287^{garren} plaman bezala).

Guziac zerucotzat eginac gare, guziac zerurat deituac. Bainan Jaincoac ez gaitu guziac bide beretic zerurat helarazi nahi; eta gutaric bacotchac artarekin bilhatu behar du zoin duken bere bidea, zoin bidetaric Jaincoac nahi duen bere ganat helarazi.

Bai, artarekin behar dugu gure bidea bilhatu; ezen zoin bidetan ere Jaincoac nahi baigaitu, eta bide hartan emanen dauzkigu laguntzaric hoberenac, bide hartan barna errechkienic, hainitzez errechkienic, zerurat helduco gare. Bertze bidetan, bereziki gurea gure faltaz huts egin balin-badugu, bertze bidetan Jaincoaren laguntzac chuhur dituzkegu; nekheago, hainitz nekheago, litzaikegu bide hetaric zerurat heltzea. Gauza premiatsua da beraz zoin bide hartu behar den ezagutzea.

Zerurat heltzeco badire hiru bide :
 1^a ezcontza; 2^a munduan ezcondu gabe
 bizitzea Jaincoaren gatic; 3^a comentua.

1^a *Ezcontza*, gehienen bidea. — Ez-
 contza gauza ona da, Jesu-Cristoc, sa-
 cramendu eginez, saindutu duena. Ez-
 conduac salba ditazke, bilhaca ditazke
 saindu handi. — Bizkitartean, nola ez-
 condua denac, nahi-eta-ez, lur huntaco
 gauzez grina baitu, behar baitu bere
 familia hazi eta altchatu, haren bihotza
 ez da hain errechki Jaincoaren ganat
 itzulia, Jaincoari casic lotua egoten; et-
 zaio hari hain errech osoki Jaincoarena
 izatea.

Hori egia da bereziki nola-nahi ezcon-
 tzen direnentzat, batere icusi gabe heia
 ezcontzeco on diren, heia gai izanen
 diren ezcontzaco egimbiden bethetzeco,
 batere othoitzic egin gabe, Jaincoaren
 nahia ezagutzeco nihoren argiric galdetu
 gabe. Dohacabe hala ezcontzen dena!
 Mundu huntan berean maizenic nigar
 frango eginen duke. Eta haren arima,

haren arima gaichoa, non izanen da eternitatecotzat!...

Huna, bi hitzez, Jaincoaren gogora ezcontzeco egin behar litazkenac :

Hasteco, ezcontzan ez lehen-lehenic eta guzien gainetic bilhatu mundu huntaco ontasunac edo ohoreac. Ez, ezcontzan zer-nahitan bezala, lehen den gauza da : arimaren salbatzea.

Lehen-lehenic beraz icus, eta icus artarekin, heia ezcontzan, ezcontza hartan, izanen den Jaincoaren zerbitzatzeco errechtasuna..., ala ezcontza hura ez den traba bat izanen giristino urhatseri jarraikitze. Hamarretaric bederatzietan macur dabila, sos pusca baten gatic, erlisioneric gabeco norbeitekin, eta guziz erlisionearen contra zerbeitetan bere burua iracutsi duen muthil gazte batekin ezcontzen dena. Itsu dezake bere burua ; bere baitan egin dezake, muthil gazte hura Jaincozco urhatsetarat bilduco duela. Holacoac ere gertatzen dire ; baina bakhan. Ardurenic, casic beti, gizonac du emaztea erlisioneco gauzetaco

epheltzen, hozten, eta batzuetan azkenecotz bera bezen sordes egiten. — Holaco ezcontzaric ez egin beraz behar handiz baizic; ez loria errepican, bainan ezin-bertzean, baitezpadaco sacrificio bat bezala Jaincoaren ohoretan hartuz.

Ez ezcont, burhasoen nahiaren contra; Jaincoac ez du holaco ezcontzaric benedicatzen. Hemen edo han bizkitartean, behin edo bertze, gerta ditazke burhaso batzu, beren haurrac plantaric gabe ezcontzetic gibelatu nahi dituztenac. Orduan, zuhur norbeiten, eta bereziki aphez baten baiarekin, aintzinat joan ditake.

Ezcontzeco den gutieneco abiaduroric denean : berehala aita cofesorari erran; othoitz egin khartsuki Jaincoaren ganic behar den laguntzaren ardiesteco; sacramenduetarat maiz hurbil. Eta gero, burhasoekin mintza.

Bertzenaz, burhasoen ichilic norbeitekin atchikitzen balin-bada, goiz edo berant zer gertatuco da? Zer?... Gure Escual-herrico izurritea den gauza mardaricatu : gazteac buruz-buru, *bi-bitan*, egonen direla!... Eta bizico direla be-

khatuan! Bekhatuan bizico menturaz hilabethe eta urthe osoac... Bizico lohikerian, bizico sacrileioan; ezen gazte hec, bertzec bezala egitea gatic, nahico dute noiztenca bederen sacramenduetarat hurbildu. Eta hurbilduco dire gaizki, urrikiric gabe, occasionea uzteco chederic gabe. Nahi dut, ezcontzeco bezperan edo bezperagoan, bekhatu guziac erranen dituzten. Bainan, orduan ere, egiazco urrikia izanen othe dute! Baditake; bai, baditake... Bainan... bainan...

O Jainco ona, argi nazazu, eta ezcondu behar balin-badut, tenore hartan escutic bezala atchic nazazu, nere burhasoen gerizan; othoi, Jauna, sacramendu hortarat helaraz nazazu garbi, garbi gogoz nola gorphutzez.

..

2^a *Munduan, ezcondu gabe bizitzea Jaincoaren gatic.* Bai, Jaincoaren gatic: beraz, Jaincoaren hobeki zerbitzatzeco, haren nahi guziac, eta bereziki garbitasun saindua, artarekin atchikiz.

Munduan hola bizitzea berenaz ez-

contzea baino hobe da; segurkiago eta errechkiago da hola biziz zerurat hel-tzen. « Bere alaba ezcontarazten due-
 « nac, dio Jon-Doni Pauloc, ongi egi-
 « ten du; eta ezcontarazten ez duenac,
 « hobeki. — « Hobe da, iracusten du
 « Trentãco contzilioac, munduan garbi
 « bizitzea, ezen-ez ezcontzea.» Eta gauza
 hori, adimenduac berac icus dezakena
 da. — Bichtan da, alabainan, ezcondu
 gabe bizi direnec maizenic errechtasun
 eta dembora gehiago dutela othoitzean
 haritzeco, elizan ibiltzeco, obra onen
 egiteco. Familiaren hazteric eta altcha-
 tzeric ez dute hec; berenaz egin, eta
 salbo. Dohatsu beraz eta mundu hunta-
 ric beretic, ezen ez dute holacoec ez-
 conduec bezembat buru hauste eta bi-
 hotz-min, dohatsu Jaincoaren gatic ez-
 condu gabe munduan bizi direnac!

Ez baiginuen bada menturaz guc hala
 uste! Ez baiginuen menturaz hala bizi
 direnentzat behar den estimua! Mentu-
 raz, gure lagunekin trufatu baigare hala
 bizi direnez, *mutchurdinez*! Eta bizki-
 tarteant mutchurdinac, beren nahiz, Jain-
 coaren gatic hala direnac, hec baitire

munduan Jaincoaren adichkide lehenac, beraz jende guziz errespetagarrnac eta ohoragarriac, zeruco bideric chuchene-nean dabilzanac!...

O Jainco ona, gauza horri buruz, bertzelaco sentimenduric behar duket, eta bertzelaco solasic!...

3^a *Comentua*. — Hau da zerurateco bideric hoberena; eta ez gutiz.

Jesu-Cristo gure Jannac erraten daucu:
 « Norc ere nere gatic utzico baititu bere
 « etchea, anaiac, arrebac, aita, ama,
 « emaztea, haurrac, lurrac, harec mundu
 « huntan ehun aldiz gehiago izanen du,
 « eta betiereco bizitzeaz gozatuco da. »

Hori egiten dute comenturat doatzi-
 nec: guziac uzten dituzte Jesus Jaunaren
 gatic, Jesusentzat amodioz. Beraz, ezen
 Jesusen erranac beti egia dire, beraz,
 mundu huntaric beretic, utzi dituzten
 guziec baino hainitz gehiago, ehunetan
 gehiago balio duen zerbeit izanen dute,
 hura baita: bihotzeco bakhea eta gozoa;
 eta, bertze munduan, izanen dute zerua.

Horra zergatic sainduec ez dakiten
 comentuco bizia nola aski lauda eta
 gorets. « Hasten banaiz, dio san Agus-

tinec, comentuco biziari doazcon laudorioac eman nahiz, bidean gelditu beharco dut, ez dukedalacotz hitzic aski, erran behar eta nahi nituzken guzien errateco.»

San Crisostomoc, San Bernatec, eta bertze ascoc, comentuan bizi direnac deitzen dituzte : lurreco aingeruac. Alabainan beti, aingeruac bezala, gogoz bederen Jaincoarekin bizi dire; aingeruac bezala, beti hari dire Jaincoaren laudatzen eta haren nahi sainduaren egiten. Holaco bizia, nola ez litake zeruco bide segura? « Comentutic, dio « san Bernatec, zeruraco bidea errecha « da, eta nihor guti erortzen da ifernu- « rat. » — « Munduan, dio san Ligorio « handiac, hainitz eta hainitz arima gal- « tzen da, comentuan aldiz arras guti.»

..

Eta, zinez, nola litake bertzela?

Arimac zerc galtzen ditu? — Lagun tzarrec, gazten arteco nahas-mahasec, solas lizunec, liburu gachtoec, libertimendu arinec; galtzen ditu ontasuneri eta ohoreri sopra atchikitzeac; galtzen

ditu beren baitan ez sartzeac!... Arimac zerc salbatzen ditu? — Galbidetari urrun egoteac, lagun Jaincotiarrekin ibiltzeac, maiz Jaincoaren hitza aditzeac, liburu onen iracurtzeac, othoitzari, meditazioneari eta sacramendueri jarraikitzeac.

Bada, comentuan, ez da behar ez denic ez icusten ez aditzen; han ez da ocasione gachtoric. Han, aitzitic, lagun onen erdian bizi da, han Jaincoaren hitza ardura entzuten edo iracurtzen, han jarraikitzen da othoitzari, meditazioneari eta sacramendueri. Han sartze-co, bertzalde, munduco ontasuneri eta ohoreri ukho egin zaiote.

Comentuan beraz, arima begiratu da gal dezaketen gauza gehienetari; comentuan, arimac baditu nasaiki salbatze-co behar dituen laguntza guziac.

Comentuan ere segurki badire nahigabeac eta tentazioneac. Bainen indar hainitz du han arimac nahigaben jasateco, tentazionen garhaitze-co. Comentuan direnac, alabainan, osoki eman

zaizco Jesus Jaunari, eta Jesus Jauna ordainez osoki ematen zaiote heieri, eta gainditzen ditu bere graziez.

Bertzalde, comentuan direnac harat joanac dire Jesus Jaunaren urhatseri hurbilagodanic jarraikitzeo. Bada Jesusen bizi guzia martirio bat izan da. Gogotic beraz, Jesusekin batean, hartzen dituzte eta garraiatzen beren gurutzeac; eta Jesusec, beren atsegabetan, ematen diote munduco atsegin guzietan causi ez lezaketen gozoa eta zoriona.

Icus beraz, heia Jaincoac comenturat deitzen gaituen. Eta Jaincoaren deia gu baitan entzuten badugu, ez gure bihotza gogor. Ez ez entzunarena egin; ez bilha mila aitzaki eta estacuru Jaincoac iracutsi bidean ez sartzeco!

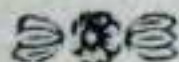
Bertzalde, orhoit nihorc ez gaitzazkela zuzenez bide hartaric gibela; ez, nihorc, aita edo ama izanic ere: Ezen, Jaincoac norbeiti garbiki erraten dioenean: « Bide hortaric zatozkit zerurat », norc luke zuzena Jaincoari bihurtzeo, eta ihardesteco: « Ez, nic ez dut nahi; nic

ez dut bide hortarat utzico »? Dohacabe, Jaincoari hola jazar eta holdar litakena. Eta dohacabe geroni, holaco baten gatic gure zeruco bidea huts egin bagineza.

CHEDE ZINA :

Neretzat zoin den zeruco bideric hoberena jakiteco, othoitz eginen dut khartsuki, eta cofesor argita bati nere burua ongi ezagutarazico diot. Eta Jaincoaren nahia, denadela, icusiz geroz, jarraikico natzaio.

O Maria, Jaincoaren eta nere Ama, lagun nazazu chede horren bethetzen.

ANDRE-DENA MARIAREN

BIZITZEA LABURZKI (1)

Andre-dena Mariaren aita amac, san Joakin eta santa Anna, biac Dabid Erregearen ethorkitic ziren. Sortzez Betlemecoac, etchetto bat bazuten Nazareteco hiri ttikian, eta han bizi ziren. Han, buruilaren 8^{an}, sortu zen Maria Saindua; bai, jadanic saindua. Andre-dena Mariac, alabainan, ez du bekhatu orisinalic izan; haste hastetic, bere amaren erraietan, graziaz aberastua izan da, haste hastetic Jaincoaren adichkide, saindu. Hala izan da, eta zuzenez hala izan behar zen.

(1) Meditazioneaz mintzatzean, erran dugu Mariaren haurrec maiz eta ardura gogoan erabili behar lituzketela beren Amaren etsempluac. Lan horren errechteco, bai eta Mariaren alderaco fidantziaren sustatzeco, ezartzen dugu hemen Ama Birjinaren ichtorio labur bat.

Guc ere, gure ama egin baginu, ma-curric gabe egiten ahal, eta macur zer-beitekin eginen othe ginuen? Ez, se-gurki. Bada, Maria Jaincoaren Ama be-harra zen; Jaincoac bere ama guc gurea baino miletan eta miletan maiteago du. Nola beraz, bekhatuic gabe, graziare-kin egiten ahal, eta bekhatuarekin, gra-ziaric gabe eginen zuen!

Maria betidanic osoki garbi eta graziaz aberastua izan da, Jesus Jaunaren ama izan behar zuelacotz. — Jesus hura bera, Jain-coaren eta Mariaren semea, gu baitan dago comuniatzan dugunean. Oh! zoin garbi be-har ginuken mahain sainduetarat hurbiltze-co! Bederen ez gaiten secular hurbil, bekhatu mortalean garela uste dugularic!

Sortu eta hogoi egunen buruan, Ama Birjinari eman zioten bere izena : *Maria*.
 « Izen hori, dio san Ligorioac, da salba-
 « menduzco izen bat, ez lurreticacoa,
 « bainan bai zeruticacoa; horra zerga-
 « tic, san Epifanioren arabera, Mariari
 « et-zioten bertzeri bezela izena eman

« bere burhasoec; ez, izen hori emana
 « izan zitzaion Jaincoaren nahiz eta ma-
 « nuz. » *Maria*, erran nahi da : *Erre-*
gina; Andre guzien Andrea; itsasoco
Izarra. Indar handia du izen horrec de-
 bruaren urruntzeco, bihotzean bakhea-
 ren eta esperantzaren sorrarazteco eta
 fincatzeco, graziaric nasaienac arimari
 ardiesteco.

Maiz eta ardura beraz, amodiorekin eta
fidantziarekin, gogoan eta ezpainetan erabil
dezagun Mariaren izen saindua.

*
* *

Hirugarren urthean sartu zenean, Ma-
 ria bere burhasoekin joan zen Jerusale-
 meco templorat. Ordutic han nahi zuen
 bizi, mundutic berech, Jaincoaren zer-
 bitzuan, othoitzean eta lanean.

Ez baitzuten bada burhasoec gibela-
 tu, nahiz haur bakharra zuten! Aitzitic,
 berec, sortu gabe, Jaincoari escainia
 eta contsecratua zioten. — Haur haurra
 zen Maria, bainan jadanic adimendu
 osoa bazuen. Eta temploan zagotzin ber-
 tze nechcatchetan, nihor et-zen Maria

bezen khartsuric, nihor othoitzari eta lanari hala jarraikiric.

Maria bezala, templo edo comentu batean ez sarturic ere, egon gaiten bizkitartean ahalaz mundutic, munduco builatic eta arinkerietaric urrun; jarraic gaiten othoitzari eta lanari; gure lanac egin detzagun Jaincoarentzat.

*
**

Mariac noiztenca icusten zituen bere burhasoac, Jerusalemerat heldu zirenean Juduen besta handietaco. Azkenean harat bererat ethorri ziren bizitzerat, Templotic hurbil zuten etchetto batean. Hamabi urthe zituelaric, Mariari hil zitzaion bere aita; eta santa Anna ere laster hil zen san Joakinen ondotic. Beraz, hamahiru hamalau urthetan, umechurtch gelditu zen Maria.

Bada, legearen arabera, aphezac ziren Temploan zauden umechurtchen aita orde. Eta horra zergatic, aphezec bilhaturic eta hautaturic, Mariac, hamalau urthetan, lagun bat hartu zuen: *Josep*, zurgina, gizon osoki Jaincoaren biho-

tzaren araberacoa, Maria bezala Dabid erregearen odolecoa.

*Ochala nihor ez balitz escontzen aphez
zuhur bati, eta bereziki bere cofesorari argi
galdetu gabe!*

Maria eta Josep bizitzerat joan ziren Nazareterat; han Mariac baitzuen etche ttiki bat, bere burhasoec utzia. Bi hilabethe bazuen han zirela, noiz eta ere, martchoaren 25^{ean}, Gabriel aingerua agertu baitzitzaion Mariari, erraten zio-laric : « Agur, graziaz bethea; Jauna da
« zurekin, benedicatua zare emazte gu-
« zien artean. »

Hitz horiec ahalkez asaldaturic bezala ezarri zuten Maria; bainan aingeruac erran zion : « Et-zaitezela batere izi;
« ezen grazia ardietsi duzu Jaincoaren
« aintzinean. Mundurat emanen duzu
« seme bat, Jesus izendatuco duzuna;
« handia izanen da, eta deituco dute
« *oroꝝ gaineco Jaunaren semea.* » Mariac ihardetsi zuen : « Jaincoaren nescatoa
« naiz; egina izan bekit zuc erran du-
« zuna. »

Eta orduanchet berean, Izpiritu Sainduaren obraz, Jaincoaren Semeac, Trinitate Sainduco bigarren presunac, gurea bezalaco gorphutz bat hartu zuen Birjina Mariaren erraietan. Ordutic beraz, Maria Jaincoaren Ama egina zen, Jesus haren Semea Jainco denaz geroz.

Mariac hori bazakien; bazakien aski zuela bere baiaren ematea, Jaincoaren ama izateco. Ematen du, bainan bere burua ahal bezembat aphalduz; ematen du, erranez : Jaincoaren nescatoa naiz.

Zer humiltasuna! Eta gu, ez-deusentzat urguilus hampatzen!

∴

Aingeruac, sinhetsarazteco egiaz mintzo zela, eta Jaincoac ezin eginic ez dela, Mariari erran zion : « Huna non « zure cusi Elizabethec, zahartzearekin, « seme bat izanen duen; eta jadanic « seigarren hilabethean da. »

Hortaz orhoituric, zortzitto bat egunen buruan, Maria joan zen bere cusia-
ren icusterat eta, behar bazen, laguntzerat. Eta etchean sartu zitzaioeneco,

Elizabethec erran zion : « Benedicatua
 « zare emazte guzien artean. Eta niri
 « nondic heldu zait zorion hau? Nola
 « daiteke nere Jainco Jaunaren Ama
 « ethor dadin nere icusterat! » Mariac
 ihardetsi zuen *Magnificata* erranez, Jain-
 coari eskerren bihurtzeco. Eta gero,
 hiru hilabetheren heina egotu zen han,
 bere cusiaren laguntzeco.

*Mariac bi gauza iracusten dauzkigu he-
 men ; 1^{ic} Jaincoari eskerren bihurtzen, giris-
 tino gutic baitute bada egimbide hori behar
 den bezala bethetzen ; 2^{ic} lagunari bere behar-
 orduetan gogotic heltzen.*

*
* *

Maria Elizabethen ganic Nazareterat
 ethorri zenetic aski laster, Erromaco
 emperadoreac nahi izan zuen jakin zem-
 bat jende zuken denetarat bere azpico ;
 eta hartaracotzat, manatu zuen bat-be-
 derac bere izena eman zezan, nondic
 ere baitzuen bere ethorkia, eta herri
 hartan berean. Maria eta Josep joan
 ziren Betelemerat. Betelemen, alabai-
 nan, sortu zen Dabid erregea ; eta, icusi

dugun bezala, Maria eta Josep Dabiten familiatic ziren.

Bainan tokiric ez izanic ostatuetan, joan behar izan zuten, hiritic campo, aberetegi erdi ideki batetarat. — Han gauerdi gainerat, abendoaren 25^{ean}, mundurat ethorri zen Jesu-Cristo gure Jauna. Andre-dena Mariac ahal bezala trochatu zuen ekharri zituen puchkekin, eta etzan othalaco baten gainean.

Mariac ez du nihon atzematen aterberic; harentzat, zeru-lurren erreginarentzat, athe guziac hetsiac dire. Eta Maria ichilic dago, ichilic jasaten da bihotz gogortasun hori. Ah! que ere hola har baginetza gure macurrac eta atsegabeac, estitasunekin eta pazientziarekin!

Jesus sortu eta berrogoigarren egunean, Maria bere haurrarekin joan zen Jerusalemeco templorat, han legeac manatzen zuen zeremonia baten egiteco; zeremonia hura deitzen zen *Purificazionea* edo *Garbitzea*. Ez baitzuen bada segurki lege horrec Maria ukitzen;

ezen, harren baitan secular et-zen izatu den gutieneco bekhatuic. Bethetzen du bizkitartean, beldurrez, harec egiten ez bazuen, bertze zembait ere egin gabe geldi zadin. Et-zuen nihola ere nahi, nihorc haren gatic bekhatuic egitea.

Zoin ederki daucun zeremonia hortan Mariac iracasten, bai Elizaco legeri obeditzen, bai bekhatuaren itchuratic beretic begiratzen!

..

Maria, Purificazionea egin ondoan, aintzinago sartu zen temploan; Jaincoari escaini eta eman zion bere haurra, eta gero berritz erosi zuen bertze zerbeit ordain emanaz. Alabainan, Jaincoac Judueri erran zioten, harec bereztat nahi zuela familia guzietaco lehen semea, non et-zioten burhasoec, templorat ekharri ondoan, berritz erosten bertze zerbeit ordain emanaz. Bacotchac ematen zuen bere ahalaren arabera. Aberatsec eman behar zituzten urtheco bildotch bat, eta etche uso ume bat edo uso ttorttoila bat. Jende chehearentzat aldiz aski ziren bi etche uso ume edo

bi uso ttorttoila. Maria, nahiz errege odolecoa, et-zen aberatsa; ekharri zituen bi uso ttiki.

Mariac Jesus escaini zion Jaincoari. Communionean Jesus gu baitan, gurekin, gurea dugunean, escain diezogun Jaincoari. Gure othoitzac, lanac, gainerateco guziac egin detzagun Jesusekin batasunean.

..

Egun hartan eta tenore hartan, chuchen chuchena, Izpiritu Sainduac bidaturic, templorat ethorriac ziren: *Simeon* deitzen zen gizon zahar prestu bat, eta *Anna* deitzen zen alharguntsa saindu bat. Izpiritu Sainduac argituric, biac ezagutu zuten Mariaren besoetan zen haur hura munduaren Salbatzailea zela, eta bozcarioz sustatuac, hasi ziren goraki Jaincoaren laudatzen. Gero Simeonec Mariari erran zion, dolorezco ezpata batec zilatuco ziola bihotza: gizon saindua mintzo zen Mariac Jesus bere Semearen Pasionean jasan beharco zituen oinazez! Eta geroztic, Calbarioraino, han zagon beti dilindan Mariaren begien aintzinean Simeonec aiphatu ezpata

lazgarria. Mariaren bizia, Jesusena bezala, izan behar zen gurutze bat eta martirio bat.

Egiazco giristino izan nahi duenac, behar du gurutzea garraiatu, behar du sofritu.

Purificazionetic lecora, Maria etcherat zeneco, aingeru bat ametsetaric agertu zitzaion Josepi, eta erran zion : « Har-
« atzu Haurra eta Ama, ihes egizue
« Esiptorat, eta zagozte han nic itzul-
« tzeco erran artio ; ezen Herodesec
« Haurra bilhatzen du hilarazteco. »
Aire berean, Maria eta Josep haurra-
rekin abiatu ziren Esiptorat. Goiz alde-
rat ethorri ziren Herodesen soldaduac,
eta hango eta inguru hetaco haur guziac
hil zituzten.

Herodes bera hil zen biz-pa-hiru ur-
theren buruco, eta, aingeruac erranic,
Familia Saindua itzuli zen bere herrirat,
eta Nazareterat bildu.

*Gauaz heldu zaiote Josepi eta Mariari
Jaincoaren mezua, eta berehala, batere luza-
menic gabe, bideari lotzen dire; eta hala*

dute Jesus haurra salbatzen. Guc ere hola behar ginuke obeditu! Jaincoaren nahia garbiki ezagutuz geroz, berehala egin! — Guc ere atzartasun eta lehia hori behar ginuke ocasionetarik, Jesus galaraz dezaketen gauzetarik, urruntzeo!

..

Maria eta Josep bizi ziren beraz Nazaretan. Bizi ziren beren escu lanetic, eta Jesus Jauna ahal bezen ongi artatzen zuten.

Lana, zoin gauza ona eta ederra, Jaincoarentzat egiten dena!

..

Bertzalde, nihor: et-zituen Josepec eta Mariac baino hobeki lege zaharreco besta egunac atchikitzen. Orduan, legeac zakharken bezala, joaten ziren Jerusalemerat. Behin, Jesus Haurrac hamabi urthe zituelaric, hau ere ereman zuten berekin; eta etcherateco dembora ethorri zenean, Jesus, burhasoen ohar gabea, Jerusalemen gelditu zen. Mariac eta Josepec escas zutela ezagutu zute-

neco, auhenca bilhatu zuten bazter guzietan. Hiru egunen buruan, causitu zuten Temploan, dotoren erdian; eta legeco nausi jakintsun hec harrituac zauden haur harren solasen zuhurtziaz.

Ochala guc ere, Jesus Jauna bekhatuaz galdu dukegunean, bakheric eta soseguric ez baginu, harrekin berritz adichkidetu eta bat egin artio!

Holachet bizi izan zen Familia Saindua, Jesus Jauna Ebanjelioaren predicatzen hasi artio. Lehenchago bizkitartean hil zen san Josep, ustez Jerusalemeco hirian, Jesusen eta Mariaren besoetan.

Jesus, predicatzen hasiz geroz, et-zen bakhan baizic Nazareterat itzultzen. Mariac bizkitartean bazakien bere semearen urhats guzien berri. Bera han etzenean, guziac icusten zituen zeruticaco argi batean. Han bide zen Jesusen bathaioan; bainan segur, et-zitzaion morturat jarraiki.

Behin, Salbatzailea oraino bere apos-

tolu beharren hautatzen hari zelaric, Maria Jesusekin joan zen Canaco hirirat, azcazi batzuen eztaietarat. Eta huna non, bazcariaren erdian, arnoa escasten zaioten. Mariac orduan, jende gaicho hec urricalduric, erraten dio Jesusi : « Ez « dute arnoric gehiago. » Eta Jesusec ihardesten dio : « E macumea, zuc eta « nic, zer egiteco dugu elgarrekin? »

Erran balio bezala : Nic dutan ahala, noren ganic dut? Zure ganic, ala nere aitaren ganic? Alta, nere aitaren ganic badut, bertzeric norc erraten ahal daut, zer dutan egiteco? Ez da oraino ethorria zer ahal, zer indar dutan iracusteco tenorea.

Ez, et-zen ethorria Jesusentzat miracuilu egiteco tenorea. Mariac hargatic, baitzakien galde guziac onhartzen ziozcala Jesusec, erraten du : « Egizue « horrec errana. » Jesusec orduan, bere amaren gatic, han ziren harrizco sei untzi handi urez bethearazten ditu; eta gero, ur hura arno egiten du, arno hauta.

*Mariaren othoitzaren inlar pare gabecoa !
Miracuiluac ard'esten d'itu ! Ah ! gure behar-*

ordu guzietan, fidantzia osoarekin hel egin diezogun Mariari.

Bertzalde orhoit, caritatez, lagunarentzat amodios, miracuilua galdetu eta ardietsi zuela Mariac.

Pasioneco demboran, Maria beti han zen bere semearekin, gorphutzez ez bazen, gogoz bederen; eta guziac icusten zituen, edo bere begiz edo zeruticaco argi batean. Salbatzailea Calbarioco mendirat zaramatelaric, Maria atera zitzaion bide gurutze batean.

Ama gaichoa, abiatzen da bere seme maitea besarcatu nahiz. Bainan soldadoec idorki urruntzen dute. Hori icusiric, bere amaren laidoa eta atsegabea ezin jasanez, Jesus erortzen da. Altcharazten dute osticoca. Eta Mariac deus ezin egin; ezin hurbil ere : Zer oinazea ama bihotz hartan!

Eta gure bekhatuec dute, Jesusen bihotzarekin, Mariaren bihotza erdiratu. Bekhatua, gauza izigarria!

Maria Jesusi jarraikitzen zaio Calbarriorat. Bera, Jesus bezala, ahalkez ikharan delaric, icusten du bere Semea biluzia, gure gatic, gure guritasunen eta lohikerien gatic. Aditzen ditu martilu dorpeac Jesusen escuetan eta oinetan itze sartzen hari. Eta gero, gurutzea landatzen dutenean, han da, han dago ondo ondoan, nigarrez, bainan chutic. Chutic, apheza aldarean bezala, onhartzen du elacotz bere semearen sacrificioa, gogotic bihotzez Jaincoari escaintzen diolacotz Jesusen odola munduaren salbatzeco.

Guc ere hola behar ginituzke jasan gure nahigabeac : chutic, gure bihotza casic erortzerat utzi gabe, guziac Jesusekin batean Jaincoari escainiz gure bekhatuen penitentziatzat, gure salbamenducotzat.

Maria han zen beraz gurutzearen ondoan, eta Jon Doni Joani apostolua ere bai harrekin. Jesusec, azken hatsetarat hurbildu zenean, behatu zion bere ama-

ri, eta erran zion amultsuki, Jon Doni Joaniz mintzo zelaric : « Huna zure se-
« mea. » Erran zion gero Jon Doni Joa-
niri, mintzo zelaric Mariaz : « Huna zure
« ama. »

*Gurutzearen ondoan, Jon Doni Joani gi-
ristino guzien ordain bezala zen; beraz
Andre-dena Mariac guziac bere haurtzat
hartu gaitu, Jesusec emanic; eta guc behar
dugu Maria amatzat atchiki, eta ama bat
bezala ohoratu eta mailatu.*

Nahiz Ebanjelioac ez duen aiphatzen,
gauza segura da Bazco goizean Jesus
piztua lehen lehenic agertu zitzaiola
bere amari. Alabainan, Jesusec hain
maite zuen bere ama! Eta Maria hain
contsolazione beharretan zen! Gero ere
segurki behin baino gehiagotan agertu
zitzaion, Salvatore eguna artio. — Sal-
vatorez han zen Maria Jesusen aldean.
Eta zer bozcarioa ama harrentzat, lai-
doztatua, escarniatua, azotatua, guru-
tzean hila icusi zuen seme hura, orai

icustea zeru gorenatarat altchatzen, han bere Aitaren escuineco aldean jartzeco!

Orhoit gaiten, Jesusekin sofritzen balinbadakigu, harrekin gozatuco garela betiereco zorionaz.

*
**

Gero Andre-dena Maria hamar egunez Jerusalemen egotu zen apostoluekin, ichiltasunean eta othoitzean, apostoluen buruzagi eta ama bezala, Jesusec hitzeman Izpiritu Sainduaren aiduru. Eta, Mendecoste egunean, Mariaren gainerat jautsi zen lehenic Izpiritu Saindua bere grazia guziekin, suaren itchuran; eta Maria ganic berechi ziren susco mihiac apostolu bacotcharen gainerat.

Hortaric garbiki ageri baita, Mariaren bidez heldu saizkigula grazia guziac, eta guc ere, gure galde guziac Jaincoari egin behar diozcagula Maria ararteco.

*
**

Jesus Jauna zerurat iganez geroztic, Ama Birjina bizi izan zen oraino hogoi

eta bi urtheren heina, Jon Doni Joaniren etchean.

Bai apostoluec, bai bertze dizipuluec haren ahotic icasi zituzten erlisioneco gauza asco. Guzieri ematen ziozcaten contseiluric hoberenac, etsempluric ederrenac; eta beti othoitzean hari zen, apostoluen iracaspina, Ebanjelio saindua, lehen-bai-lehen munduco bazter guzietan heda zadintzat.

Ochala guc ere, Mariac bezala, ardura eta zin-zinez erran baginiez Jaincoari : Ethor bedi zure erresuma; egin bedi zure borondatea zeruan bezala lurrian ere!

Mariaren heriotzea et-zitaken bertzen heriotzea bezalacoa izan. Heriotzea, alabainan, bekhatuaren gaztigua da; eta Mariac et-zuen secular den gutieneco bekhaturic egin; bekhatu orisinaletic ere begiratu izan zen.

Mariaren baitan amodioaren kharrac, bere seme Jesusentzat zuen amodio suharrac suntsitu zituen mundu huntan zaucaten trabac. Harat zoan beti, Jesu-

sen ganat, han bizi zen beti, Jesusekin, Mariaren gogo eta bihotza! Azkenean, fruitu ondu bat adarretic berechten den bezala, Mariaren arima ezti eztia berechi zen haren gorphutzetic, eta zerurat hegaldatu.

Heriotze dohatsua! Gu ere, agian, Jaincoaren amodioan hilen gare. O Maria, iguzu, othoi, grazia hori!

••

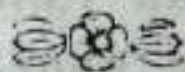
Andre-dena Mariaren gorphutza ezarri zuten hobian. Bainan gorphutz guziz garbi hura et-zitaken ustel, et-zitaken harren bazca bilhaca. Bertzalde et-zen luzaz hobian egotu. Maria hil eta laster, hiru egunen barnean, haren arima eta gorphutza batetaratu ziren; eta aingeruec, atseginezco eta laudoriozco cantu errepicaz, beren erregina ereman zuten zeruetarat. Bere Seme Jaincoa ethorri zitzaion biderat; eta, izpiritu dohatsu guziac baino gorago iganaraziric, casic Trinitate Sainduaren ondo-ondoraino, Jesusec Maria jarrarazi zuen, zeru lurren erreginatzat coronatzen zuelaric, eta

haren escuetan ezarri zituen grazia guziaz.

Eta zerutiar guziaz ahuspez eman ziren, Mariari cantatzen ziotelarik : *Ave, Regina; Agur, gure Erregina.*

Eta guc ere, bekhatoros gaicho, lur huntan ifernuarekin borroca hari garenc, guc zeru eder gozorat joan nahi ginukenc, guc guziec, ô Maria, bihotzaren erditic erraten dautzugu : O Erregina, ô Ama, zu sare gure esperantza; zutaz landa, galduac gare. Lagun gaitzatzu beraz, ô Ama guziz ona eta guziz boteretsua, lagun orai eta beti, lagun bereziki heriotzeco orenean!

Halabiz.

AZKEN HITZA

Aphez zahar saindu bati ascotan erraten aditu izan diogu : « Ene haurrac, ifernurat « joaten bazarete, joanen zarete, ez bada be- « khatuac egin ditutzuelacotz, bainan ongi « cofesatu et-zaretelacotz ». Alabainan, cofesio onac bekhatu guzien barkhamendua bada-kharke.

Cofesio ona egiten da, bekhatuac erranez, eta hetaz urrikitzuz. Bekhatuen errateco, eta hetaz urrikitzeco, grazia behar zaio Jaincoari galdetu othoitz khartsu batez. Gero, bekhatuac artarekin bilhatzen dire; eta azkenean, erran behar guziac ustez ezagutzen direnean, urrikiaren biltzerat, urrikiaren bihotzean sorrarazterat egiten da.

Hortaracotz, gogoan funtski erabili behar da, bekhatua zoin den gauza itsusia, ahalkegarria, zoin gauza tzarra bai Jaincoarentzat, bai guretzat. Seculan, gogoeta horiec egin gabe, gogoeta horien bidez bekhatuen urriki egiazcoa, erran nahi da : egin bekhatuez damua, *pena*, eta gehiago ez egiteco chede zina,

bihotzean ahalaz sorrarazi gabe, ez, secular cofesatzerat ez sar. Urrikiric gabe ez da cofesio onic; eta, gogoeta horiec gabe, nola izanen da urrikia?

Gauza jakina da, bekhatu mortalac badirenean, aski dela ongi cofesatzeco hetaz ~~er~~ urrikitzea, nahiz hobe den bekhatu benialez urrikitzea. — Halaber, oraicoan ez izanic ere, lehen bekhatu mortal bat egin bada, aski da, ongi cofesatzeco, harren urrikia izatea. Hala hala, bekhatu benialic baizic ez denean, ongi cofesatzeco, behar da bederen hetaric baten urrikia izan.

*
..

Huna orai hemen, lan horren errechteco, bekhatuen hastiatzen laguntzeco, othoitz bat, bekhatorosac cofesatzeracoan behar lituzken sentimenduac dakharzkena. — Othoitz hau iracur emeki, emeki... bildutasunekin... bihotzez begiz baino are hobeki... hitz bacotcha gure barnetic heldu balitz bezala... ahalaz osoki sartuz othoitz hunec dakharzken sentimenduetan eta chedetan. — Bide hoberic ez dugu uste baditaken, egiazco urrikiaren gu baitan sorrarazteco, sorrarazteco gu baitan egin bekhatuez damu bizi bat, eta gehiago ez egiteco chede zina.

Ene Jaincoa, Jainco handia, Jainco ona, Jainco guziz maitagarria, ene Nausia, ene Aita, huna non naizen zure aintzinean ahuspez, zuri nere bekhatuez barkhamendu galdetzeco.

Bekhatorosa naiz, alabainan, bekhatoros handia : zembat bekhatu ez dut egin, gogoz, hitzez, obraz!

Eta nere bekhatuez, zer laido eta atsegabe ez dautzut egin, ô Jauna! — Guziz ederra zare, guziz maitagarria, munduco gauza guziac baino miletan eta miletan ederrago eta maitagarriago : ezen munduco gauzaric ederrenac, maitagarrienac, choragarrienac, ez dire zure edertasunaren eta maitagarritasunaren itzallac baizic; zu zare, ô ene Jaincoa, ontasun guziez gaineco ontasuna. Badakit hori, sinhesten dut. Eta bizkitartean, bertze zerbeit zu baino maiteago eta nahiago izan dut!

Bai, bekhatu mortala egin badut, bekhatu mortala egin dudan bezembat aldiz, zu alde batetic, eta gauza debecatu bat, gauza tzar bat bertzetic, gauza

hura zu baino nahiago izatu dut : ezen banakien gauza harren gatic, zu galduco zintudala. Eta galdu zaitut, ene Jaincoa. Zu baino maiteago izan dut bekhatua, zu baino maiteago debrua : ezen nere bekhatuaz nere bihotzetic campo ezarri zaitut, eta zure ordain debrua dut sarrazazi adichkidetzat eta nausitzat.

Banakien, Jauna. Eta halaric ere, bekhatu egin dut aintzinat, debruari saldu zaitut, zure eta debruaren artean, debrua dut hautatu! Zer laidoa, zer meziprezioa, zer desohorea zuretzat! Eta horieci guziac nere ganic! — Damu dut, Jauna, handizki damu egin dutanaz, damu nere bekhatu mortal guziez. Barkhamendu galdetzen dautzut bihotzaren erditic. Ochala ez banitu egin! Haste balitz, ez nituzke segur egin nahi. Ez, ez, ene Jaincoa, secularn gehiago ez dut deus zu baino maiteago izanen, deusentzat ere et-zaitut nere bihotzetic casatuco. Gauza guziec baino gehiago balio duzu, gauza guzien gainetic nahi zaitut beti maitatu, beti eta zer-nahi gerta; bai, beti eta zer-nahi gerta, zurekin adichkide egon nahi dut, eta agian, zure

graziaren laguntzarekin, hala egonen naiz beti!...

Bainan et-zait hori aski, Jauna. — Badire bekhatu batzu, benialac, zure grazia eta adichkidantza galarazten ez dutenac, bainan zuretzat laido, *afruntu*, eta atsegabe direnac. Alabainan, zuc erraten : Hau egizac; eta nic ihardesten : Ez, eta ez egiten; — zuc erraten : Hau et-zacala egin; eta nic ihardesten : Bai, egin nahi dut; eta egiten. Nola ez litake hori zuretzat *afruntu* eta nahigabe? Eta nic, ondicotz! *afruntu* eta nahigabe hori haimbertzetan eman dautzut: haimbertze bekhatu benial egiten dut egun oroz! Eta oro, creaturac, nere burua sobra maitez; oro, zu, ene Jaincoa, ez aski maitez. Eta bizkitartean guziz ona eta ederra zare, osoki ohoragarria eta maitagarria. O Jauna, hemendic harat nahi zaitut egin-ahala, edo bederen hobeki, gauza ttikietan ere ohoratu, maitatu eta zerbitzatu. Damu dut nere bekhatu benialez; barkha... ez dut gehiago egin nahi. Edo bederen lehiatu nahi naiz gero-ta gutiago egiterat, zu gero-ta gehiago maitatzerat, eta zuri nere amo-

dioaren iracusterat gero-ta hobeki, gauza ttikietan ere, zure nahi saildua eginez.

Bekhatorosa naiz, bekhatoros handia; ezen bekhatu hainitz egin dut, handi edo ttiki, beharbada handi eta ttiki. Eta bekhata eginez, zer egin dut? — Zer? — Jesus Jauna jo, colpatu, eta hil! Ah! nere aita edo nere ama jo banu, colpatu, hil, zer bihotz-mina nuken, zer urrikia! Zer urrikia ez dut beraz behar bekhatu eginic? Ezen bekhatazu zu zaitut jo, colpatu, hil, ô Jesus Jauna. Bai, bai, nere bekhatu gatic izan zare zauritua, lehertua; nere bekhatec nigar eginarazi dautzute; nere bekhatec dute zure begitartea thuz, herrautsez eta odolez estali; nere bekhatec zaituzte azotatu, elhorriz coronatu, gurutzean itzatu; nere bekhatec zaituzte hilarazi. Ez baitzinuen bada merezi, ô Jesus guziz saildua, guziz ederra, guziz maitagarria! Ez baitzinuen merezi, ô Jesus ona, nerezat amodioz zure odola azken chortaraino ichuri duzuna! Zuc ohorea, amodioa, esker-onac, merezi; merezi secu-

lan ematen ahal nuken baino gehiago. Eta nic, thu egin; nic, osticatu; nic, gurutzeficatu. O bihotz-gabea, ni!... Ah! Jauna, nola behar dut gehiago zure aintzinean agertu ere! Nola behar naiz barkhamendu galdetzerat atrebitu! Hain hobendun naiz, hain hobendun...

Bainan orhoitzen naiz, Jauna, zure urricalmendua izariric gabecoa dela; orhoitzen zeronec erranaz: ez duzula nahi bekhatorosa hil dadin, bainan bai *conberti* eta bizi. Orhoitzen naiz Madalenez... Jondoni Petriz... haur prodi-goaz. Othoi beraz, o Jesus, ni ere urrical nakizu. Gaizki ibili naiz, aithor dut, arras gaizki. Bainan egiazki damu dut eta urriki. Barkha, Salbatzaile amultsua, barkha.— Besoac eta bihotza zabalduac, zure ganat deitzen naizu, zure maitatzerat. Heldu naiz, Jauna, heldu naiz. Bai, hemendic harat, nahi zaitut maitatu: maitatu, zure baitaric eta zure baitan osoki maitagarria zarelacotz; maitatu, zeronec hainbertze maitatu nauzulacotz, neretzat zure odola eman arterainecoan. Ez, ez, Jauna, et-zaitut gehiago gurutzeficatuco. Ez dut nahi secular gehiago

bekhatu mortalic egin. Eta bekhatu benialentzat ere, eman iezadazu, othoi, grazia batere, ongi oharturic, ongi nahitarat ez egiteco... Bederen, bederen, hitz dautzut, Jauna, eta zure graziarekin nere hitza atchiki nahi dut, hitz dautzut, zin-zîñez harico naizela gero-ta gutiago bekhatu benial egiterat!...

*
**

Bertzalde batere federic eta adimenduric balin-badut, batere urricari badut nere burua, ez othe ditut bada nere bekhatuac hastiatu behar? Ez othe dut orotaz damuric minena izan behar? — Damu bainuke segurki eta zinez urriki, nere bekhatuen gatic behar banu escua edo zangoa suan atchiki, oren batez, oren erdi batez, oren laurden batez. Zer oi huac orduan, zer marrascac! Zoin gogotic hitzeman nezaken orduan, bekhatuac utzico ditudala, utzico bekhatuzco *occasioneac*. Bada, gehiagocoric merzitu dautet bekhatuec. Bekhatu mortalec; ifernua! bekhatu benialec, purgatorioa!

Ifernua! Zerua galduric, Jaincoac ma-

daricatuá, betiere erretzea! — Iutzen nau mundu huntaco suac; eta bizkitartean, mundu huntaco suric bizienac, hazcarrenac, ifernucoaren aldean, ur hotza iduri! — Iutzen nau mundu huntaco suan oren bat, oren erdi bat, oren laurden bat egoteac; eta, ifernuco su izigarrian egon beharco beti, beti, arima eta gorphutz, secular atera gabe, secular ateratzeco esperantzatic gabe! O ifernua, gauza ikharagarria! Eta nic ifernua merezitu! Ni ifernurat joanen, bekhatu mortala utzi nahi ez badut! Ni orai beticotz ifernuan izanen, baldin naizen bezala nere bekhatuekin hil izan banintz! — Uruski Jainco onac orai artio biziric atchiki bainau. O Jainco ona, barkha nere bekhatuac. Ez, ez, zer-nahigerta, zer-nahi gosta, ez dut ifernurat nahi. Urriki dut, Jauna, nere bekhatu mortal guziez; hitz dautzut, zure graziarekin batean, ez dutala secular gehiago eginen.

Purgatorioa ez da beticotz; ez, bainan, sainduen arabera, hango oinazec nihorc uste baino gehiago irauten dute; hainitz luzeac dire. Eta luze causitzen dire, be-

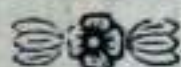
reziki zeren diren osoki garratzac. Bai, osoki garratzac, egiazki lazgarriak. Gauza segura da, alabainan, mundu huntaco sofricario guziac deus ez direla, deus, purgatoriotaco sofricarioen aldean. Eta nic, purgatoriotarat joatea merezitu, zembata aldiz merezitu!—Purgatoriotarat bekhatu benialentzat joaten da; eta nic, bekhatu benialac hain errechki egiten, deus ez balire bezala... Nic, bekhatu benialetic begiratzeco, nere buruari batiere conturic eta bortcharic ez egin nahi... Nahiago harat, erretzerat, joan! O itsua, o zoroa!

Barkha, Jainco ona, barkha nere bekhatu benialac ere. Hetaz ere zinez damudut; hec ere zinez nahi ditut utzi. Utzi ahalaz guziac; bainan bederen, bederen, eta hau zin-zinez, nahi dut hemendic aintzinat bekhatu benial gutiago egin... holaco edo halaco (*gezur, khechamendu, elhe arin, caritate escis, desobedientzia, edo bertze*) bereziki; eta hartaracotz, nere buruari contu eta bortcha gehiago eginen diot, hobeki zainduco ditut nere begiac eta mihia, arta gehiagorekin eginen nere othoitzac..... holaco bide

tcharchco utzico dut... halaco bide on hartuco.

Chede horiec finca zatzu ni baitan aphezaren absoluzione sainduaz.

Barkha, Jauna, barkha! Nahi zaitut maitatu, maitatu gero-ta gehiago, mundu huntan eta bertzean, beti (1).

(1) Hiru zati horiec iracurtzen ez badire, iracur bederen bat edo bertze, nahi dena.

ARDURENIC BEZPERETAN

CANTATZEN DIREN

PSALMOAC ETA HIMNOAC

PSALMOAC

PSALMOA 109

Dixit Dominus (65^{garren} plaman).

PSALMOA 110

Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo : *
in consilio justorum, et congregatione.

Magna opera Domini : * exquisita in omnes
voluntates ejus.

Confessio et magnificentia opus ejus : * et
justitia ejus manet in sæculum sæculi.

Memoriam fecit mirabilium suorum, miseri-
cors et miserator Dominus : * escam dedit ti-
mentibus se.

Memor erit in sæculum testamenti sui : *
virtutem operum suorum annuntiabit populo
suo.

Ut det illis hæreditatem gentium : * opera
manuum ejus veritas, et judicium.

Fidelia omnia mandata ejus : confirmata in
sæculum sæculi, * facta in veritate et æquitate.

Redemptionem misit populo suo : * mandavit in æternum testamentum suum.

Sanctum et terribile nomen ejus : * initium sapientiæ timor Domini.

Intellectus bonus omnibus facientibus eum : * laudatio ejus manet in sæculum sæculi.

Gloria Patri, etc.

PSALMOA I I I

Beatus vir qui timet Dominum, * in mandatis ejus volet nimis.

Potens in terra erit semen ejus ; * generatio rectorum benedicetur.

Gloria et divitiæ in domo ejus ; * et justitia ejus manet in sæculum sæculi.

Exortum est in tenebris lumen rectis ; * misericors, et miserator, et justus.

Jucundus homo, qui miseretur et commodat ; disponet sermones suos in judicio, * quia in æternum non commovebitur.

In memoria æterna erit justus * ab auditione mala non timebit.

Paratum cor ejus sperare in Domino ; confirmatum est cor ejus : * non commovebitur, donec despiciat inimicos suos.

Dispersit, dedit pauperibus ; justitia ejus

manet in sæculum sæculi : * cornu ejus exaltabitur in gl'oria.

Peccator videbit, et irascetur, dentibus suis fremet, et tabescet : * desiderium peccatorum peribit.

Gloria Patr'i, etc.

PSALMOA 112

Laudate, pueri (67^{garren} plaman).

PSALMOA 116

Laudate Dominum (158^{garren} plaman).

PSALMOA 115

Credidi, propter quod locutus sum : * ego autem humiliatus sum nimis.

Ego dixi in excessu meo : * Omnis homo mendax.

Quid retribuam Domino : * pro omnibus quæ retribuit mihi?

Calicem salutaris accipiam : * et nomen Domini invocabo.

Vota mea Domino reddam coram omni populo ejus : * pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus.

O Domine, quia ego servus tuus : * ego servus tuus et filius ancillæ tuæ.

Dirupisti vincula mea : * tibi sacrificabo
hostiam laudis, et nomen Domini invocabo.

Vota mea Domino reddam in conspectu
omnis populi ejus : * in atriis domus Domini,
in medio tuī Jerusalem.

Gloria Patri, etc.

PSALMOA 131

Memento, Domine, David : * et omnis man-
suetudinis ejus.

Sicut juravit Domino : * votum vovit Deo
Jacob.

Si introiero in tabernaculum domus meæ : *
si ascendero in lectum strati mei.

Si dederō somnum oculis meis : * et palpe-
bris meis dormitationem.

Et requiem temporibus meis, donec inve-
niam locum Domino : * tabernaculum Deo Ja-
cob.

Ecce audivimus eam in Ephrata : * inveni-
mus eam in campis sylvæ.

Introibimus in tabernaculum ejus : * adora-
bimus in loco ubi steterunt pedes ejus.

Surge, Domine, in requiem tuam : * tu et
arca sanctificationis tuæ.

Sacerdotes tui induantur justitiam : * et
sancti tui exultent.

Propter David servum tuum : * non avertas
faciem Christi tui.

Juravit Dominus David veritatem, et non
frustrabitur eam : * de fructu ventris tui ponam
super sedem tuam.

Si custodiērint filii tui testamentum meum : *
et testimonia mea hæc quæ docebo eos;

Et filii eorum usque in sæculum : * sedebunt
super sedem tuam.

Quoniam elegit Dominus Sion : * elegit eam
in habitationem sibi.

Hæc requies mea in sæculum sæculi : * hic
habitabo, quoniam elegi eam.

Viduam ejus benedicens benedicam : * pau-
peres ejus saturabo panibus.

Sacerdotes ejus induam salutari : * et sancti
ejus exultatione exultabunt.

Illuc producam cornu David : * paravi lu-
cernam Christo meo.

Inimicos ejus induam confusione : * super
ipsum autem effloreat sanctificatio mea.

Gloria Patri, etc.*

PSALMOA 113

In exitu Israel de Ægypto, * domus Jacob
de populo barbaro,

Facta est Judæa sanctificatio ejus, * Israel
potestas ejus.

Mare vidit, et fugit : * Jordanis conversus est retrorsum.

Montes exultaverunt ut arietes, * et colles sicut agni ovium.

Quid est tibi, mare, quod fugisti? * et tu, Jordanis, quia conversus es retrorsum?

Montes, exultastis sicut arietes? * et colles, sicut agni ovium?

A facie Domini mota est terra, * a facie Dei Jacob,

Qui convertit petram in stagna aquarum, * et rupem in fontes aquarum.

Non nobis, Domine, non nobis, * sed nomini tuo da gloriam,

Super misericordia tua et veritate tua; * nequando dicant gentes : Ubi est Deus eorum?

Deus autem noster in cœlo; * omnia quæcumque voluit, fecit.

Simulacra gentium argentum et aurum, * opera manuum hominum.

Os habent, et non loquentur; * oculos habent, et non videbunt.

Aures habent, et non audient; * nares habent, et non odorabunt.

Manus habent, et non palpabunt; pedes habent, et non ambulabunt; * non clamabunt in gutture suo.

Similes illis fiant qui faciunt ea, * et omnes qui confidunt in eis.

Domus Israel speravit in Domino; * adjutor eorum et protector eorum est.

Domus Aaron speravit in Domino; * adjutor eorum et protector eorum est.

Qui timent Dominum, speraverunt in Domino; * adjutor eorum et protector eorum est.

Dominus memor fuit nostri, * et benedixit nobis.

Benedixit domui Israel : * benedixit domui Aaron.

Benedixit omnibus qui timent Dominum : * pusillis cum majoribus.

Adjiciat Dominus super vos : * super vos et super filios vestros.

Benedicti vos à Domino : * qui fecit cœlum et terram.

Cœlum cœli Domino, * terram autem dedit filiis hominum.

Non mortui laudabunt te, Domine : * neque omnes qui descendunt in infernum.

Sed nos qui vivimus, benedicimus Domino : * ex hoc nunc et usque in sæculum.

Gloria Patri, etc.

PSALMOA 124

Lætatus sum (68^{garren} plaman).

PSALMOA 126

Nisi Dominus (70^{garren} plaman).

PSALMOA 147

Lauda Jerusalem (72^{garren} plaman).

De profundis (81^{garren} plaman).

Magnificat (76^{garren} plaman).

HIMNOAC

Ave, maris stella (74^{garren} plaman).

ISTE CONFESSOR

Iste confessor Domini, colentes
 Quem pie laudant populi per orbem,
 Hac die lætus meruit beatas
 Scandere sedes.

Edo, sainduaren hil eguna ez bada :
 Hac die lætus meruit supremos
 Laudis honores.

Qui pius, prudens, humilis, pudicus,
 Sobriam duxit sine labe vitam,
 Donec humanos animavit auræ
 Spiritus artus.

Cujus ob præstans meritum frequenter,
 Ægra, quæ passim jacuere membra,
 Viribus morbi domitis, saluti
 Restituuntur.

Noster hinc illi chorus obsequentem
 Concinit laudem, celebresque palmas;
 Ut piis ejus precibus juvemur
 Omne per ævum.

Sit salus illi, decus, atque virtus,
 Qui super cœli solio coruscans,
 Totius mundi seriem gubernat,
 Trinus et unus. Amen.

JESU, CORONA

Jesu, corona Virginum,
 Quem mater illa concipit,
 Quæ sola virgo parturit,
 Hæc vota clemens accipe.

Qui pergis inter lilia,
 Septus choreis Virginum,
 Sponsus decorus gloria,
 Sponsisque reddens præmia.

Quocumque tendis, Virgines
 Sequuntur, atque laudibus
 Post te canentes cursitant,
 Hymnosque dulces personant.

Te deprecamur, supplices,
Nostris ut addas sensibus,
Nescire prorsus omnia
Corruptionis vulnera.

Virtus, honor, laus, gloria,
Deo Patri cum Filio,
Sancto simul Paraclito,
In sæculorum sæcula.
Amen.

DEUS, TUORUM

Deus, tuorum militum
Sors, et corona, præmium,
Laudes canentes Martyris
Absolve nexu criminis.

Hic nempe mundi gaudia,
Et blanda fraudum pabula
Imbuta felle deputans,
Pervenit ad cœlestia.

Pœnas cucurrit fortiter,
Et sustulit viriliter,
Fundensque pro te sanguinem,
Æterna dona possidet.

Ob hoc precatu supplici
Te poscimus, piissime,
In hoc triumpho Martyris
Dimitte noxam servulis.

Laus et perennis gloria
 Patri sit, atque Filio,
 Sancto simul Paraclito,
 In sempiterna sæcula.
 Amen.

PANGE, LINGUA

Pange, lingua, gloriosi
 Corporis mysterium,
 Sanguinisque pretiosi,
 Quem in mundi pretium,
 Fructus ventris generosi,
 Rex effudit Gentium.

Nobis datus, nobis natus
 Ex intacta Virgine,
 Et in mundo conversatus,
 Sparso verbi semine,
 Sui moras incolatus
 Miro clausit ordine.

In supremæ nocte cœnæ
 Recumbens cum fratribus,
 Observata lege plene
 Cibis in legalibus,
 Cibum turbæ duodenæ
 Se dat suis manibus.

Verbum caro, panem verum
 Verbo carnem efficit :

Fitque sanguis Christi merum;
Et si sensus deficit,
Ad firmandum cor sincerum
Sola fides sufficit.

Tantum ergo Sacramentum
Veneremur cernui;
Et antiquum documentum
Novo cedat ritui :
Præstet fides supplementum
Sensuum defectui.

Genitori, Genitoque
Laus et jubilatio :
Salus, honor, virtus quoque
Sit et benedictio :
Procedenti ab utroque
Compar sit laudatio. Amen.

SACRIS SOLEMNIIS

Sacris solemniis juncta sint gaudia,
Et ex præcordiis sonent præconia :
Recedant vetera, nova sint omnia,
Corda, voces, et opera.

Noctis recolitur cœna novissima,
Qua Christus creditur agnum et azyma
Dedisse fratribus, juxta legitima
Priscis indulta patribus.

Post agnum typicum, expletis epulis,

Corpus Dominicum datum discipulis,
Sic totum omnibus quod totum singulis,
Ejus fatemur manibus.

Dedit fragilibus corporis ferculum,
Dedit et tristibus sanguinis poculum,
Dicens : Accipite quod trado vasculum,
Omnes ex eo bibite.

Sic sacrificium istud instituit,
Cujus officium committi voluit
Solis presbyteris, quibus sic congruit
Ut sumant, et dent cæteris.

Panis Angelicus fit panis hominum :
Dat panis cœlicus figuris terminum :
O res mirabilis! manducat Dominum
Pauper, servus, et humilis.

Te, trina Deitas unaque, poscimus,
Sic nos tu visita, sicut te colimus :
Per tuas semitas duc nos quo tendimus,
Ad lucem quam inhabitas. Amen.

VENI, CREATOR

Veni, Creator Spiritus,
Mentes tuorum visita,
Imple superna gratia
Quæ tu creasti pectora.
Qui dicris Paraclitus,
Altissimi donum Dei,

Fons vivus, ignis, caritas,
Et spiritalis unctio.

Tu septiformis munere,
Digitus paternæ dexteræ,
Tu rite promissum Patris,
Sermone ditans guttura.

Accende lumen sensibus,
Infunde amorem cordibus,
Infirma nostri corporis
Virtute firmans perpeti.

Hostem repellas longius,
Pacemque dones protinus;
Ductore sic te prævio,
Vitemus omne noxium.

Per te sciamus da Patrem,
Noscamus atque Filium;
Teque utriusque Spiritum
Credamus omni tempore.

Deo Patri sit gloria,
Et Filio qui a mortuis
Surrexit, ac Paraclito,
In sæculorum sæcula. Amen.

O SALUTARIS

O salutaris hostia,
Quæ cœli pandis ostium!
Bella premunt hostilia:
Da robur, fer auxilium.

Uni trinoque Domino
 Sit sempiterna gloria,
 Qui vitam sine termino
 Nobis donet in patria. Amen.

ANTIFONAC

Alma Redēptoris (87^{garren} plaman).
Ave, Regina (89^{garren} plaman).
Regina cœli (91^{garren} plaman).
Salve, Regina (92^{garren} plaman).

STABAT MATER

Stabat Mater dolorosa,
 Juxta Crucem lacrymosa,
 Dum pendebat filius.

Cujus animam gementem,
 Contristatam et dolentem,
 Pertransivit gladius.

O quam tristis et afflicta
 Fuit illa benedicta
 Mater Unigeniti!

Quæ mœrebat et dolebat
 Pia Mater, dum videbat
 Nati pœnas inclyti.

Quis est homo qui non f'eret,
 Matrem Christi si videret
 In tanto supplicio?

Quis non posset contristari,
Christi Matrem contemplari
Dolentem eum Filio?

Pro peccatis suæ gentis
Vidit Jesum in tormentis,
Et flagellis subditum.

Vidit suum dulcem Natum
Moriendo desolatum,
Dum emisit spiritum.

Eia, Mater, fons amoris,
Me sentire vim doloris
Fac, ut tecum lugeam.

Fac ut ardeat cor meum
In amando Christum Deum,
Ut sibi complaceam.

Sancta Mater, istud agas,
Crucifixi fige plagas
Cordi meo valide.

Tui Nati vulnerati,
Tam dignati pro me pati,
Pœnas mecum divide.

Fac me tecum pie flere,
Crucifixo condolere,
Donec ego vixero.

Juxta Crucem tecum stare,
Et me tibi sociare
In planctu desidero.

Virgo virginum præclara,
 Mihi jam non sis amara;
 Fac me tecum plangere.

Fac ut portem Christi mortem,
 Passionis fac consortem,
 Et plagas recolare.

Fac me plagis vulnerari,
 Fac me cruce inebriari,
 Et cruore Filii.

Flammis ne urar succensus,
 Per te, Virgo, sim defensus
 In die iudicii.

Christe, cum sit hinc exire,
 Da per Matrem me venire
 Ad palmam victoriæ.

Quando corpus morietur,
 Fac ut animæ donetur
 Paradisi gloria. Amen.

MEZACO OTHOITZAC

Kyrie, eleison,	} <i>hiru aldiz.</i>
Christe, eleison,	
Kyrie, eleison,	

GLORIA IN EXCELSIS DEO

et in terra pax hominibus bonæ voluntatis.

Laudamus te. Benedicimus te. Adoramus te. Glorificamus te. Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam : Domine Deus, Rex cœlestis, Deus Pater omnipotens. Domine Fili unigenite, Jesu Christe. Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris. Qui tollis peccata mundi, miserere nobis. Qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem nostram. Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis. Quoniam tu solus Sanctus ; Tu solus Dominus ; Tu solus Altissimus, Jesu Christe, Cum Sancto Spiritu, in gloria Dei Patris. Amen.

CREDO IN UNUM DEUM,

Patrem omnipotentem, factorem cœli et terræ, visibilium omnium, et invisibilium : Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia sæcula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum, non factum, consubstantialem Patri ; per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de cœlis. *Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, et homo factus est ;* crucifixus etiam pro nobis : sub Pontio Pilato passus, et sepultus est ; et resurrexit tertia die secundum Scripturas ;

et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris; et iterum venturus est cum gloria judicare vivos et mortuos : cujus regni non erit finis : et in Spiritum sanctum Dominum et vivificantem; qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre et Filio simul adoratur, et conglorificatur; qui locutus est per Prophetas : et unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum : et expecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi sæculi. Amen.

SANCTUS,

Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth. Pleni sunt cœli et terra gloriâ tuâ : Hosanna in excelsis. Benedictus qui venit in nomine Domini : Hosanna in excelsis.

AGNUS DEI,

qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem.

CAUSI-BIDEA

Plamac

Andre-dena Mariaren congregazioneac

I. Maria, zeruco athea.....	1
§ I. Birjina Maria behar dela bertze sain- duac baino gehiago ohoratu eta o- thoiztu.....	1
§ II. Birjina Maria behar dela salbatzeco baitezpada ohoratu eta othoiztu	8
II. Zertaco diren Mariaren congregazio- neac	12
III. Nola egiten eta fincatzen diren Ma- riaren congregazioneac	19
IV. Congregazioneco indulientziac	23
Indulientzia osoac.....	24

Hogoi-ta hamar urtheren eta hogoi-ta hamar garizumen indulientziac	27
Zazpi urtheren indulientziac	27
V. Congregazionean sartzea	29
VI. Congregazionean sartzeco zeremoniac	33
§ I. Frogantzan sartzeco zeremonia	33
§ II. Osoki barne sartzeco zeremonia	40

—

Mariaren haurren debozione nausiac

I. Meditazionea	47
II. Ofizio ttikia	56
Andre-dena Mariaren ofizio ttikia	64
Bezperac	64
Completac	79
Matutinac	94
Lehen nocturna edo gau-zatia	99
Bigarren nocturna edo gau-zatia	107
Hirugarren nocturna edo gau-zatia	115

Laudesac.	132
Oren chumeac.....	153
Lehena	153
Bigarren oren chumea.....	160
Hirugarren oren chumea.....	165
Laugarren oren chumea	171
III. Arrosorioa.....	177
§ I. Zoin debozione ona eta ederra den,	177
§ II. Arrosorioa nola erran behar den indulientzien irabazteco.....	183
§ III. Arrosorioco hamabortz miste- rioac.....	186
§ IV. Arrosorioco confrarioa	191
§ V. Arrosorioco zembait indulientzia...	193
IV. Gorphutz-Saindua	195
§ I. Gorphutz-Saindua eta Maria.....	195
§ II. Meza saindua	200
Meza Mariarekin batean entzuna....	214
§ III. Comunione saindua.....	223
§ IV. Sacramendu sainduari bisita.....	235
V. Bihotz Sacratua	241

	Plamac
VI. Gurutzearen Bidea.....	250
VII. San Josep	264
VIII. Abituac	273
§ I. Zere diren.....	273
§ II. Abitu beltcha	274
§ III. Abitu urdina	276
IX. Andre-dena Mariari egiten zaizcon zembeit othoitz eder.....	278
Litaniac	278
Orhoit zaite.....	281
<i>Sub tuum præsidium</i>	281
<i>Inviolata</i>	282
<i>Angelus</i>	283

—

Hogoi bat Meditazione

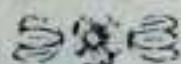
I. Zertaco gare munduan.....	287
II. Bekhatu mortala.....	292
III. Bekhatu beniala.....	298

IV. Heriotzea	305
V. Zerua	310
VI. Ifernua.....	316
VII. Jaincoa beti gurekin dela.....	326
VIII. Othoitza	334
IX. Gure Aita.....	343
X. Agur Maria.....	354
XI. Sacramenduac	364
XII. Fedea.....	372
XIII. Esperantza.....	381
XIV. Caritatea (Jaincoaren amodioa). ...	391
XV. Caritatea (lagunaren amodioa).	400
XVI. Humiltasuna	406
XVII. Obedientzia.....	414
XVIII. Mortificazionea.....	423
XIX. Lana.....	435
XX. Zeruco bideac.....	443

Andre-dena Mariaren bizitzea.....	454
Azken hitza.....	475
Ardurenic bezperetan cantatzen diren psalmoac eta himnoac.....	483
<i>Stabat Mater</i>	500

Mezaco cantuac

<i>Kyrie eleison</i>	502
<i>Gloria in excelsis</i>	502
<i>Credo</i>	503
<i>Sanctus</i>	504
<i>Agnus Dei</i> ,	504

Bayonne, impr. L. LASSERRE, rue Gambetta, 20.

